

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2019

תוכן עניינים

פרק א - תיאור עסקי התאגיד

פרק ב - דוח הדירקטוריון

הצהרות (SOX)

פרק ג - דוחות כספיים

פרק ד - פרטים נוספים על התאגיד

פרק ה - נספחים

דוח תקופתי לשנת 2019

שם החברה: איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

מס' חברה ברשם: 513910703

כתובת: אפעל 35, קרית אריה, פתח-תקוה 4951123

טלפון: 03-5654021

פקס: 03-5627257

דואר אלקטרוני: pniot@yashir.co.il

תאריך המאזן: 31.12.2019

תאריך אישור הדוח: 26.3.2020

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

מידע הצופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע הצופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. המידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים. מידע זה הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים בחברה במועד הדוח, ובכלל זה מידע ציבורי אשר לא ניתנה במסגרתו התחייבות לנכונותו או שלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי, וכן הערכות של החברה לגבי העתיד לקרות בשוק בו היא פועלת, הערכות לגבי ההתפתחות הכלכלית והעסקית בשווקים בהם פועלת החברה או עתידה לפעול וכוונותיה בהתבסס על ההערכות האמורות. ההתפתחויות בפועל, וכפועל יוצא מכך - התוצאות בפועל שינבעו מפעילות החברה, עשויות להיות שונות באופן מהותי מתוצאות הפעילות המוערכות בהתבסס על המידע הקיים בידי החברה במועד הכנת הדוח (להלן: "מידע צופה פני עתיד"). אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת החברה. לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת (להלן: "האזהרה"), כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה. החברה כללה בחלקים שונים של הדוח אזהרה פרטנית וקצרה לגבי מידע צופה פני עתיד ואזהרה כזו יש לקרוא בהתייחס לפירוט המלא המופיע כאן. בנוסף יובהר, כי מידע שנחזה להיות כזה חלה עליו אזהרה זו במלואה אף אם לא צוינה בצידו הערה מפורשת כאמור.

דוח זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסות. ט.ל.ח.

פרק א - תאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

1.	חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	א-7
1.1	פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	א-7
1.2	תחומי הפעילות	א-8
1.3	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	א-8
1.4	חלוקת דיבידנדים	א-10
2.	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה	א-11
2.1	תחום ביטוח כללי	א-11
2.1.1	תת-תחום פעילות א' - ביטוח רכב חובה	א-11
2.1.1.1	מידע כללי על תת-תחום הפעילות	א-11
2.1.1.2	מוצרים ושירותים	א-11
2.1.1.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתת התחום	א-11
2.1.1.4	תחרות ונתח שוק	א-16
2.1.1.5	לקוחות	א-17
2.1.2	תת-תחום פעילות ב' - ביטוח רכב רכוש	א-17
2.1.2.1	מידע כללי על תת-תחום הפעילות	א-18
2.1.2.2	מוצרים ושירותים	א-18
2.1.2.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתת התחום	א-19
2.1.2.4	תחרות ונתח שוק	א-21
2.1.2.5	לקוחות	א-21
2.1.3	תת-תחום פעילות ג' - ענפי רכוש אחרים	א-22
2.1.3.1	מידע כללי על תת-תחום הפעילות	א-22
2.1.3.2	מוצרים ושירותים	א-22
2.1.3.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתת התחום	א-23
2.1.3.4	תחרות ונתח שוק	א-24
2.1.3.5	לקוחות	א-24
2.2	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	א-25
2.2.1	מידע כללי על תחום הפעילות	א-25
2.2.2	מוצרים ושירותים	א-25
2.2.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתחום	א-28
2.2.4	תחרות ונתח שוק	א-30
2.2.5	לקוחות	א-31
2.3	תחום ביטוח בריאות	א-32
2.3.1	מידע כללי על תחום הפעילות	א-32
2.3.2	מוצרים ושירותים	א-32

2.3.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתחום	א-34
2.3.4	תחרות ונתח שוק	א-35
2.3.5	לקוחות	א-36
.3	חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות	א-36
.4	חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה	א-37
4.1	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה	א-37
4.1.1	אסדרה בנושא הון החברה	א-38
4.1.2	אסדרה בנושא ממשל תאגידי	א-39
4.1.3	אסדרה אחרת	א-40
4.2	חסמי כניסה ויציאה	א-43
4.3	גורמי הצלחה קריטיים	א-43
4.4	השקעות	א-44
4.5	ביטוח משנה	א-45
4.6	הון אנושי	א-52
4.7	שיווק והפצה	א-57
4.8	ספקים ונותני שירותים	א-59
4.9	רכוש קבוע	א-60
4.10	עונתיות	א-60
4.11	נכסים בלתי מוחשיים	א-61
4.12	גורמי סיכון	א-62
4.13	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	א-64
4.14	תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה	א-64
.5	חלק ה' – היבטי ממשל תאגידי	א-65
5.1	דירקטורים חיצוניים	א-65
5.2	מבקרת הפנים	א-65
5.3	רואה חשבון מבקר	א-66
5.4	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי	א-67
5.5	הערכות ליישום משטר כושר פרעון – הדירקטיבה של סולבנסי 2	א-67

פרק א' - תיאור עסקי התאגיד

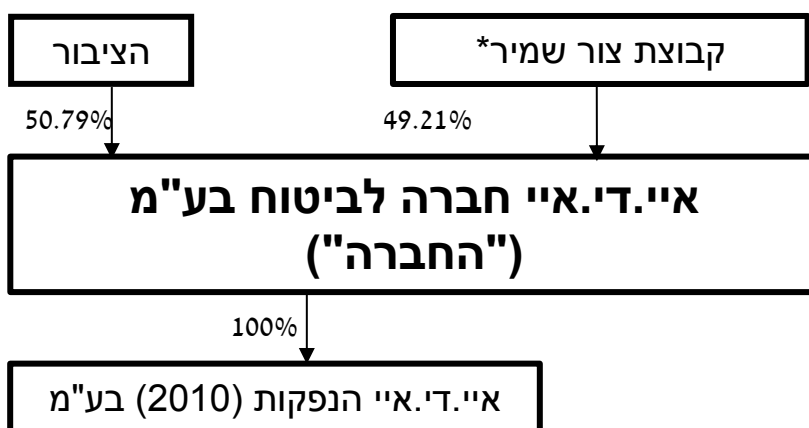
1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1. פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

החברה פעילה בעסקי הביטוח בישראל (ביטוח כללי, ביטוח חיים וביטוח בריאות). ייחודה של החברה הוא בכך שהחברה מקיימת, כחלק מהתפיסה האסטרטגית שלה, קשר ישיר בלבד עם לקוחותיה הקיימים והפוטנציאליים, ללא תיווך של סוכני ביטוח, וזאת במגוון ערוצי תקשורת: מדוברת (טלפון) וכתובה – פיזית וממוחשבת (אינטרנט), לרבות באמצעות מכשיר חכם נייד, מסרונים, ווטסאפ ודואר אלקטרוני. החברה פועלת באמצעות מספר מותגי ביטוח במסגרת קטגוריית הביטוח הישיר. בשנים האחרונות השתנה תמהיל עסקי הביטוח של החברה באופן שחלקם של תחום ביטוח חיים ותחום בריאות גדל באופן יחסי לחלקו של תחום ביטוח כללי. כמו כן, שיווק מוצרי החברה נעשה לא רק באמצעות פרסום כללי לציבור, אלא גם באמצעות שיתופי פעולה כמפורט בסעיף 4.13 לדוח זה.

החברה במתכונתה הנוכחית התאגדה כחברה בערבון מוגבל ביום 27 בדצמבר 2006 והחלה לפעול כחברת ביטוח במהלך שנת 2008, וזאת בעקבות צו פיצול שניתן על ידי ביהמ"ש ובהתאם לרישיון מבטח שקיבלה באותה עת מרשות הפיקוח על שוק ההון ביטוח וחסכון (להלן: "רשות הפיקוח" או "הפיקוח"). לפני צו הפיצול פעלה החברה במסגרת חברת האם דהיום, ישיר איי.די.איי אחזקות בע"מ (להלן: "ישיר אחזקות"), וזאת החל משנת 1994.

מאז 13 באוגוסט 2013, בעקבות הצעת מכר לציבור, החברה היא חברה ציבורית. כיום, מוחזקות מניותיה ברובן על ידי הציבור, והיתרה על ידי חברות בת פרטיות של צור שמיר בע"מ, שהינה חברה ציבורית, ועל ידי בעלי עניין אחרים כמפורט להלן. נכון למועד אישור הדוחות - מבנה החזקות בחברה הוא כמוצג להלן:

* כאמור, ההחזקה בפועל היא באמצעות חברות בנות פרטיות שבשליטתה של צור שמיר אחזקות בע"מ ו/או באמצעות בעלי שליטה ועניין בה, כמפורט בסעיף 1.3.4 להלן. למיטב ידיעת החברה, כמפורט בסעיף, השולטת הסופית בחברה הינה משפחת שנידמן.

בידי החברה קיימת חברה מוחזקת בבעלותה ושליטתה המלאה, כמפורט להלן: איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ (להלן: "חברת הנפקות") – אשר הוקמה על ידי החברה ביום 15 באוגוסט 2010 לצורך גיוס מקורות בישראל עבור החברה באמצעות הנפקת כתבי התחייבות ו/או אגרות חוב ו/או שטרי

הון, אשר תמורתן מופקדת בחברה לשימושה על-פי שיקוליה ועל אחריותה, ואשר החברה ערבה לפירעונם. לפירוט אודות תעודות ההתחייבות של חברת ההנפקות, נכון לתאריך המאזן, ראו באור 24 לדוחות הכספיים המצורפים כפרק ג'.

1.2. תחומי פעילות

החברה פועלת בישראל בעסקי הביטוח בשלושה תחומים מרכזיים כמפורט להלן:

1.2.1. תחום עסקי ביטוח כללי

בביטוח כללי עוסקת החברה בתת-התחומים הבאים:

- תת-תחום פעילות א' - ביטוח רכב חובה. לפירוט ראו סעיף 2.1.1 להלן.
- תת-תחום פעילות ב' - ביטוח רכב רכוש. לפירוט ראו סעיף 2.1.2 להלן.
- תת-תחום פעילות ג' - ענפי רכוש ואחרים. לפירוט ראו סעיף 2.1.3 להלן.

תוצאות תתי-תחום אלה נכללות בדוחות רווח והפסד מעסקי ביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה בענפים נוספים בתחום הביטוח הכללי המפורטים בסעיף 3 להלן.

1.2.2. תחום עסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

בתחום פעילות זה כלולים ביטוחי חיים וחסכון ארוך טווח. במסגרת תחום זה משווקת החברה ביטוחי ריסק, נכות ומוות מתאונה (כנלווה לריסק), אובדן כושר עבודה וחסכון¹, הכל כמפורט בסעיף 2.2 להלן. תוצאות תחום פעילות זה מוצגות כמגזר אחד.

1.2.3. תחום עסקי ביטוח בריאות

בתחום פעילות זה כלולים ביטוחי בריאות מסוגים שונים (הוצאות רפואיות, תאונות אישיות ומחלות קשות) וכן פוליסות נסיעות לחו"ל, הכל כמפורט בסעיף 2.3 להלן.

1.2.4. עסקי ביטוח שאינם מהווים תחום פעילות ומידע נוסף

תחומי הפעילות שפורטו בסעיפים 1.2.1-1.2.3 לעיל מהווים כ-98% מפעילות החברה (מבחינת הכנסות ורווחים כאחד). לחברה קיימים מוצרים נוספים בעסקי הביטוח הכללי (ביטוחי חבויות הנלווים לביטוחי הרכוש וביטוח אחריות מקצועית), אשר אינם מהווים תחום פעילות מהותי (פחות מ-1% מכלל הכנסות החברה ו-2% מרווחי החברה). למידע אודות הענפים שלא נכללו בתחומי הפעילות - ראו סעיף 3 להלן.

1.3. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

1.3.1. הון המניות הרשום של החברה

נכון לתאריך המאזן הון המניות הרשום של החברה הינו 500,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

¹ לגבי מוצרי א.כ.ע. וחסכון, בדגש על חסכון ארוך טווח - ראו הסתייגויות בסעיף 2.2.2 להלן, בעניין שיווקם.

1.3.2. הון המניות המונפק והנפרע

נכון לתאריך המאזן הון המניות המונפק והנפרע של החברה הינו 14,674,913 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

1.3.3. התפתחויות בהון החברה בשנתיים האחרונות ועסקאות במניותיה מחוץ לבורסה

לא חלו שינויים בהון המונפק של החברה בשנתיים שקדמו לתאריך המאזן.

1.3.4. המחזיקים בניירות הערך של החברה

למיטב ידיעת החברה והדירקטורים שלה, להלן פירוט של בעלי העניין ושל הציבור, המחזיקים, במישרין או בעקיפין, במניות החברה, וכן פירוט של שיעור החזקותיהם בה נכון לתאריך המאזן ולתאריך אישור הדוחות:

שם בעל העניין	כמות המניות	שיעור החזקה בהון ובזכויות הצבעה בדילול מלא	שיעור החזקה בהון ובזכויות הצבעה
ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ (להלן: "דיפיי")*	7,182,724	48.95%	48.95%
מר דורון שנידמן	34,000	0.23%	0.23%
מר יוסי קוצ'יק	4,080	0.03%	0.03%
ציבור	7,513,597	50.79%	51.1%
סה"כ	14,674,913	100%	100%

* ישירות ובאמצעות ישיר אחזקות בע"מ. 69,488 מניות חברה, שמוחזקות על ידי דיפיי, נרכשו לאחר תאריך המאזן.

1.3.5. השליטה בחברה

למיטב ידיעת החברה, דיפיי מחזיקה הן במישרין² והן בעקיפין, באמצעות ישיר אחזקות, שהינה חברה פרטית בבעלותה ובשליטתה המלאה של דיפיי, בכ-48.95% מהונה המונפק והנפרע של החברה ומזכויות ההצבעה בה (בתאריך המאזן עמד השיעור האמור על כ-48.47%). למיטב ידיעת החברה, דיפיי הינה חברה פרטית, שבעלת השליטה בה הינה צור שמיר אחזקות בע"מ (להלן: "צור שמיר"), שהינה חברה ציבורית, המחזיקה בכ-92.7% מהונה המונפק והנפרע של דיפיי ומזכויות ההצבעה בה.

² יובהר, כי למיטב ידיעת החברה, הנ"ל נרכשו לאחר תקופת הדוח.

למיטב ידיעת החברה, בעלי השליטה בצור שמיר, נכון למועד אישור הדוח, הינם כמפורט להלן:

המחזיק	כמות מניות רגילות (1 ש"ח ע.נ. כ"א)	שיעור בהון ובזכויות ההצבעה בתאריך אישור הדוח	שיעור בהון ובזכויות ההצבעה בדילול מלא בתאריך אישור הדוח
גב' שרה שנידמן ³ .	11,043,698	17.00%	16.35%
מר משה (מוקי) שנידמן ⁴ .	14,189,230	21.85%	21.07%
א.ד.ש. אחדות אחזקות בע"מ ⁵	15,531,423	23.91%	23.00%
מר דורון שנידמן ⁶	845,297	1.30%	1.25%

לאור האמור, רואה החברה בישיר אחזקות, בדיפי, בצור שמיר ובעלי השליטה בה המפורטים לעיל ("משפחת שנידמן"), כבעלי השליטה בחברה.

1.3.6. מחיר המניה

נכון לתאריך המאזן עמד מחיר מניה של החברה על 126 ש"ח.

1.4. חלוקת דיבידנדים

נכון לתאריך המאזן והדוח, לחברה מדיניות דיבידנד לפיה החברה תחלק, בכפוף להוראות הדין והמגבלות הרגולטוריות החלות עליה, לפחות 50% מרווחיה השנתיים של החברה, כהגדרתם בסעיף 302 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") אשר ראויים לחלוקה כדיבידנדים להוראות רשות הפיקוח בקשר עם דרישות ההון, למגבלות על חלוקת דיבידנדים ולדיבידנדים שחולקו, ראו באור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.

³ באמצעות ש.ש. אחדות אחזקות בע"מ, חברה פרטית בבעלותה.

⁴ במישרין ובעקיפין, באמצעות מ.ש. אחדות אחזקות בע"מ, ומשה שנידמן - שירותי ניהול בע"מ - חברות פרטיות בבעלותו המלאה.

⁵ א.ד.ש. אחדות אחזקות בע"מ (להלן: "אדש") הינה חברה פרטית בשליטת מר דורון שנידמן (38.37% מהון המניות המונפק והנפרע באמצעות חברה פרטית בבעלותו המלאה, בטא השקעות ופיתוח בע"מ (להלן: "בטא") וכ-20.82% מהון המניות המונפק והנפרע של אדש במישרין וכן מניה מיוחדת המקנה לו את זכויות ההצבעה באדש). למיטב ידיעת החברה, יתרת המניות באדש, המהוות כ-40.81% מהונה המונפק והנפרע של אדש, מוחזק בידי בני משפחת שנידמן כדלקמן: כ-6.52% מוחזק בנאמנות עבור גב' אורית שנידמן אללוף וכ-34.29% מוחזק בנאמנות עבור מר אלון שנידמן (להלן: "המניות הנוספות"). המניות הנוספות מוחזקות ומנוהלות על ידי נאמנים, כאשר כל זכויות ההצבעה בגין המניות הנוספות נתונות בידי הנאמנים (ביחס לכ-32.98% מהמניות הנוספות הנאמן הינו מר דורון שנידמן וביחס לכ-67.02% מהמניות הנוספות הנאמנים הינם מר דורון שנידמן ומר ברק שנידמן. כמו כן, למר דורון שנידמן זכות וטו ביחס לזכויות ההצבעה בכלל המניות הנוספות). לאור האמור, רואה החברה במר דורון שנידמן בעל השליטה באדש.

⁶ באמצעות בטא.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות**2.1. תחום ביטוח כללי****2.1.1. תת-תחום פעילות א' - ביטוח רכב חובה****2.1.1.1. מידע כללי על תחום הפעילות**

תת-תחום ביטוח רכב חובה, הנכלל בתחום עסקי ביטוח כללי, מתייחס לביטוח נזקי גוף שנגרמו כתוצאה מתאונות דרכים. הכיסוי הביטוחי בתחום זה מוסדר באופן ממצה ומקיף בשורה של דברי חקיקה ראשית, חקיקת משנה וחוזרים של רשות הפיקוח. הביטוח מכסה את השימוש ברכב מנועי וזאת בהתאם לחבות החלה על הנוהג ברכב מנועי מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפלת"ד"). פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 קובעת את חובת הרכישה של כיסוי ביטוחי כאמור, ולאור זאת הביקוש הכולל בשוק אמור להיות קשיח. עם זאת, לא כל הנוהגים אכן מקפידים על רכישתו. הביקוש הקיים מתפזר בין כל המבטחים הפועלים בענף (למיטב ידיעת החברה מדובר ב-16 חברות נכון לתאריך הדוח, לרבות הפול (כהגדרתו בסעיף 2.1.1.3 להלן)).

נוסח הפוליסה גם הוא נקבע בדין, במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010 (להלן: "הפוליסה התקנית-חובה") וראו התייחסות בסעיף 2.1.1.3 להלן) ונוסח הפוליסה של החברה תואם הוראות אלה ואושר על ידי רשות הפיקוח.

2.1.1.2. מוצרים ושירותים

כאמור, בתת-תחום פעילות זה קיים מוצר אחד בלבד בהתאם להוראות הדין שתוארו בסעיף 2.1.1.1 לעיל. הפרמיה בביטוח רכב חובה הינה פרמיה דיפרנציאלית המתבססת בין היתר על נתוני הרכב כגון נפח מנוע, כריות אויר ומערכות שנועדו למנוע תאונות, וכן על נתוני נהג כגון - גיל, מין, ותק, תאונות ושליחות רישיון. החברה מתמקדת בביטוח רכב פרטי ומסחרי (עד 3.5 טון) ללקוחות פרטיים ולשימוש פרטי וכן מוכרת, בשם **הפול** (ראו סעיף 2.1.1.3 להלן), ביטוח חובה לרכב דו-גלגלי ללקוחות שלה המעוניינים בכך, מבלי שפעולה זו מזכה את החברה בעמלות, וזאת כשירות ללקוחותיה.

2.1.1.3. הסדרה והסכמים מהותיים לתת-התחום

בשנת הדוח לא קודמו שינויים בהסדרה בתחום ביטוח החובה אך תהליכים שהחלו בשנים קודמות המשיכו והתפתחו בשנה זו, וכן לאחר תאריך המאזן, כמפורט להלן. נכון למועד פרסום דוח זה, נראה לחברה כי יהיה בשינויים אלה, ככל שיתפתחו במתכונת הנוכחית שלהם, כדי להשפיע על פעילות חברות הביטוח הפעילות בתחום, ובכללן החברה⁷:

פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "הפקודה") ופוליסת תקנית - חובה

א.

כאמור בסעיף 2.1.1.1 לעיל, הפקודה קובעת את החובה לרכוש כיסוי ביטוחי לכיסוי נזקי הגוף עשויים להיגרם למשתמשים בדרך כתוצאה משימוש בכלי רכב מנועי, ומסדירה את אופן הוכחת קיומו של ביטוח חובה בתוקף בפני הרשויות. ביום 31 בדצמבר 2017, אושר בכנסת בקריאה שלישית תיקון לפקודה שיקל

⁷ הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

על הפקה דיגיטאלית של תעודות חובה כברירת מחדל וייתר את השימוש בתעודות חובה מקוריות, על הסרבול והעלויות הכרוכות בהחלפתן או ביטולן, והסתפקות בהעתק – פיזי או דיגיטאלי. תאריך התחילה של השינוי נקבע ל-9 חודשים מיום פרסומו.

ביום 20 בפברואר 2020, לאחר שנת הדוח, פורסמה טיוטה שניה של תיקון לפוליסה התקנית-חובה, שנועדה להסדיר גם בהקשר זה את השינויים הנדרשים בשל מתן האפשרות להפקה דיגיטאלית, ועדכונים נוספים.

להבנת החברה, התיקון האמור לפקודה, ככל שהוא יותאם באופן מלא לתפיסה העומדת מאחורי השינוי בפקודה והמעבר לשירות דיגיטאלי, אכן יאפשר את שיפור השירות, וכן שימור ואף שיפור היקף הכיסוי הביטוחי של הציבור בביטוח חובה⁸, אך בשלב זה, טיוטת תיקון הפוליסה התקנית-חובה כוללת גם דרישות מכבידות, שלדעת החברה אינן נחוצות לצורך מתן שירות וכיסוי ביטוחי במציאות כיום.

ב. ה"פול"

תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת תעריף), התשס"א-2001, הביאו להקמת תאגיד לניהול הסדר ביטוח שיורי (לעיל ולהלן: "הפול"), המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי, שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל חברות הביטוח המסחריות בישראל. מסיבה זו, עיקר מבטוחי הפול, גם בשנת הדוח, הם אופנועים, אם כי שיעור כלי הרכב שאינם אופנועים ושמבוטחים בפול גדל מאז מחצית שנת 2017 לעומת המצב קודם בכ-6%⁹, וזאת, ככל הנראה, עקב שינויים בתעריף (ראו חוזר 1-1-2016 להלן), שהסיטו את נקודת שיווי המשקל המקורית שנקבעה¹⁰. ביטוחי הפול הם ביטוחים המכוסים כספית על-ידי כל חברות הביטוח הפועלות בתת-תחום ביטוח רכב חובה, כאשר מכוח הוראות התקנות הנ"ל, כפי שתוקנו ביום 1 ביולי 2018, הפול אמור להתנהל באופן שתקרת הגרעון שלו (מרכיב ההעמסה) לא תעלה על 8% וביחס לאופנועים, עד 1 ביולי 2020, ניתן להגיע עד 8.5%, העלאה משמעותית מהתקרה הקודמת ביחס לאופנועים שעמדה על 6.5%. להערכת החברה, אי התאמת הוראות רשות הפיקוח בקשר לתעריף ההולם (ראו להלן), כך שיכסה את הגידול בעלות המועמסת על התעריף המסחרי של ביטוח החובה, כמו גם לעלות הסיכון בפועל, משפיע לרעה על רווחיות ענף ביטוח חובה בחברה.

חלקה של כל חברה בכיסוי הוצאות (הפסדי) הפול נקבע מדי שנה לפי חלקה היחסי בפרמיות ביטוח רכב חובה. חלקה היחסי של החברה בהפסדי הפול לשנת חיתום 2019, עומד, לפי חישובי הפול, על 10.45%¹¹. בנוסף לכיסוי הפסדי הפול על ידי חברות הביטוח כאמור לעיל, נושאות חברות הביטוח המסחריות בחלק לא מבוטל מהנזקים המכוסים בפוליסות שמפיק הפול מכוח "צו החציה" (ראו לעניין זה סעיף קטן 1 להלן).

חוזר 1-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה"

במסגרת חוזר זה, שפורסם ביום 7 בינואר 2016, שינתה רשות הפיקוח את נוסחת תעריף ביטוח החובה של הביטוח השיורי בפול, כך שהיא תהיה דיפרנציאלית, ותתייחס לכל הפרמטרים שניתן לתמחר לפיהם את

⁸ הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

⁹ ראו דוחות כספיים של הפול ליום 30.6.2019, עמ' 8 בכתובת: <http://www.pool-act.org.il/?CategoryID=169>

¹⁰ הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

¹¹ ראו דוחות כספיים של הפול ליום 30.6.2019, עמ' 4 בכתובת: <http://www.pool-act.org.il/?CategoryID=169>

הביטוח בחברות הביטוח המסחריות. רשות הפיקוח גם קבעה את שיעור ההשפעה של כל פרמטר כזה על התעריף של הביטוח השיורי.

בנוסף, רשות הפיקוח נוקטת מדיניות של הכתבת תעריפי ביטוח החובה, בהתאם למסגרת המכונה על ידה "תעריף הולם", ושגזרת מהתעריף שנקבע לביטוח השיורי, והיא אינה מאפשרת לחברה, בחלק מהמקרים, לשווק ביטוח חובה בתעריפים שהחברה מוצאת כמספקים מבחינה אקטוארית - וכך גם ביחס לתעריפי הפול, מה שמגדיל את ההפסד המועבר ממנו לחברות המסחריות, ובכללן החברה. מדיניות זו מביאה את הענף להפסדים, על כל המשתמע מכך, ולהערכת החברה, גם פוגעת במדיניות התמחור הדיפרנציאלי של החברה, תוך יצירתו, בחלק מהמקרים, של סבסוד צולב כפוי בין הלקוחות¹².

כאמור לעיל, גם בשנת הדוח, כמו בשנים הקודמות, נמנע הפיקוח מלעדכן את הוראותיו בקשר עם תעריף ביטוח חובה באופן שיאפשר לחברות לשווק ביטוח בתעריפים שמכסים את הסיכון, וכך גם ביחס לפול (למרות הצהרת המדינה, לרבות במסגרת תשובה שהגישה לבג"ץ, כי בכוונתה לקדם עדכון של התעריף כבר בראשית 2018), מה שהגדיל את הפסדי הפול המועברים לחברות המסחריות, והכל - למרות השפעות השינויים שחלו בעקום ריבית ההיוון, כמפורט בסעיף 1.2.3 לעיל ולהלן. כתוצאה מכך, תעריפי החברה בענף זה היו נמוכים מהנדרש, להערכתה.

ג. "קרנית"

ככלל, תפקידה של קרנית (קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים) (לעיל ולהלן: "קרנית") מוגדר בחוק הפלת"ד, והוא - לכסות נזקי גוף בהתאם להוראות חוק הפלת"ד של מי שאינם מכוסים בפוליסת ביטוח חובה - שלא באשמתם. על מנת לממן את פעילות קרנית כאמור לעיל, נקבע בצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002 (להלן בס"ק זה: "הצו"), כי על מבטח לגבות מהמבוטח 1% מדמי הביטוח נטו עבור קרנית. נוסף על כך, ממלאה קרנית גם את התפקידים הבאים:

1) החל מינואר 2010 משמשת קרנית, מכוח תקנות ייעודיות, גם צינור להעברת כספי פרמיה לקופות החולים (באמצעות הביטוח הלאומי), כחלק מההליך שהעביר את עיקר האחריות למימון ההוצאות הרפואיות הכרוכות בתאונות דרכים - לקופות החולים. על פי הצו, על כל חברה להעביר לקרנית 9.4% מהפרמיה למימון הוצאות אלה.

2) היה ותושלם ההסדרה שמבקשת להחליף את שיטת השיבוב של הביטוח הלאומי מול חברות הביטוח משיבוב פרטני להעברת שיעור מפרמיה (ראו לעניין זה סעיף קטן 2) להלן), מתוכנן שגם העברה זו תבוצע באמצעות קרנית, במתכונת דומה לזו שבה זה מבוצע עבור קופות החולים.

3) לצורך תפקידה, קרנית מרכזת את המידע לגבי הכיסוי הביטוחי של כל כלי הרכב מכל חברות הביטוח ולכן היא מהווה מקור מידע מוסמך בנושא זה לרשויות מדינה שונות, ובכלל זה משטרת ישראל. כיום, על פי דרישת הצו, מועבר המידע מהמבטחים לקרנית אחת לחודש. החברה פיתחה יכולת להעביר את המידע לקרנית מדי לילה וכך היא עושה, בתיאום עימה ועם רשות הפיקוח, שגם פירסמה, ביום 31 באוגוסט 2015 טיוטת תיקון לצו הנ"ל, שנועד לחייב את כל החברות לדווח את סטטוס הכיסוי הביטוחי של כל רכב מידי יום עבודה. לפי דברי ההסבר לטיוטת התיקון לצו כאמור, לאחר שהדיווח לקרנית יהיה יומי, גם הדיווח מקרנית למשטרה יהיה יומי. להבנת החברה מטרת התיקון האמור היא לקדם את הפתרון של ביטוח דיגיטאלי שהוסדר במסגרת תיקון הפקודה כנזכר בסעיף 2.1.1.3 לעיל, אך נכון לתאריך הדוח ההנחיה טרם הפכה סופית.

¹² הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

ד. מאגר מידע לאיתור הונאות בתחום ביטוח רכב חובה ("מאגר ISO")
 מכוח תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגרי מידע), התשס"ד-2004 הוקם מאגר מידע מרכזי במימון חברות הביטוח (כפי חלקן בתת-התחום), שנועד לרכז מידע סיכוני על כלי רכב ונהגים ולאפשר לחברות לתמחר לפיו את הסיכון. בנוסף, נועד המאגר לסייע באיתור הונאות ביטוח, הן בשלב הטיפול בתביעות והן בשלב החיתום לפני עריכת הפוליסה על בסיס המידע המעובד במאגר ומועבר לחברות בשלבים אלה. המאגר הוקם ומנוהל עד היום על ידי חברה אמריקאית (באמצעות חברת בת ישראלית שלה בשם ISO Insurance Services Office of Israel Ltd. (להלן: "המפעיל"), מכוח הסכם שבין המפעיל לבין כל חברות הביטוח הפועלות בתחום, וכן בינו לבין רשות הפיקוח. החל ממצחית שנת 2017 התקיים הליך מכריזי שבסופו שב המפעיל הנוכחי וזכה, ונכרת עימו הסכם חדש ב-14 לאוגוסט 2018, אליו הצטרפו בחתימתן כל חברות הביטוח. הסכם זה יכול ויהיה בתוקף בין 4 ל-10 שנים מתום תקופת ההקמה של המערכת החדשה – בכפוף למימוש האופציות שיש לחברות הביטוח.

ה. מאגר מידע סטטיסטי בתחום ביטוח רכב חובה
 מאגר מידע של נתונים סטטיסטיים (לעיל ולהלן: "המאגר הסטטיסטי") מרכז נתוני תביעות מכל חברות הביטוח לשם חישוב תעריף הסיכון בביטוח חובה והפרמטרים הרלוונטיים לחישובו. מנהל המאגר הסטטיסטי הוא, החל מיום 1 באפריל 2010, "רון בינה אקטוארית", וזאת מכוח הסמכה של רשות הפיקוח. ביום 21 לינואר 2019, לאחר תאריך הדוח, פירסמה רשות הפיקוח הודעה לפיה תקופת ההסכם עם רון בינה אקטוארית, שהיתה אמורה להסתיים במרץ 2019, תוארך בשנה עד ליום 28 בפברואר 2020 באותן התנאים, תקופה שבמהלכה יפורסם מכרז למפעיל חדש למאגר זה. מכרז כאמור פורסם, אך נכון לתאריך פרסום הדוח, תוצאותיו אינן ידועות.

שני המאגרים הנ"ל הוקמו מכוח הוראת סעיף 11א לפקודה ובהתאם לתקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגרי מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגרי מידע"), והחברות פועלות מולם על בסיס חוזרי רשות הפיקוח ובכלל זה חוזר 2013-1-7 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח חובה" (שהחליף ואיחד חוזרים קודמים בעניין זה), ונדרשות להעביר מידע למפעיל ולמנהל המאגר הסטטיסטי, ולקבל מהם מידע, לפי העניין.

ו. מערכת סליקה "קל כבד" וצו החציה
צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001 (להלן: "צו החציה") ותיקון ביחס אליו שבוצע במסגרת חוק הפלת"ד, קובעים מנגנון השתתפות בתשלומי תביעות בין חברות הביטוח במקרה שבו מעורבים בתאונה "רכב קל" ו-"רכב כבד" (על בסיס תפיסה שבתאונה מעורבת כזו, נזקי הרכב ה"קל" ונוסעיו מוחמרים בגלל המפגש עם רכב "כבד", שפגיעתו כשלעצמה קלה לרוב, ושנכון לאזן את עלות הנזק בין המבטחים). בנוסף, קובע סעיף 3(ב) לחוק הפלת"ד, כי במצב שבו נפגע הולך רגל בתאונה שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, ישאו מבטחי כל כלי הרכב המעורבים בעלות נזקו של הולך הרגל בחלקים שווים.
איגוד חברות הביטוח מפעיל מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם להוראות הדין שפורטו לעיל. הצדדים למערכת הסליקה הם כל המבטחים הפועלים בתחום, למעט "הפול", והוא חל על תאונות בהן היו מעורבים כלי הרכב המבטחים בפוליסות. להסדר זה ניתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל על-ידי הממונה על רשות התחרות, שמוארך מפעם לפעם (לאחרונה ביום 31 באוגוסט 2015, למשך חמש שנים נוספות, עד ליום 31 באוגוסט 2020).

ז. הביטוח הלאומי

הביטוח הלאומי מגיש נגד חברות הביטוח תביעות שיבוב, בגין תגמולים ששולמו על ידו לנפגעי תאונות דרכים שהן גם תאונות עבודה, ואשר מכוסות בפוליסות ביטוח רכב חובה שהפיק מבטח, וזאת מכוח זכות שיבוב שהוענקה לו בסעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי.

1) תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016 (להלן: "התיקון לתקנות ההיוון")

לפי התיקון לתקנות ההיוון, שנכנס לתוקף ביום 1 באוקטובר 2017, שיעור הריבית שעל בסיסה יהוונו תשלומי תגמולים שנדרש הביטוח הלאומי לשלם לנפגעיו בתשלום אחד (חלף קצבאות), ולכן – גם תביעות שיבוב שיגיש הביטוח הלאומי כנגד חברות ביטוח בקשר עם תשלום קצבאות בגין פגיעה בעבודה, יעמוד על 2% (במקום השיעור הקודם שעמד על 3%) ושיעור זה יעודכן אחת לארבע שנים בלא יותר מ-1 נקודת אחוז בכל פעם על בסיס מנגנון בדיקה שנקבע גם הוא בתיקון לתקנות ההיוון. לאור החשש שבתי המשפט יפרשו את השינוי, ככזה שחל גם על תשלומי תביעות של חברות הביטוח לנפגעי גוף בביטוח חובה, רשמו חברות הביטוח, למיטב ידיעת החברה, הפרשות משמעותיות. מתהליך בדיקה שערכה אז רשות הפיקוח, עלה כי נדרש ייקור של כ-16% בתעריפי ביטוח החובה על מנת לכסות את ההפסד שהתיקון לתקנות צפוי לגרום, אך רשות הפיקוח נמנעה מליישם את המסקנה. בעקבות פסק דין בתביעת נפגע נגד הפול, שבו נקבע ששיעור ההיוון בתביעות פל"ד לא יותאם לתיקון תקנות ההיוון, ויעמוד על 3% כבעבר, הוגש על ידי אותו נפגע ("המעורר") ערעור לבית המשפט העליון. בשל חשיבותו להסדרת הסוגיה הנ"ל, צורפו להליך גם בתי החולים, איגוד חברות הביטוח והמדינה, כצדדים או כידידי בית המשפט. במסגרת הליך זה הגישה המדינה עמדה לפיה יש לבדוק מחדש את התיקון לתקנות ההיוון והלוגיקה שמאחוריו, בשל השפעת הרוחב השלילית של פרסומן, ובית המשפט העליון אישר עיכוב של ההליך על מנת לתת למדינה שהות להסדיר את נושא ריבית ההיוון מחדש. ביום 18 ביוני 2019 פורסם דוח של ועדת 'קמיניץ', שמונתה על ידי המדינה על מנת לבחון מהו ריבית ההיוון הנכון בפיצויים בשל נזק גוף בנזיקין. על פי הדוח, עמדת הוועדה היא, שגם אם יבחר המל"ל, משיקולי המדיניות שלו, לדבוק באופן חישוב ריבית ההיוון כפי שנקבעה בתקנות ההיוון, אין להחיל חישוב זה על שערוכים אחרים ויש לאמץ מנגנון אחר, יציב יותר, שתוצאתו היא שהריבית הנכונה להיוון היתה ונותרה, נכון למועד פרסום דוח הוועדה, 3%. הוועדה המליצה על מנגנון עדכון ריבית שונה, אך הבהירה שהדרך היא לקבוע את המנגנון בדין. הוועדה גם הביעה את עמדתה, שנכון לשמר את שיטת הפיצוי הקיימת, של תשלום פיצוי חד פעמי, ולא לעבור לתשלום עיתי בתביעות ביטוח חובה. ביום 8 באוגוסט 2019 ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון שאימץ את עמדתה של ועדת קמיניץ, גם לעניין שיעור הריבית התקף במועד פסק הדין (3%) וגם לעניין ההמלצה לקבוע את מנגנון העדכון בחקיקה. בית המשפט קבע כי עד להסדרה בדין, הוא מאמץ את מנגנון העדכון של הריבית שעליו המליצה ועדת קמיניץ, דהיינו, שאחת לשנתיים יבחן החשב הכללי את שיעור הריבית של אג"ח קונצרניות בדירוג AA ומעלה ל-25 שנה כפי שהיתה בחצי השנה שקדמה למועד הבחינה, ואם ממוצע הריבית בתקופה זו ירד מ-2% או עלה מ-4%, הוא ישקול עדכון של ריבית ההיוון ל-2% או 4% בהתאמה. בית המשפט העליון קרא למוסד לביטוח לאומי לאמץ מסקנות אלה לתקנות ההיוון ואף להקדים ולפעול בהתאם להמלצה זו עוד טרם ביצוע התיקון התחיקתי. לאור קביעת בית המשפט העליון, שחררה החברה, בדומה לחברות אחרות, את העתודות שהחזיקה בקשר עם תחולת התיקון לתקנות ההיוון על תשלום פיצויים לנפגעים. עם זאת, היא נמנעת מלשחרר כך עתודות לתשלומי תביעות שיבוב של הביטוח הלאומי - עד לקבלת עמדה ברורה ממנו בנושא זה, שייתכן שתיטמע לתוך 'טיטות תקנות השיבוב' – שלגביהן ראו להלן (וכן ראו דיווח מיידי מיום 14 באוגוסט 2019 מס' אסמכתא 01-069924-2019). ביום 14 באוגוסט

2019 הגיש המערער בקשה להארכת מועד להגשת בקשה לדיון נוסף בסוגיה זו. לפירוט נוסף בנושא ריבית ההיוון ראו בבאור 34ה(2) לדוחות הכספיים המצורפים.

2) טיוטת תקנות הביטוח הלאומי (העברת סכום שנתי ממבטח למוסד בעד תאונות דרכים) 2019 (לעיל ולהלן: "טיטת תקנות השיבוב")

במסגרת אישור חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, תוקנו חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (לעיל ולהלן: "חוק הפיקוח"), באופן שהחל מיום 1 בינואר 2016 נדרש הביטוח הלאומי למכך את הליך השיבוב שהוא מנהל מול חברות הביטוח, ונקצבו מועדים לכל שלב של בירור החבות שלהן כלפי הביטוח הלאומי. כמו כן, נקבעו סמכויות אכיפה של רשות הפיקוח על אי דיווח מצד חברות ביטוח לביטוח הלאומי על זכות שיבוב שלו בתביעות. התיקונים הני"ל גם מאפשרים למבטחים לקבוע עם הביטוח הלאומי, בהסכמה, הסדרים שונים מאלה שנקבעו בדיון. בפועל נקבעו, למיטב ידיעת החברה, הסדרים נקודתיים בלבד, ולא כאלה המאפשרים התייעלות כללית בניהול ההתחשבות. גם הליך המיכון שנדרש מהביטוח הלאומי לא קודם בפועל. על רקע נסיונות המדינה לייעל את הליך השיבוב האמור, הוכנס סעיף 28 לחוק ההתייעלות הכלכלי (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2019) שהסמיך את שר האוצר לקבוע בתקנות מנגנון גביית שיבוב על דרך של סכום גלובלי שנדרשות חברות הביטוח להעביר לביטוח הלאומי לשנים 2014-2018 וכן לעתיד, ובנוסף – את אופן חלוקתו ביניהן ותשלומו לביטוח הלאומי, מתוך שאיפה שההתחשבות של הביטוח הלאומי מול חברות הביטוח תבוצע בדומה להתחשבות שכבר מבוצעת מול מוסדות רפואיים (ראו סעיף [1.2.1.1.3](#) לעיל), דהיינו - שהחברות יעבירו שיעור מסויים מהפרמיה שנגבית מהמבוטחים לטובת כיסוי זכויות השיבוב של הביטוח הלאומי, במקום בדרך של בירור תביעות יחידני. בהתאם, פורסמה טיוטת התקנות שבנדון ביום 12 ביוני 2019. מאז נמצאות החברות בהליך שימוע מול משרד האוצר בקשר לכך. נכון למועד פרסום הדוח, הסכום הגלובלי המוצע בטיטת תקנות השיבוב, כמו גם אופן חלוקתו בין החברות הוא כזה שעלול להביא את החברה לחיוב ביתר לעומת הליך השיבוב הפרטני, בהיקף מהותי. לפירוט נוסף בנושא שיבוב ביטוח לאומי ראו בבאור 34ה(2) לדוחות הכספיים המצורפים.

2.1.1.4. תחרות ונתח שוק

לפי פרסומי רשות הפיקוח, בענף ביטוח רכב חובה פועלות 15 חברות ביטוח מסחריות וכן הפול וקרנית. כל חברות הביטוח הפועלות בישראל בתחום זה הן מתחרות של החברה, והחל משנת 2016 - גם הפול - לאור השינוי שעשתה רשות הפיקוח בהסדרה ובתעריפים, כמתואר בסעיף [2.1.1.3 ב](#) לעיל. על אף שרכישת הביטוח היא חובה מכוח פקודת ביטוח מנועי, בפועל לא כל כלי הרכב מבוטחים בביטוח חובה, אך אלה הרוכשים אותו עושים זאת מאחד מ-16 המבטחים הפעילים בענף זה. לפי פרסומי רשות הפיקוח¹³, חלקה של החברה בענף, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019, עמד על כ-9.9% מכלל דמי הביטוח ברוטו בתחום זה בישראל. יודגש, כי החברה מתמקדת בתת תחום זה בלקוחות פרטיים בעיקר ובכלי רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון בלבד.

הכיסוי הביטוחי בתחום זה אחיד, והתחרות מתמקדת בתעריף ובשירות. במסגרת זו, ובהמשך למתואר בסעיף [2.1.1.3](#) לעיל, מאפשרת החברה ללקוחותיה לקבל ממנה העתק תעודת ביטוח, חלף המקור אשר נשמר אצלה - על מנת שהם יוכלו לבצע שינויים ולבטל את הפוליסה בכל עת ובאופן מיידי. ביום 19

¹³ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <https://insurancedata.cma.gov.il/Pages/DochDirector.aspx>

בנובמבר 2015 פירסם משרד התחבורה הוראה המחייבת את מכוני הרישוי לקבל מלקוחות גם העתקים של תעודות חובה לצורך ביצוע טסט לרכב ובלבד שיש אישור על תוקף הביטוח גם ליום הטסט. בהתאם לנתוני רשות הפיקוח¹⁴, חל בענף ביטוח רכב חובה גידול של כ-1.3% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. באותה תקופה נרשם בחברה קיטון של כ-2% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בהשוואה לתקופה מקבילה. למידע נוסף ראו גם סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.1.1.5 לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד, או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. החברה מוכרת את המוצר בעיקר ללקוחות פרטיים, לרבות כאלה המגיעים אליה על בסיס שיתופי פעולה כמפורט בסעיף 4.13 להלן (להלן: "שיתופי פעולה"), לצורך ביטוח שימוש הפרטי והחברתי ברכב, והם נוטים לרכוש את ביטוח החובה ביחד עם ביטוח הרכוש לרכב. לחברה מספר לקוחות צי (כלומר, מי שרכשו מהחברה למעלה מ-40 פוליסות לכלי רכב שבבעלותם, להלן: "לקוחות צי").

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בתחום זה (באלפי ש"ח):

2017	2018	2019	
537,781	561,464	545,749	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
1,141	1,644	1,749	קולקטיבים וצי רכב
538,922	563,108	547,498	סה"כ פרמיות ברוטו

שיעור החידושים ברוטו בתת-תחום זה לשנת דיווח 2019 הינו כ-73.3%. שיעור החידושים ברוטו, ללא לקוחות צי, הינו כ-74.4%. שיעור החידושים מייצג את היחס בין כמות הפוליסות בשנת הדיווח 2019 שהיו בתוקף בשנה הקודמת, לבין הכמות המדווחת בשנת 2018. שיעור החידושים נטו (דהיינו, מתוך אוכלוסיית הלקוחות שהחברה מאפשרת להם לחדש הביטוח אצלה) עומד על כ-80.7%. שיעור פלח משותף של לקוחות מבוטחים בתחום זה עם תת-תחום רכב רכוש לשנת הדיווח 2019 הינו כ-97.6%.

להלן פרטים אודות ותק והתמדת של לקוחות תת-תחום ביטוח רכב חובה במונחי כמות פוליסות לשנת 2019 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	25%	21%	16%	38%	100%

¹⁴ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <http://insurancedata.cma.gov.il/Pages/Director.aspx>

2.1.2. תת-תחום פעילות ב' - ביטוח רכב רכוש2.1.2.1. מידע כללי על תת-תחום הפעילות

תת-תחום ביטוח רכב רכוש, הנכלל בתחום עסקי ביטוח כללי, מתייחס לביטוח נזקי רכוש שנגרמו לכלי הרכב המבוטחים במסגרת הפוליסה, וכן לאחריות המבוטח לנזקי רכוש שנגרמו לצד ג' מפגיעת הרכב המבוטח, וזאת - בהתאם להוראות הכיסוי הביטוחי הקבועות בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן: "הפוליסה התקנית-רכב") ובכפוף לחוק הפיקוח, תקנותיו והחוזרים מכוחם.

2.1.2.2. מוצרים ושירותים

בתת-תחום זה קיים מוצר אחד המבוסס על הפוליסה התקנית-רכב, שכוללת מספר חלופות של סל כיסויים מינימאלי, שאותו ניתן להציע למבוטחים ושאותו מותר לחברות לשנות אך ורק לטובת המבוטח. בהתאם לתנאי הפוליסה התקנית-רכב, הסיכונים המכוסים בפוליסה זו הינם: נזק שעלול להיגרם לרכב כתוצאה מתאונה, גניבה, אש וסיכונים נוספים המפורטים במסגרתה, וכן נזקי רכוש שהרכב יגרום לצד ג' באשמתו של המבוטח. לקוחות צי רשאים, בשלב הצעת הביטוח, בהודעה מפורשת שתתועד אצל המבטח, לוותר על תחולת הפוליסה התקנית-רכב כולה או חלקים ממנה. המוצר הוא מוצר רשות, ולקוחות החברה בתת-תחום פעילות זה בוחרים את היקף הכיסוי המתאים להם, בכפוף לכללי החיתום של החברה. הכיסוי בפועל יהיה רק לגבי פרקי הכיסוי שנרכשו על-ידי המבוטח, כפי שמופיעים במפרט הפוליסה המסויימת. לאחר שנת הדוח, ביום 26 בפברואר 2020, פירסמה רשות הפיקוח הצעות לתיקונים שונים בפוליסה התקנית – רכב, שחלקם יגדילו במידה מסויימת את הגמישות המוצרית.

החברה מציעה לרכישה, בצד הרכישה של פוליסה תקנית-רכב, גם כתבי שירות ושירותים נוספים ובכלל זה שירותי דרך וגרירה, רכב חליפי, וכו'. שירותים נוספים אלה, שהיקפם וסוגיהם הוגבל על ידי רשות הפיקוח, ניתנים באמצעות ספקים חיצוניים המתמחים בהם ובהתאם לכתבי השירות המצורפים לפוליסה. בנוסף, פועלת החברה בהתמדה להרחיב, לשפר ולייעל את השירותים הנלווים שהיא מעניקה ללקוחותיה, בדגש על צרכיהם בקרות מקרה ביטוח, אך גם לצורך עדכון הכיסוי הביטוחי בהתאם לצרכיהם ומתן שירות שוטף.

החברה מתמקדת בביטוח רכב פרטי ומסחרי (עד 3.5 טון) ורכב מנועי דו גלגלי של לקוחות פרטיים העושים ברכב שימוש פרטי וחברתי. החברה מוכרת פוליסות גם לציים ולקולקטיבים, אך גם בהן הכיסוי הוא לרוב בהתאם לפוליסה התקנית-רכב.

התעריף בביטוח רכב רכוש מחייב אישור של רשות הפיקוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (כלומר אינו אחיד לכלל המבוטחים והינו מותאם לסיכון – בכפוף למגבלות שמכתיבה רשות הפיקוח), והוא מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה והן אלה הקשורים למאפייני הנהגים ברכב. התביעות בתת-תחום זה מאופיינות במשך זמן קצר יחסית בין קרות מקרה הביטוח לסגירת התביעות (רובן המכריע מסתיים תוך פחות משנה).

2.1.2.3. הסדרה והסכמים מהותיים לתת-התחום

מרכז הסליקה של איגוד חברות הביטוח

מרכז הסליקה מסייע לחברות הביטוח בקבלת מידע מגורמים ממשלתיים באופן מרוכז. נכון להיום, מקבלות חברות הביטוח מידע ממשרד התחבורה לצורך טיפול בתביעות מבוטחים (מידע לגבי קודי דגם של כלי רכב, בעלות, עיקולים ושעבודים) באמצעות מרכז הסליקה, והן חתומות מולו, גב אל גב, על הסכמים שנחתמו בין מרכז הסליקה ומשרד התחבורה לצורך זה. כנגד קבלת השירות משלמות החברות אגרה בהתאם לשימוש שהן עושות בשירות זה.

על יסוד פטור שניתן ע"י הממונה על רשות התחרות ביום 30 ביוני 2010, הקים מרכז הסליקה מאגר מידע ביחס לתביעות בגין נזקים לכלי רכב (ללא שמות מבוטחים), אשר הושק לראשונה ביום 20 למאי 2013, ובשנית - לאחר חידוש הפטור של הממונה על רשות התחרות למאגר (הפטור הנוכחי תקף עד ליום 1 בפברואר 2021). במסגרת הפטור האמור, הורחב ההיתר ביחס להיקף המידע, תוך שהוא מתייחס, בנוסף לנתונים בקשר לרכב, גם לקשר של הרכב למבוטח (במידה מוגבלת), ומחייב הרחבת מודעות הציבור לאפשרות שלו לעשות בו שימוש בעת קניית רכב משומש. העבודה עם המאגר עשויה לסייע בשיפור החיתום וניהול התביעות על ידי חברות הביטוח שיעשו בו שימוש, שכן הוא מאפשר לקבל מידע על הסטוריית התביעות של כלי רכב, שיש בו כדי להשפיע על שווי הרכב. המאגר עומד גם לרשות ציבור בעלי הרכב לצורך מענה מרוכז ליישום חוק מכירת רכב משומש (זכאות למידע וגילוי נאות), התשס"ח-2008, ככל שנוגע למידע המצוי בנושא זה בידי מבטחים.

חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016

ביום 18 ביולי 2016 פורסם החוק הני"ל, הכולל התייחסות להיקף רחב של נושאים בתחום הרכב, לרבות הסדרה עקרונית בתחום שמאי הרכב והמוסכים במסגרת כיסוי ביטוחי לנזקי תאונה. ביום 21 במאי 2019 פורסמה על ידי הפיקוח טיוטה שניה של "תיקון הוראות החוזר המאוחד – הוראות בענף רכב רכוש" המבקשת להסדיר מחדש את כל ההסכמים וכללי ההפעלה של מוסכים ושמאים בקשר עם יישוב תביעות רכב רכוש בטענה לבעיות של ניגודי עניינים בין השחקנים השונים. הטיוטה מבקשת לקבוע שורה ארוכה של הסדרים השונים מהותית מאלה הקיימים כיום, ובין היתר - לאפשר למגוון רחב ביותר של מוסכים ושמאים להיכנס לתהליך, תוך הפחתה מהותית של יכולת הבקרה של חברות הביטוח על המקצועיות והשירות בתחום השמאות והתיקון של כלי רכב. לדעת החברה אין בהסדרה כדי לקדם יתרונות בתחום זה, משום שלדעתה מרבית הנושאים שמוצע להסדיר אינם סובלים מכשל שוק והציבור נהנה כיום משירות איכותי שהיכולת לשמרו בעקבות התיקון אינה ודאית.¹⁵

נכון לתאריך הדוח ולמועד פרסומו מוסדר נושא הפעלת שמאים לבחינת נזקי הרכב באמצעות חוזר הפיקוח 2007-1-8 "שמאות ביטוח רכב (רכוש וצד ג')", הקובע כי המבוטח הוא שימנה את השמאי לבחינת נזקי הרכב שלו, והוא יכול לעשות כן מתוך רשימה של שמאים שקבעה חברת הביטוח, שיתרונה למבוטח הוא בהגבלות שהיא מטילה על חברת הביטוח, או לבחור שמאי פרטי - שאז לא חלות על חברת הביטוח הגבלות כאמור. לגבי מוסכי הסדר לא קיימת הסדרה, אך חברות הביטוח נוהגות להעניק הטבות נוספות למבוטח הבוחר לתקן את רכבו (לפי חוות דעת השמאי) במוסך כזה לעומת תיקון במוסך פרטי, ובכלל זה הפחתה בגובה ההשתתפות העצמית, אחריות לתיקון, רכב חלופי לתקופת התיקון ועוד.

לסוגית ההסדרה של מאגר מידע בקשר עם העבר הביטוחי של הציבור לצורך ייעול מתן הצעות ביטוח והקלת השירות ללקוח ראו בסעיף 4.1.3 להלן לגבי הר הביטוח.

¹⁵ ראו ה"ש 1 לעיל.

פסיקת בית המשפט העליון בעניין "סלוצקי" ו"פיקאלי נ' הכשרה ביטוח"

בשנת 2015 פורסם פסק דין של בית המשפט העליון בעניין "סלוצקי" אשר קבע כללים לדחיית תביעה של לקוח אשר לא נקט באמצעים להקלת הסיכון הביטוחי עליה התחייב חוזית בהסכם הביטוח. בעקבות פסק הדין פירסמה רשות הפיקוח הנחיות בסוגיה זו. התוצאה של הוראות אלה, היתה, מעבר להתאמות בשיקוף הכללים לציבור ובאופן יישוב התביעות על ידי החברות, ששיעור הסיכון בתביעות עלה, בשל ההכרח לשלם תביעות מסויימות, במלואן או בחלקן, למרות הפרת התחייבות המבוטח. בעקיפין, ולפי פרשנות רשות הפיקוח, מחוייבות החברות להתאים את דרישות המיגון והתמחור שלהן לזו של חברות אחרות על מנת לנהל את הסיכון מראש באופן שתואם את חובת התשלום שלהן בדיעבד. לעניות דעתה של החברה יש בעמדה זו של רשות הפיקוח משום פגיעה בתפיסות היסוד של התחרות בישראל ולפגיעה במבוטחים.

ביום 4 ליוני 2019 ניתן פסק דין של בית המשפט העליון (בדעת רוב) במקרה אחר, בעניין "פיקאלי נ' הכשרה" ואח', אשר הרחיב את תחולת ההקלות בקביעת כיסוי ביטוחי למרות הפרת הסכם הביטוח על ידי המבוטחים, כך שגם הסכמה על רכישת מוצר מוגבל בכיסוי על ידי הלקוח (באותו מקרה – גיל מינימום של הנוהגים ברכב), כנגד פרמיה נמוכה מזו שבה נרכש מוצר ללא אותה הגבלה, אינו מחייב דחייה של תביעת ביטוח שנגרמה אגב הפרה של אותה הסכמה מצד הלקוח. לפי דעת הרוב בפסק הדין, יש לקבוע את שאלת הכיסוי הביטוחי לא רק בראי ההסכם ותנאיו אלא בהתאם לסעיפי השלכות אי גילוי ושינוי בסיכון הקבועים בחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981 ותוך צמצום קיצוני של אפשרות המבטח לטעון לאי גילוי, מרמה, או הפרה של הסכם הביטוח כהצדקה לדחיית התביעה במקרים כאלה.

על קצה המזלג – עמדת החברה היא שלקביעות אלה של ביהמ"ש העליון השלכות רוחב העשויות לפגוע באופן מהותי בעתודות של חברות הביטוח, להביא לייקור של מוצרי הביטוח, ולסכל את המאמץ המתמשך של רשות הפיקוח להגביר את התחרות בשוק הביטוח על ידי תמחור שונה של מוצרי הביטוח בהתאם לסיכון השונה של המבוטחים כפי שעולה מתהליך החיתום וסוג המוצר שהם בוחרים לרכוש תוך לקיחת התחייבויות שונות שלהם לגבי אופי הנהיגה וזהות הנוהגים ברכב (תוך צמצום מתמיד של סבסוד צולב בין מבוטחים)¹⁶ ומייצרת מצב של אנטיסלקציה. הותרת פסק הדין על כנו עלולה להביא למצב שבו התחרות בין החברות על שיפור וגיוון מוצרי הביטוח ללקוחות בהתאם לצרכיהם (כמו מוצרים שונים לנהגים חדשים וצעירים, כיסוי לפי איכות נהיגה והיקף נסועה, רכישת מוצר ביטוח לחלק מהסיכונים בלבד כנגד הנחה במחיר) – תיפסק, המוצר ומחירו יחזרו להיות אחידים, ולכן - נהגים פחות מסוכנים יסבסדו את הסיכון שיוצרים נהגים מסוכנים יותר, תפחת המוטיבציה לשיפור איכות הנהיגה לטובת בטיחותו של הציבור בכללותו, תיפגם היושרה בכריתת הסכמים והאכיפה של כיבוד הסכמים, ובאופן שהנוק לציבור יעלה משמעותית על היתרון שפסק הדין מעניק לו, לכאורה. לאור השלכות אלה של פסק הדין, הגישו הכשרה, איגוד חברות ביטוח והיועץ המשפטי לממשלה בקשות לארכה להגשת בקשות לדיון נוסף בהכרעה זו בהרכב מורחב של בית המשפט העליון. בקשות הארכה נענו ושני גורמים אכן הגישו בקשה לדיון נוסף בסוגיה. למיטב ידיעת החברה, הדיון בבקשות אלה נקבע ליום 6 ביוני 2020.

¹⁶ ראו ה"ש 1 לעיל.

2.1.2.4. תחרות ונתח שוק

החברה פועלת בשוק תחרותי הנתון לתנודות מחירים מחד ולשינויים בעלויות התביעה מאידך. בשוק זה, המאופיין במוצר ביטוחי דומה ובתחרות משוכללת, קיימת רגישות גבוהה למחיר, וחברות הביטוח מתחרות ביניהן באמצעות התאמות במוצרים, בשירות, בהנחות, במבצעים ובהטבות אחרות ללקוחותיהן. הצלחה בשוק זה מצריכה יכולת תגובה מהירה לשינויים מצד המתחרים ולתנאי השוק, ביחס למחירי המוצר, מגוון המוצרים ואיכות השירות הניתן ללקוח. בהתאם לנתוני משרד האוצר¹⁷, חל בענף ביטוח רכב רכוש קיטון של כ-2.2% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. באותה תקופה נרשמה בחברה ירידה של כ-4.9% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בחשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

על-פי פרסומי רשות הפיקוח¹⁸, פעילות בתחום זה 15 חברות ביטוח. חלקה של החברה בשוק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 עמד על 13.97% מכלל דמי הביטוח ברוטו בתחום זה בישראל. יודגש כי החברה מתמקדת בתת תחום זה בלקוחות פרטיים בעיקר ובכלי רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון בלבד. כל חברות הביטוח הפועלות בישראל בתחום זה הן מתחרות של החברה. הכיסוי הביטוחי בתחום זה אחיד ברובו – אם כי קיימת אפשרות מוגבלת לגוון את היקף הכיסוי ולשווק מוצרים נלווים - והתחרות מתמקדת בתעריף, בגיוון המוצרי כאמור, ובשירות. למידע נוסף ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.1.2.5. לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד, או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תת-תחום הפעילות. החברה מוכרת את המוצר בעיקר ללקוחות פרטיים לרבות כאלה המגיעים אליה על בסיס שיתופי פעולה כמפורט בסעיף 4.13 להלן וזאת לשימושם הפרטי והחברתי. לחברה מספר לקוחות צי.

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בתת-תחום זה (באלפי ש"ח):

2017	2018	2019	
1,194,519	1,292,031	1,211,991	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
3,197	3,869	3,870	קולקטיבים ומפעלים גדולים
<u>1,197,716</u>	<u>1,295,900</u>	<u>1,215,861</u>	סה"כ פרמיות ברוטו

שיעור החידושים ברוטו בתת-תחום זה, במונחי כמות פוליסות, לשנת דיווח 2019, הינו כ-80.4%. שיעור החידושים ברוטו, ללא לקוחות צי, הינו כ-81.4%. שיעור החידושים מייצג את היחס בין כמות הפוליסות בשנת הדיווח 2019 שהיו בתוקף בשנה הקודמת, לבין הכמות המדווחת בשנת 2018. שיעור החידושים נטו (דהיינו, מתוך אוכלוסיית הלקוחות שהחברה מאפשרת להם לחדש הביטוח אצלה) עומד על כ-81.6%. אחוז פלח משותף של לקוחות מבוטחים בתת-תחום זה עם תת-תחום רכב חובה לשנת הדיווח 2019 הינו כ-91.9%.

¹⁷ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <http://insurancedata.cma.gov.il/Pages/Director.aspx>

¹⁸ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <http://insurancedata.cma.gov.il/Pages/Director.aspx>

להלן פרטים אודות ותק של לקוחות תת-תחום ביטוח רכב רכוש במונחי כמות פוליסות לשנת 2018 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	26%	21%	15%	38%	100%

2.1.3. תת-תחום פעילות ג' - ענפי רכוש ואחרים

2.1.3.1. מידע כללי על תת-תחום הפעילות

תת-תחום ענפי רכוש אחרים, הנכלל בתחום עסקי ביטוח כללי, מתייחס לביטוח נזקי רכוש למבנה ו/או תכולה לנכס המוגדר בפוליסה. ביחס לדירות פרטיות, הכיסוי הביטוחי בתחום זה הינו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן: "הפוליסה התקנית-דירה"). ביחס לבתי עסק, הביטוח הוא בהתאם לפוליסה שניסחה החברה, ושאושרה על ידי רשות הפיקוח. פירוט בנושא זה ראו בסעיף 2.1.3.3 להלן.

2.1.3.2. מוצרים ושירותים

כאמור, בתת תחום זה קיימים שני מוצרי ביטוח עיקריים:

א. **ביטוח דירות רכוש**, הנכלל בעסקי ביטוח כללי, והינו ביטוח רשות, המעניק כיסוי ביטוחי לנזקי רכוש שנגרמו לדירת המגורים המבוטחת ולתכולתה מפני סיכונים שונים, כמו גם כיסוי לאחריות המבוטח כלפי צדדים שלישיים - בהתאם להוראות הפוליסה התקנית-דירה. הפוליסה התקנית-דירה מהווה סל כיסויים מוגדר, שניתן לשנותו אך ורק לטובת המבוטח, אך ניתן, לפי בחירת המבוטח ובכפוף להסכמת המבטח, למכור כיסוי לפי פרקים מסויימים של הפוליסה התקנית-דירה, במקום את כולה כמיקשה אחת. המבוטח גם יכול לבחור אם לרכוש כיסוי מפני סיכון של רעידת אדמה, אם-לאו, ובדומה - גם כיסויים נלווים נוספים. מעבר לכיסויים המוצעים לפי הפוליסה התקנית-דירה מוכרת החברה במסגרת הפוליסה גם כיסוי לאחריות המבוטח לנזקי רכוש וגוף שנגרמו לעובדי המבוטח בקשר עם הדירה, וכן כיסוי לסיכונים נוספים לרכוש המבוטח (דוגמת 'כל הסיכונים תכשיטים'). מאז כניסתם לתוקף של חוזר **כתבי שירות** וההוראות החדשות ביחס לכיסוי צנרת בחוזר המאוחד (ראו 2.1.3.3 להלן), אין החברה משווקת כתבי שירות ביחד עם הפוליסה, לאור ההגבלות שקבעה רשות הפיקוח בתחום כתבי השירות.

החברה בונה חבילות שונות של כיסויים, על בסיס הוראות הפוליסה התקנית-דירה, על מנת להתאים את המוצר לצרכים השונים של לקוחותיה, שהם בעיקר לקוחות פרטיים, ובכלל זה - ללווי בנקים למשכנתאות. הכיסוי בפועל יהיה רק לגבי פרקי הכיסוי שנרכשו על-ידי המבוטח, כפי שמופיעים במפרט הפוליסה המסויימת. החברה מוכרת ביטוחי דירה למשכנתאות גם מכוח שיתוף פעולה עם סוכנויות ביטוח של תאגידים בנקאיים¹⁹. מוצר זה, כשהוא נמכר ללקוח של סוכנות ביטוח כאמור, כולל רק ביטוח מבנה, אך עם כיסוי לרעידת אדמה ונזקי צנרת.

התעריף בביטוח דירה מחייב אישור של רשות הפיקוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (המותאם לסיכון באופן שאינו אחיד לכלל המבוטחים) והוא מבוסס על מספר פרמטרים הקשורים לדירה המבוטחת בפוליסה, כאשר התעריף לרכישי ביטוח דירה באמצעות תאגיד עזר בנקאי לצרכי משכנתא מוגבל על ידי רשות הפיקוח גם בתקרה.

¹⁹ ביטוחי דירה למשכנתא באמצעות בנקים למשכנתאות אינו ענף סטטיסטי בחברה.

התביעות בתת-תחום זה מאופיינות במשך זמן קצר יחסית בין קרות מקרה הביטוח לסגירת התביעות (מרביתן המכריע מסתיים תוך פחות משנה).

ב. **ביטוח מקיף לבתי עסק**, הינו ביטוח המעניק כיסוי ביטוחי לנזקי רכוש שנגרמו לבית העסק המבוטח ולתכולתו מפני סיכונים שונים המפורטים בפוליסה, וכן כיסוי לאחריות בית העסק המבוטח לנזקי רכוש וגוף שנגרמו לצד שלישי ולעובדים באשמתו של בית העסק המבוטח. הכיסוי הוא בהתאם לפוליסה המאושרת על-ידי רשות הפיקוח, אך בלא כפיפות לפוליסה תקנית כלשהי. התעריף בביטוח בתי עסק מחייב אישור רשות הפיקוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים והינו מותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים הקשורים לבית העסק המבוטח בפוליסה. הפוליסה היא מודולארית והמבוטח יכול לרכוש חלקים שונים מן הכיסוי המוצע לפי צרכיו. הכיסוי בפועל יהיה רק לגבי פרקי הכיסוי שנרכשו על-ידי המבוטח, כפי שמופיעים במפרט הפוליסה המסויימת.

2.1.3.3. הסדרה והסכמים מהותיים בתת-התחום

הפוליסה התקנית-דירה

פעילות החברה בתת-תחום פעילות דירה כפופה לפוליסה התקנית-דירה כפי שנוסחה לאחרונה בתקנות מיום 27 בינואר 2015 ולהנחיות הפיקוח בנושא כיסוי נזקי מים בדירה (ראו להלן).

חוזר 2016-1-21 "תיקון הוראות החוזר המאוחד – נזקי מים בביטוח דירה"

ביום 30 בנובמבר 2016 פורסם חוזר זה ושינה מהיסוד את שיטת השירות בתחום נזקי הצנרת. החוזר קובע החל ממועד כניסתו לתוקף, ביום 3 בספטמבר 2017, לקוח יידרש לבחור, במועד רכישת ביטוח הדירה, האם ברצונו בתיקון הצנרת על ידי שרברב שבהסדר עם המבטחת, או על ידי שרברב פרטי, והמבטחים יידרשו לתת את השירות בהתאם לבחירה זו. ביחס לשרברב בהסדר נקבע, שעל חברות הביטוח להציב בפני הלקוח בחירה בין שורה ארוכה של שרברבים או חברות שרברבים, שהלקוח יבחר ביניהם רק במועד קרות הנזק, ולוודא שהם יעמדו בשורה ארוכה של דרישות שירות ומידע הקבועות בחוזר. לגבי חלק מהוראות השירות, אי עמידה בהן מעניקה ללקוח את האפשרות לבחור לתקן את הצנרת באמצעות שרברב פרטי באותה השתתפות עצמית שנקבעה לשרברב הסדר, למרות שבחר בתחילה בשרברב הסדר. התוצאה המיידית של השינוי היתה ביטול של כתבי השירות בתחום הצנרת, אשר העניקו, בנוסף לכיסוי זה, גם כיסוי לסוגי נזק שאינם מכוסים לפי הפוליסה התקנית – דירה, הפסקת פעילותם של חלק מהספקים שהעניקו את השירות (בכפוף לסיום תקופת המעבר עד לחידושי אוקטובר 2018) והמרת השירות שלהם לשירות כחברות שמנהלות הסדר עבור חברות הביטוח, בשל חוסר הידע והכלים בחברות עצמן לנהל תיקון של נזקים (להבדיל מתשלום עלותם). החברה בחרה, במסגרת תפיסת השירות שלה, להעניק ללקוחותיה שירות של שרברב פרטי כמוצר המוביל שלה, לאור התובנה הצרכנית שלה במצב הרגולטורי הקודם, שהם מעדיפים אותו, בשל פערי האיכות בשירות, אך לאור עלותו מול חלופות ההסדר בשוק, ובחירת הלקוחות שמוטה מחיר, פועלת החברה להמיר את המוצר המוביל שלה לחלופת הסדר.

פסקי הדין של בית המשפט העליון בעניין "סלוצקיי" ו-"פיקאלי נ' הכשרה ואח" "

לפסקי דין אלה השלכות דומות, בשינויים המחוייבים, גם על תת תחום רכוש ואח". ראו לעניין זה בסעיף [2.1.2.3 לעיל](#).

2.1.3.4. תחרות ונתח שוק

על-פי פרסומי רשות הפיקוח, פועלות בתת-תחום זה 15 חברות ביטוח. לפי אותם פרסומים, חלקה של החברה בפרמיות בענף ביטוח דירות רכוש (כולל ביטוח באמצעות תאגידי עזר של בנקים למשכנתאות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 עמד על 10.83% מכלל דמי הביטוח ברוטו בתחום זה בישראל. בהתאם לנתוני רשות הפיקוח²⁰, חל בשוק ענף ביטוח דירות (מקיף דירות+בנקים למשכנתאות) גידול של כ-3.5% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. אין בידי החברה נתונים דומים ביחס לביטוח בתי עסק. באותה תקופה נרשמה בחברה עליה של כ-13.4% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתת התחום בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. למידע נוסף בהקשר זה ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.1.3.5. לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד, או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תת-תחום הפעילות. החברה מוכרת את המוצרים בעיקר ללקוחות פרטיים, ובמוצרי הדירה – גם ללווי בנקים למשכנתאות, לרבות כאלה המגיעים אליה על בסיס שיתופי פעולה, כמפורט בסעיף 4.13. שיעור החידושים ברוטו בביטוח דירה לשנת דיווח 2019 עמד על כ-90.9%. שיעור החידושים מייצג את היחס בין כמות הפוליסות בשנת הדיווח 2019 שהיו בתוקף בשנה הקודמת, לבין הכמות המדווחת בשנת 2018. שיעור החידושים נטו (דהיינו, מתוך אוכלוסיית הלקוחות שהחברה מאפשרת להם לחדש הביטוח אצלה) עומד על כ-91.6%.

להלן פרטים אודות ותק של לקוחות מוצר דירות במונחי כמות פוליסות לשנת 2019 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות			
	חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה
התפלגות ותק לקוחות	23%	15%	10%	52%
סה"כ	100%			

²⁰ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <http://insurancedata.cma.gov.il/Pages/Director.aspx>

2.2. תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

2.2.1. מידע כללי על תחום הפעילות

תחום פעילות זה של החברה מתייחס לענף עסקי ביטוח חיים וחסכון (לרבות חסכון ארוך טווח) בלבד. החברה עוסקת בעיקר בביטוחי חיים – סיכון בלבד ("ריסק" למיניהם), ובנוסף – בתוכניות חסכון עם או בלי מרכיב ביטוחי, ובביטוח למקרה של אובדן כושר עבודה (בכפוף להסתייגות בסעיף 2.2.3 להלן). תחום ביטוח חיים וחיסכון מתאפיין ברפורמות בלתי פוסקות בהסדרה, שמשנות את שוק החסכון ארוך הטווח באופן מהותי - לפרטים ראו בסעיף 2.2.3 להלן. החברה משווקת את מוצריה בעיקר בקרב לקוחותיה הקיימים באמצעות מוקדים טלפוניים כערוץ שיווק עיקרי ובעיקר כפוליסות פרט. במוצר ריסק למשכנתא משווקת החברה בנוסף גם ללקוחות שמגיעים אליה באמצעות שיתופי פעולה עם תאגידי עזר בנקאיים, כמפורט בסעיף 4.13 להלן.

2.2.2. מוצרים ושירותים

תחום פעילות זה בחברה כולל בעיקר כיסוי ביטוחי מפני סיכון מוות, וכן כיסוי מסויים לסיכונים נלווים שונים, ככל שנרכש ככיסוי משלים לכיסוי הסיכון העיקרי (להלן: "הסיכון" או "הריסק"). בנוסף, כולל התחום מוצרים עם מרכיב של חסכון פרט (תוכנית שאינה קופת ביטוח), מוצרי חסכון ארוך טווח (כמו קופת ביטוח לעצמאים וקופת ביטוח לשכירים (תוכנית משלמת קצבה ולא משלמת קצבה)) (להלן: "החיסכון") וביטוחים קבוצתיים. כל מוצרי החסכון של החברה הם מוצרים מסוג של השתתפות ברווחים ואינם מבטיחים תשואה כלשהי.

להלן יובא תיאור תמציתי של מוצרי החברה העיקריים בתחום כפי שהיו בשנת הדוח:

א. תוכניות החברה בתחום ביטוח החיים

- 1) **ביטוח חיים (ריסק)** - ביטוח המשלם למוטבים של מבוטח, שנפטר במהלך תקופת הביטוח, את סכום הביטוח הנקוב בפוליסה בתשלום חד פעמי. סכום הביטוח נקבע ע"י המבוטח (בכפוף לכללי החיתום של החברה). אין הגבלה בדיון לגובה סכומי הביטוח שמבוטח רשאי לרכוש, והוא רשאי לרכוש אותם ממספר חברות במקביל ולקבל מכולן את תגמולי הביטוח בקרות מקרה ביטוח, ללא הגבלה. הפרמיה משתנה מדי שנה²¹ בהתאם לגיל המבוטח. טבלת השתנות הפרמיה במהלך כל תקופת הביטוח מוצגת וידועה למבוטח בעת הרכישה. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-69. ניתן להיות מבוטח עד גיל 80 לכל היותר.
- 2) **ביטוח חיים לפירעון הלוואה (משכנתא)** – ביטוח חיים שנועד לפרעון יתרת הלוואה, במקרה שאחד הלווים המבוטחים נפטר במהלך תקופת הלוואה. סכום הביטוח בעת רכישת הביטוח חייב להיות חופף ליתרת הלוואה או גבוה ממנה, לפי בחירת המבוטח, ולהשתנות בעתיד בהתאם ללוח הסילוקין של הלוואה, ככל שניתן להתאים זאת. הפרמיה משתנה כל שנה בהתאם ליתרת הלוואה וגיל המבוטח. טבלת השתנות הפרמיה במהלך כל תקופת הביטוח מוצגת וידועה למבוטח בעת רכישתה. מאפייני מוצר זה, כולל חישוב הפרמיה, המקרים בהם

²¹ יצויין כי בעבר שיווקה החברה גם ביטוחים עם פרמיה משתנה כל חמש שנים, אך במסגרת אישור מחודש של תעריפים שדרשה רשות הפיקוח מכל החברות, בשנת הדוח, לא אושר להמשיך ולשווק מוצרי ביטוח ריסק בפרמיה משתנה כל חמש שנים, אלא רק המוצרים בהם הפרמיה משתנה מדי שנה.

החברה פטורה מתשלום, תקופת הביטוח וקהל היעד, הינם זהים לאלה של מוצר ביטוח חיים (ריסק).

3) **ביטוח חיים לפירעון הלוואה (משכנתא) לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים** – ביטוח חיים שנועד לפירעון חלק יחסי מיתרת הלוואה, אשר זכאי לרכוש אדם שאקטואר ממונה הכיר בו כאדם עם מוגבלות מקצרת חיים בהתאם להוראות הדין (כמפורט בסעיף 2.2.3 להלן). בהתאם להוראות אלה, בין היתר, הכיסוי הביטוחי המירבי מוגבל בסכום ולקוח יהיה זכאי לו רק לאחר תקופת אכשרה בת 30 חודשים ממועד רכישת הביטוח.

4) **ביטוח מוות מתאונה** (בתחום חיים) - מבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למוטבים במקרה של מות המבוטח כתוצאה ישירה מתאונה. הפרמיה נקבעת בהתאם למין המבוטח, עיסוקו, מצבו הרפואי וסכום הביטוח. הפרמיה קבועה במשך כל תקופת הביטוח. עם הגיעו של המבוטח לגיל 65 סכום הביטוח קטן בחצי והפרמיה נותרת ללא שינוי. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-55. ניתן להיות מבוטח בפוליסה כאמור עד גיל 75 לכל היותר. שיווק מוצר זה בחברה הוא זניח ונלווה לרוב לרכישת מוצר ריסק אחר, כמוצר משלים.

5) **ביטוח נכות מתאונה** (בתחום חיים) - מבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למבוטח שנקבעו לו שיעורי נכות לצמיתות עקב אירוע תאונתי. סכום הפיצוי מחושב ע"י מכפלת סכום הביטוח שרכש המבוטח בשיעור הנכות לצמיתות שנקבעה למבוטח עקב התאונה. הפרמיה נקבעת בהתאם למין המבוטח, עיסוקו, מצבו הרפואי וסכום הביטוח. הפרמיה קבועה במשך כל תקופת הביטוח. עם הגיעו של המבוטח לגיל 65, סכום הביטוח קטן בחצי והפרמיה נותרת ללא שינוי. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-55. ניתן להיות מבוטח בפוליסה כאמור עד גיל 75 לכל היותר. שיווק מוצר זה בחברה הוא זניח ונלווה לרוב לרכישת מוצר ריסק אחר, כמוצר משלים.

6) **ביטוח אובדן כושר עבודה**²² - משלם למבוטח שאיבד את כושרו לעבוד, כתוצאה ממחלה או תאונה, פיצוי חודשי עד לחזרתו למעגל העבודה, או תום תקופת הביטוח, לפי המועד המוקדם מביניהם. במסגרת מוצר זה מבוטח רשאי לרכוש פיצוי חודשי מרבי כולל שאינו עולה על 75% מהכנסתו (ברוטו) מעבודה ישירה, וכן כיסוי המשחרר אותו מתשלום פרמיה כל עוד הוא במצב של אובדן כושר עבודה. הפרמיה נקבעה בהתאם לנתונים כדלקמן: מין המבוטח, גיל המבוטח, עישון, עיסוק, מצב רפואי, תקופת הביטוח המבוקשת, מסלול הפרמיה, משך תקופת ההמתנה וסכום הפיצוי החודשי המבוקש. המבוטח יכול היה לרכוש את הביטוח במסלול של פרמיה קבועה במשך כל תקופת הביטוח, או משתנה מדי שנה בהתאם לגילו. קהל היעד של מוצר זה היה גברים ונשים בגילאים 18-55. ניתן להיות מבוטח לכל הפחות עד גיל 60 ולכל היותר עד גיל 67. החברה הפסיקה לשווק את המוצר עם כניסתו לתוקף של חוזר קווים מנחים שנכנס לתוקף ביום 1 באוגוסט 2017 ולא השיקה מוצר חדש בהתאם לחוזר (ראו לעניין זה סעיף 2.2.3 להלן).

7) **ביטוח קבוצתי** - הסכם הביטוח הקבוצתי מיועד להעניק כיסוי ביטוחי לקבוצות המונות למעלה מ-50 מבוטחים שהתאגדו כקבוצה למטרה כלשהי - שאינה רכישת ביטוח. ההסכם יכול שיכלול, בין היתר, כיסוי למקרה מוות, נכות ואובדן כושר עבודה. ההסכם כפוף לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי) התשס"ה-2005 (להלן: "**תקנות ביטוח חיים קבוצתי**"), לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי), התשס"ז-2006 (להלן: "**תקנות אובדן כושר עבודה קבוצתי**") ולחוזרים מכוחן של תקנות אלה. סכומי הביטוח הם,

²² הפירוט ביחס למוצר אובדן כושר עבודה מתייחס למוצר ששווק עד לכניסתו לתוקף של הוראות ניסוח חדשות ביחס למוצר אובדן כושר עבודה, ביום 1 באוגוסט 2017.

בדרך כלל, אחידים לכלל עמיתי הקבוצה, או שהם נקבעים על-פי קריטריונים אובייקטיביים כמו מצב משפחתי, רמת שכר, וותק וכדומה. מבוטח שתוקף הפוליסה הקבוצתית פקע לגביו, רשאי, אם הפוליסה כוללת סעיף המשכיות, לרכוש פוליסה אישית על שמו ללא צורך בהוכחת מצב בריאותו. פעילות החברה בקשר עם המוצר – היא בהיקף זניח, ואין קליטה של לקוחות חדשים לתוכנית.

ב. תוכניות החברה הכוללות מרכיב חסכון :

תוכנית חסכון יכול שתשלב כיסויים ביטוחיים כגון ריסק, אובדן כושר עבודה ונכות. לרוב בעל הפוליסה הוא המבוטח אשר גם משלם את הפרמיה, והוא זכאי לקבלת הטבות מס רלוונטיות לפי סעיפים 45 או 47 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] בהתאם לסוג התוכנית.

(1) **פוליסת חוזה השקעה** - מוצר חסכון טהור ללא מרכיב ביטוחי, שאינו קופת ביטוח, ולכן אינו נכלל במחזור הפרמיות של החברה. החסכון מנוהל באחד או יותר ממסלולי השקעה בהם בחר המבוטח, מתוך שלושת המסלולים הקיימים (כללי, אג"ח ואג"ח ממשלת ישראל). למבוטח אפשרות לבצע בו הפקדות שוטפות, חד פעמיות וכן שילוב שלהן, להורות על שינוי מסלולי השקעה מעת לעת ללא עלות כלשהי ומבלי שהשינוי יהווה אירוע מס, וכן לפדות את החסכון בכל עת וניתן. לפרטים בדבר מסלולי ההשקעה ראו סעיף 4.4 להלן. ביחס לפוליסות שנרכשו עד ליום 31 בדצמבר 2012 החברה גובה דמי ניהול שנתיים בשיעור של עד 1.5% מהחסכון המצטבר. בגין פוליסות שנרכשו במהלך שנת 2013 גובה החברה דמי ניהול בשיעור מירבי של 1.1% מהצבירה ובגין פוליסות שנרכשו החל משנת 2014 דמי הניהול הנגבים מהצבירה הינם בשיעור מירבי של של 1.05%. לקראת סוף שנת הדוח החלה החברה לשווק מוצר זה בדמי ניהול בשיעור של 0.55% בלבד. החברה אינה גובה דמי ניהול מהפרמיה.

(2) **פוליסת חסכון פרט** – פוליסת חוזה השקעה שהוספו עליה כיסויים ביטוחיים כגון ריסק, אובדן כושר עבודה ונכות. לרוב בעלי הפוליסה הוא המבוטח, אשר גם משלם את הפרמיה, והוא זכאי להטבת מס בשיעור של 25% מהפרמיה המשולמת בגין ביטוח חיים (ריסק) בכפוף להוראות פקודת מס הכנסה. ההפקדה לחסכון קבועה וצמודת מדד והפרמיה בגין הכיסויים הביטוחיים קבועה או משתנה בהתאם לכיסוי הנרכש וצמודה למדד. באפשרות המבוטח לשנות את גובה ההפקדה בכל עת. החסכון מנוהל באחד או יותר ממסלולי ההשקעה בהם כמפורט בסעיף 1 לעיל. פעילות החברה בקשר עם המוצר – היא בהיקף זניח, ואין קליטה של לקוחות חדשים לתוכנית.

(3) **קופת ביטוח תגמולים לעצמאיים²³** - קופת גמל לקצבה (משלמת או לא משלמת), כמשמעותה בחוק קופות הגמל, שמטרתה חיסכון לגיל פרישה והיא עשויה לשלב כיסויים ביטוחיים כגון ריסק ואובדן כושר עבודה (אופציונלי). המבוטח הוא, בדרך כלל, בעל הפוליסה, והוא משלם את הפרמיה עבור עצמו. בעל הפוליסה יינה מהטבות מס בהתאם לסעיפים 45 ו-47 לפקודת מס הכנסה. הפרמיות הינן בסכום קבוע או משתנה צמוד מדד. ההפקדות משולמות לשיעורין ו/או בהפקדה חד-פעמית, בהתאם לבקשת המבוטח. בפני המבוטח עומדים מספר מסלולי השקעה תלויי גיל או מסלולים מתמחים לבחירה בהם ינוהלו כספי החיסכון, כמפורט בסעיף 4.4 להלן. פעילות החברה בקשר עם המוצר – היא בהיקף זניח, ואין קליטה של לקוחות חדשים לתוכנית.

²³ התוכנית אינה משווקת מאז שנת 2015 וההתייחסות לתוכנית היא רק בהתייחס ללקוחות קיימים.

4) **קופת ביטוח לעובדים ולמנהלים שכירים (ביטוח מנהלים)** - קופת גמל לקצבה (משלמת או לא משלמת), כמשמעותה בחוק קופות הגמל, שמטרתה חיסכון לגיל פרישה לעובד השכיר ולמנהל בעל שליטה, ועשויה לשלב כיסויים ביטוחיים כגון ריסק ואובדן כושר עבודה²⁴. ביטוח מנהלים הוא חלק מהתנאים הסוציאליים שנקבעים במסגרת יחסי עובד-מעביד ומקורו בהפרשות המעסיק לפיצויים, לתגמולים ולביטוח אובדן כושר עבודה, ובהפרשות העובד לתגמולים. בפני המבוטח עומדים מספר מסלולי השקעה – תלויי גיל או מסלולים מתמחים לבחירה בהם ינוהלו קופות החיסכון, לפיצויים ו/או תגמולים, כמפורט בסעיף 4.4 להלן. פעילות החברה בקשר עם המוצר – היא בהיקף זניח, ואין קליטה של לקוחות חדשים לתוכנית. בשל כך, החברה בוחנת חלופות מכירה של התיק הקיים.

5) **הכנסה למשפחה / מורחב**²⁵ - הכיסוי היווה נספח לפוליסת חיסכון וכיסה מקרה בו המבוטח נפטר, ובמקרה של הכיסוי המורחב: גם אם אובחן כחולה במחלה קשה, לפי המוקדם מביניהם. בקרות מקרה ביטוח, סכום הביטוח משולם מדי חודש מיום הפטירה או גילוי המחלה הקשה (לפי העניין) עד תום תקופת הביטוח. הפרמיה קבועה²⁶ ומשלמת במהלך 3/4 מהתקופה ובתנאי שתקופת הביטוח היא בת 10 שנים ויותר. שילוב הכיסוי עם כיסוי חסכון בפוליסה איפשר בנוסף גם להבטיח את המשך תשלום ההפקדות לחסכון ע"י החברה עד תום תקופת הביטוח, במקרה של מות המבוטח או גילוי מחלה קשה. פעילות החברה בקשר עם המוצר – היא בהיקף זניח, ואין קליטה של לקוחות חדשים לתוכנית.

2.2.3. הסדרה, תאגידים והסכמים מהותיים לתחום

כאמור בסעיף 2.2.1 לעיל, בוצעו על פני העשור האחרון מספר רפורמות בהסדרה של התחום, אשר משנות את פניו, בדגש על תחום החסכון ארוך הטווח. ההסדרה נמשכה גם בשנת הדוח, ולהערכת החברה, צפויה להימשך גם בשנים הקרובות, והיא צורכת תשומות רבות מצד החברות, על מנת לבצע את כל ההתאמות הנדרשות במערכות המידע שלהן, במוצרים שהן משווקות ובתמחורם, וטומנת בחובה חשיפה בשל הקושי הטבעי הכרוך בהטמעה של ריבוי של הנחיות בפרק זמן קצר יחסית.

ההסדרה בתחום הלבנת הון, שחלה על כל מוצרי החסכון, עשויה להקשות על התחרות עם הבנקים ובתי ההשקעות ועל ניווד לקוחות בין יצרנים אלה. ככל שיינתנו הקלות בניוד של כסף שנחסך בין יצרני החסכון השונים, כך שדרישות התשואה והבדיקה של הלקוח ושל מקור כספו יוגבלו מפורשות לשלב שבו הוא מכניס כסף לראשונה לאחד היצרנים, "מבחוץ", ואילו בניוד שלו בין יצרנים לא יידרש לשקול תשואה מקיף כזה, שמייקר את הטיפול בלקוח, ללא הצדקה עניינית – תתאפשר, להערכת החברה, הגברת התחרות לטובת הצרכן. רשות הפיקוח מקדמת הקלות מסוג זה כמפורט להלן²⁷.

להלן יוצגו: גופים שלמעורבותם בתחום זה יש השפעה מהותית עליו, הנחיות סופיות שפורסמו בשנת הדוח ועד תאריך אישור הדוחות ושיש להן, לדעת החברה, ביחד עם ההסדרה הקיימת, פוטנציאל להשפיע על

²⁴ כאמור בה"ש 22 לעיל תוכניות אובדן כושר עבודה אינן משווקות כיום על ידי החברה ובתקופה ששווקו דובר בכיסוי שרכישתו במסגרת ביטוח מנהלים היתה אופציונלית.

²⁵ מכירת הכיסוי הופסקה בתום שנת 2016, בעקבות שינוי הוראות הדין בקשר עם מכירת כיסוי בתחום ביטוח חיים בפרמיה קבועה וההתייחסות לתוכנית היא רק בהתייחס ללקוחות קיימים.

²⁶ ראו בהקשר זה ה"ש 24 לעיל.

²⁷ הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

מבנה התחרות וסוגי המוצרים שישווקו בתחום זה וכן טיטות של הנחיות כאמור, אם, לדעת החברה, יש בקבלתן כהנחיה סופית בנוסחן זה משום השפעה מהותית כאמור:

מערכת מרכזית למיתוג מסרי מידע ולסליקה כספית בתחום החיסכון הפנסיוני (להלן: "המסלקה הפנסיונית")

רשות הפיקוח הביאה להקמתה 'מסלקה פנסיונית' ממוכנת ולהרחבת תחומי פעילותה, על מנת להקל על הפקדת כספים לביטוחי חיים ולחיסכון ארוך טווח, על ניודם בין קופות ומבטחים שונים, ועל בקרה על תקינות ההפקדות, תוך שמירה רציפה על זכויות המבוטחים והעמיתים, וזאת באמצעות חיוב כל השחקנים בתחום לעבוד באמצעותה בלבד בתהליכים אלה. מאז שנת 2012 וגם בשנת הדוח, מפרסמת רשות הפיקוח מספר רב של חוזרים והנחיות לצורך קידום מטרה זו והגדלת סל הפעולות והיקף המבוטחים, העובדים והמעסיקים הפועלים מול המבוטחים אך ורק באמצעות המסלקה. בנוסף להוראות רשות הפיקוח מפרסמת גם המסלקה הפנסיונית כללי שימוש בה לשם טיוב הדיווח והסליקה. החברה נאלצת לשאת בהוצאות רבות הכרוכות בהתממשקות למסלקה, למרות חלקה הזניח בתחום, ובדומה להוצאה של חברות שנתח השוק שלהן בתחום הרלוונטי גבוה משמעותית משלה (ועל אף שבחלק מהמוצרים החברה אינה פעילה כלל), ואין בכך עדיין כדי לחסוך את העבודה המקבילה מחוץ למסלקה הפנסיונית לגבי מעבידים ופעולות שעדיין לא נדרש מהם לעבוד באמצעות המסלקה הפנסיונית.

תיקון החוזר המאוחד "עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות פנסיה"

תיקון זה פורסם ביום 6 בנובמבר 2019. הוראות החוזר עשויות להביא להגדלת עתודות במוצרי חסכון ארוך טווח ולהקטנת עתודות במוצרי ביטוח חיים (ריסק) בקרב חלק מן החברות בשוק. להערכת החברה, לחוזר זה אין השפעה מהותית עליה.

דיני הלבנת הון ומניעת טרור

כאמור בפתח סעיף 2.2.3 זה, פורסמה הסדרה רבה בקשר עם הלבנת הון בשנת הדוח וסמוך לפנייה, ובכלל זה דרישות מחמירות לגבי הכרות עם הלקוח ועם כספו, שאלונים מוצעים ליישום הוראות אלה וכו'. חשיבות ההוראות היא ברורה, אך נראה שניתן לקבוע לגביהן הקלות של "מערכת סגורה" שיכוונו טוב יותר למניעה של הלבנת הון ומניעת טרור, תוך הקטנתה למינימום של הפגיעה בתחרות ובפעילות הכלכלית החוקית. ואכן, ביום 30 ביוני 2019 פורסמה "תיקון חוזר ניהול סיכוני הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים – טיוטה" (98-2018) שנועדה להקל על תשאול הלבנת הון במצבים המהווים "מערכת סגורה" של כספים. היה והטיטה תיכנס לתוקף כחוזר סופי יהיה בכך, להערכת החברה, כדי לשפר את התחרות בתחום החיסכון מול הבנקים.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מירביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור), התשע"ב-2012 והנחיות הפיקוח לגבי תעריפי ביטוחי חיים ועמלות סוכנים

התקנות, מיום 24 בספטמבר 2012, קובעות כי דמי העמילות המירביים שישולמו לסוכן ביטוח בעבור ביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור לא יעלו – נכון לשנת 2015 ואילך - על 20% (כולל מע"מ) מדמי הביטוח. ביום 3 באוגוסט 2016 פורסמה טיטת תיקון לתקנות הני"ל, במסגרתה הוצע להחיל את תקרת דמי העמילות המפורטת לעיל גם בביטוח חיים אגב הלוואה לדיור החל מיום 1 בינואר 2017, דהיינו – לקבוע תקרת דמי עמילות של 20% גם במוצר זה, אך תוך מתן אפשרות להעניק עמלת היקף בגובה של 60% מעמלת ביטוח החיים בשנה הראשונה, היה והפוליסה לא בוטלה בתוך 6 שנים ממועד רכישת הפוליסה.

לדעת החברה, מתן אפשרות לתשלום עמלת היקף המותנית בשימור פוגעת באפשרות לייצר תחרות בשוק זה, שסובל, לדעת החברה, מכשל תחרותי מזה שנים רבות, אך עד נכון למועד אישור הדוח, טרם פורסמו תקנות עדכניות בנושא זה, מסיבה שאינה ידועה לחברה, ולכן אין כיום תקרה כלשהי לעמלות בקשר עם ביטוח החיים הנרכש לצורך הבטחת הלוואת משכנתא. התוצאה היא, שחלק נכבד מתעריף ביטוח החיים למשכנתא, שמשלמים לקוחות הסוכנויות, מממן את העמלה לסוכנויות ולא את הכיסוי הביטוחי. במהלך פברואר 2019 הנחתה רשות הפיקוח את חברות הביטוח להפחית את תעריפי ביטוחי הריסק וכן להגביל את שיעורי העמלות המשולמות לסוכני ביטוח אך למיטב ידיעת החברה הנחיה זו לא הביאה להפחתה גורפת בעמלות סוכנויות הביטוח הרלוונטיות.

רפורמה בתעריפי ביטוח החיים

כאמור לעיל, במהלך פברואר 2019 הורתה רשות הפיקוח לחברות להגיש לאישורה תעריפים נמוכים מבעבר למוצרי ביטוח חיים תוך הגבלת גובה ההוצאות שהחברות יכולות לכלול במסגרת התעריף. התעריפים שאושרו בסופו של דבר נמוכים בכ-10% בממוצע מכפי שהיו קודם לכן אך הגבלת עמלות הסוכנים במסגרת זו נעשתה באופן חלקי בלבד, כמפורט לעיל.

להוראות דין נוספות אשר יש להן השפעה גם על תחום זה, ראו סעיף 4.1 להלן.

בתחום זה פעילים, בנוסף לגופים המוסדיים, מספר תאגידיים, סטטוטוריים ואחרים, שיש להם השפעה רוחבית על התחום והחברות משתתפות במימון עלותם. כך הוזכרה לעיל המסלקה הפנסיונית. בנוסף, קיימת התאחדות החברות לביטוח חיים (להלן: "ההתאחדות") אשר פועלת לצידו של איגוד חברות הביטוח, המטפל בתחומי הביטוח הכללי (להלן: "האיגוד") ומטפלת בתחומי ביטוחי חיים וביטוחי בריאות. החברה אינה חברה באיגוד, אך היא חברה בהתאחדות. פעילות ההתאחדות אינה פוגעת בתחרות ונועדה לטפל בנושאים המשותפים לשוק כולו בהיתר הממונה על רשות התחרות, ובכלל זה התייחסות מקצועית להצעות הסדרה שונות.

2.2.4. תחרות ונתח שוק

למיטב ידיעת החברה, בתחום ביטוח החיים פועלות, נכון לתאריך הדוח, 10 חברות. עיקר הפעילות של חברות הביטוח, למעט החברה ו-AIG, מתמקדת בתחום הביטוחים הפנסיוניים והמוצרים הנלווים אליהם. היקף פעילותה של החברה בתחום הפנסיוני זניח, ועיקר פעילותה הינו בתחום מוצרי הביטוח והחסכון לפרט.

החברה משווקת מוצרים אלה ישירות ללקוחותיה ואילו בשאר החברות האמורות – שבעבר נהגו לעשות זאת בעיקר באמצעות סוכני ביטוח, ניכרת בשנת הדוח מגמה ברורה של מעבר גם לשיווק ישיר במוצרי הריסק, ככל הנראה מתוך הבנת היתרונות של שיטת שיווק ישירות זו, הן לחברות והן ללקוחות. בנוסף מושפע שוק זה מפעילותם של גופים פיננסיים אחרים המשווקים מוצרים תחליפיים לתחום החסכון ארוך הטווח (דוגמת פיקדונות לזמן ארוך).

שיווק ביטוח חיים בחברה מקורו, בדרך כלל, בקשר קיים בין החברה לבין לקוח החברה (שכבר מבוטח בה), וכן כתוצאה מפניה עצמאית של הלקוח לחברה לצורך רכישת ביטוח חיים (למשל בעקבות נטילת משכנתא מהבנק ועל בסיס פרסומי החברה בהקשר זה). מאז תחילת פעילותה בתחום זה נוהגת החברה לשווק את מוצרי ביטוח החיים שלה באמצעות מוקד מכירות טלפוני, ואת מוצרי ביטוח המשכנתא שלה -

גם באמצעות שיתוף פעולה עם סוכנויות ביטוח של תאגידי בנקאיים, ולתקופות - גם בערוצי שיווק נוספים. בנוסף מקדמת החברה שיווק של מוצרים, בדגש על חסכון פרט, בערוצים דיגיטאליים.

בין המוצרים השונים באותו תחום קיימת תחליפיות יחסית גבוהה, שכן הם מספקים צרכים דומים לאותו קהל יעד.

על-פי נתוני רשות הפיקוח²⁸, הפרמיות של החברה בביטוח חיים הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בכ-227,537 אלפי ש"ח, בעוד שבכל ענף ביטוח החיים הן הסתכמו באותה התקופה בכ-24,357 מיליון ש"ח. חלקה של החברה בשוק ביטוחי החיים, לפי נתונים אלה, עמד על כ-0.93% בתקופה זו, אך למיטב ידיעת החברה חלקה בשוק מוצרי הריסק (סיכון מוות) לפרט גבוה יותר ועומד על כ-7.7%.

למידע נוסף ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות ולשינויים שחלו במאפייניה בתקופת הדוח.

2.2.5. לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. החברה מוכרת את מוצריה בעיקר ללקוחות פרטיים, ובמוצרי ביטוח חיים למשכנתא – גם ללווי בנקים למשכנתאות, לרבות ללקוחות של סוכנויות ביטוח שהם תאגידי עזר בנקאיים, על בסיס שיתופי פעולה כאמור בסעיף 4.13 להלן, שחלקם מביאים חלק מהותי מלקוחות החברה החדשים במוצר זה. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בשנת הדוח עמד על כ-13.7% (לעומת כ-13.2% בשנת 2018 וכ-14.1% בשנת 2017).

²⁸ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <http://insurancedata.cma.gov.il/Pages/Director.aspx>

2.3. תחום ביטוח בריאות**2.3.1. מידע כללי על תחום הפעילות**

תחום פעילות זה מתייחס לענף בריאות. במסגרת זו עוסקת החברה בביטוח הוצאות רפואיות ואשפוז, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מחלות קשות, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוחי בריאות אחרים. החברה אינה פעילה בתחום הביטוח הסיעודי (למעט כמרכיב כיסוי ופיצוי חד פעמי כתוצאה מתאונה בתוך פוליסות אחרות).

2.3.2. מוצרים ושירותים

להלן יובא תיאור תמציתי של מוצרי החברה בתחום כפי שהם נכון לסוף שנת הדוח. הפירוט כולל את הכיסויים שניתן לרכוש **כתוכנית בסיס** (כלומר תכנית שאינה מותנית ברכישת תכנית ביטוח אחרת, כאשר ניתן גם לרכוש מספר תוכניות בסיס יחד) ואת הכיסויים שניתן לרכוש רק **כתכנית נוספת** (כלומר תכנית שנלווית לתוכנית בסיס ותוקפה נגזר מתוקפה של תוכנית הבסיס). ביטול תכנית הבסיס יגרור ביטול של כל התכניות הנוספות שנרכשו יחד עם תכנית הבסיס, ואילו ביטול תכנית נוספת אינו פוגע כשלעצמו בתוקף תכנית הבסיס שברשות המבוטח. במסגרת התוכניות הנוספות מוצעים לרכישה גם **כתבי שירות** (שהכיסוי מכוחם מוענק ללקוחות באמצעות ספקים חיצוניים ובמגבלות שקבע חוזר כתבי השירות).

התיאור להלן מתייחס למבנה הכיסויים שניתן לשווק מאז השינוי בהסדרה בשנת 2016, שהביאה להאחדה משמעותית של הכיסויים העיקריים, וזאת - על אף שלמעט כתבי שירות מסויימים, הכיסויים ששווקו קודם לשינוי בהסדרה נשארים בתוקף עבור הלקוחות שמחזיקים בהם:

א. תוכניות בסיס

- (1) **ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל** - שיפוי על כל ההוצאות הרפואיות הנדרשות לשם ביצוע ניתוח / טיפול מחליף ניתוח, לרבות 3 התייעצויות לשנת ביטוח בהתאם לתקרות הכיסוי ותנאי הכיסוי המפורטים בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד הינו גברים ונשים עד גיל 70. תקופת הביטוח הינה לכל חיי המבוטח.
- (2) **ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל – משלים שב"ן** - זהה לתוכנית שבס"ק 1 לעיל למעט חובת המבוטח, במקרה של צורך בניתוח, לפעול למיציא זכויותיו במסגרת השב"ן של קופת חולים.
- (3) **ביטוח תרופות** - תוכנית ביטוח המעניקה שיפוי על רכישת תרופות שהמבוטח אינו זכאי להן במסגרת סל הבריאות, בהתאם להוראות הדין ועד גבול האחריות הנקוב בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד הינו גברים ונשים עד גיל 70. תקופת הביטוח הינה לכל חיי המבוטח.
- (4) **ביטוח השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל** - תוכנית ביטוח המעניקה שיפוי בגין עלות השתלות בחו"ל, או טיפול מיוחד מציל חיים בחו"ל, עד גבול אחריות הנקוב בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד הינו גברים ונשים עד גיל 70. תקופת הביטוח הינה לכל חיי המבוטח.
- (5) **ביטוח מחלות קשות** - כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח פיצוי חד פעמי בגובה סכום הביטוח שנרכש, מבלי שהמבוטח יידרש להוכיח הוצאות כלשהן, מיד לאחר שאובחן כי חלה באחת או יותר מהמחלות הקשות המפורטות בתנאי הפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח

- (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 60-18. ניתן להיות מבוטח לכל היותר עד גיל 70.
- (6) **ביטוח מחלות קשות לילדים** (רפואה לילד) - כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח פיצוי חד פעמי בגובה סכום הביטוח שנרכש, מבלי שהמבוטח יידרש להוכיח הוצאות כלשהן, מיד לאחר שאובחן כי חלה באחת או יותר מ-25 המחלות הקשות המפורטות בתנאי הפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח. קהל יעד של מוצר זה הינו ילדים (עד גיל 21).
- (7) **פיצוי חד פעמי למחלת הסרטן** - כיסוי ביטוחי המבטיח למבוטח: 1. פיצוי חד פעמי בגובה סכום הביטוח שנרכש, מבלי שהמבוטח יידרש להוכיח הוצאות כלשהן, מיד לאחר שאובחן כי חלה במחלה ממארת כמוגדר בפוליסה; 2. פיצוי בגובה 15% מסכום הביטוח בעת גילוי סרטן מוקדם כמוגדר בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. ניתן להיות מבוטח לכל היותר עד גיל 65.

ב. תוכניות נלוות

- (7) **ניתוחים בחו"ל** – שיפוי מלא לכל ההוצאות הרפואיות הנדרשות לשם ביצוע ניתוח בחו"ל שהצורך לבצעו נקבע בישראל, וכן שיפוי להוצאות נלוות במקרה של ניתוח מיוחד שיש הכרח לבצעו בחו"ל, בהתאם לתקרות הכיסוי ותנאי הכיסוי המפורטים בפוליסה. רכישת התכנית מותנית ברכישת תכנית בסיס לניתוחים בישראל.
- (8) **תרופות מיוחדות ובדיקות גנטיות** – רכישת התוכנית מותנית ברכישת תכנית בסיס לביטוח תרופות ומגדילה את גבול האחריות שמוצע בתכנית הבסיס. בנוסף התכנית מעניקה מימון בדיקות גנטיות להתאמת טיפול תרופתי.
- (9) **שירותים לרפואה אמבולטורית** – רכישת התוכנית מותנית ברכישת אחת מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ופיצוי חד פעמי למחלת הסרטן). התכנית מעניקה מגוון שירותים רפואיים שלא בעת אשפוז, למבוגר וליילד, כגון: התייעצות עם רופא מומחה, דיאטנית, טיפול פסיכולוגי, בדיקות אבחנתיות, שירותי סל הריון, טיפולי פיזיותרפיה והידרותרפיה, בדיקות סקר ורפואה מונעת. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.
- (10) **כתב שירות לרפואה משלימה** - רכישת התוכנית מותנית ברכישת אחת מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ופיצוי חד פעמי למחלת הסרטן). כתב השירות מעניק מגוון שירותים בתחום הרפואה המשלימה. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.
- (11) **כתב שירות ייעוץ רפואי און ליין באמצעות רופאים מומחים** - רכישת התוכנית מותנית ברכישת אחת מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ופיצוי חד פעמי למחלת הסרטן). כתב שירות המעניק למבוטח שירותי ייעוץ 'און ליין' ברפואת מומחים ומוקד ייעוץ רפואי מקוון בתחומי המשפחה והילדים. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.
- (12) **כתב שירות אבחון רפואי מהיר וליווי אישי רפואי** - רכישת התוכנית מותנית ברכישת אחת מתכניות הבסיס. כתב השירות מעניק למבוטח מגוון שירותים כגון אבחון ראשוני, אבחון מקיף, מנהל תיק אישי, רופא מלווה אישי, הכוונה על ידי עובד סוציאלי והשגחה רפואית. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.
- (13) **כתב שירות ליווי רפואי אישי לסרטן** - מעניק שירות ליווי רפואי אישי וייעודי למי שבתקופת הביטוח אובחנו כחולי סרטן, ובכלל זה מנהל תיק אישי, מנהל רפואי אישי אונקולוגי, טיפולים במרפאת כאב, שינוע עזרים, החזר עבור רכישת פאה, החזר שהות במלונית ועוד, כמפורט בכתב השירות.

בנוסף לתוכניות הבריאות הנ"ל, משווקת החברה את התוכניות הבאות, המהוות חלק מתחום הבריאות בחברה:

13) **ביטוח תאונות אישיות** - בכפוף לתנאי הפוליסה, המוצר מעניק: פיצוי חד פעמי במקרה של מוות, נכות לצמיתות, שבר או כוויה שנגרמו עקב תאונה; פיצוי יומי למבוטח שאושפז עקב תאונה; החזר הוצאות מסויימות הנלוות לאשפוז; פיצוי חד פעמי במקרה שמבוטח הפך סיעודי עקב תאונה; פיצוי בגין ימי החלמה עקב תאונה. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 3-70. ניתן להיות מבוטח לכל היותר עד גיל 80.

14) **כתב שרות ספורטיבי** - רכישת התוכנית מותנית ברכישת תכנית לביטוח תאונות אישיות. כתב השירות מעניק למבוטח מגוון שירותים כגון פינני באמבולנס, ייעוץ רופא מומחה, תזונאי, פיזיותרפיה, הידרותרפיה, ריפוי בעיסוק, הדמיה אבחנתית, וארגומטריה. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.

15) **ביטוח נסיעות לחו"ל** - מוצר המעניק כיסוי ביטוחי לעלויות שונות שיש ליוצאים לחו"ל בקשר עם מספר סוגי סיכון האופייניים לנסיעה כזו. המוצר מכסה כבסיס וכברירת מחדל: הוצאות רפואיות בחו"ל באשפוז ושלא במסגרת אשפוז כולל תרופות, פינני רפואי לבית חולים, הטסה רפואית, טיפול חירום בשיניים, החזר הוצאות מלווה במקרי צורך רפואי, הארכת שהות בחו"ל במקרי צורך רפואי, אובדן רכוש, וכן: אחריות כלפי צד שלישי וכיסוי איתור וחילוץ, אלא אם המבוטח ביקש להסיר מי משני הכיסויים האחרונים מכיסוי הבסיס.

מעבר למוצר הבסיסי ניתן לרכוש הרחבות לכיסוי בגין ביטול נסיעה וקיצור נסיעה מסיבות מסויימות, כיסוי להוצאות רפואיות בשל החמרה של מצב רפואי קיים, נזקים שנגרמו במסגרת ספורט חורף וספורט אתגרי, הרחבה לכיסוי רפואי לנשים בהריון וכן כיסוי לאובדן או נזק לרכוש (כבודה) מסוגים שונים.²⁹

הפוליסה נמכרת על-ידי החברה בעיקר באמצעות האינטרנט ובתמיכה מסויימת של נציגי שירות טלפוניים. לקוחות החברה רוכשים את המוצר ישירות ממנה, לרבות על בסיס שיתופי פעולה עם גורמים שונים כמפורט בסעיף 2.3.5 ו-4.13 להלן.

2.3.3. הסדרה והסכמים מהותיים לתחום

תיקון הוראות החוזר המאוחד – שער 6 חלק 3 - ביטוח תאונות אישיות – טיוטה 2

ביום 24 בפברואר 2020, לאחר תום שנת הדוח, פירסמה רשות הפיקוח את הטיטה שבנדון, במסגרת כוונתה להסדיר לראשונה את הכיסוי הביטוחי במוצר ביטוח תאונות אישיות לפרט ולקבוע הנחיות ייחודיות לגבי אופן שיווקו. השינויים מהטיטה הראשונה הם קלים ביותר, כך שבשתייהן מבקשת רשות הפיקוח להרחיב מאוד את הגדרת המונח 'תאונה' ואת היקף הנזק המכוסה בעקבותיה, ולשנות היבטים נוספים בכיסוי הביטוחי, לאפשר ללקוחות של מוצרים קיימים לעבור למוצר החדש אם רצונם בכך, להכביד מאוד על החיתום והשיווק של המוצר, לפחות בתקופת מעבר של כשנתיים, ולייצר לראשונה תהליך חידוש במוצר זה, אך במתכונת שונה מארבע שיטות החידוש הקיימות כיום בתחום הביטוח, למוצרים שונים. בנוסף, נדרש לקיים הליך בקרה ייחודי לשיווק מוצר זה בחברות הביטוח. להערכת

²⁹ יצויין כי לאחר תאריך המאזן, ובשל הפרצות מגפת הקורונה הפסיקה החברה לשווק את כיסוי ביטול / קיצור נסיעה ולאחר מכן הפסיקה לחלוטין את שיווק מוצר נסיעות לחו"ל, עד להודעה חדשה.

החברה, אימוץ הטייטה כחוזר עלולה לייקר את המוצר, ולפגוע מהותית בשיווק שלו ללקוחות, מעבר לנדרש לצורך פתרון הכשלים שרשות הפיקוח סבורה שקיימים בשוק בקשר עם המוצר עד כדי בחינת הכדאיות של המשך שיווקו.³⁰

2.3.4. תחרות ונתח שוק

למיטב ידיעת החברה, בענף ביטוח בריאות פועלות נכון לתאריך הדוח 8 חברות ביטוח אשר מדווחות אותו כתחום נפרד, אך למיטב ידיעתה יש חברות נוספות הפעילות בתחום ומדווחות אותו ביחד עם תחום ביטוח חיים. החברה משווקת מוצרים אלה ישירות ללקוחותיה ושמה דגש על מכירה לפרט, ואילו שאר החברות – משווקות אותם בעיקר באמצעות סוכני ביטוח, עם הטייה לשוק של קולקטיבים. עם זאת, יותר ויותר חברות מגדילות באופן משמעותי את מערך השיווק הישיר שלהן ומאמצות בכך את התפיסה השיווקית של החברה. החברה אינה פעילה בתחום הביטוח הסייעדי המהווה תת תחום של תחום הבריאות.

למיטב ידיעת החברה, בשיווק מוצרי ביטוח נסיעות לחו"ל פעילות גם סוכנויות תיירות, קופות חולים וחברות כרטיסי אשראי, אשר עשו כן כשלוחות של חברות הביטוח המתחרות בחברה. החברה בחרה לכל אורך השנים שלא לפעול באמצעות גורמים אלה, לאור אופן הבנתה את הדין החל. בשנת 2013 התקשרה החברה עם חברת איסתא במתכונת שונה, אשר להבנת החברה היא מותרת על פי כל דין, ולפיה היא מאפשרת לאיסתא לרכוש בשם לקוחותיה, שייפו את כוחה לכך, פוליסת נסיעות לחו"ל בחברה. החברה אינה משלמת לאיסתא עמלה, אך מעניקה הנחת קולקטיב ללקוחות איסתא והיא אף ביצעה התאמות בתנאי הפוליסה שלה, באישור רשות הפיקוח, לצרכי לקוחות איסתא. להבנת החברה, עם כניסתו לתוקף של "חוזר הלידים" (ראו לגביו סעיף 4.1.3 בהמשך), גם בקשר לשיווק ביטוח נסיעות לחו"ל, נדרשות כל חברות הביטוח המשווקות פוליסות מסוג זה להתאים את אופן השיווק לדרישות חוזר זה, או לבחור במכירה ללקוחות ישירות ו/או באמצעות מי מטעמם. אין באפשרות החברה להעריך בשלב זה כיצד ישפיע היבט זה של "חוזר הלידים" הנ"ל על מבנה התחרות בענף זה.

שיווק מוצרי בריאות בחברה מקורו, בדרך כלל, בקשר קיים בין החברה לבין לקוח החברה, המבוטח בה. מאז תחילת פעילותה בתחום זה נוהגת החברה לשווק את מוצרי הבריאות שלה בעיקר באמצעות מוקד מכירות טלפוני ולתקופות - גם בערוצי שיווק נוספים.

בין המוצרים השונים באותו תחום קיימת תחליפיות יחסית גבוהה, שכן הם מספקים צרכים דומים לאותו קהל יעד. מגמה זו התחזקה בתחום מוצרי הבריאות בעקבות ההסדרה משנת 2016, שאסרה את המשך השיווק של מוצרים מסויימים, וניתבה את השוק למוצרים משלימים לכיסוי של קופות החולים על חשבון חלופות אחרות.

הפרמיות של החברה בביטוח בריאות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בכ-196,853 אלפי ש"ח. על-פי נתוני רשות הפיקוח הסתכמו הפרמיות בביטוח בריאות (ללא סיעודי) בכל משק ביטוח הבריאות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בסך של כ-6,531 מיליון ש"ח. חלקה של החברה במוצרי מחלות ואשפוז בענף הבריאות לפי נתונים אלה, עמד על כ-3.01% בשנת הדוח (בתאונות אישיות – על 9.58%). בהתאם לנתוני רשות הפיקוח³¹, חל במגזר ביטוח בריאות (ללא סיעודי) גידול של כ-7.0%

³⁰ הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

³¹ נתוני השוק נלקחו מאתר רשות הפיקוח ("דוחות ניהוליים") בכתובת: <http://insurancedata.cma.gov.il/Pages/Director.aspx>

בהיקף פרמיות ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. באותה תקופה נרשמה בחברה עליה של כ-3.9% בהיקף הפרמיות ברוטו בתחום בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. למידע נוסף ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.3.5. לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. החברה מוכרת את מוצריה בעיקר ללקוחות פרטיים, לרבות כאלה המגיעים אליה על בסיס שיתופי פעולה כמפורט בסעיף 2.3.3 לעיל ו-4.13 להלן. לחברה אין לקוחות קולקטיביים בתחום זה. שיעור הביטולים (לרבות סילוק, ביטול, הקטנה או אי-חידוש) לשנה מפוליסות בריאות שבתוקף לראשית כל שנה במונחי פרמיות³² עמד על כ-23.6% בשנת הדוח לעומת כ-25.8% בשנת 2018 וכ-16.9% בשנת 2017. העליה בשיעור בשנת 2018 נובעת, להערכת החברה, משינוי באופי התחרות בשנה זו, כמפורט בסעיף 4.7 להלן. הירידה בשיעור בשנת 2019 נובעת בין היתר ממיקוד החברה בשימור הלקוחות.

3. חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות

3.1. כללי

המוצרים שלא נכללו בתחומי הפעילות הינם: ביטוחי חבויות - חבות מעבידים וצד ג' הנלווים לביטוחי דירה ובתי עסק, וביטוח אחריות מקצועית. מוצרים אלה כלולים בעסקי הביטוח הכללי של החברה ומהווים פחות מ-1% מכלל הכנסות החברה. כל אחד מענפים אלו אינו רכיב עסקי מהותי וגם בחינה במקובץ של ענפים בעלי מאפיינים דומים משמעותית אינה עוברת את סף המהותיות. ענפי הביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות של החברה הנם רק 'ענפי חבויות אחרים' והם כולם ענפים שאינם סטטיסטיים בחברה.

3.2. ביטוחי חבות מעבידים וצד ג' (נלווים לענפי רכוש ואחרים)

מהות הכיסוי הביטוחי ומאפיינים ייחודיים של המוצר

ביטוחים אלה אינם נמכרים על-ידי החברה כמוצר נפרד, אלא רק כחלק מפוליסות ביטוח דירה ובתי עסק, וזאת בהתאם לרישיון המבטח של החברה. מהות הכיסוי:

- 1) חבות מעבידים - תשלום תגמולי ביטוח בגין נזק גוף מתאונה או מחלה שאירעו לאחד מעובדי המבוטח תוך כדי עבודתו אצל המבוטח, באשמתו של המבוטח - וכמידת אשמתו.
- 2) צד שלישי - תשלום תגמולי ביטוח בגין נזק גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי באשמתו של המבוטח - וכמידת אשמתו.

3.3. ביטוח אחריות מקצועית

מהות הכיסוי הביטוחי ומאפיינים ייחודיים של המוצר

ביטוח אחריות מקצועית נמכר כמוצר עצמאי ונפרד, במסגרת ענף אחריות כלפי צדדים שלישיים המהווה חלק מרישיון המבטח של החברה. מהות הכיסוי: כיסוי נזקים שגרם המבוטח ללקוח שלו ו/או לצדדים שלישיים בשל הפרת חובתו המקצועית כלפי הלקוח, מכוח עיסוקו / משלח ידו. ביטוח אחריות מקצועית מבוסס על

³² בהתאם להוראות הדין, שיעור הביטולים בפוליסות בריאות (לרבות ענפי מחלות קשות ואשפוז טווח ארוך) חושב על ידי חלוקת סכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של שנת הדוח בסכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של השנה הקודמת, והכל רק בהתייחס לפוליסות שמועד תחילתן לפני השנה השוטפת ובניטור עליו תעריפים.

קיומו של כיסוי ביטוחי במועד היודע על מקרה ביטוח אפשרי ובלבד שהדבר דווח לחברה במהלך תקופת הביטוח ומיד עם היודע על אפשרות כאמור (CLAIMS MADE). נכון לתאריך המאזן ותאריך פרסום הדוח, החברה משווקת את המוצר רק לעורכי דין ומשפטנים, על בסיס חיתום פרטני ותעריפים מותאמי סיכון.

3.4. מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

בנוסף לחקיקה הכללית החלה על פוליסות ביטוח ועל ניסוחן, ובדירה – לפוליסה תקנית-דירה, פוליסות אלה כפופות להוראות הדין והפסיקה, ובכלל זה פקודת הנוזיקין [נוסח חדש] והפסיקה מכוחה.

4. חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

המידע המופיע בסעיף זה ואופן השפעת הגורמים החיצוניים המופיעים בסעיף זה על פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות מבוסס בחלקו על ידע שקיים בחברה בתאריך אישור דוח זה, ובחלקו - על הערכות החברה. אין כל ודאות כי הערכות החברה ביחס לדין, לפרשנותו, וביחס לגורמים החיצוניים המופיעים בסעיף זה ולאופן השפעתם על פעילותה ועסקיה של החברה יתממשו. ההשפעה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה כאמור, כתוצאה מגורמים שונים, שהעיקריים שבהם הנם שינויים רגולטוריים בשוק ההון לרבות דרך פרשנות הדין על ידי הרשויות ודרך אכיפתן, שינוי בתנאי השוק, בתנאים הכלכליים, המדיניים והביטחוניים ומכלול גורמי הסיכון של החברה המפורטים להלן.³³

4.1. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

בנוסף לחוקים הכלליים אליהם כפופה כל חברה ציבורית (כגון דיני החברות, דיני ניירות ערך, דיני מס הכנסה, דיני העבודה, דיני התחרות, דיני הגנת פרטיות וכיו"ב - שגם הם עוברים שינויים רבים בשנים האחרונות), כפופה פעילות החברה לאסדרה רבה וייחודית לתחום הביטוח, בהתאם להוראות רשות הפיקוח. הוראות אלה נקבעות במגוון של דרכי הסדרה, החל מחקיקה ראשית, עבור דרך תקנות, חוזרים, הכרעות עקרוניות בתלונות ציבור וניירות עמדה, וכלה בהנחיות נקודתיות. בדרך זו מסדירה רשות הפיקוח היבטים שונים בתפקוד השוטף של הגופים המוסדיים. תקנות וחוזרים חדשים כאמור, או תיקונים לקיימים, מתפרסמים לעיתים תכופות והקצב והיקף ההסדרה הם גבוהים, ומתגברים מדי שנה.

בחלקים שונים לעיל של פרק זה לדוח התקופתי, מתוארים עיקרי הדינים החלים על החברה ותחומי פעילותה בתיאור כללי, בדגש על חקיקה ראשית והסדרה מהותית, וניתן פירוט מסויים להסדרה חקיקתית חדשה משנת הדוח או מסמוך לה, וכן לטיוטות הסדרה כאמור, ככל שהחברה מעריכה, במועד הדיווח, שיש לנייל, או יכולה להיות להן, השפעה משמעותית, בין אם בטווח הקצר ובין אם בטווח הארוך יותר, על השוק שהחברה פועלת בו, או על החברה. החוקים, התקנות וחוזרי רשות הפיקוח החלים על פעילות החברה כמבטח יתוארו להלן בהתאם לדין החל על פרק זה, ככל שלא פורטו במסגרת סקירת תחומי הפעילות השונים של החברה. חקיקה כללית תתואר רק ככל שיש לה, לדעת החברה, השפעה ישירה על פעילותה.

בכל מקום בו לא צוינה במפורש הערכת החברה לגבי השפעת הדין, המשמעות היא שלהערכת החברה אין לדינים ולשינויים בהם השפעה מיוחדת או מהותית על החברה מעבר להתאמת שיטות העבודה שלה להוראות הדין, שמשמעותן תוארה לעיל. בכל מקום בו יש להערכת החברה לדינים אלה השפעה בעלת מאפיינים ייחודיים צוין הדבר במפורש בצד ההתייחסות לאותם דינים ושינויים. יובהר כי פירוט ההסדרה על בסיס הערכת מהותיותה, ודעת החברה לגבי מידת ואופן השפעת ההסדרה על החברה, הם כולם בגדר תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים

³³ והקוראים מופנים גם לאזהרה הכללית בדבר מידע צופה פני עתיד בעמוד 4 לדוח.

שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה המלאה של החברה, ולפיכך יש לראות בהם מידע צופה פני עתיד. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלה, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח זה, בין אם בשל גורמים שאינם בשליטת החברה לרבות תיקוני חקיקה נוספים ובין אם בשל מגבלות התחזית למשל לגבי התנהגות שוק הביטוח, ואשר לכולם עשויה להיות השפעה.³⁴

4.1.1. אסדרה בנושא הון החברה

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון המינימאלי"); חוזר 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פרעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן: "חוזר סולבנסי"); חוזר 2018-1-13 "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פרעון של מבטח"; חוזר ביטוח 2020-1-2 "סקר הערכה כמותי לבחינת התאמות במשטר כושר פרעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II"; והנחיות נוספות של רשות הפיקוח בהקשר זה

חברות הביטוח נדרשות לעמוד בדרישות הון עצמי מינימאלי, לרבות כתנאי לחלוקת דיבידנד, כתנאי לקבלת רישיון מבטח ולפעילותן השוטפת. במטרה לשנות מהיסוד את האסדרה להבטחת כושר הפרעון והלימות ההון של חברות ביטוח במדינות האיחוד האירופי, ולבסס אותן על חישוב כלכלי, אימץ האיחוד האירופי, ביום 10 ביולי 2007, את דירקטיבת Solvency II (להלן: "הדירקטיבה"). רשות הפיקוח החליטה להחיל את הוראות הדירקטיבה המוצעת על חברות ביטוח בישראל במקביל ליישומה במדינות האיחוד האירופי, והחלה בפרסום הוראות הערכות כבר משנת 2008, כאשר ביום 1 ביוני 2017 פורסם חוזר סולבנסי הסופי, הנזכר לעיל (2017-1-9). מועד תחילתו נקבע ליום 30 ביוני 2017, אך בנוסף להוראות המעבר בהתייחס לדרישות ההון בגין מניות שנקבעו בו, נוספה גם קביעה של תקופת פריסה עד להחלה מלאה של הון נדרש לכושר פרעון בשנת 2021 (להלן: "דרישת ההון המלאה"), וזאת - על מנת להקל על החברות את יישום ההנחיות החדשות. חישוב ההון של החברה לפי דרישות המשטר החדש מביאות אותה לעודף הון גם ללא הפריסה המדורגת של ההנחיות, כמפורט בבאור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.

בנוסף, ולאור דרישות ההון הראשוני החלות מכוח הדירקטיבה באיחוד האירופי, פורסמו ביום 25 באפריל 2018 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח), התשע"ח-2018, הקובעות דרישת ההון המינימאלי ביחס לכל תחום פעילות שפורט בהן יעמוד על בין 10 ל-15 מליון ש"ח (במקום 52-59 מליון ש"ח כפי שנדרש לפי תקנות ההון המינימאלי) ואשר ביטלו את תקנות ההון המינימאלי. ביום 4 במרס 2018 פורסם חוזר 2018-1-3 "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פרעון של מבטח" אשר בא לצד תקנות הון עצמי ראשוני, וקובע דרישות לעניין הון עצמי לכושר פרעון של מבטח.

בעקבות החלה הדירקטיבה בישראל, פרסמה רשות הפיקוח שורה של הוראות המתייחסות לאופן ומועדי הגילוי והדיווח לרשות ולציבור לגבי חישובי יחס כושר הפרעון, אישור רואי חשבון מבקר לחישוב – לראשונה ובאופן שוטף, וכן ביחס להשלכות של החלת משטר ההון החדש על החברות לצורך אישור חלוקת דיבידנד (ראו חוזר 2017-1-20 מיום 3 בדצמבר 2017 וכן שאלות ותשובות של הרשות מיום 3 ביוני 2018).

למיטב ידיעתה, היתה החברה אחת משתי החברות הראשונות שהשלימה ביקורת על חישוב ההון שלה לפי סולבנסי, והביקורת וחישוב אלה אושרו על ידי הרשות.

ביום 8 בינואר 2020, לאחר תאריך הדוח, פירסמה רשות הפיקוח הנחיה לביצוע סקר כמותי על בסיס נתוני 30 ביוני 2019, שיאפשר להעריך את ההשפעה שעשויה להיות להסדרה שונה של רכיבים מסויימים בדירקטיבה, על יחס כושר הפרעון הכלכלי של החברות, וביום 19 במרס 2020 פירסמה רשות הפיקוח (שה. 2020-2031) מתווה ליישום הוראות סולבנסי 2 במתכונת אירופית" הכוללת את ה'התאמות הנדרשות' לדירקטיבה וכעת מועדי פרסום מעודכנים.

³⁴ הקוראים מופנים לאזהרה ביחס למידע צופה פני עתיד המופיעה בעמוד 4 לעיל.

4.1.2. אסדרה בנושא ממשל תאגידי

שה. 2013-36166 "מדיניות לשליטה בגוף מוסדי"

המסמך, מיום 12 בפברואר 2014, כולל שורה של קריטריונים ותנאים כלליים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגוף פיננסי וכן פירוט של אופן הגשת בקשה להיתר שליטה, המסמכים שיש להגיש ביחד עימה וכיו"ב. הוראות המסמך חלות עם פרסומו על כל מבקש היתר שליטה חדש במבטח, והן יוחלו גם על מחזיק של היתר שליטה קיים במבטח, אם נעשה בהיתר שינוי שלדעת רשות הפיקוח הוא שינוי מהותי. החברה מוחזקת ונשלטת בהתאם להיתרי שליטה שהוציאה רשות הפיקוח, כמתואר בסעיף 1.1 לעיל וסעיף 4.2 להלן.

החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

חוק זה, שנכנס לתוקף מיום 11 לדצמבר 2013 (להלן: "יום הפרסום"), קובע, בין היתר, מגבלות על אחזקה של תאגידיים מדווחים בשרשור בן 3 שכבות ויותר. לפיו, לאחר תום תקופת הסתגלות בת 6 שנים מיום הפרסום, תאסר שליטה בפירמידה עסקית של יותר משתי שכבות של חברות (לרבות חברות אג"ח). בנוסף, דירקטוריון חברה ציבורית בשכבה השלישית, יהיה מורכב מרוב של דירקטורים בלתי תלויים וכן מספר הדירקטורים החיצוניים שיהיו חברים בו יעמוד על מחצית מסך מספר חברי הדירקטוריון פחות אחד (מעוגל כלפי מעלה). במהלך שנת הדוח, למיטב ידיעת החברה, הושלם הסדר לפי סעיף 350 לחוק החברות ולפי סעיף 25(ז)(1)(ג) לחוק הנ"ל, במסגרתו, רכשה צור שמיר את כל מניות דיפי שאינן מוחזקות בידיה, למעט אלו המוחזקות על ידי לאומי פרטרנס בע"מ. לפיכך, נכון לתאריך הדוח, החברה אינה חברת שכבה שלישית כהגדרתה בחוק הנ"ל. נכון למועד אישור דוח זה, ממשיך לכהן בדירקטוריון החברה רוב של דח"צים. לפרטים אודות הרכבו הנוכחי של דירקטוריון החברה ראו בחלק ד' להלן, סעיף 13.

הוראות חוק החברות (בהתייחס למדיניות תגמול); חוזר גופים מוסדיים 2019-9-6 "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5 פרק 5 שכותרתו 'תגמול'; חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידיים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק שכר בכירים")

א. תיקון 20 לחוק החברות, מיום 12 בדצמבר 2012, קבע חובה לחברות ציבוריות לאמץ מדיניות תגמול לנושאי משרה בהתאם לעקרונות, לכללים ולמועדים שנקבעו בסעיף 267א לחוק החברות והתוספות לו. לאור זאת ובהתאם לכך, אישרה האסיפה הכללית של החברה, לראשונה ביום 15 במאי 2014, ולאחרונה ביום 2 במאי 2018, את מדיניות התגמול של החברה לנושאי משרה (בהתאם להמלצות ועדת התגמול של החברה כפי שאושרו על ידי דירקטוריון החברה). ביום 3 באפריל 2016 או בסמוך לכך פורסמו תיקונים לדיני החברות המאפשרים אימוץ הקלות בדרישות המדיניות, בעיקר ביחס לנושאי משרה בדרג סמנכ"לים ומטה, לרבות בקשר לתנאי כהונתם והעסקתם. ביום 5 בפברואר 2020, לאחר תאריך הדוח, פרסמה החברה זימון לאסיפה כללית על מנת לאשר מדיניות תגמול חדשה לשנים 2020-2022, הכוללת התאמות ליעדי החברה המעודכנים, הוראות הדין שהתעדכנו בתקופה שמאז פרסום המדיניות הקודמת, ואפשרות למתן תגמול הוני לעובדים מסויימים. מדיניות זו אושרה על ידי האסיפה הכללית של החברה מיום 11 למרץ 2020. כוונת החברה להקצות למנכ"ל ולסמנכ"לים אופציות מכוח מדיניות זו בוטלה על ידי החברה לאור מצב השוקים והירידה בשער המניה בעקבות השפעות ההתפרצות של מגפת הקורונה. ראו לעניין זה דיווחים מיידיים מיום 5 בפברואר 2020 (אסמכתא מס' 2020-01-11476 ו-2020-01-011485), מיום 9 במרץ 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-019624; 2020-01-019639; 2020-01-019645) ומיום 11 במרץ 2020 (מס' אסמכתא 2020-01-020266).

ב. באפריל 2014 פורסם חוזר פיקוח (2014-9-2), שחייב את החברות לקבוע מדיניות תגמול תלת שנתית מושתתת יעדים ארוכי טווח של החברה תוך התייחסות לכל עובדי החברה בחלוקה לדרגים ולסוגי תפקידים שונים. מאז תוקן החוזר פעמיים, לאחרונה - בשנת הדוח, כמפורט בנדון, והוא קובע שורה ארוכה של הגבלות על תכני ומבנה מדיניות התגמול, בדגש על התגמול המשתנה (בונוסים) שהן מחמירות משמעותית מדרישות חוק החברות.

ג. ביום 12 באפריל 2016 פורסם נוסחו הסופי של **חוק שכר הבכירים**, שקובע תקרת עלות שכר (לא כולל הפרשות לפיצויים ולגמל) מוכר לצרכי מס של 2.5 מיליון ש"ח בשנה לנושאי משרה בכירים בגופים פיננסיים (כאשר חריגה מזה יכולה להתבצע במגבלות ובתנאים המפורטים שם), ואוסר כליל תשלום עלות שכר העולה על פי 35 מעלות שכר העובדים בדרגת השכר הנמוכה ביותר בחברה. בעקבות החלטת בג"ץ מיום 29 בספטמבר 2016, בעתירות שהוגשו ביחס לחוק הנ"ל על ידי איגוד הבנקים ואיגוד חברות הביטוח, הובהר כי החוק נותר בעינו אך אינו חל על זכויות שנצברו או שהזכאות להם נוצרה טרום כניסתו לתוקף של החוק. לאור זאת נכנס החוק לתוקף ביום 12 באוקטובר 2016 והוא חל על כל זכות לשכר ותגמול שהגדרתו שם, שנוצרה לאחר מועד כניסתו לתוקף. לדעת החברה עלולה להיות להגבלת השכר שנקבעה בחוק שכר הבכירים, כאמור לעיל, השפעה שלילית ארוכת טווח על החברות הפיננסיות שיסבלו מעזיבת מנהלים לטובת חברות שאינן כפופות למגבלה זו, ויתקשו להתחרות באחרונות על מנהלים בכירים איכותיים.

ד. ביום 20 באפריל 2016 אישר דירקטוריון החברה, בעקבות המלצת ועדת התגמול, ולאור הוראות רשות הפיקוח הנ"ל, תיקון של הסכם הניהול בין החברה לבין ישיר אחזקות, התואם את דרישות הדין האמורות. לפי ההסכם המעודכן, החל מה-1 ביוני 2016, יעמוד שכר יו"ר הדירקטוריון על כ-130,000 ש"ח לחודש (צמוד למדד) + מע"מ כדין ובלבד שלא יעלה על פי 9 משכר דח"צ שהגדרתו בחוזר רשות הפיקוח, ואילו שכר סגן יו"ר הדירקטוריון, כמו של יתר חברי הדירקטוריון, יחושב וישולם כפי שמחושב ומשולם שכר הדח"צים. ביום 25 ביולי 2018, אישרה האסיפה הכללית את חידוש ההתקשרות בהסכם הניהול האמור, ללא שינוי בתנאים, לתקופה של שלוש שנים החל מיום 13 באוגוסט 2018. לפרטים נוספים, ראו את דוח הזימון מיום 19 ביוני 2018 (אסמכתא מס': 01-2018-059065) וכן תקנה 22 בחלק ד' להלן.

מדיניות התגמול של החברה, בהתאם למכלול ההוראות הנ"ל, מתייחסת לכל עובדי החברה והיא מפורסמת באתר החברה באינטרנט (ראו גם סעיף 4.6.7 ב. להלן).

חוזר גופים מוסדיים 2018-9-31 בנושא "דירקטוריון גוף מוסדי"

ביום 26 באוגוסט 2018 פורסם החוזר הנ"ל, שעניינו, לעמדת רשות הפיקוח, התווית כללי ממשל תאגידי לניהול גוף מוסדי בכל הקשור לפעולות הדירקטוריון והוא מחליף, החל מיום 24 באפריל 2019, הנחיות קודמות בעניין זה. לפי האמור בחוזר, יפורסם בהמשך חוזר נוסף שידון בתפקידי הדירקטוריון. דירקטוריון החברה אימץ כבר במרץ 2018 מדיניות תמהיל דירקטוריון ואופן איתור דירקטורים, והוא תיקף אותה ביום 13 במרץ 2019, לקראת כניסתו לתוקף של החוזר. כל מינויי הדח"צים שבוצעו מאז בוצעו בהתאם למדיניות ונוהל האיתור הנ"ל (מינויי הדח"צים ה"ה ג'רי מנדל, מאיר שביט ואיזי כהן). דירקטוריון החברה מונה כעת 8 דירקטורים, 5 מתוכם דח"צים.

4.1.3. אסדרה אחרת

להסדרה של רשות הפיקוח יש השלכה ישירה ועקיפה על השירות הדיגיטאלי למבוטחים. למרות שכתפיסה מוצהרת, מבקשת רשות הפיקוח לאפשר ואף לקדם שירות כזה, הרי שאופן ההסדרה, הן מבחינת דרך הטיפול בסיכונים שונים שרשות הפיקוח מזהה והן ברזולוציה העמוקה שבה בוחרת רשות הפיקוח להסדיר את השוק, מביא, לדעת החברה, להכבדה של ממש על יישום האסטרטגיה השירותית של החברה בבניית מוצרים, בהנגשת מידע ובפיתוח שירותים עצמיים ללקוחותיה בתווך המתאים להם, כמו גם על קביעת לוח זמנים עסקי גמיש יותר לפיתוח מהלכי שירות דיגיטאליים. החברה מקיימת דיאלוג עם רשות הפיקוח במטרה לאפשר התקדמות טכנולוגית בשירות ללקוחות תוך אבטחה של המידע, המתחשבת באופיו ובסיכונים שלהם הוא חשוף, ותוך ניהול מדורג ואחראי של הפיתוח הטכנולוגי הדרוש לשם עמידה בהוראות, אך נאלצת בחלק מהנושאים ליישם פתרונות חלקיים וחדשניים פחות בשל המגבלות שתוארו לעיל, ואפילו לוותר במצבים מסויימים על התכתבות דיגיטאלית עם לקוחותיה, בשל הכבדה רגולטורית זו.

חוזר 2019-9-7 "שירות ללקוחות גופים מוסדיים"

במסגרת החוזר שבנדון, מיום 16 ביולי 2019, תוקן חוזר השירות הקודם והוספו בו דרישות מידע בעת משלוח הודעות בערוצי תקשורת מסויימים, כללים לגבי ערוצי ההתקשרות עם לקוח, ודרישות זמינות במוקדי שירות טלפוניים.

פרסום מדדי שירות

החל משנת 2015 החלה רשות הפיקוח לפרסם לציבור, חלף מדד פניות הציבור שהיה קיים קודם לכן, מדד שירות משוקלל הכולל את מדד פניות הציבור, את ציוני החברות ביישוב תביעות (על בסיס דיווח נתונים סטטיסטיים שהחברות נדרשות להגיש לרשות הפיקוח אחת לשנה, לפי חוזרים ועמדות רשות הפיקוח המעדכנים מעת לעת את דרישות רשות הפיקוח והפרשנות המקובלת עליו לגבי אופן יישום ההנחיות), והבטים נוספים של שירות, שרשות הפיקוח עדיין מעבה ומגבשת. מאז פרסומו לראשונה בשנת 2015 (ביחס לשירות בשנת 2014) זוכה החברה במקומות ראשונים בשירות ומתקדמת משנה לשנה בדירוג שלה, כאשר בדירוג שפורסם ב-4 ביוני 2019 השיגה החברה את הציונים הגבוהים ביותר בכל הענפים שבהן היא נמדדת ומדורגת, וכן במדד השירות הדיגיטאלי, ודורגה במקום הראשון הכללי של הדירוג, זו השנה השנייה ברציפות. נכון לתאריך פרסום הדוח טרם פורסם מדד שירות מעודכן יותר של הרשות. רשות הפיקוח מעדכנת בהתמדה את המדדים לצורך דרוג השירות, תוך התייחסות למגוון ערוצי השירות שהחברות מעמידות ללקוחותיהן, לרבות הדיגיטאליים. תפיסה זו של הרשות עולה בקנה אחד עם תפיסת השירות והקידום הדיגיטאלי של החברה.

ביום 18 במרס 2019 פורסמו חוזרים 2019-9-3 ו-2019-9-4 בקשר עם "איסוף מידע סטטיסטי – פניות הציבור", המחייבים את החברות לדווח לרשות הפיקוח על פניות ציבור שהתקבלו וטופלו אצלן, שלא מכוח פניה של המתלונן לפיקוח, תוך סיווג הפניות לפי נושאים ואופן טיפול.

חוזר 2016-1-17 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח" ותיקון לו במסגרת חוזר 2018-1-14 (לעיל ולהלן): "הר""הביטוח"

החוזר, מיום 31 באוקטובר 2016, מחייב את חברות הביטוח לדווח לפיקוח, החל מתאריך שנקבע, ובאופן חודשי, על שורה של מוצרי ביטוח שיש ללקוחותיה אצלה על פי רשימה של שדות מידע שקבעה רשות הפיקוח, על מנת שכל אחד יוכל להיכנס לאתר הרשות לאזור שבו ירוכז המידע, ולבדוק אילו מוצרי ביטוח יש על שמו בחברות הביטוח השונות, באופן שיאפשר לו לנהל את תיק הביטוח שלו בצורה מושכלת. לפי החוזר לקוח זכאי לדרוש את הסרת המידע שלו מאתר רשות הפיקוח, ובכך למנוע מעצמו ומאחרים את השימוש בו. מאז פתיחת הממשק לציבור הוא משמש לא רק את הציבור עצמו, אלא בעיקר את שלל המשווקים בשוק, ככלי לבדיקת המצב הביטוחי של הציבור, ולשם הצעת שינוי בהרכב תיק הביטוח ביוזמת המשווקים, אלא שהמידע המוצג כולל רק את גובה הפרמיות ולא את סכומי הביטוח שנרכשו, ולפיכך המידע הוא חסר, ומביא לכך שיש שחקנים בשוק שמציגים את תמונת המצב לציבור בצורה מעוותת, העלולה לפגוע בו. ביום 4 בפברואר 2018 פירסמה רשות הפיקוח טיוטה לתיקון החוזר שבה היא מבקשת לטפל בנושא הגנת הפרטיות של הלקוחות על ידי משלוח סיסמה חד פעמית ללקוח לצורך כניסה להר הביטוח, כאשר את פרטי ההתקשרות עם הלקוח מבקשת הרשות לקבל מחברות הביטוח. מכוח התיקון לחוזר הנזכר בנדון, מיום 27 באוגוסט 2018, ישולב בהר הביטוח גם מידע על העבר הביטוחי בביטוחי הרכב, החל ממרס 2019, ולפיכך, חשיבות תקינות פרטי ההתקשרות של הציבור הולכת וגוברת. ראו בהקשר זה גם את הפירוט לגבי חוזר "צירוף לביטוח" להלן.

חוזר 2018-1-10 "צירוף לביטוח"

ביום 15 ביולי 2015 פורסם לראשונה חוזר בסוגיה שבנדון, וקבע הנחיות פרטניות לגבי אופן ניהול שלב המו"מ לקראת צירוף מבוטח לתוכנית ביטוח פרט מכל סוג שהוא, לרבות אופן בירור צרכי המבוטח והצעת מוצרי ביטוח המתאימים לו, תדירות הפניות בשיווק יזום, מתכונת דף פרטי הביטוח ועוד. ביום 9 ביוני 2016 פורסם חוזר מתקן ובו נוספו גם

הנחיות פרטניות בנושא השוואת מוצרי ביטוח בריאות וביטול פוליסות קיימות חלף מה שכונה בזמנו "חוזר הטוויסטינג". ההוראות שנקבעו בהקשר זה בחוזר נועדו להקל על מבוטחים לקבל מידע לצורך בחירת המוצר העדיף עליהם ולבטל את המוצר הנחות מבחינתם, אך בפועל, לדעת החברה, הוא יצר היקף עצום של פניות סוכנים שבחרו לפרש את החוזר באופן שיצר שימוש לרעה בו מצידם ועל חשבון הלקוחות. במסגרת החוזר המתקן שבנדון, מיום 15 ביולי 2018, נכללו תיקונים לחוזר הקודם שנועדו לצנן את ההתנהלות הנ"ל של הסוכנים, אלא שהאפשרות, ואף החובה, שנקבעה במסגרת חוזר מתקן זה, להיכנס עם הלקוח לאתר "הר הביטוח", שנזכר לעיל, על מנת לבדוק את סל המוצרים הקיים של הלקוח, והאפשרות להכנס לאזור האישי של הלקוחות באתרי החברות השונות על מנת ללמוד את פרטי המוצר, הביאו למציאות חדשה, כנזכר לעיל, שבה הסוכנים נכנסים ישירות לאזור האישי של הלקוחות לקבלת המידע, ואגב כך חלקם משבשים במכוון את פרטי ההתקשרות של הלקוחות ומבטלים להם מוצרים שלא באישורם. התוצאה, לדעת החברה, היא שיעור ביטולים גדול מהסביר וניוד לקוחות בין חברות ביטוח, שנובע יותר משיקולי עמלת סוכנים מאשר מיתרון ללקוח, ועלול להביא לייקור מחירי הביטוח בגלל עלות הביטולים החריגה בשוק. תופעה שלילית נוספת שנגרמה בעקבות זאת היא גביית "קנס" על ידי סוכני ביטוח שהלקוח התחרט על מעבר חברה לפי עצתם, במטרה לשמר את הלקוח בעל כורחו. החברה הפנתה את תשומת ליבו של הפיקוח לתופעה שלילית זו, שלהבנתה מהווה הפרה של הוראות הדין (שאינן מתירות גביית סכומים בשל ביטול מוצרי ביטוח, למעט בהיקף השולי שבו זה הותר במפורש בפוליסות התקניות בתחומי הביטוח האלמנטרי ותוך הפרת הוראות חוזר המתנות), אך התנהלות זו טרם הופסקה על ידי הפיקוח, על אף הנזק הכבד שנגרם לציבור.

חוזר 2017-10-4 "מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי"

ביום 13 בנובמבר 2014 פורסם לראשונה חוזר בסוגיה שבנדון, שביקש להסדיר את כל המצבים בהם גוף מפקח נעזר בגוף שאינו מפקח על מנת לשווק ולפרסם את מוצריו לפרט. במסגרת זו הובהר ביחס למגוון שיתופי פעולה שיווקיים ופרסומיים כי הם אינם מהווים תיווך בענייני ביטוח ולפיכך מותרים גם כאשר לגוף החיצוני אין רישיון סוכן או מבטח. הבהרות אלה למעשה משקפות מציאות שיווקית שהיתה קיימת גם טרם פרסום החוזר. לדעת החברה, עיקר השינויים שיוצר חוזר זה, הם שניים: האפשרות, לראשונה, להקים אתרי השוואת מחירים שלא על ידי הקמת סוכנות ביטוח; והאיסור (ביחד עם חוזר 2014-1-8 "ביטוח נסיעות לחו"ל קבוצתי לחברי קופות חולים וללקוחות סוכנויות נסיעות", שפורסם במקביל אליו) לשווק ולמכור ביטוחי נסיעות לחו"ל באמצעות חברות תיירות וקופות חולים כידן הארוכה של חברות הביטוח. החלת החוזר על מכירת ביטוח נסיעות לחו"ל עברה מספר גלגולים ודחיות בשל עתירות לבג"ץ שהגישו חברות התיירות בנושא זה, אך בסופו של דבר הוא הוחל עליהן ביום 20 ביולי 2019. להבנת החברה, אין בהקלות שעוגנו בחוזר שבנדון כי לשנות מהותית את הוראות החוזר כמסובר לעיל וחברות התיירות יוכלו למעשה לשווק באופן מלא את ביטוח הנח"ל רק על ידי הפעלת סוכנים וסוכנויות ביטוח. מהעיתונות עולה כי חברות התיירות מנסות לקדם הצעת חוק בכנסת, לפיה פעילותן וביטוח הנסיעות לחו"ל יוחרגו כליל מהוראת החוזר ומדרישות רשות הפיקוח לגבי אופן שיווקן.

הוראות בקשר עם התפרצות מגפת הקורונה

ביום 2 במרס 2020 פירסם משרד הבריאות את צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), התש"פ-2020 שמאז פרסומו לראשונה עבר מספר רב של עדכונים, בהתאם להתפתחות בהתפרצות המגפה והניסיון למתן אותה. בצד הוראות אלה, שנועדו להקטין את סיכון ההדבקה, פורסמו הוראות של רשויות שונות, לרבות רשות ניירות ערך ורשות הפיקוח, לצורך התמודדות עם ההשפעות הכלכליות של הנחיות משרד הבריאות. נכון לתאריך פרסום הדוח, החברה מיישמת את ההנחיות וממשיכה את פעילותה ומתן השירות ללקוחותיה באופן מלא, בהתבסס על העברת עיקר כוח העבודה שלה לעבודה מהבית, על בסיס יכולות שפיתחה מאז שהחלה לאפשר לעובדיה לעבוד יום בשבוע מהבית, לפני מספר שנים, ובהתבסס על סל השירותים שהיא מעניקה באופן דיגיטאלי ובשירות עצמי.

4.2. חסמי כניסה ויציאה

- א. העיסוק בביטוח כפוף לחוק הפיקוח ולהסדרה רבה מאוד שנעשית מכוחו.
- ב. הכניסה לעיסוק בתחום זה כרוכה בקבלת רישיון מבטח, היתר החזקת אמצעי שליטה, היתר שליטה ורישיון לשיווק תוכניות ביטוח מרשות הפיקוח וכן עמידה בדרישות הרלוונטיות של חוק הפיקוח לתחום זה, ובכלל זה, בין היתר, עמידה בהון מינימאלי נדרש ובמקרי הצורך - מתן התחייבות של בעלי השליטה בחברה בקשר עם השלמת הון לצורך קבלת היתר החזקת אמצעי שליטה כאמור. כמפורט בסעיף 4.1.1 לעיל קידמה רשות הפיקוח בשנת הדוח ולפניה החלפה של תקנות ההון המינימאלי בתקנות הון עצמי ראשוני שמקטינות מאוד את הדרישות הראשוניות ובכך מקלות על כניסת מתחרים חדשים לשוק אך עדיין יש להגדיל את ההון ככל שגדל היקף הלקוחות וגדלה החשיפה הביטוחית. בשנת הדוח אושרה הקמתן של 2 חברות ביטוח חדשות, והורדת רף ההון הנדרש היוותה הקלה משמעותית שאפשרה להן להתקדם עם המהלך.
- ליחידי קבוצת השליטה בחברה, כמפורט בסעיף 1.3.5 לעיל, קיים היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בחברה. העדכני שבהם - מיום 7 באוגוסט 2019 (להלן: "ההיתר"). ההיתר מאפשר ליחידי קבוצת השליטה לשלוט ולהחזיק בחברה, בכפוף לתנאים המפורטים בהיתר ובנספח לו וכל עוד מתקיימים תנאים אלו. עיקרי התנאים: הגבלות על העברת אמצעי השליטה, אלא אם נתקלה הסכמה מראש ובכתב של רשות הפיקוח, והתחייבות חברת האם להשלמת ההון העצמי הנדרש של החברה, בכל עת, עד לסכום הקבוע בתקנות ההון המינימאלי, או כל תקנה או דין אחרים שיבואו במקומן (לרבות תקנות הון עצמי מזערי) (להלן: "ההון הנדרש"), אך ההתחייבות לא תעלה על הנמוך מבין 50% מההון הנדרש או 105 מיליון ש"ח (צמוד למדד יוני 2007). אי עמידה בתנאי ההיתר, או בהוראות הדין מכוחו הוצא, עלולה להביא לשלילת ההיתר. נכון לתאריך אישור הדוח עמדה החברה בתנאי ההיתר.
- ג. הכניסה לעסקי ביטוח המופצים בשיטת ההפצה הישירה כרוכה בעלויות שיווק ורכישה גבוהות בשנים הראשונות לפעילות וכן בהשקעה ראשונית גדולה בתשתיות טכנולוגיות, לרבות אבטחת מידע.
- ד. היציאה מתחום הפעילות כרוכה באישור רשות הפיקוח ועמידה בדרישות דין אחרות, ובכלל זה התיישנות תביעות משפטיות.

4.3. גורמי הצלחה קריטיים

להלן יפורטו גורמי הצלחה הקריטיים לפעילות החברה, להערכתה:

- 1) קשר ישיר עם הלקוח.
- 2) מערכות טכנולוגיות התומכות בשיטות עבודה ייחודיות לחברה ובסיס נתונים רחב.
- 3) פרסום אפקטיבי המביא למיקסום הפניות של לקוחות פוטנציאליים לחברה.
- 4) הסרת חסמים לתחרות חופשית.
- 5) חיתום אמין ומבוקר.
- 6) ניהול מקצועי של הסיכונים הביטוחיים והתפעוליים.
- 7) תמחור מקצועי ודיפרנציאלי של מוצרי החברה תוך התחשבות בתחרות הקיימת בשוק ובשונות הסיכונים.
- 8) שירות איכותי ללקוחות המביא לשביעות רצון גבוהה ולרמת שימור גבוהה.
- 9) מקצועיות ויעילות בעת יישוב תביעות.
- 10) גבייה יעילה.
- 11) איכות ואמינות של ספקים.
- 12) יכולת חיזוי ותגובה מהירה לשינויים אקסוגניים.
- 13) חדשנות וקידום שירותים עצמיים דיגיטאליים.
- 14) ניהול מקצועי ואיכותי של ההשקעות.

- (15) מצב שוק ההון.
- (16) גיוס ושימור הון אנושי איכותי.
- (17) הפעלת בקרה יעילה.
- (18) הגנות יעילות ועלות ראויה של ביטוחי משנה.
- (19) תוקף חוקי לשיטות השיווק והעבודה של החברה.
- (20) המצב הכלכלי בארץ ובעולם.

בגורמי הצלחה אלה לא חל שינוי מהותי בשנת הדוח אם כי התחרות הגוברת מדגישה את חשיבותם של חלק מהגורמים המפורטים לעיל. מצב שוק ההון, המצב הכלכלי ותכני ההסדרה, שמשתנים באופן מתמיד, משפיעים על החברה במקביל להשפעתם על שוק הביטוח בכללותו.

4.4. השקעות

4.4.1. מבנה ניהול ההשקעות של החברה

ניהול ההשקעות של החברה מבוצע על ידי אגף ההשקעות של החברה, בהתאם להנחיות ועדות ההשקעה הרלוונטיות, שהוקמו מכוח חוק הפיקוח ומכוח תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001 ובהתאם להוראות הקודקס ("החוזר המאוחד") בנושא השקעות: ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (להלן: "כספי המשתתפות") וועדה להשקעת ההון העצמי של החברה ולהשקעת כספים לכיסוי התחייבויות שאינן התחייבויות תלויות תשואה (להלן: "כספי הנוסטרו"). בהתאם להנחיות רשות הפיקוח בנושא אשראי, משמשות ועדות ההשקעה כאמור גם כועדות אשראי. ראו לעניין זה באור 34 לדוחות הכספיים המצורפים.

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת של החברה תוך חלוקה והפרדה בין השקעת כספי הנוסטרו לבין השקעת כספי המשתתפות וכן מתווה את מדיניות החשיפה (תאבון הסיכון וניהול הסיכונים). במסגרת מדיניות אלה נקבעת על ידי הדירקטוריון האסטרטגיה ומסגרת החשיפה בהתאם למסלולי ההשקעה השונים, כאשר החל משנת 2016, בהתאם להוראות חוזר 2015-9-29 "מסלולי השקעה בקופות גמל" הוגדרו ואושרו מול רשות הפיקוח מסלולי ההשקעות של העמיתים במתכונת שונה מבעבר, תוך פיצול בין מסלולי השקעה מתמחים לפי אפיקים לבין מסלולי השקעה מותאמי גיל לצורך חסכון ארוך טווח (מה שמכונה "המודל הציליאני", ולהלן: "חוזר מסלולי השקעה"). למדיניות ההשקעות של החברה, לרבות שיעורי החשיפה לאפיקי ההשקעה השונים וטווח הסטיה, ראו באתר האינטרנט של החברה, שם היא מפורסמת, בהתאם לחוזר רשות הפיקוח בדבר הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות ההשקעה שלו <https://www.555.co.il/about/hashkaot.html>.

נכון לתאריך המאזן ותאריך אישור הדוח מוחזקים כספי הנוסטרו ברובם באגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות, הלוואות לא סחירות, מזומנים, מק"מ, נדל"ן להשקעה, מניות, תעודות סל מנייתיות בארץ ובח"ל, קרנות השקעה, קרנות גידור ופיקדונות בבנקים. לפירוט ראו באור 12 לדוחות הכספיים המצורפים.

החל מחודש ינואר 2016, בהתאם לאישור מחדש של רשות הפיקוח את מסלולי ההשקעה של החברה לפי הוראות חוזר מסלולי ההשקעה, מושקעים כספי המשתתפות כמפורט להלן:

מסלול "אג"ח" - נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים הבאים בארץ ובח"ל: אג"ח סחירות ושאין סחירות ני"ע מסחריים, הלוואות שאין סחירות, אג"ח להמרה ופיקדונות, בשיעור חשיפה שלא יפחת מ-75% ולא יעלה על 120% מנכסי המסלול. החשיפה תושג באמצעות השקעה במישרין, בנגזרים, בתעודות סל, בקרנות נאמנות או בקרנות השקעה. יתרת הנכסים תושקע בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.

מסלול "אג"ח ממשלת ישראל" - נכסי המסלול יהיו חשופים לאג"ח של ממשלת ישראל בשיעור חשיפה שלא יפחת מ-75% ולא יעלה על 120% מנכסי המסלול. החשיפה תושג באמצעות השקעה במישרין, בנגזרים, בתעודות סל, בקרנות נאמנות או בקרנות השקעה. יתרת הנכסים תושקע בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.

מסלול "כללי" - נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים מסוגים שונים בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.

מסלולים "מותאמי גיל" (בני 50 ומטה, בני 50-60, ובני 60 ומעלה) - נכסי המסלולים יהיו חשופים לנכסים שונים בכפוף להוראות הדין. הנכסים יושקעו על פי שיקול דעתה של ועדת ההשקעות בהתחשב, בין היתר, בגילאי העמיתים בכל מסלול גיל. מסלולים אלה הם מסלולי ברירת המחדל בעת הצטרפות לקופת הגמל ועמית יצורף אליהם בעת הצטרפות לקופת הגמל, בהתאם לגילו, אלא אם בחר אחרת. עמית החוסך במסלול גיל לפי ברירת המחדל החלה עליו, ואשר הגיע לגיל שקיים בו מסלול ברירת מחדל אחר המתאים לגילו, ישוּך לאותו מסלול ברירת מחדל אחר ביום 1 בספטמבר הראשון שחל לאחר המועד בו הגיע לגיל בו קיים מסלול ברירת מחדל אחר כאמור. עמית רשאי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול ברירת המחדל כאמור.

מסלול "בסיסי למקבלי קצבה" - נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים מסוגים שונים בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.

באפשרות החברה לשנות מסלולים מסויימים או להוסיף עליהם, באישור רשות הפיקוח.

4.4.2. התפלגות הנכסים המנוהלים וכספי הנוסטרו

כספי המשתתפות	כספי הנוסטרו
השקעות פיננסיות – כ-474 מלש"ח	השקעות פיננסיות – כ-2,436.4 מלש"ח
מזומנים – כ-6.53 מלש"ח	מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות קצרים – כ-374 מלש"ח
	נדל"ן להשקעה – כ-255.2 מליוני מלש"ח

4.5. ביטוח משנה

4.5.1. מדיניות חשיפה

מדיניות החשיפה של החברה למבטחי משנה מושתתת על הכללים הבאים:

- העדפת מבטחי משנה עם דירוג בינלאומי גבוה - החברה מעדיפה שלא לערוך חוזים עם מבטחים בדירוג נמוך מקטגוריית הדירוגים של "A" בכלל (לפי דירוג Standard & Poors, אלא אם צויין מפורשות אחרת) ולהגביל את החשיפה שלה כך שתוגבל למבטחים בקטגוריית דירוג "AA" ו-"A". בהקשר זה נוקטת החברה גישה מחמירה

יותר לגבי ענפים שמאופיינים בתשלום תביעות על-פני שנים רבות לאחר אירוע ביטוחי (long-tail) וגישה מקלה יותר בענפים שמאופיינים בתשלום תביעות תקופה קצרה בלבד לאחר אירוע ביטוחי (short-tail). שמירה על כללים אלו כפופה ליכולתה של החברה להשיג כיסוי הולם בשווי כלכלי ראוי, בהתאם לפרופיל הסיכונים של החברה ולאינטרסים של החברה בבנייה וטיפול של יחסים ארוכי טווח עם שותפים נבחרים.

- הגבלת תלות במבטחי משנה בודדים - בתחומי הביטוח הכללי, החברה אינה מקצה למבטח משנה בודד חלק העולה על 25% מכל חוזה המוגדר כמרכזי, ככל שאפשר להשיג את הכיסוי הנדרש בפיזור כנ"ל ללא תוספת מהותית בעלויות. בתחום ביטוח החיים, השיעור המקביל בכל חוזה מרכזי עומד על 40%. כמו כן, החברה אינה מקצה חלק העולה על 20% מכל חוזה מרכזי למבטח משנה שדירוגו נמוך מ-"A+" ואינה מקצה חלק העולה על 15% מכל חוזה מרכזי למבטח משנה שדירוגו מ-"A". בנוסף, החברה אינה מקצה חלק העולה על 10% מכל חוזה מרכזי למבטח משנה שדירוגו נמוך מ-"A". מעבר לזה, באף שנה, החברה אינה מקצה פרמיה העולה על 10% מההון העצמי הרגולטורי (לפי חוזר סולבנסי), דרך חוזים יחסיים, למבטח משנה בודד. שמירה על כללים אלה כפופה ליכולתה של החברה להשיג את הכיסוי הנדרש ללא תוספת מהותית בעלויות.

- פיזור החשיפה לרעידת אדמה - החברה נוהגת שלא להקצות חלק העולה על 20% מהחשיפה הכללית לרעידת אדמה למבטח משנה בודד. בנוסף, החברה מגבילה את החשיפה הכללית לרעידת אדמה למבטח משנה בודד לסכום המהווה 40% מההון העצמי הרגולטורי (לפי חוזר סולבנסי).

להגנה נוספת מנזקי רעידת אדמה נוהגת החברה לרכוש כיסוי 'פרמטרי'. בחוזה זה, תמורת פרמיה קבועה, מבטח המשנה מעניק פיצוי בשווי של 20 מליון דולר ארה"ב בגין אירועים מסוימים המוגדרים בחוזה ('פרמטרים') ללא צורך בהוכחת נזק. באמצעות חוזה זה, מקטינה החברה את הסיכון שנתר בחלקה לאחר הפעלת חוזי ביטוח משנה אחרים, בעת רעידת אדמה. דירוג מבטחי המשנה איתם עבדה החברה בחוזה זה בשנת 2019 הוא מקטגוריית דירוג "AA" ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין 100% מהפרמיה בחוזה.

- הגבלת סיכון האשראי במבטחי משנה בודדים - ככל שחשיפת החברה למבטח משנה בודד עולה על 15% מההון העצמי הרגולטורי (לפי חוזר סולבנסי), החברה שוקלת נקיטת צעדים שיגבילו חשיפה זו לאותם 15%. לגבי מבטח משנה שדירוגו "A", יחס זה עומד על 10%. לגבי מבטח משנה שדירוגו נמוך מ-"A", יחס זה עומד על 5%.

- לחברה אין עסקאות ביטוח משנה חריגות.

4.5.2. ביטוח משנה בתת תחום ביטוח חובה

תת-תחום ביטוח רכב חובה מאופיין בשכיחות תביעות סטטית יחסית, ובשוונות גבוהה בתביעה. לאור האמור, התחייבויות החברה בתחום מגובות בחוזה ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (excess of loss). בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה נקובה בגין כל כלי רכב מבוטח, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום של כל תביעה שעלותה עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. בחוזה אין תקבולי עמלות ממבטחי המשנה.³⁵ החברה הפעילה את חוזי ביטוח המשנה בשנת 2019, אך לא הגיעה לתקרות הכיסוי שנקבעו בתקופות המדווחות, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב לתקרות הכיסוי שנקבעו. בשנת 2020 חודשו החוזים במתכונת דומה. בדומה לשנת 2019, גם בשנת 2020 נרכש חוזה ביטוח משנה מסוג "יחסי" (quota share) כאשר החברה מעבירה למבטחי המשנה את חלקם היחסי בפרמיה (ללא דמים) תמורת התחייבות מבטחי המשנה לשלם את אותו שיעור מן התביעות. בנוסף לתשלום חלקם היחסי בתביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות.

³⁵ יצוין, כי בחוזי ביטוח רכב חובה מול מבטחי המשנה נקבע כי סמכות השיפוט במקרה של סכסוך תהיה בית המשפט בישראל, שידון לפי הדין הישראלי, וכן כי הבוררות תיערך, במידת הצורך, בישראל.

כ-59% מהפרמיה בביטוח משנה, בתת-תחום זה, שנרשמה בשנת 2019, הינה בגין מבטחי משנה בקטגוריית דירוג "AA". אין לחברה מבטחי משנה עם דירוג שנמוך מקטגוריית דירוג "A" בתת-תחום זה. גבולות האחריות בהסכמי ביטוח המשנה נקובים בשקלים חדשים. להלן פירוט לגבי חלקם בפרמיה בתת-תחום זה של מבטחי משנה המהווים יותר מ-10% מסך פרמיה המשנה של החברה בתחום ביטוח כללי בשנת 2019:

שם החברה	פרמיית משנה בשנת 2019 (אלפי ש"ח)	דרוג מבטח משנה לפי S&P
Swiss Reinsurance Company Ltd	89,438	"AA-"
General Reinsurance AG	46,062	"AA+"

4.5.3. ביטוח משנה בתת תחום ביטוח רכב רכוש

בגין שנת 2019 נרכש חוזה ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים לקטסטרופות (Catastrophe Excess of Loss). בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה נקובה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום תביעות בגין אירועים מסויימים הנקובים בחוזה, שעלותם עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. בשנת 2020 חודש החוזה במתכונת דומה. בחוזה אין תקבולי עמלות ממבטח המשנה.³⁶ החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופות המדווחות, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב לתקרה שנקבעה. בנוסף לזאת, נרכש ביטוח משנה עודף הפסדים פקולטטיבי בגין רכבי יוקרה. כ-34% מהפרמיה בביטוח משנה, בתת-תחום זה, שנרשמה בשנת 2018, הינה בגין מבטחי משנה בקטגוריית דירוג "AA" ומעלה. אין לחברה מבטחים עם דירוג שנמוך מקטגוריית דירוג "A" בתת-תחום זה.

להלן פירוט לגבי חלקם בפרמיה בתת-תחום זה של מבטחי משנה המהווים יותר מ-10% מסך פרמיה המשנה של החברה בתחום ביטוח כללי בשנת 2019:

שם החברה	פרמיית משנה בשנת 2019 (אלפי ש"ח)	דרוג מבטח משנה לפי S&P
General Reinsurance AG	154	"AA+"

4.5.4. ביטוח משנה בתת תחום ענפי רכוש אחרים

החברה רכשה שלושה סוגי חוזי ביטוח משנה עיקריים³⁷:

1. חוזי ביטוח עודף יחסי (Quota-Share) - בחוזים מסוג זה, שיעור קבוע מן הפרמיה של כל פוליסה עובר למבטחי המשנה תמורת התחייבות לשלם את אותו שיעור מכל אחת מן התביעות. בנוסף לתשלום תביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות שנתקבלו.
2. חוזה ביטוח מותר (Fire Surplus) - בחוזה מסוג זה, שיעור מסוים מן הפרמיה של כל פוליסה עובר למבטחי המשנה בהתאם לגובה הכיסוי הביטוחי, תמורת התחייבות לשלם את אותו שיעור מכל אחת מן התביעות. בנוסף לתשלום תביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות שנתקבלו.

³⁶ יצוין, כי בחוזי ביטוח רכב רכוש מול מבטחי המשנה נקבע כי סמכות השיפוט במקרה של סכסוך תהיה בית המשפט בישראל, שידון לפי הדין הישראלי, וכן כי הבוררות תיערך, במידת הצורך, בישראל.

³⁷ יצוין, כי בחוזי ביטוח ענפי רכוש אחרים מול מבטחי המשנה נקבע כי סמכות השיפוט במקרה של סכסוך תהיה בית המשפט בישראל, שידון לפי הדין הישראלי, וכן כי הבוררות תיערך, במידת הצורך, בישראל.

3. חוזה ביטוח עודף הפסדים לקטסטרופות (Catastrophe Excess of Loss) - בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה שמהווה שיעור קבוע מסך שווי הרכוש בביטוח במשך השנה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום תביעות בגין אירועים מסויימים הנקובים בחוזה, שעלותם עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. באמצעות חוזים אלה מקטינה החברה את הסיכון שנוצר בחלקה במסגרת חוזה ביטוח מותר הנזכר לעיל. אין תשלום עמלות בחוזים אלה.

בשנת 2020 חודשו החוזים הנ"ל במתכונת דומה.

דירוג מבטחי המשנה עמם עובדת החברה בתחום זה הוא מקטגורית "AA" ומעלה בגין כ-25% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2019. אין לחברה מבטחי משנה עם דירוג שנמוך מקטגורית דירוג "A" בתת-תחום זה. גבולות האחריות בהסכמי ביטוח המשנה נקובים בשקלים חדשים.

להלן פירוט לגבי חלקם בפרמיה בתת-תחום זה של מבטחי משנה המהווים יותר מ-10% מסך פרמיה המשנה של החברה בתחום ביטוח כללי בשנת 2019:

שם החברה	פרמית משנה בשנת 2019 (אלפי ש"ח)	דירוג מבטח משנה לפי S&P
Swiss Reinsurance Company Ltd	1,289	"AA-"
General Reinsurance AG	551	"AA+"

4.5.5. ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזה ביטוח המשנה המרכזי של החברה בתחום זה הינו מסוג Quota-Share & Surplus. בחוזה זה נקבע סכום בסיכון בשייר עצמי עבור כל מבוטח ובגין כל סוג סיכון. סכומי ביטוח מעבר לשייר העצמי עוברים במלואם למבטחי המשנה. החברה מעבירה למבטחי המשנה את חלקם היחסי בפרמיה (על-פי תעריפי הסיכון שנקבעים בהסכם ההתקשרות) תמורת התחייבות מבטחי המשנה לשלם את אותו שיעור מן התביעות³⁸. בתחום זה, אין לחברה מגבלות לגבי השתתפותם של מבטחי המשנה בתביעות למעט תקרת כיסוי ברמת מבוטח בודד שעומדת על 5 מליון ש"ח. בשנת 2020 חודש חוזה ביטוח המשנה במתכונת דומה. בנוסף לתשלום חלקם היחסי בתביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות וכן עמלת רווחים ("profit commission"), המהווה אחוז מהרווחים החיתומיים שהשיגו מבטחי המשנה בתקופת הדיווח. עמלת הרווחים מחושבת רק בגין חלק המוצרים אשר מבוטחים בידי אותו מבטח משנה. פוליסות בעלות סיכון מיוחד מועברות באופן פרטני ("פיקולטיבי") ללא תקרת כיסוי.

בנוסף לנ"ל, לחברה ביטוח עודף הפסדים לקטסטרופות (Catastrophe Excess of Loss) בתחום זה. בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה שמהווה שיעור קבוע מסך הסכומים בביטוח במשך השנה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום תביעות בגין אירועים מסויימים הנקובים בחוזה, שעלותם עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. באמצעות חוזים אלה מקטינה החברה את הסיכון שנוצר בחלקה במסגרת חוזה ביטוח Quota-Share & Surplus הנזכר לעיל. אין תשלום עמלות בחוזים אלה. בשנת 2020 חודשו החוזים הנ"ל במתכונת דומה.

³⁸ יצוין, כי בחוזה ביטוח חיים מול מבטחי המשנה נקבע שסכסוכים בין הצדדים יוסדרו בדרך של בוררות שתיערך בישראל ועל פי הדין הישראלי. סמכות השיפוט במקרה של סכסוך בענייני תשלומים תהיה בבית משפט בישראל שידון על פי הדין הישראלי.

דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתחום ביטוח חיים הוא מסוג "AA" ומעלה בגין כ-92% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2019. כמו כן, אין לחברה מבטחי משנה עם דירוג שנמוך מקטגוריית דירוג "A" בתחום זה. גבולות האחריות בהסכמי ביטוח המשנה נקובים בשקלים חדשים.

להלן פירוט לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה יותר מ-10% מסך הפרמיה בתחום ביטוח חיים בשנת 2019:

דרוג מבטח המשנה	פרמיית משנה בשנת 2019 (אלפי ש"ח)	שם החברה
S&P לפי "AA+"	9,878	General Reinsurance AG
"AA-"	11,519	Swiss Reinsurance Company Ltd
"AA-"	7,052	Munich Reinsurance Company AG

4.5.6. ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות

חוזי ביטוח המשנה בתחום זה הינם מסוג Quota-Share. בחוזים מסוג זה, שיעור קבוע מן הפרמיה (על-פי תעריפי הסיכון שנקבעים בהסכם ההתקשרות) של כל פוליסה עובר למבטחי המשנה תמורת התחייבות לשלם את אותו שיעור מכל אחת מן התביעות. בנוסף לתשלום תביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות שנתקבלו. דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתחום הבריאות הוא מסוג "AA" ומעלה בגין כ-88% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2019, ובגין 4% מהפרמיה – מקטגוריית דירוג "A" לפי Standard & Poors. החלק הנותר הועבר לחברת ביטוח ישראלית.

דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתת-תחום בריאות (מחלות קשות, השתלות, ניתוחים ותרופות) הוא מסוג "AA" ומעלה בגין כ-84% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2019, ובגין כ-5% מהפרמיה – מקטגוריית דירוג "A" לפי Standard & Poors. החלק הנותר הועבר לחברת ביטוח ישראלית. בשנת 2020 חודש חוזה ביטוח המשנה במתכונת דומה.

דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתת-תחום תאונות אישיות הוא מסוג "AA" ומעלה בגין 100% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2019. לחברה חוזה ביטוח משנה בתת-תחום זה רק בגין פוליסות שנרכשו בחברה לראשונה עד סוף שנת 2013.

להלן פירוט לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה יותר מ-10% מסך הפרמיה בתחום בשנת 2019:

דרוג מבטח המשנה	פרמיית משנה בשנת 2019 (אלפי ש"ח)	שם החברה
S&P לפי "AA-"	7,724	Swiss Reinsurance Company Ltd

4.5.7. ביטוח משנה בענפי ביטוח אחרים (חבויות)

ענפי ביטוח אחרים (חבויות) מאופיינים בשונות גבוהה בתביעה. לאור האמור, התחייבויות החברה בתחום מגובות בחוזי ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (excess of loss). בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה נקובה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום של כל תביעה שעלותה עולה על השתתפות עצמית נקובה עד לגבול אחריות

נקוב. בחוזים אלו אין תקבולי עמלות ממבטחי המשנה. החברה לא הפעילה את חוזי ביטוח המשנה בשנת 2019. בשנת 2020 חודשו החוזים במתכונת דומה.

4.5.8. חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה

חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה בחוזי ענפי הרכוש של החברה עומדת על כ-2,870 מליון ש"ח, מתוכם כ-409 מליון ש"ח היא דרך חוזים יחסיים (אשתקד כ-2,208 מליון ש"ח וכ-386 מליון ש"ח בהתאמה). (Maximum) MPL (Probable Loss) החברה לשנת הדוח עמד על כ-1.8% מסך שווי הנכסים בביטוח, לעומת 1.9% בשנה קודמת. מבט החברה על ה-MPL לשנת 2020 עומד על 1.8% מסך שווי הנכסים בביטוח. 48% מחשיפה זו מכוסה על-ידי חברות עם דירוג "AA" ומעלה, ושאר החשיפה מכוסה על-ידי חברות עם דירוג "A". קיימות שתי חברות שחשיפת כל אחת מהן עולה על 10% מסך החשיפה לרעידת אדמה, והן: Munich Reinsurance Company AG ו-Hannover Rückversicherungs AG. בנוסף רכשה החברה ביטוח פרמטרי ביחס לסיכון זה כמפורט בסעיף [4.5.1](#) לעיל.

לפרטים נוספים אודות מבטחי המשנה ראו באור 34 לדוחות הכספיים המצורפים.

ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (אלפי ש"ח)

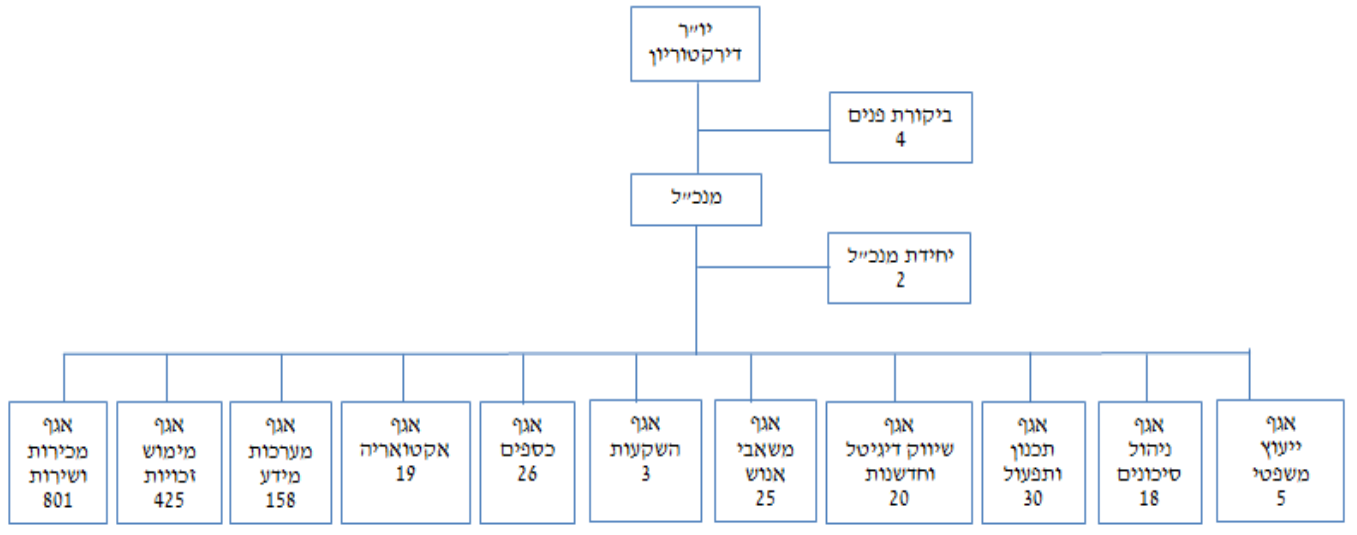
סה"כ			ענפי חבויות ואחרים			ענפי רכוש ואחרים			ביטוח רכב רכוש			ביטוח רכב חובה			שנת חיתום
2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
27,272	35,664	40,096	-	-	-	27,272	35,664	40,096	-	-	-	-	-	-	רעידת אדמה
6,715	327,259	414,569	182	189	193	6,533	47,056	56,624	-	-	-	-	280,014	357,752	לא רעידת אדמה יחסי
35,689	31,915	31,606	1,002	1,086	1,146	-	-	-	2,339	3,410	3,400	32,348	27,419	27,060	לא רעידת אדמה לא יחסי
69,676	394,837	486,271	1,184	1,275	1,339	33,805	82,720	96,720	2,339	3,410	3,400	32,348	307,432	384,812	סה"כ פרמיות
32,032	(20,268)	(65,632)	533	6	1,001	22,485	19,298	6,270	1,739	3,156	3,246	7,275	(42,728)	(76,149)	רווח (הפסד) משנה

- העליה בפרמיות ובהפסד בענף רכב חובה בשנים 2019 ו-2018, נובעת בעיקר מהשפעת חוזה ביטוח משנה יחסי בשנת 2018 והגדלת השיעור בשנת 2019 כמתואר בסעיף 4.5.2 לעיל.
- העליה בפרמיות בענפי רכוש ואחרים בשנים 2019 ו-2018, נובעת בעיקר מחוזה ביטוח משנה יחסי המתואר בסעיף 0 לעיל.

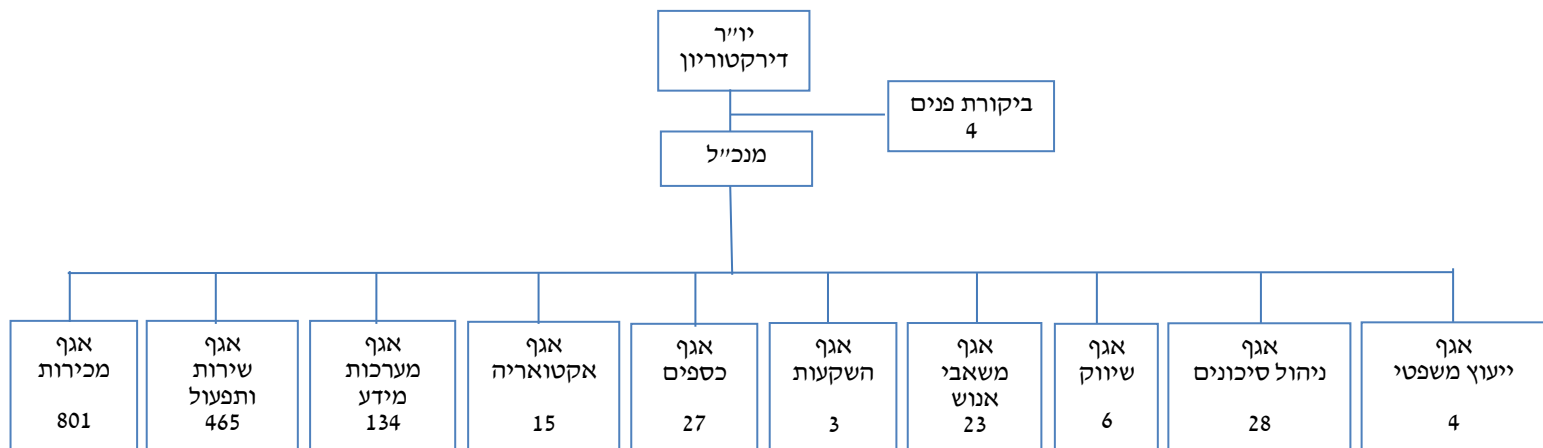
4.6. הון אנושי

4.6.1. תרשים המבנה הארגוני של החברה

להלן תרשים המבנה הארגוני של החברה נכון לתאריך המאזן (במונחי עובדים):

להלן תרשים המבנה הארגוני של החברה נכון ליום 31.12.2018 :

4.6.2. שינויים מהותיים במצבת עובדי החברה

נכון לתאריך המאזן, מאיישת החברה כ-1,430 משרות (באמצעות כ-1,537 עובדים) לעומת כ-1,399 משרות אשתקד (כ-1,511 עובדים). לחברה אין תלות מהותית בעובד מסויים. תחלופת העובדים בשנת הדוח נותרה נמוכה בהשוואה לשוק למרות העובדה שמרבית עובדי החברה הם עובדי מוקדים, שמתאפיינים (בשוק העבודה בכללותו) בתחלופה גבוהה, וזאת - בזכות ההשקעה הגדולה של החברה ברווחת העובדים ובתנאי העסקתם.

נכון לתאריך המאזן ותאריך פרסום הדוח, אגף מכירות מרכז את כל מוקדי המכירות, השירות (למעט מימוש זכויות [=תביעות]), הגביה והשימור (ביטוח כללי, חיים ובריאות). אגף מימוש זכויות ומוצרים מרכז את המערכים העורפיים שלהם (הפקה, ומימוש זכויות) וכן את מוקד מימוש זכויות, ואת ניהול מוצרי הביטוח של החברה. אגף אקטואריה מטפל בקביעת תעריפים, בחישוב העתודות ובניהול ביטוחי המשנה בכל התחומים. אגף

הכספים מטפל בחשבות שכן, הנהלת חשבונות, דיווחים כספיים, תכנון תוכניות העבודה בחברה ומעקב אחר הביצוע. אגף ייעוץ משפטי מטפל בייעוץ משפטי, ציות ומזכירות חברה. אגף ניהול סיכונים מטפל בניהול סיכונים, פניות הציבור ובקרה. אגף השיווק מרכז את הפרסום, החדשנות, האנליזה, והפיתוח העסקי. יתר האגפים נותנים בהתאם לתפקידם המקצועי, שירות לכל תחומי הפעילות של החברה.

4.6.3. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה, תיאור תוכניות תגמול לעובדים

כל עובדי החברה, לרבות ההנהלה הבכירה, מועסקים בחוזה עבודה אישיים המגדירים את תנאי העסקתם, לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים. החברה נוהגת להעניק לכלל עובדי המטה שלה בונוסים שנתיים בהתאם לקריטריונים שהיא קובעת, ובכללם עמידת החברה ביעדיה ועמידת כל אחת מיחידות החברה ביעדיה הפרטניים, הנגזרים מיעדי החברה ומקדמים את השגתם – הכל בהתאם לתוכניות עבודה והתגמול, היעדים התלת שנתיים, כפי שאושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון – כל אחד בתחום אחריותו ומדיניות התגמול שאושרה על ידי האורגנים המוסמכים. לכל דרגי הניהול יעדים אישיים, כמותיים ואיכותניים, שהם נדרשים לעמוד בהם כתנאי לקבלת בונוס שנתי. גם עובדי החברה המועסקים במוקדיה הטלפוניים מתוגמלים, מעבר לשכר בסיס, בבונוסים חודשיים, אשר נגזרים מעמידתם ביעדים, על מנת לקדם שיפור ביצועים ועמידה של החברה ביעדיה. בנוסף לנ"ל, החברה פועלת בהתמדה לשפר את תנאי העסקה והרווחה של עובדיה במגוון היבטים, כולל התחייבות של החברה לשלם לכל עובדיה יותר משכר מינימום, הענקת הטבות בשעות עבודה וימי חופשה לסוגי אוכלוסיות עובדים הזקוקים לכך בשל מצב משפחתי או רפואי, וכן הטבות מבוססות וותק. ראו לעניין זה פירוט גם בסעיפים 4.1.2 לעיל ו-4.6.7 להלן.

4.6.4. השקעות החברה באימונים, בהדרכות, בפיתוח ארגוני וברוחות העובד

מתוך הבנה של החברה, שהעובדים כיום שואפים למצות את כישוריהם בעבודתם ולעבוד בסביבה מתקדמת, אימצה החברה, גם בתחום הגיוס וההכשרה של עובדיה, חשיבה חדשנית המתבססת על גמישות בדרך רכישת המיומנויות והכישורים הדרושים לעובדים בתפקידים אצלה. עיקר עובדי החברה הם נציגי מוקדים המעניקים שירות ישיר ללקוחות החברה, הן בשיחה טלפונית והן בערוצים דיגיטאליים, דוגמת ה-whatsapp. על מנת להכשירם לתפקידים מקיימת החברה מגוון רחב של קורסי קליטה והכשרה על פני כל השנה, במסגרתם מקבלים העובדים הכשרה בתחום דיני הביטוח, הכרות עם מערכות המחשוב והטלפוניה של החברה והכרות של נהליה, תפיסת השירות שלה והקוד האתי שלה (ראו סעיף 4.6.6 להלן), וכך גם במהלך עבודתם – הכל במטרה להעמיק את מקצועיותם ואת עמידתם בנהלי החברה והוראות הדין החלים על עבודתם. תהליכי ההכשרה הנ"ל מועברים באמצעים מתוקשבים, קצרים וממוקדים, תוך שילוב אלמנטים דיגיטליים, חווייתיים ומשחקיים אשר הצלחתם בהטמעת הידע נבדקת ונמדדת. החברה מאפשרת לעובדים לפתח ולממש את יכולותיהם גם על-ידי ניווד וקידום פנימי למגוון תפקידים שהחברה מעוניינת לאייש – הן ניהוליים והן מקצועיים, לרבות מעבר בין תפקידי רוחב – הכל על מנת למצות את כישוריהם. בשנת הדוח, 86% מהמשרות הפתוחות אוישו על ידי עובדי חברה. על מנת לפתח את העובדים ולהכשירם לתפקידי העתיד פיתחה החברה עתודות מקצועיות לתפקידי מפתח, במסגרתם מתקיים תהליך מיון למועמדים פוטנציאליים פנימיים והעובדים הנבחרים עוברים קורס הכשרה ראשוני.

החברה רואה בשדרה הניהולית שלה מפתח חשוב להצלחתה, ומאמינה ששדרה ניהולית חזקה ומובילה תאפשר המשך צמיחה עסקית ושימור הון אנושי איכותי ומיומן. לפיכך, פיתחה החברה מסלולי הכשרה ייעודיים למנהלים בכל הדרגים, הכוללים מסלולי הכשרה ניהולית למגוון תפקידים ניהוליים וליווי מנהלים לאורך מחזור חייו של המנהל בתפקידו, ובהתאם לאתגרים והצרכים הארגוניים המשתנים.

קורסי ההכשרה של עובדי החברה עוברים תהליכי פיתוח, תיקוף ובחינת אפקטיביות שוטפים, לרבות לצורך התאמתם לסביבה התחרותית המשתנה, לשינויים התכופים ברגולציה וליעדי החברה וליישום תוכנית האכיפה של החברה. החברה משקיעה משאבים רבים בבניית תסריטי שיחה ותהליכים למתן שירות ומכירה איכותיים ללקוחותיה וביסוס ערך המקצוענות של העובדים במסגרת עבודתם. כחלק מבניית תהליכי הטמעת הידע ובחינת הרמה המקצועית והאיכותית של המענה ללקוחות החברה, עוברים עובדי החברה מבדקי ידע, על מנת לוודא הטמעה של ידע חדש ושימור של ידע מצטבר. החברה פועלת לסגור את פערי הידע שמתגלים בעקבות זאת. רמת המקצועיות היא גם תנאי לקידום במסלולים רלוונטיים. החברה מקיימת תהליך של מדרג ארגוני לכלל העובדים, שמטרתו למקצע את העובדים ולשמר אותם במסגרת המאמץ המתמשך להוקיר על מצוינות אישית וארגונית. החברה מבצעת פעילויות רבות המממשות תפיסה זו, ובכלל זה, תהליך משוב תקופתי מקיף לכלל עובדי החברה במסגרתו מקבל כל עובד משוב על ביצועיו ויעדי ההתפתחות שלו.

בנוסף לקורסי ההדרכה המקצועיים, וכחלק מהשקעת החברה בפיתוח הפוטנציאל של המשאב האנושי ומימוש, מופעלת בחברה גם ה"אקדמיה" - במסגרתה מעניקה החברה לעובדיה תוכנית לימודי העשרה, הכוללת מגוון של קורסים והכשרות שאינם קשורים במישרין לתפקידם, ומאפשרים להם התפתחות אישית, וכן קורסים מקצועיים שנועדו לחיזוק וביסוס המיומנויות המקצועיות הנדרשות מעובדים מקצועיים להתמודדות מיטבית עם צרכי הארגון ולבניית מסלול קריירה בתוכה.

החברה דוגלת ביצירת תרבות ארגונית המושתתת על גיוון תעסוקתי, שקיפות, הוגנות, דיאלוג ותקשורת פנים שוטפת עם העובדים. החברה מאמינה שככל שתשכיל ליצור פסיפס אנושי מגוון של עובדים, היא תשרת את ביצועיה העסקיים ואת החברה הישראלית כולה. לפיכך, מדיניות הגיוס של החברה מתמקדת בהתאמת המועמד לדרישות התפקיד, תוך יצירת גמישות מירבית במבנה המשרה על מנת להרחיב את מעגל המועמדים שיכול להתקבל לעבודה אצלה. תרבות ארגונית זו מגבירה את תחושת השייכות, השותפות והמעורבות של העובדים. החברה מקיימת גם תכנית הדרכה כלל ארגונית בנושא "נגישות בשירות לאנשים עם מוגבלויות" בהתאם להוראות הדין וגם מקדמת שילוב של בעלי מוגבלויות בעבודה אצלה בתפקידים מתאימים וכלל באמצעות עבודה מלאה מהבית.

מתוך תפיסה שההון האנושי של החברה הוא המשאב החשוב ביותר להצלחתה, פיתחה החברה מערך של כלי מדידה והערכה חדשניים ורציפים שיאפשרו לחברה להכיר את מידת שביעות רצון העובדים מהיבטים שונים של העבודה, ובהתאם לתוצאות - להמשיך לשפר ולהשתפר. הכלים מאפשרים יצירת מערך משוב רציף, תדיר ומיידי, הן על איכות הביצועים של העובד - מצד מנהליו, עמיתיו לעבודה ולקוחותיו, והן - מצידו. בכלל זה נוהגת החברה לערוך סקר עובדים שנתי למדידת שביעות הרצון שלהם מעבודתם בחברה, ומטפלת, כחלק מתוכנית העבודה השנתית שלה, בשיפור העשייה בנושאים שזכו לציונים הנמוכים ביותר בסקר. הסקר מצביע על שביעות רצון עובדים גבוהה מאוד. התוצאות לשנת 2019 מלמדות שרמת שביעות הרצון הגבוהה של העובדים נשמרת לאורך זמן - כ-85% מעובדי החברה חשים שביעות רצון גבוהה וגבוהה ביותר מעבודתם בחברה. גם בסקר BDI, המדרג את החברות שהכי טוב לעבוד בהן ושפורסם בחודש מאי 2019, התברגה החברה בצמרת מקומות העבודה שטוב לעבוד בהם (מקום 6), תוך שהיא תופסת, זו השנה העשירית ברציפות, את המקום הראשון בקרב חברות הביטוח, ובנוסף - את המקום הראשון בקרב חברות המנהלות מוקדים טלפוניים. את שביעות הרצון הגבוהה ותחושת המחויבות בקרב העובדים ניתן לראות גם בממצאי סקר פנימי שנערך בקרב העובדים ע"י חברת BDI, כש-84% מהם המליצו על ביטוח ישיר כאחת מחמש החברות המומלצות לעבודה במשק.

בחברה מתקיימים פורומים רבים בהם שותפים העובדים ותורמים את הידע, הרעיונות, הדעות והחשיבה שלהם לשם קידום החברה בכל הבטי פעילותה, פנימיים וחיצוניים כאחד והיא מקיימת אחת לשנה, מאז שנת 2018, אירועי 'האקתון' פנימיים, לצורך הגברת מעורבות העובדים בתהליכי החדשנות וההתייעלות בחברה והטמעת הפתרונות המוצלחים בעבודת החברה.

החברה משקיעה מאמצים ותקציבים משמעותיים ברווחת העובד, תוך בניית פעילויות שונות ומגוונות, היוצרות סל הטבות רחב, מתוך רצון לשתף את העובדים, מעבר לשכרם, בתרומתם לרווחיות החברה והצלחתה, ואמונה ששיתוף כזה מחזק את המחוייבות והמחויבות של העובדים ובני משפחתם לחברה ולערכיה. במסגרת זו מציינת החברה אירועים שונים על פני השנה, וכן בחיי העובד והחברה. בנוסף, מקיימת החברה אירועי רווחה שונים, שגולת הכותרת שלהם היא נופש חברה לכל עובדי החברה מדי כשנה-שנה וחצי. החברה מאמינה כי איזון ראוי בין בית לעבודה הוא חיוני לרווחת העובד ומשפיע במישרין על התוצאות העסקיות של החברה. בהתאם, פועלת החברה לקדם גמישות בצורות ההעסקה שלה, וכחלק מזה, החל מטה החברה, לפני כארבע שנים, לעבור בהדרגה לעבודה מהבית יום בשבוע. כיום, רוב עובדי המטה עובדים במתכונת זו, דבר אשר העלה משמעותית את שביעות רצון העובדים מחד, ואת התפוקות מאידך.

הטיפול הארגוני המשמעותי במשאב האנושי, לרבות התגמול, ההוקרה והענקת חוויות והטבות ייחודיות לחברה (בהשוואה למה שמעניקות חברות אחרות) וכן המאמץ לשפר את איזון בית עבודה בחיי העובדים, זוכה להערכה מצד העובדים, שמצידם מביעים את מחויבותם ונאמנותם לארגון. ערכי החברה באים לידי ביטוי בכל תחומי העשייה ויוצרים תרבות ארגונית הקושרת את העובדים אליה ולמטרותיה ומאפשרים לה להשיגן.

4.6.5. קרן מלגות וסיוע

בשנת 2012 הקימה החברה קרן מלגות לימודים וסיוע כלכלי לתמיכה בעובדי החברה ובני משפחותיהם שאינם בעלי עניין או נושאי משרה בחברה. בהתאם לתקנון הקרן, שאושר על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, סכומי המלגות והסיוע יחולקו באופן רבעוני והם מיועדים לקידום השכלת העובדים ולסיוע כלכלי. ועדת הביקורת של החברה היא הגוף האחראי על כל פרטי היישום האמורים לעיל, לרבות יצירת הקרן ותפעולה. בין היתר, קובעת הועדה את כללי הזכאות למלגות וסיוע ואת כללי הגשת הבקשות, והיא מפקחת על יישום הכללים וחלוקת המלגות והסיוע. בשנת הדוח חולקו מלגות בסכום כולל של כ-300 אלף ש"ח.

4.6.6. קוד אתי, אחריות חברתית וממשל תאגידי

לחברה קוד אתי, אשר מהווה את תעודת הזהות הערכית והנורמטיבית שלה. הקוד מגדיר את כללי ההתנהגות והפעולה שמדריכים ומנחים את כל עובדי החברה ביחס להתנהגות המצופה מהם במצבי העבודה השונים. הקוד מבוסס על חמשת ערכי הליבה של החברה והוא מתייחס לכלל תחומי העשייה ולמערכות היחסים בתוך החברה, בינה לבין עובדיה ולבין לקוחותיה, הספקים שלה והקהילה בכללותה.

הקוד מפנה את העובדים לדווח על מקרים המהווים הפרה של הקוד האתי, לרבות באופן אנונימי, למבקרת הפנים או ליו"ר ועדת הביקורת. הקוד מופץ בקרב כל עובדי החברה ומנהליה ומוטמע במסגרת הדרכות. הקוד הוא חלק מערכת הלימוד של כל עובד חדש, ומעת לעת מתבצעות פעולות נוספות להטמעתו השוטפת, ובכלל זה תיקשורים פנימיים, השמים דגש על החובה לפעול בהתאם להוראותיו, וביצוע תקופתי של מבדק ידע לכלל עובדי החברה ביחס לתכני הקוד. כמו כן הוקם מקרב נושאי המשרה בחברה ועובדיה פורום אתיקה המתכנס על-מנת לדון בסוגיות אתיות שונות בחיי החברה ולהמליץ להנהלה לגבי דרך הטיפול בהן. החלטות הפורום וההנהלה בנושא זה מפורסמות לכלל העובדים, משולבות בהדרכות למנהלים ולעובדים ומהוות נדבך נוסף ועדכני לקוד האתי. הקוד מאושר ומתוקף מדי שנה והוא כולל בין היתר התייחסות מודגשת לנושא הציות ותוכניות האכיפה של החברה. החברה עורכת מדי שנה דוחות אחריות תאגידי, המציגים את מכלול העשייה והפעילות של החברה בנושאים חברתיים וסביבתיים לרבות אחריות תאגידי, תפיסת שירות, אתיקה, איכות סביבה, יחסי העסקה, נגישות, אחריות חברתית וממשל תאגידי תוך מתן דגש על העצמת לקוחותיה, עובדיה, בעלי מניותיה והציבור בכללותו. הדוחות נכתבים בליווי חברת ייעוץ מקצועית בתחום, בהתאם לתקן הבינלאומי המתקדם ביותר של

ארגון ה-GRI (Global Reporting Initiative), מאושרים על ידי הנהלת החברה ומפורסמים לעיון הציבור באתר האינטרנט של החברה. דוח כאמור התפרסם גם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2019.

גם במסגרת דירוג 'מעלה', שהחברה נסקרת בו, זכתה החברה בשנת הדוח, זו השנה החמישית ברציפות, בדירוג פלטינה +, כשהיא מדורגת במקום השני בקטגוריה של המוסדות הפיננסיים.

מתוך רצון להמשיך ולחזק את השקיפות מול שוק ההון ואת איכות הממשל התאגידי בחברה, התקשרה החברה עם חברת אנטרופי ייעוץ ממשל תאגידי בע"מ (להלן: "אנטרופי"), אשר סקרה את מרכיבי הממשל התאגידי הקיימים בחברה אל מול כללים מקובלים בחברות ציבוריות בעלי מאפיינים דומים בישראל. לצורך כך קיימה אנטרופי פגישות עם נושאי משרה, דירקטורים ויועצים של החברה וכן קיבלה לידיה מסמכים. עם השלמת הסקר והבחינה כאמור, בחודש מרץ 2018, הגישה אנטרופי לחברה דוח הערכת סיכון ממשל תאגידי במסגרתו הוערכה איכות הממשל התאגידי של החברה בציון "Advanced" וזאת בהתאם לסקאלת הציונים הקיימת במודל שלהם להערכת סיכון ממשל תאגידי. כפי שנמסר לחברה במועד הגשת הדו"ח, החברה קיבלה את הציון הגבוה ביותר מבין כלל המנפיקים שאנטרופי דירגה, ואלו הנמצאים בקבוצת הייחוס הרלוונטית כחברת ביטוח בפרט. ציון זה ניתן לחברה לאחר התרשמותה של אנטרופי, בין היתר, מהתנהלות הדירקטוריון, מקצועיותו והרכבו שנמצא כיום גבוה ביחס לענף, למדד ולכלל החברות הציבוריות, ממרכיבי הביקורת אשר נמצאו במוצע של קבוצות השוואה, מכך שבהיבט של זכויות בעלי מניות ואתיקה התרשמה אנטרופי כי החברה משקיעה משאבים בהיבטים אלו, מכך שהחברה מובילה תרבות ניהול סיכונים וציות מתקדמת ועצמאית שמטרתה צמצום ההסתברות להתממשות הפרות בתחומים אלה, ואף אימצה והטמיעה מדיניות ונהלים סדורים, אשר מיושמים באופן שוטף בפרקטיקת העבודה. בהיבטי ממשל תאגידי המתייחסים לזכויות בעלי מניות, אתיקה ושקיפות, החברה נאמדה על ידי אנטרופי מעל הממוצע ביחס לחברות אחרות בענף וכן ביחס לכלל החברות הציבוריות, הן באיכות והיקף המידע המפורסם בדוחותיה הכספיים והן בקשר עם משקיעים וגורמים רלוונטיים בשוק ההון. בנוסף, ציינה אנטרופי בדוח כי התרשמה שהחברה ביצעה שינויים וחיזקה מספר מרכיבי הממשל התאגידי, חלקם בהתאם להמלצות המוצעות כפי שנמסרו לחברה במהלך ביצוע הסקר. מובהר כי הדוח שנערך כאמור על ידי אנטרופי איננו דוח ביקורת וכי ההמלצות שניתנו על ידה במסגרתו הינן הצעות אפשריות בלבד. החברה אימצה מדיניות תמהיל דירקטוריון והליך איתור דירקטורים באמצעות ועדת איתור כבר במרץ 2018 (ואלה הותאמו לדרישות רשות הפיקוח כפי שפורסמו לאחר מכן). איתור הדח"צים שמונו לכהן בחברה בשנת הדוח בוצע בהתאם למדיניות ונוהל איתור אלה.

4.6.7. נושאי משרה ומנהלים בכירים

א. כללי

נכון לתאריך המאזן ולתאריך אישור הדוחות מונים נושאי המשרה של החברה 8 דירקטורים, יו"ר ועדת השקעות משתתפות שאינו דירקטור וכן כ-14 נושאי משרה נוספים. נושאי משרה אלה הם מנכ"ל החברה, מבקרת הפנים, חשב החברה ומי שעומדים בראש כל אחד מן האגפים שתוארו בתרשים מבנה החברה לעיל (להלן: "נושאי משרה בכירים"). כל הדירקטורים והחברים החיצוניים בועדות, למעט יו"ר הדירקטוריון, זכאים לגמול שנתי בגובה 'הסכום המזערי' בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול") וגמול השתתפות לשיבה בגובה 'הסכום הקבוע' בתקנות הגמול, בהתאם לדרגת החברה כפי שתהא מעת לעת (דרגה ד' נכון לתאריך המאזן)³⁹. בסך הכל מקבלים תגמול כאמור 7 דירקטורים וכן יו"ר ועדת השקעות משתתפות, שהינו חבר חיצוני. בהתאם לחוזרי מדיניות התגמול של רשות הפיקוח, כנזכר בסעיף 4.1.2 לעיל, עודכן שכר יו"ר הדירקטוריון, כך שגמולו, החל מיוני 2016, אינו עולה על 9 פעמים שכר דירקטור כהגדרתו בחוזרי

³⁹ ביחס לסגן יו"ר הדירקטוריון עדכון זה רלוונטי החל מיוני 2016.

הגמול הני"ל ועל פי 35 מעלות שכרו של דרג העובדים הזוטר ביותר. שכר זה מעוגן בהסכם הניהול שבין החברה לחברת האם. למידע נוסף ביחס להסכם הניהול ראו באור 35 לדוחות הכספיים המצורפים.

ב. תגמול נושאי משרה בכירים

בעלי תפקידים בכירים (שאינם דירקטורים של החברה) חתומים על הסכמי העסקה על בסיס גלובאלי לאור תפקידם ותחומי אחריותם. בנוסף לשכרם הם זכאים להטבות דומות למקביליהם בשוק. התגמול, הכולל גם תגמול משתנה תלוי יעדים ותנאי סף, הינו בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה כמוסבר בסעיף 4.1.2 לעיל. מדיניות התגמול אינה חלה, הן על פי הוראותיה והן על פי הוראות הדין, על זכויות שהוענקו לעובדים טרם כניסתה של המדיניות לתוקף ועד תחילת שנת 2016. הוראות חוק שכר בכירים חלות על זכויות שנצברו החל מ-12 באוקטובר 2016 ואילך. בישיבתו מיום 24 בדצמבר 2017, בהתאם להמלצת ועדת התגמול, אישר הדירקטוריון תוכנית תגמול לשנים 2018-2020 בהתאם להוראות מדיניות התגמול וחוזר מדיניות התגמול. מדובר בתוכנית תגמול משתנה (בונוסים) ייעודית לקבוצת המנהלים הבכירה של החברה (כולל דרג כפיפי סמנכ"ל), ולפיה - בכפוף לעמידה ביעדים שנתיים ותלת-שנתיים, של רווח נקי, תשואה להון, צמיחה, מעבר מתמיד לשירות דיגיטאלי ויעד לגבי תיק המשתתפות ברווחים, ובכפוף לעמידה בתנאי סף לזכאות (18% תשואה להון לקבלת 100% מהבונוס המחושב המלא ו-12% תשואה להון לקבלת 50% ממנו - למעט עובדי יחידות בקרה שמרף זה זכאים ל-100%. מתחת ל-12% תשואה להון אין זכאות לבונוס כלל) - תהיה קבוצה זו זכאית לקבלת סכום בונוס שמסגרתו הכוללת נקבעה מראש, בחלוקה מדורגת שעקרונית נקבעו מראש, וזאת - על פני שלוש שנות התוכנית הנוכחית, ששנת הדוח היא השנה השניה שלה. המענק המירבי בהתייחס לשנת 2019 למשנה למנכ"ל ולסמנכ"לים מחושב על בסיס 9 משכורות (8.1 משכורות לסמנכ"לים השייכים לפונקציות בקרה כהגדרתן במדיניות התגמול) כשהוא מוכפל בשיעור עמידת כל סמנכ"ל ביעדיו השנתיים, כאשר נוסחת הבונוס מבוססת על 25% שיעור עמידת החברה ביעדיה השנתיים, 55% שיעור עמידת הסמנכ"ל ביעדים השנתיים של האגף שבראשו הוא עומד, ו-20% הערכת מנהל. התשלום בפועל של המענק השנתי נפרס באופן שרק 50% ממנו משולם בשנה השוטפת והיתרה נפרסת בקו ישר על פני שלוש השנים הבאות בכפוף לעמידה ברף התשלום שנקבע על ידי החברה במדיניות התגמול שלה. בנוסף, ובכפוף לעמידה ברף של 18% תשואה להון לשנת 2019 (12% ביחס לעובדי יחידות בקרה), ישולם במהלך 2020 ה-1/3 השלישי מתוך 50% הבונוס בגין שנת 2016, ה-1/3 השני מתוך 50% הבונוס בגין שנת 2017, וה-1/3 הראשון מתוך 50% הבונוס לשנת 2018, שתשלומם נדחה ונפרס בהתאם להוראות חוזר רשות הפיקוח. מכוח תוכנית התגמול הני"ל, צפויה החברה לחלק בקשר עם שנת הדוח מענקים לנושאי משרה בכירים, בסך מוערך כולל של כ-5.1 מליון ש"ח, לא כולל מס שכר. המדיניות הני"ל עודכנה והובאה לאישור האסיפה הכללית של החברה ביום 2 במאי 2018. כאמור בסעיף 4.1.2 לעיל, לאחר תאריך הדוח, ביום 11 במרס 2020, אושרה באסיפה הכללית של החברה מדיניות מעודכנת על מנת שתחול על השנים 2020-2022 (חלף התוכנית הקיימת), והיא מותאמת לשינויים שחלו בדין מאז אישור המדיניות הקודמת כמו גם לשינויים בצרכי החברה ויעדיה בקשר עם תגמול העובדים.

דירקטוריון החברה בחן ומצא כי גמול נושאי המשרה, לרבות כמפורט בסעיף 6 לחלק ד' של הדוח התקופתי, תואם את תוכנית התגמול ומדיניות התגמול של החברה. מדיניות התגמול פורסמה באתר האינטרנט של החברה בהתאם להוראות רשות הפיקוח (http://www.555.co.il/about/tagmul_nosei_misra_mnael_asekaot.html). לתנאי העסקה נוספים בהתייחס למנכ"ל החברה ראו סעיף 6 לחלק ד' של הדוח התקופתי.

4.7. שיווק והפצה

מוצרי החברה בתחומי פעילותה הינם, בעיקרם, מוצרים מקבילים לאלה הנמכרים על-ידי חברות ביטוח אחרות, על אף שהשוק מנסה, במגבלות הדין ואישורי רשות הפיקוח, להציע גם מוצרים נלווים, כיסויים ייחודיים או

שירותים ייחודיים אחרים בנוסף. ככאלה - יכול המבוטח להמירם במוצריה של חברה אחרת. לפיכך, החברה חשופה לתחרות במחירים ובהיקפי הכיסוי והשירות הניתנים על-ידי חברות אחרות. ייחודיות החברה מאז הקמתה, לפני כ-25 שנה, נבעה בעיקרה משיטת השיווק הישירה בה היא נוקטת, שכן מרבית חברות הביטוח שיווקו את מוצריהן בעיקר באמצעות מתווכים (סוכני ביטוח). לדעת החברה, בשלהי שנת 2018 התחיל שינוי מגמה משמעותי, שהתעצם במהלך שנת הדוח, כאשר מספר רב של חברות, ששיווקו בעבר את מוצריהן בעיקר, או באופן בלעדי, באמצעות סוכני ביטוח (מתווכים) - החלו לקדם ערוצי שיווק ישירים, על אף מחאת לשכת סוכני הביטוח נגד מגמה זו והתרחבותה. בנוסף, הוקמו שתי חברות ביטוח חדשות שמצהירות על כוונתן לשווק דיגיטאלית ללקוחות, עם ובלי סוכני ביטוח. הרחבת מספר החברות שמקדמות שיווק ישיר של מוצרים ללקוחות, מעידה לדעת החברה על הרלוונטיות ההולכת וגדלה של תפיסתה העסקית מאז הקמתה ועל תקפות האסטרטגיה שלה. עם זאת ברור שמגמה זו, של אימוץ תפיסת השיווק והשירות של החברה גם בקרב מתחריה, ככל שתימשך ותעמיק, משנה את פני התחרות וממקדת אותה בתחרות על מחיר ועל נגישות ונוחות של השירות ללקוחות בדגש על שירותים עצמיים, החל משלב רכישת המוצר וכלה בשלב יישוב בקשה למימוש זכויות (תביעות). גורם נוסף המגביר את התחרות הם אתרי השוואת מחירים של סוכנויות ביטוח (למרות ההיתר להקמת אתר כאמור ללא צורך ברישיון כזה - ראו סעיף 4.1.3 לעיל). קיומם של אלה מגביר את מודעות הציבור לבדיקת מחירים ונכונותו לרכישת ביטוח באמצעות האינטרנט, ובכך מחזק את חינוך השוק לרכישה ישירה ודיגיטאלית, מהלך שהחברה מקדמת לאורך שנים.

שיטת השיווק הישירה כרוכה הן במחירים תחרותיים, והן - בראיית החברה - בהנגשה של המוצר והשירות ללקוחות, במגוון היבטים: החל בתקשורת ומתן שירות ישירים מול הלקוח - לרבות באמצעים דיגיטאליים ומגוונים, עבור בשעות זמינות ארוכות של השירות וברמת שקיפות גדולה ללקוחות, וכלה במאמץ מתמיד לפשט את המוצר ואת דרכי רכישתו ותפעולו ולהקל על הלקוח לממש את זכויותיו ולעדכן את צרכיו הביטוחיים. כל חברות הביטוח הפעילות בישראל בתחום זה הינן מתחרות של החברה וכמוהן גם סוכני הביטוח, משום היותם ערוץ שיווק חליפי לערוצי השיווק הישירים, וחלקם אף משווקים באמצעים דומים לאלה של החברה. כאמור לעיל, החברה פועלת לעודד ולחנך את הציבור לצורך שירותי ביטוח באופן ישיר ודיגיטאלי, בין היתר באמצעות פרסום, הפעלת מספר מותגים וקיום שיתופי פעולה שיווקיים שונים עם שותפים עסקיים משמעותיים - כל אחד בתחומו, כמפורט בסעיף 4.13 להלן. הרחבה זו מבוססת על ההתקדמות הדיגיטאלית המתמדת של החברה שמאפשרת לה להתייעל ולתת שירות ייחודי ללקוחותיה, באופן ההופך את ההתקשרות עם החברה לאטרקטיבית בעיני שותפים עסקיים כאמור. כיום פועלת החברה תחת שמות המותגים "ביטוח ישיר" ("הקש על החמש", "555555" וצירופים מקוצרים של סיפריה זו, דוגמת כתובת אתר האינטרנט של המותג); "9000000"; YNET ביטוח; ו-LIFE DIRECT - שני האחרונים על בסיס הסכמי שיתוף פעולה מהסוג הנזכר לעיל. כמו כן, מנהלת החברה אתר השוואת תעריפי ביטוח בשם UCOMPARE שמאפשר השוואה של תעריפי ביטוח חובה. החברה משקיעה מאמצים על מנת לחזק את הקשר הדיגיטאלי שלה עם לקוחותיה ולהרחיב את היקף הפעילות הדיגיטאלית שלה מולם על חשבון החלופה של התכתבות באמצעות ניירת ורובם המכריע של לקוחותיה כבר עובדים מולה בערוצים דיגיטאליים. החברה מאפשרת השלמת רכישה מלאה של פוליסות לביטוח רכב, ביטוח נסיעות לחו"ל וחסכון בערוצים דיגיטאליים בשירות עצמי, וקבלת הצעות מחיר ראשוניות במוצרים נוספים. כמו-כן, יכולים לקוחות החברה לצרוך מגוון של שירותים ב"שירות עצמי" הן באינטרנט והן במסגרת נתב השיחות של החברה. במשרדי החברה פועלים מספר מוקדים המטפלים במכירות ושירות באמצעות תקשורת טלפונית ודיגיטאלית (כולל שירות what's up). תקשורת החברה עם לקוחותיה מתועדת במאגרי המידע של החברה הן באמצעות מערכות המחשב והן באמצעות הקלטות. הקשר הישיר עם לקוחותיה מאפשר לחברה ללמוד את צרכי הלקוח ובכך להתאים את פעולותיה ומוצריה, תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים המאפשרים גמישות. כתוצאה משיטת העבודה שתוארה לעיל, יש לחברה גם מבנה הוצאות שונה מזה של חברות ביטוח הפועלות באמצעות סוכנים. מבנה ההוצאות בתחום זה אינו כולל עמלות לסוכנים (למעט במסגרת מכירת ביטוחי משכנתא באמצעות

סוכנויות ביטוח של תאגידי בנקאיים ומבנה התשלום בהסכם עם סופר פארם), והוצאות הרכישה כוללות בעיקר הוצאות פרסום ויחסי ציבור, הוצאות פיתוח של ערוצי המכירה, תשלום שכר עובדי החברה המוכרים את מוצריה, והוצאות בגין מבצעים שיווקיים והסכמי שיתוף הפעולה שתוארו לעיל. לחברה אין הסכמי בלעדיות עם ספק כלשהו או תלות בספק כזה או אחר ואין לה ערוץ הפצה, מעבר לשיווק הישיר שלה, שהיא תלויה בו או שמהווה מעל 10% מהפרמיות בתחום פעילות כלשהו.

כמו כל חברה, גם לחברה תלות בערוץ השיווק העיקרי שלה (הישיר), ובחשיפה של הציבור לפרסום, בעיקר בטלוויזיה ובמנועי החיפוש האינטרנטיים. החברה מבצעת מעקב מתמיד אחר היקף החשיפה של הציבור לפרסומים שלה ודואגת להתאים ולגוון את אפיקי הפרסום של החברה, החשיפה שלה וערוצי המגע שלה עם הלקוחות להרגלי הצריכה של הציבור, ובכלל זה - רדיו, אתרי אינטרנט, שילוט חוצות, רשתות חברתיות וכיו"ב, במטרה למקסם את האפשרות להחשף לקהל היעד של מוצרי החברה. לעלייה בעלות הפרסום בטלוויזיה ובדיגיטל והגדלת מספר השחקנים המשווקים בצורה ישירה עשויה להיות השפעה שלילית על תוצאות פעילותה של החברה.

4.8. ספקים ונותני שירותים

לחברה יש תלות בספקים שהיא עובדת איתם מכוח דרישת הדין / הרשויות לעבוד עם אותו ספק, כפי שנדרשות גם החברות המתחרות בחברה. הספקים העיקריים מסוג זה תוארו במסגרת תיאור ההסדרה בתחומי הפעילות השונים. לפיכך, להלן יפורטו רק ההסכמים האחרים של החברה, אשר התקשרות בהסכמים חלופיים תחתם תהיה כרוכה בעלות מהותית לחברה:

4.8.1. הסכם שכירות וניהול בניין

מאז חודש אפריל 2006 פועלת החברה ממשרדים המצויים בבית אדגר ברח' אפעל 35 פתח-תקוה. לפרטים בקשר עם הסכם זה, שחלק מהצדדים לו הם צדדים קשורים לחברה, ראו באור 35 לדוחות הכספיים המצורפים. החל מדצמבר 2013 פועלת החברה גם משני בנייני משרדים הממוקמים באזור התעשייה ביקנעם, המשמשים, בנוסף לפעילות השוטפת כמוקד שירות ומכירות, גם כאתר גיבוי, חירום והמשכיות עסקית של החברה. באחד מהם הודיעה החברה במהלך שנת הדוח על מימוש תקופת האופציה הראשונה מתוך השתיים העומדות לזכותה בהסכם, אך המשכיר מבקש שלא לאפשר זאת והצדדים מנהלים מגעים בנושא.

4.8.2. ספקי מחשוב ותוכנה

לחברה הסכמים עם ספקים שונים לאספקת שירותי סיוע בפיתוח ושירותי אחזקת תוכנה שונים וכן התקנה ותחזוקה של תשתיות (כגון ציוד תקשורת, שרתים, מערכות הפעלה, בסיסי נתונים וכיו"ב). הסכמים אלה מתחדשים, נבחנים מחדש ומתוקפים מעת לעת. למרבית השירותים קיים יותר מספק אחד בארץ. החברה מפתחת את עיקר מערכת המחשב שלה באופן עצמאי ואינה תלויה בספקים לשם תפעולה או פיתוחה. חלק ממשימות הפיתוח מבוצעות על-ידי החברה באמצעות עובדים של חברות חיצוניות בפיקוח וניהול מלאים של החברה ובמשרדי החברה. ביחס לתחומי לוואי של עיסוקה העיקרי קשורה החברה, בדומה לחברות אחרות, בהסכמים עם ספקי תוכנה ייעודיים ובכלל זה בתחום ניהול השכר וההשקעות, יצירת מסמכים וכיו"ב. בשנת 2013 העבירה החברה את מאגר המידע של כרטיסי האשראי של לקוחותיה לחברה חיצונית במסגרת קבלת הסמכה לפי תקן PCIDSS של חברות כרטיסי האשראי בעולם. מאז, חיוב וזיכוי לקוחות החברה בכרטיסי אשראי נעשה אך ורק באמצעות חברה זו, אשר הוסמכה למתן שירות זה בהתאם לתקן הני"ל והיא מחוייבת כלפי החברה הן לאבטחת מידע הלקוחות השמור אצלה, הן לתקינות תהליכי הסליקה והן לזמינותה לחברה וללקוחותיה, לרבות קיום גיבויים ראויים, פתרונות המשכיות עסקית וכיו"ב.

בסיס הנתונים התפעולי של החברה הינו Sybase, שמסופק על ידי חברת SAP והשירות לגביו ניתן על ידי חברת סאפ ישראל. בסיס נתונים זה אינו נפוץ בארץ, אך בעולם הוא קיים בהיקף משמעותי יותר אם כי אינו מהמובילים.

החברה משתמשת באחסון ענן של חברת Microsoft (AZURE) ונכון לתום שנת הדוח היא מאחסנת בענן את מחסן הנתונים שלה ואת מערכת ניהול הקמפיינים שלה. חברת Microsoft נבחרה כספק השירות בהיותה אחת מספקי שירות הענן המובילים בעולם, עומדת בכל התקנים הנדרשים של רגולציה אירופאית ואמריקאית בדגש על אבטחת המידע, וכך גם בדרישות ההסדרה של רשות הפיקוח לגבי שימוש בענן לצרכי אחסון מידע.

4.8.3. ספקי שירות בודדים או מרכזיים בתחומם

א. החברה רוכשת מחברת לוי יצחק – החברה לשמאות וסקרים בע"מ את המידע ביחס לשווי כלי רכב לפי קודי דגם, ומחירון זה הוא הבסיס לכיסוי הביטוחי שהיא מעניקה בהקשר זה, כמפורט בפוליסות שהיא משווקת ללקוחותיה.

ב. החברה מציעה את עיקר כתבי השירות שהיא מציעה ללקוחות בתחום הבריאות מספק חיצוני בשם פמי פרימיום בע"מ, שהוא הספק העיקרי בארץ לכתבי שירות מסוג זה.

4.9. רכוש קבוע

הרכוש הקבוע של החברה הוא סטנדרטי לסוג והיקף הפעילות שלה (תוכנות המחשב מוצגות בדוחות הכספיים בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים").

לחברה אגף מערכות מידע פנימי המספק את מרבית שירותי המחשוב השונים לאגפי החברה והוא אשר מפעיל, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות לצורך קבלת שירותי המחשוב הנדרשים. אתר הפיתוח והייצור נמצא בבניין המרכזי של החברה בפתח תקווה. בנוסף קיים אתר גיבוי המשמש גם להיערכות בשעת חירום ביקנעם (ראו סעיף 4.8.1 לעיל). החברה מגבה את המידע שלה באופן שוטף ושומרת את הגיבוי מחוץ למשרדי החברה. בנוסף עוסקת החברה בפעילות אבטחת מידע מקיפה שנועדה לשדרג את יכולות הארגון ולהתאימן לדרישות רשות הפיקוח ולאיומים הרלוונטיים. החברה משקיעה באופן שוטף סכומים גבוהים בשדרוג השירותים שהיא מעניקה ללקוחותיה בערוצים הדיגיטאליים השונים. בהתאם לתוכנית רב שנתית שהחלה בשנת 2013, מבצעת החברה השקעה משמעותית בשדרוג התשתיות, שיפור שרידותן ויציבותן, וכן בפיתוח מערכת תפעול והפקה מתקדמת עם דגש על שדרוג השירותים הדיגיטאליים ללקוחות החברה. העליה לאוויר של חלקים מרכזיים בפרוייקטי השדרוג הני"ל החלה בשנת 2017, באופן מדורג ובחלק מענפי הביטוח שבהם פועלת החברה. בשנת הדוח השקיעה החברה במחשבים ותוכנה כ- 70 מליוני ש"ח. הוצאות המיכון השוטפות בשנת הדוח הסתכמו בכ- 74 מליוני ש"ח. לפרטים נוספים בדבר מחשבים ותוכנות מחשב ראו באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים המצורפים.

4.10. עונתיות

4.10.1. עונתיות בהכנסות ובתביעות

משום שמועד חידוש הביטוח של מבוטחים רבים במוצרי ביטוח כללי חל בתחילת שנה קלנדרית, הרי שמחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות מסוימת. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו. במרכיבי הוצאות האחרים (כגון תביעות), ובמרכיבי ההכנסות האחרים (כגון הכנסות מהשקעות או מוצרי חיים ובריאות) - לא קיימת עונתיות מובהקת, למעט וולטיליות מסוימת בתביעות חיים ובריאות בשל גודל תיק החברה בענפים אלה, ולפיכך גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, עונת חורף קשה עלולה לגרום לעליה בתביעות (בעיקר בתתי-התחום רכב וכוש וענפי

רכוש אחרים) ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח. כאמור, ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות ונראה כי לא צפוי בכך שינוי למרות שהחל מיוני 2018 פוליסות בריאות, מהסוג שהושק ברפורמה החקיקתית בתחום, עברו הליך של חידוש לראשונה, וכך יהיה אחת לשנתיים.

4.10.2. פרמיות ברוטו בפילוח רבעוני לשנתיים האחרונות - ביטוח כללי

להלן התפלגות פרמיות ברוטו, לפי רבעונים:

2018		2019		
%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	
28.2	585,901	29.0	583,121	רבעון 1
24.4	508,241	24.8	498,811	רבעון 2
25.2	524,675	24.8	499,907	רבעון 3
22.2	461,411	21.4	429,784	רבעון 4
100	2,080,228	100	2,011,623	סה"כ שנתי

4.11. נכסים בלתי מוחשיים

4.11.1. נכסי קניין רוחני

החברה משתמשת לצורך פעילותה בשמות ובלוגו, אשר נרשמו כסימן מסחרי, ואשר הינם בבעלותה. נכסים אלה, הכוללים, בין היתר, את השם "ביטוח ישיר", את הלוגו של "5", את מספרי הטלפון של החברה בשני מותגיה הראשיים (03-5555555 ו-03-9000000) ואת כתובות אתרי האינטרנט של המותגים ביטוח ישיר ו-9 מיליון, הם מסימני ההיכר המובהקים שלה, אשר מבססים את מעמדה בשוק הביטוח. בנוסף, רשמה החברה את זכויותיה בשם ובכתובת אתר האינטרנט שהיא מפעילה להשוואת מחירים בביטוח חובה (Ucompare), כסימן מסחר שלה. במסגרת צעדי הפרסום והשיווק שהיא מבצעת, משקיעה החברה מדי שנה בחיזוק סימני המסחר שלה, המוניתין שלה ושל סימניה ובצריבתם בתודעת הציבור, ורואה בכך יתרון המאפשר לה התבססות וצמיחה. ראו פירוט לעניין זה בפרק "נכסים בלתי מוחשיים" בדוחות הכספיים המצורפים.

4.11.2. מאגרי מידע

לחברה מספר מאגרי מידע רשומים, אשר במסגרתם נשמרים הנתונים בקשר עם לקוחות החברה (לרבות פונים וצדדים שלישיים שהגישו תביעות) ועם עובדיה, והיא פועלת בשוטף לעדכן אותם ואת הרישום הנאות שלהם בהתאם לדין מול הרשויות. המידע במאגרים כולל מידע שנמסר על ידי הלקוח, כן מידע נוסף שנמסר לחברה בקשר עם השירותים הניתנים על ידה, ומידע שנוצר במסגרת החברה, לרבות מידע עקב טיפול בחיתום, בתביעות ביטוח ובדרישות שונות של צדדים שלישיים, בהתאם לדין. מאגרי המידע משמשים את החברה בתפעול השוטף ובתהליכי העבודה העסקיים שלה.

4.12. גורמי סיכון

פעילות החברה כרוכה בסיכונים שונים, שהעיקריים בהם הינם סיכונים ביטוחיים, סיכוני שוק, סיכוני רגולציה, סיכוני השקעות ואשראי וסיכונים תפעוליים. לאלה מצטרפים סיכונים נלווים כגון סיכוני מוניטין, סיכונים עסקיים אחרים ועוד. ניהול נכון של הסיכונים מצמצם את סיכויי התרחשותם ואת היקף הנזק שיגרמו, אם וכאשר יתממשו. בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון והשפעתם על החברה, כפי שהנהלת החברה מזהה ומעריכה אותם, על בסיס המידע הקיים במועד ההערכה. הערכת ההשפעה של גורמי הסיכון על החברה מתייחסת לכל סיכון בפני עצמו ומביאה בחשבון את ההסתברות להתממשות הסיכון ואת ההשלכות הישירות של התממשותו על החברה, ואינה מביאה בחשבון השפעות עקיפות:

מידת השפעה			סיכון	
השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי הסיכון	סיווג הסיכון
	√		האטה כלכלית בינלאומית ומקומית	סיכוני מקרו
	√		סיכוני שוק	
	√		סיכוני אשראי	
√			סיכוני נזילות	
		√	סיכונים ביטוחיים	סיכונים ענפיים
		√	קטסטרופות: רעידת אדמה, נזקי טבע, מגפות ואירועים חריגים	
		√	אנטי סלקציה	
		√	אי יכולת שימור התיק	
		√	חיתום לקוי וסיכוני מודל	
		√	סיכוני מבטחי משנה	
		√	תחרות ומתחרים	
		√	איכות שלמות וזמינות נתוני חברה	סיכונים תפעוליים
	√		עזיבה של כוח אדם	
		√	פגיעה בשמה הטוב של החברה	
	√		תלות במידע המועבר על-ידי גורמים חיצוניים	

מידת השפעה			סיכון	
השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי הסיכון	סיווג הסיכון
	√		רמאויות והונאות ספקים/עובדים	
		√	מכירות לא מקצועיות	
		√	תלות במערכות מידע	
		√	מתקפות סייבר ואבטחת מידע	
	√		פגיעה ביחסי עבודה	
	√		סיכוני ציות	
	√		סיכונים תפעוליים אחרים	
	√		פסיקות משפטיות, תקדימים משפטיים, וריבוי תביעות ייצוגיות *	סיכונים משפטיים
		√	דרישות רגולציה לרבות איסורי פעולה למרות סיכון גלוי וברור (איסור תמחור לפי מאפייני סיכון מובהקים, כפיית תעריפים שאינם תואמי סיכון, סוגיות של הגנת פרטיות) **	
	√		ריבוי רשויות היוצרות חקיקה ומטילות סנקציות והרחבת סמכויותיהן וריבוי ותכיפות של הסדרה *	
	√		רמת התעסוקה	סיכוני מצב משק***
√			מצב בטחוני	
		√	שינויים בחלקה של החברה בעוגת הפרסום תקשורת ובדיגיטל	סיכונים אסטרטגיים
	√		כניסת מתחרים חדשים והורדת דרישות הון	
	√		גידול ברשויות ובחקיקה	
	√		פגיעה באיתנות הפיננסית של החברה או בדירוגה	

* פסיקות משפטיות הן בעלות תחולה רטרואקטיבית וכשהן קובעות הלכות רוחביות יש להן השפעה, לרבות על עתודות. גם לחקיקה לא תקינה עלולות להיות השלכות רטרואקטיביות על העתודות, וראו לדוגמא את השפעת תקנות ההיוון של הביטוח הלאומי (וינוגרד). הגידול במספר הרשויות שהחלטותיהן וסמכותן מוחלת על החברה או משפיעה עליה, ישירות או בעקיפין, והגידול בהיקף סמכויות החקיקה, השיפוט והענישה הנתונות בידיהן, תוך צמצום אפשרויות החברה לערער על קביעותיהם, וכן הרחבת היקף האסדרה ותדירות השינויים בה מקשים, כאמור לעיל, על התכנון העסקי ועל הבטחת הציות. החברה פועלת מול הרשויות השונות בניסיון לשמר במידת האפשר את הפרדת הרשויות המתחייבת ממשטר דמוקרטי, ואת האיזון הראוי בהפעלת הסמכויות של כל אחת מהן, אך מגמת ההסדרה פועלת בכיוון ההפוך ומגבירה את כוחה של הרשות המבצעת על חשבון הרשות המחוקקת והרשות השופטת.

** יש פרמטרים מובהקים של סיכון שרשות הפיקוח אוסרת על השימוש בהם לתמחור הסיכון, משיקולים שונים. בנוסף, קיימת הנחיה של רשות הגנת הפרטיות לפיה אסור לחברה לעשות שימוש במידע על לקוחות שנשלח אליה מכוח דין, אלא לצורכי מענה לשולח, גם אם שימוש בו יאפשר לה להגן על עצמה מסיכונים דומים, וזאת משיקולי הגנת פרטיות ועל חשבון זכות הקניין של החברה. קיימות הגבלות רגולציה על פעילות החברה לקידום התחרות באמצעות פרסום וחלופות לשיטות השיווק המתחרות בה.

*** מיתון במשק עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ביטוח ולגידול במספר מקרי הביטוח והתביעות (בשל גידול במספר הגניבות, הפריצות וההונאות).

לפירוט נוסף בנושא ניהול הסיכונים בחברה ראו באור 34 לדוחות הכספיים המצורפים.

4.13. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

להלן הסכמי שיתוף פעולה עיקריים מהסוג שבנדון, למעט אלה שכבר פורטו בסעיפים ייעודיים לאורך פרק א' ובעיקר בסעיף [4.8](#) לעיל:

4.13.1. לפרטים בקשר עם הסכם ניהול של החברה עם ישיר אחזקות, ראו באור 35 לדוחות הכספיים המצורפים.

4.13.2. בין החברה לבין ידיעות אינטרנט בע"מ נחתם ביום 30 במרס 2009 הסכם לפיו הצדדים ישתפו פעולה בהקמת אתר אינטרנט למכירת ביטוח תחת מותג YNET ביטוח בניהולה ובאחריותה של החברה, באופן שידיעות אינטרנט אחראית למהלכי הפרסום והשיווק של האתר, ואילו כל ההליך הביטוחי מול הלקוח (לרבות פתיחת הצעה, מכירה, שירות וכיו"ב) הוא באחריותה וניהולה המלאים והבלעדיים של החברה.

4.13.3. ביום 20 בנובמבר 2012 נחתם הסכם בין החברה לבין סופר פארם בע"מ וסוכנות ביטוח שבבעלותה המלאה, לפיו הצדדים ישתפו פעולה במכירת ביטוח, בניהולה ובאחריותה של החברה, תחת מותג LIFEDIRECT.

4.13.4. ביום 24 בנובמבר 2013 נחתם הסכם בין החברה לבין איסתא ישראל בע"מ, לפיו, לקוחות איסתא שירצו בכך, יוכלו לבקש מאסתא לרכוש עבורם ביטוח נסיעות לחו"ל בחברה. פוליסות הביטוח של החברה בתחום זה הותאמו לצרכי לקוחות איסתא כפי שהוצגו לחברה על ידי איסתא. החברה אינה משלמת עמלות לאיסתא ואינה מעורבת בחיובי איסתא מול לקוחותיה, אך מעניקה ללקוחותיה הנחת קולקטיב. הסכמים דומים נכרתו עם חברות נוספות לאחר תום שנת הדוח. ראו לעניין זה גם סעיף [2.3.5](#) לעיל.

4.13.5. בין החברה לבין סוכנויות ביטוח של מספר תאגידי בנקאיים קיימים הסכמים, לפיהם לקוחות אותן הסוכנויות יכולים לרכוש מהחברה ביטוח משכנתא (חיים ו/או מבנה) בקשר עם נטילת הלוואת משכנתא מהתאגיד הבנקאי הרלוונטי. היקף השירות שמעניקה החברה לסוכנות הבנק וללקוחותיה מותאם לצרכיהם השונים.

4.13.6. ביום 5 בינואר 2017 נחתם הסכם בין החברה לבין צ'מפיון מוטורס בע"מ, יבואנית של כלי רכב, לפיו רוכשי כלי רכב מצ'מפיון, אשר ירצו בכך, יוכלו לרכוש ביטוח רכב בחברה בתנאים מיטביים, ובכלל זה יוכלו לתקן את כלי הרכב שלהם בקרות מקרה ביטוח במוסכי היבואן של צ'מפיון כמוסכי הסדר. הסכם דומה, שנכרת בין החברה לבין חברת סמל"ת, ביום 30 בספטמבר 2014, היה בתוקף עד תום שנת הדוח, והסתיים.

4.13.7. ביום 1 בנובמבר 2018 נחתם הסכם בין החברה לבין אלדן תחבורה בע"מ, חברה הפועלת, בין היתר, בתחום מכירת כלי רכב, לפיו לקוחות אלדן המעוניינים בכך יוכלו לרכוש מהחברה ביטוח רכב בהתאם לצרכיהם.

4.14. תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה

בשנת הדוח לא חלו התפתחויות מהותיות בשוקי הפעילות של החברה (למעט השינויים בהסדרה מחד, ובאופי התחרות שפורט בסעיף [4.7](#) לעיל, מאידך), או שינויים במאפייני הלקוחות שלה, לעומת השנה שקדמה לה. כאמור לעיל, בראיית החברה, מורגשת מגמה של פיתוח הולך וגובר של ערוצי הפצה ישירים ודיגיטאליים על חשבון תיווך, אצל מספר רב של שחקנים בשוק, תוך הגדלת כוחו של הלקוח מול נותן השירות – קרי חברות הביטוח, והדבר תואם ומחזק את האסטרטגיה שלה ואת תפיסתה שבמוצרים מהסוג המשווק על ידה אין צורך בתיווך של סוכן ביטוח ובמימונו, אך כמובן מגביר את התחרות בשיטת השיווק של החברה. שיטת הפעילות הישירה של החברה עם לקוחותיה מבוססת על שקיפות גבוהה, פשטות, הוגנות ויעילות ברכישה ובקבלת שירות, תוך הרחבת אפשרויות הרכישה והשירות למגוון של ערוצים דיגיטאליים, המקלה על הלקוח להבין את המוצר, לבצע השוואת מחירים והשוואת איכות השירות, לקבל החלטה מושכלת לגבי המוצר שהוא בוחר לרכוש ולנהל את רכישתו וקבלת השירות ביחס אליו ביעילות ובקלות. החברה

צופה כי שקיפות זו, בוודאי ביחס למחיר, וכך הנגשת השירותים לשירות עצמי של הציבור, תוסיף ותגדל ככל שחברות נוספות יבססו פעילות ישירה ודיגיטאלית, והדבר יביא להגברת התחרות בתחום. פעילות רשות הפיקוח לקידום שקיפות זו על ידי הסדרת דיווחים משוויים, המרת מוצרי ליבה לפוליסות תקניות ואחידות בכיסוייהן, ופרסום ציוני איכות גם בשנים הבאות – עשוייה, לדעת החברה, לזרז את התהליך.

העולם כולו צועד לכיוון טכנולוגי בהתמדה, תוך פיתוח המסחר והשירות הדיגיטאליים, והחברה מתאימה את עצמה טכנולוגית ושירותית באופן שוטף, בהיבטי תוכנה ותהליכים גם יחד, כך שתתאפשר לה התפתחות עסקית מתמדת, תוך הקפדה יתירה על הטמעת אמצעי אבטחת מידע ועל התאמת השירות הדיגיטאלי שלה לדרישות הלקוחות.

במועד פרסום הדוחות הכספיים נמצאת המדינה תחת השפעות החשש מהתפרצות מגפת הקורונה, והנחיות למניעתה. לזו וגם לאלה השפעה כלכלית מיידית הן על שוקי ההון והן על תפקוד המשק בכללותו אך החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה מה יהיה היקף ואופי ההשפעה ארוכת הטווח מה גם שחלק מההשלכות הן בעלי השפעות מקזזות. ראו פירוט בנושא השפעות הקורונה בבאור 1 בדוחות הכספיים המצורפים.

5. חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

5.1. דירקטורים חיצוניים

דירקטוריון החברה מנה, בתום שנת הדוח, 8 דירקטורים, מתוכם 5 דירקטורים חיצוניים, בהתאם לדין. הדירקטורים החיצוניים מחזיקים כולם במיומנות ביטוחית, או מומחיות חשבונאית-פיננסית, או שתיהן גם יחד.

5.2. מבקרת הפנים

5.2.1. פרטי מבקרת הפנים

1. שם המבקרת: ענת קלמן

2. תאריך תחילת כהונתה: 16 במרס 2008

5.2.2. אופן העסקה ותגמול

למיטב ידיעת הדירקטוריון והחברה, נכון לתאריך המאזן, למבקרת הפנים אין החזקות בניירות ערך לרבות אופציות בחברה (או בגוף קשור), אך היא כלולה בתוכנית התגמול ההוני שקבעו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה לשנים 2020-2022. אין למבקרת הפנים קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הגוף המבוקר או, למיטב ידיעת החברה, עם גוף קשור אליו. מבקרת הפנים היא עובדת החברה ואינה ממלאה תפקידים אחרים, למעט מתן שירותי ביקורת פנים גם לחברת הבת להנפקות.

תגמול מבקרת הפנים נעשה בתשלום שכר מכוח חוזה עבודה אישי, כעובדת שכירה, בשיעור ובהיקף התואמים את מעמדה ואחריותה. בשנת 2019 עמד סך התגמול של מבקרת הפנים וצוותה על כ-2.2 מלש"ח, לא כולל מס שכר. מבקרת הפנים לא קיבלה בשנת הדוח תגמול בשווה כסף, הלוואות, ניירות ערך או זכויות אחרות וכל הטבה אחרת. לדעת הדירקטוריון, לתגמול של מבקרת הפנים, גם לאחר הענקת תגמול הוני כאמור לעיל, לא אמורה להיות השפעה על שיקול דעתה המקצועי.

5.2.3. היקף העסקה

מבקרת הפנים מעניקה את שירותי ביקורת הפנים לחברה כעובדת שכירה. בביקורתה היא נעזרת בכ-3 עובדי ביקורת פנים של החברה וכן, במידת הצורך, בנותני שירותים חיצוניים. היקף השעות ואופי פעילות הביקורת נגזר מתוכנית העבודה שאושרה על-ידי ועדת הביקורת ומצרכים "אד-הוק" המתרחשים תוך כדי הפעילות, בהתחשב בהיקפי הפעילות ובתחומי הפעילות השונים של החברה.

שעות ביקורת בחברה מוחזקת בשנת 2019	כמות שעות ביקורת בחברה בשנת 2019	
50	5,030	מבקרת הפנים וצוותה
--	420	יועצים חיצוניים

5.2.4. גישה למידע

במהלך עבודת ביקורת הפנים הומצאו למבקרת הפנים מסמכים ומידע כפי שנתבקש על ידה ונדרש לביצוע תפקידה וניתנה לה גישה חופשית, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של החברה, לרבות לנתונים כספיים. בנוסף, זכו מבקרת הפנים וצוותה לסיוע ושיתוף פעולה מצד מנהלי החברה ועובדיה בהתאם לדרישותיה, לרבות קבלת דוחות, מסמכים ומידע אחרים.

5.3. רואה חשבון מבקר**5.3.1. פרטי רואה החשבון המבקר**

שם המשרד : משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון.
השותף המטפל : רו"ח טל חי-ציון.
תאריך תחילת כהונת המשרד : שנת 2006

5.3.2. תגמול

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון* עבור השירותים שניתנו על ידם לחברה והחברות המאוחדות שלה בשנים 2018-2019 ומספר השעות שהושקעו :

שירותי ביקורת(**)	שירותי מס מיוחדים	שירותים אחרים	סך הכל		
1,250	370	154	1,774	שכר (באלפי ש"ח)	2019
6,237	300	503	7,040	שעות עבודה	
1,234	45	35	1,314	שכר (באלפי ש"ח)	2018
6,822	53	173	7,048	שעות עבודה	

(*) לא כולל מע"מ.

(**) שירותי ביקורת כוללים גם שירותי הקשורים ביקורת כמו ביקורת סולבנסי ו-SOX.

5.4. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**כללי**

מכוח הנחיות רשות הפיקוח וחוזריה מיושמות בחברה דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-SOX Act (להלן: "הוראות ה-SOX"), כולל בחינה של תהליכי עבודה ובקורות פנימיות של הגוף המוסדי. הנהלת החברה מקיימת את ההליך הנדרש לצורך הערכת היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיות בחברה. לדוחות הכספיים של החברה מצורפות הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים ובדבר קיומן ויעילותן של בקורות פנימיות ביחס לדוחות כספיים אלה.

הנהלת החברה, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה, העריכו, לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה וסמנכ"ל הכספים שלה הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבעה רשות הפיקוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו. הצהרות המנהלים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה מצורפות לדוח.

במהלך התקופה המסתיימת בתאריך המאזן, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על הדיווח הכספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על הדיווח הכספי.

5.5. היערכות ליישום משטר כושר פרעון - הדירקטיבה של סולבנסי II

כאמור בסעיף 4.1.1 לעיל, נדרשו חברות הביטוח ליישם את הדירקטיבה, כחישוב הון מחייב, בהדרגה - החל מהרבעון השני לשנת 2017, במקביל לחישוב הון חשבונאי לפי תקנות ההון המינימאלי. ביחס לחישוב לפי חוזר סולבנסי נקבעה תקופת פריסה מדורגת עד לדצמבר 2021. כאמור בסעיף 4.1.1 החברה ביצעה כבר בשנת 2017 חישוב הון מלא לפי הדירקטיבה על בסיס דוחות שנת 2016, חישוב שאושר בביקורת רואי החשבון של החברה וכן על ידי רשות הפיקוח, ולפיכך היא עברה באופן מלא ובלעדי לניהול הון מבוסס סולבנסי.

בנוסף, בהתאם להנחיות החוזר, דירקטוריון החברה קיים דיון בדבר היערכות החברה ליישום הדירקטיבה, אישר תוכנית היערכות ארגונית ומיכונית רב שנתית ליישום הדירקטיבה המוצעת והקצאת משאבים ליישומה וקבע כי דיווח החברה באשר להתקדמותה וכל סוגיה אחרת הקשורה ביישום הנחיות רשות הפיקוח תדווח ישירות אליו. במסגרת פעולותיה מסתייעת החברה, בין היתר, בתוכנה שנרכשה על מנת לבצע חישובים של כושר פירעון במסגרת סולבנסי II.

לפי החישוב כאמור, עודפי ההון של החברה לפי חוזר סולבנסי גבוהים מעודפי ההון המחושבים לפי המשטר הישראלי הקבוע בתקנות ההון המזערי. לפרטים נוספים ראו באור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.

איי. די. איי. חברה לביטוח בע"מ

 משה (מוקי) שנידמן

יו"ר הדירקטוריון

 יעקב (קובי) הבר

מנהל כללי

26 במרס 2020

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

פרק ב

דוח הדירקטוריון על מצב עניני החברה

תוכן עניינים

.1	מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה ובסביבתה העסקית	ב-1
1.1	תחומי פעילותה העיקריים של החברה ושינויים שחלו בהם	ב-1
1.2	התפתחויות בסביבה העסקית והמאקרו כלכלית של החברה	ב-1
.2	תמצית עיקרי נתונים כספיים	ב-2
2.1	נתונים עיקריים מדוחות רווח והפסד	ב-2
2.2	נתונים עיקריים מהמאזנים	ב-3
2.3	הון ודרישות הון	ב-3
.3	סקירת תוצאות הפעילות	ב-5
3.1	סקירת תוצאות פעילות החברה לפי תחומי פעילות	ב-7
3.1.1	ביטוח כללי	ב-7
3.1.2	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ב-10
3.1.3	ביטוח בריאות	ב-11
3.2	תזרים מזומנים	ב-12
.4	אירועים מהותיים בשנת הדוח ולאחריה	ב-12
.5	תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים	ב-14
.6	מדיניות תרומות	ב-15

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 בדצמבר 2019

הננו מתכבדים להגיש את הדוח על מצב ענייני החברה לשנת 2019. דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "תאריך המאזן") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בשנת 2019 (להלן: "שנת הדוח" או "תקופת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו ויש לקרוא אותו ביחד עם הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת. הדוח נערך בהתאם להוראות חוזרי רשות הפיקוח, ומתוך הנחה שבפני המעיין מצויים גם יתר פרקי הדוח התקופתי, שאליהם תבוצענה הפניות מתאימות במקומות הרלוונטיים.

1. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה ובסביבתה העסקית

1.1 תחומי פעילותה העיקריים של החברה ושינויים שחלו בהם

לא חלו שינויים בתחומי פעילות החברה בשנת הדוח. לפרטים בקשר עם תחומי הפעילות העיקריים של החברה ראו סעיף 1.2 לפרק א' לדוח התקופתי.

1.2 התפתחויות בסביבה העסקית והמאקרו כלכלית של החברה

1.2.1 התפתחות בשוק ההון

להערכת החברה, ולמעט השינויים בעקום הריבית (ראו 1.2.3 להלן), לא חלו בתקופת הדוח התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של החברה, אשר השפעתן על החברה הייתה שונה מהותית מהשפעתן על ענף הביטוח ועל השוק בכללותו. לפירוט נוסף בקשר עם התפרצות מגפת הקורונה ראו סעיף 4.8 להלן. חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל וחברות נוספות הפועלות בתחום השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים ולשיעור האינפלציה השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות החברה והן על רווחי החברה.

1.2.2 נתוני אינפלציה

מדד המחירים לצרכן (מדד בגין) (להלן: "המדד") עלה בשנת הדוח בשיעור של כ-0.6% לעומת עליה של כ-0.8% אשתקד. המדד הידוע עלה בשנת הדוח בכ-0.3% לעומת עליה של כ-1.2% אשתקד. לשיעורי האינפלציה השפעה על התוצאות העסקיות של החברה ובעיקר על מרכיב ההכנסות מהשקעות צמודות המדד וההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הצמודות למדד.

1.2.3 עקום הריבית חסרת הסיכון

החברה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בין היתר, משינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון. השינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח הביא להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות בהתאם לעמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי, בסך של כ-32 מיליוני ש"ח וזאת לפני ההתחשבות באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. השינויים בעקום הריבית משפיעים גם על יחס כושר הפירעון, כמצוין בסעיף 2.3 להלן ובביאור 14 לדוחות הכספיים. לפירוט נוסף בקשר עם התפרצות מגפת הקורונה ראו סעיף 4.8 להלן.

2. תמצית עיקרי נתונים כספיים

2.1. נתונים עיקריים מדוחות רווח והפסד (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

השינוי 2019/2018	2017	2018	2019	
				מגזר ביטוח כללי
1%	1,801.7	2,033.3	2,058.1	פרמיות שהורווחו ברוטו
(9%)	1,732.6	1,776.1	1,609.2	פרמיות שהורווחו בשייר
5%	165.1	158.2	166.4	הרווח הכולל ממגזר ביטוח כללי
				מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
5%	273.0	291.4	306.5	פרמיות שהורווחו ברוטו
5%	241.3	257.0	269.6	פרמיות שהורווחו בשייר
4%	74.4	75.7	78.9	הרווח הכולל ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
				מגזר ביטוח בריאות
4%	218.7	253.8	263.1	פרמיות שהורווחו ברוטו
4%	208.8	243.8	253.0	פרמיות שהורווחו בשייר
15%	53.8	39.8	45.8	הרווח הכולל ממגזר ביטוח בריאות
				פריטים שלא יוחסו למגזרי הפעילות
3	33.6	10.1	41.3	הכנסות מהשקעות נטו לרבות הרווח הכולל האחר (לפני מס) והכנסות מימון
(10%)	2.1	2.2	1.9	הוצאות הנהלה וכלליות
14%	16.5	18.7	21.3	הוצאות מימון ואחרות
18%	308.5	263.1	309.2	רווח כולל לפני מס
21%	200.8	173.8	210.7	סך הכול רווח כולל, נטו ממס
	37.3%	32.5%	36.2%	תשואה להון במונחים שנתיים

2.2. נתונים עיקריים מהמאזנים (במיליוני ש"ח)

שינוי %	31/12/2018	31/12/2019	
			סך הנכסים
11%	5,231.4	5,789.5	
4%	341.1	354.1	הוצאות רכישה נדחות
13%	224.9	255.2	נדל"ן להשקעה
0%	472.2	474.1	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
3%	2,376.1	2,436.3	השקעות פיננסיות אחרות
74%	526.5	913.9	נכסי ביטוח משנה
(6%)	575.8	542.8	פרמיות לגבייה
(13%)	436.4	380.5	מזומנים ושווי מזומנים
55%	278.4	432.5	נכסים אחרים
22%	525.0	640.7	הון
			סך ההתחייבויות
9%	4,706.4	5,148.8	
			התחייבויות ביטוחיות:
7%	2,893.5	3,085.7	ביטוח כללי
			ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
11%	106.8	118.2	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
1%	465.5	467.9	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
16%	83.5	97.2	ביטוח בריאות
6%	3,549.3	3,769.0	סך ההתחייבויות ביטוחיות
17%	527.6	618.9	התחייבויות פיננסיות
21%	629.6	760.9	התחייבויות אחרות

הגידול המשמעותי בסעיף נכסי ביטוח משנה נובע מהתקשרות בהסכמי ביטוח משנה מסוג "מכסה" (Quota Share) בגין שנות חיתום 2018 ו-2019 בענפי חובה ודירות. ומגידול בשיעור השתתפות מבטח המשנה בין השנים בחלק מההסכמים ראו לעניין זה סעיפים 4.5.2 ו-4.5.4 בפרק א' של הדוח התקופתי. הגידול בסעיף התחייבויות פיננסיות הושפע בעיקר מרישום התחייבות פיננסית בגין יישום לראשונה של תקן חשבונאות IFRS16 בנושא חכירות (כנגד התחייבות זו נרשם "נכס זכות שימוש" המסווג תחת סעיף נכסים אחרים - ראו לעניין זה באור כד(1) בדוחות הכספיים המצורפים.

2.3. הון ודרישות הון

ההון ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכם ב-640.7 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-525.0 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. השינוי בהון בשנת הדוח נובע בעיקר מרווח כולל של כ-210.7 מיליון ש"ח וחלוקת דיבידנדים בסך של 95.0 מיליוני ש"ח בשנת הדוח. לעניין החלטה בדבר חלוקת דיבידנד לאחר תאריך המאזן, ראה 4.8.4.8 להלן.

2.3.1 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017 פורסם על ידי הממונה חוזר 2017-1-9, "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן: "חוזר סולבנסי"). במטרה לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל, בהתבסס על הדירקטיבה 2009/138/EC, שאומצה על ידי האיחוד האירופי, ומיושמת - החל מינואר 2016 - בכל המדינות החברות בו.

בחוזר שפורסם בחודש דצמבר 2017 (להלן: "חוזר הגילוי"), נכללו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אופן אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה והכללים לביקורת עליו מצד רואה החשבון המבקר של החברה וכן דרישות הגילוי לגביו. בתאריך 10 בדצמבר 2017, קיבלה החברה את אישור הממונה כי ביצעה ביקורת על יישום הוראות משטר הסולבנסי בהתאם להוראות חוזר גילוי סולבנסי לתאריך 31 בדצמבר 2016, וכפועל יוצא מכך, לאחר ביטול תקנות ההון הישנות על ידי ועדת הכספים והמרתן בתקנות ההון המזערי, שנכנסו לתוקף ביום 25 באפריל 2018, ולאור פרסום חוזר בנושא זה ביום 4 במרס 2018, תקנות ההון הישנות לעניין 'הון עצמי מינימאלי נדרש' אינן חלות על החברה והיא עברה באופן מלא למשטר יחס כושר פירעון (סולבנסי).

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR):

א. יחס כושר פירעון

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני
2018	2019
אלפי ש"ח	
1,570,930	1,578,330
976,900	1,039,810
594,030	538,520
161%	152%
1,513,695	1,517,329
667,049	709,845
846,645	807,484

ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

עודף

יחס כושר פירעון (%)

עמידה באבני דרך בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה

ובהתאמת תרחיש מניית:

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה

הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה

עודף (גירעון) בתקופת הפריסה

השינוי ביחס כושר הפירעון ליום 30 ביוני 2019 בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2018 נובע, בעיקר, מהורדת תעריפי ביטוח חיים כפועל יוצא של אישור התעריפים על ידי רשות הפיקוח בפברואר 2019. כמו כן, הושפעו יחס כושר הפירעון בתקופות לעיל מחלוקות דיבידנדים:

- 1) ביום 22 באוגוסט 2019 הכריזה החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 70 מיליוני ש"ח לבעלי המניות. בהתאם להנחיות הפיקוח, סכום זה נוכה מההון העצמי המוכר כפי שחושב והוצג ליום 30 ביוני 2019.
- 2) ביום 21 במרס 2019 הכריזה החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 25 מיליוני ש"ח לבעלי המניות. בהתאם להנחיות הפיקוח, סכום זה נוכה מההון העצמי המוכר כפי שחושב והוצג ליום 31 בדצמבר 2018.

למידע בדבר אירוע לאחר תאריך המאזן שיש בהם בכדי להשפיע על יחס כושר הפירעון של החברה, ראו 4.8 להלן.

ב. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני
2018	2019
אלפי ש"ח	
300,172	319,430
1,240,204	1,226,292

סף הון (MCR)

הון עצמי לעניין סף ההון (MCR)

לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II של חברות ביטוח ראו גם סעיף 5.5 לפרק א' של הדוח התקופתי וכן באור 14 בדוחות הכספיים.

3. סקירת תוצאות הפעילות

- **הרווח הכולל** בשנת הדוח הסתכם בכ-210.7 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של כ-173.8 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-21%, אשר נובע בעיקר מעלייה בהכנסות מהשקעות, שיפור ברווח החיתומי בענפי חיים, בריאות וחובה (על אף הגדלת מרווח בשל חוסר ודאות כמתואר בסעיף 3.1.1.1). ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בכ-45.1 מיליוני ש"ח לעומת כ-2.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הכולל ברבעון הרביעי נובע מעלייה בהכנסות מהשקעות ומשיפור ברווחיות החיתומית בענפי ביטוח חיים, בריאות וחובה.
- **הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה** בשנת הדוח הסתכם בכ-309.2 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-263.1 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-18%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה בסך של כ-56.6 מיליוני ש"ח לעומת הפסד בסך של כ-3.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- **פרמיות ברוטו** בשנת הדוח הסתכמו בכ-2,581.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-2,625.4 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-2%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בכ-575.0 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-600.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-4%. השינוי בפרמיות ברוטו נובע בעיקר מגידול במספר הלקוחות והיקף הפעילות במרבית הענפים בהם פועלת החברה, לצד פעולות יזומות של החברה לטיוב תיק הלקוחות בענפי הרכב והורדת תעריפים בענף רכב רכוש עקב השינויים בסביבה התחרותית.
- **הפרמיות שהורווחו ברוטו** בשנת הדוח הסתכמו בכ-2,627.7 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-2,578.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-2%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות שהורווחו ברוטו בכ-652.6 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-657.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-1%.

- **הרווח הכולל לפני מס מתחומי הפעילות** בשנת הדוח הסתכם בכ-291.1 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-273.7 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-6%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח לפני מס מתחומי פעילות בכ-43.0 מיליוני ש"ח לעומת כ-9.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-374%.
- **הכנסות מהשקעות לרבות רווח כולל אחר לפני מס** הסתכמו בשנת הדוח בכ-144.4 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-51.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מתוכם הכנסות מהשקעות לרבות רווח כולל אחר לפני מס שאינן מיוחסות לפוליסות משתתפות ברווחים בסך של כ-112.0 מיליוני ש"ח בשנת הדוח בהשוואה לכ-56.2 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-99%. ברבעון הרביעי הכנסות מהשקעות נטו לרבות רווח כולל אחר הסתכמו לרווח בסך של כ-53.3 מיליוני ש"ח לעומת הפסד בסך של כ-15.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מתוכם רווח מהשקעות שאינן מיוחסות לפוליסות משתתפות ברווחים בסך של כ-43.3 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ-4.2 בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות מהשקעות בשנת הדוח נובע משיפור בתשואות שוק ההון וכן מרווח משערך נדל"ן להשקעה כמצוין בבאור 8 לדוח הכספי.
- **הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות** הסתכמו בשנת הדוח בכ-557.7 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-524.5 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-6%, הנובע בעיקר מצמיחה בהיקף הפעילות, אשר באה לידי ביטוי בגידול בעמלות לשותפים עסקיים וכן מגידול בהוצאות השכר, בין היתר, בשל התפתחות השכר במשק, גידול בהיקף הנציגים בהלימה לצמיחה בגודל תיק הלקוחות והמשך הגדלת ההשקעות בתשתיות הטכנולוגיות וכן מהשפעת השינוי בהוצאות הרכישה הנדחות. ברבעון הרביעי הסתכמו ההוצאות בכ-142.5 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-150.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-6%.
- **הוצאות מימון** הסתכמו בשנת הדוח בכ-24.9 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-19.5 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-27%. ברבעון הרביעי הסתכמו הוצאות המימון בסך של כ-6.2 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-5.3 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-17%. הגידול נובע בעיקרו מהוצאות מימון בגין כתבי התחייבות שהונפקו בסוף שנת 2018 וכן מיישום תקן חשבונאי IFRS 16, החל מיום 1 בינואר 2019.

3.1. סקירת תוצאות פעילות החברה לפי תחומי פעילות

3.1.1. ביטוח כללי (במיליוני ש"ח)

התפלגות פרמיות לפי ענפים		השינוי אחוז/נקודת אחוז		שנים			
2018	2019	2018/2017	2019/2018	2017	2018	2019	
ביטוח רכב רכוש							
62%	60%	8%	(6%)	1,197.7	1,295.9	1,215.9	פרמיות ברוטו
77%	79%	8%	(6%)	1,195.4	1,292.5	1,212.5	פרמיות בשייר
71%	78%	15%	0%	1,098.8	1,262.6	1,259.6	פרמיות שהורוחו בשייר
		34%	(24%)	124.8	167.6	127.5	רווח כולל לפני מס
		40%	(33%)	112.1	156.9	105.7	רווח חיתומי
		(2)	2	74%	72%	74%	Loss Ratio ברוטו ובשייר
		(2)	4	90%	88%	92%	Combined Ratio בשייר
		(3)	4	90%	87%	91%	Combined Ratio ברוטו
ביטוח רכב חובה							
27%	27%	4%	(3%)	538.9	563.1	547.5	פרמיות ברוטו
15%	11%	(50%)	(36%)	506.6	255.7	162.7	פרמיות בשייר
21%	13%	(22%)	(43%)	471.2	366.3	207.4	פרמיות שהורוחו בשייר
				(11.4)	(39.1)	15.6	רווח כולל לפני מס
ענפי רכוש ואחרים							
10%	11%	9%	13%	186.7	203.0	228.4	פרמיות ברוטו
7%	9%	(21%)	9%	152.9	120.3	131.7	פרמיות בשייר
7%	8%	(11%)	(4%)	147.2	130.4	124.6	פרמיות שהורוחו בשייר
		(42%)	(40%)	47.6	27.7	16.6	רווח כולל לפני מס
		(44%)	(47%)	45.4	25.6	13.6	רווח חיתומי
		8	4	51%	59%	63%	Loss Ratio בשייר
		11	9	69%	80%	89%	Combined Ratio בשייר
		11	13	45%	56%	69%	Loss Ratio ברוטו
		15	14	62%	77%	91%	Combined Ratio ברוטו
ענפי חבויות אחרים							
1%	1%	6%	9%	17.1	18.2	19.9	פרמיות ברוטו
1%	1%	7%	9%	15.9	16.9	18.5	פרמיות בשייר
1%	1%	8%	6%	15.4	16.7	17.6	פרמיות שהורוחו בשייר
		(49%)	219%	4.1	2.1	6.7	רווח כולל לפני מס
סך הכל במגזרי ביטוח כללי							
100%	100%	7%	(3%)	1,940.4	2,080.2	2,011.6	פרמיות ברוטו
100%	100%	(10%)	(9%)	1,870.8	1,685.4	1,525.4	פרמיות בשייר
100%	100%	3%	(9%)	1,732.6	1,776.1	1,609.2	פרמיות שהורוחו בשייר
100%	100%	(4%)	5%	165.1	158.2	166.4	רווח כולל לפני מס

הרווח הכולל לפני מס מתחום ביטוח כללי בשנת הדוח הסתכם בכ-166.4 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של כ-158.2 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-5%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בסך של כ-15.2 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד בסך של כ-4.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הכולל נובע בעיקר מעלייה בהכנסות מהשקעות בשוק ההון ומשיפור בתוצאות בענפי חובה וחבויות, אשר קוזזו בחלקם על ידי ירידה ברווחיות החיתומית בענפי רכוש.

פרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-2,011.6 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ-2,080.2 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-3%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-429.8 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-461.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-7%. הירידה בפרמיות ברוטו נובעת בעיקר מפעולות יזומות של החברה לטיוב תיק הלקוחות ומהורדת תעריפים בענף רכב רכוש עקב השינויים בסביבה התחרותית, והינה לאחר קיזוז הצמיחה החיובית בגודל תיק הלקוחות.

3.1.1.1 רכב חובה

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-547.5 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-563.1 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-3%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-117.2 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-124.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-5%. הקיטון בפרמיות ברוטו נובע מפעולות יזומות של החברה לטיוב תיק הלקוחות.

הפרמיות בשייר בשנת הדוח הסתכמו בכ-162.7 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-255.7 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-36%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות בשייר בסך של כ-34.8 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-54.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-36%. הקיטון נובע מגידול בשיעור השתתפות מבטח המשנה בהסכם ביטוח משנה מסוג "מכסה" (Quota Share) בגין שנת חיתום 2019 וכן מקיטון בפרמיות מפעולות יזומות של החברה לטיוב תיק הלקוחות.

הרווח הכולל לפני מס בשנת הדוח הסתכם בכ-15.6 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ-39.1 מיליוני ש"ח אשתקד. הרווח בתקופה כולל הקטנת ההתחייבות הביטוחית, בגין השפעת סוגיית ההיוון (ראו סעיף 2.1.1.3 בפרק א'), בסך של כ-26.2 מיליוני ש"ח (לא כולל כ-2.3 מיליוני ש"ח שנובעים מהתפתחות שוטפת - בהשוואה לכ-5.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד); קיטון בהתחייבות הביטוחית בגין השפעת ירידת הריבית, בהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו, בסך של כ-20.1 מיליוני ש"ח לעומת גידול בהתחייבות הביטוחית בסך של כ-9.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד; וכן זקיפת הכנסות מהשקעות, לרבות רווח כולל אחר, בסך של כ-42.1 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-29.9 אשתקד; ומאידך - הגדלת מרווח בשל חוסר הודאות הרגולטורית, המשפטית והמאקרו כלכלית הנלווית לסיכון, בסך של כ-42.8 מיליוני ש"ח (בין השאר, כתוצאה מטיוטת תקנות השיבוב של הביטוח הלאומי וכן בגין השפעת סוגיית ההיוון כמתואר בסעיף 2.1.1.3 בפרק א'); הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בשל השפעת מדד בסך של כ-3.3 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-13.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד; וכן זקיפת חלק החברה בהפסדי הפול, בסך של כ-22.4 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-27.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (הפסדי הפול לא כוללים השפעת תקנות ההיוון).

ברבעון הרביעי הסתכם ההפסד הכולל בסך של כ-15.7 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ-40.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד ברבעון הרביעי כולל קיטון בהתחייבות הביטוחית בגין השפעת ירידת הריבית, בהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו, בסך של כ-6.0 מיליוני ש"ח לעומת גידול בסך של כ-2.9 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד; הקטנת ההתחייבויות הביטוחיות בשל השפעת מדד בסך של כ-1.9 מיליוני ש"ח לעומת הגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-1.1 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד; וכן זקיפת הכנסות מהשקעות, לרבות רווח כולל, אחר בסך של כ-13.8 מיליוני ש"ח לעומת

סך של כ-2.7 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד; ומאידך - הגדלת מרווח בשל חוסר הודאות הרגולטורית, משפטית ומאקרו כלכלית הנלווית לסיכון, בסך של 20.6 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-0.8 מיליוני ש"ח ברבעון מקביל אשתקד; וכן זקיפת חלק החברה בהפסדי הפול, בסך של כ-3.8 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ-1.5 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

3.1.1.2. רכב רכוש

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-1,215.9 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-1,295.9 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-6%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-256.9 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-287.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-11%. הירידה בפרמיות ברוטו נובעת בעיקר מפעולות יזומות של החברה לטיוב תיק הלקוחות ומהורדת תעריפים עקב שינויים בסביבה התחרותית.

הרווח הכולל לפני מס בשנת הדוח הסתכם בכ-127.5 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל של כ-167.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-24%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בסך של כ-27.5 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-34.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח החיתומי בשנת הדוח הסתכם בכ-105.7 מיליוני ש"ח לעומת רווח חיתומי של כ-156.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-33%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח החיתומי בסך של כ-19.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-35.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח החיתומי לעומת תקופות מקבילות אשתקד, אשר היו גבוהות באופן חריג, נובעת בעיקר מהשפעת ירידת התעריפים וכן מגידול בהוצאות המכירה כתוצאה, בין השאר, מעליה במספר הלקוחות, אשר היתה גבוהה מהשינוי בסך ההכנסות בשל הורדת התעריפים, כאמור לעיל.

3.1.1.3. ענפי רכוש אחרים

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-228.4 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-203.0 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-13%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו לסך של כ-51.9 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-47.1 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ-10%. הצמיחה בשנת הדוח וברבעון הרביעי נובעת בעיקר מגידול במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות.

הפרמיות בשייר בתקופת הדוח הסתכמו בכ-131.7 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-120.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-9%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות בשייר בסך של כ-29.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-26.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-10%.

הרווח הכולל לפני מס בשנת הדוח הסתכם בכ-16.6 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל של כ-27.7 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-40%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בסך של כ-3.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-44%. הירידה בתקופת הדוח נובעת בעיקר מירידה ברווחיות החיתומית בענף דירות כמפורט להלן.

הרווח החיתומי בשנת הדוח הסתכם בכ-13.6 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-25.6 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-47%. הקיטון בשנת הדוח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מעליה ביחס התביעות בשל נזקי מזג אויר חריגים וכן מהשפעת אופן מתן השירות בתחום נזקי צנרת ומהתפתחות שנים קודמות. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח החיתומי בסך של כ-2.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4%.

3.1.1.4 ענפי חבויות

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-19.9 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-18.2 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-9%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-3.7 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-3.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, צמיחה של כ-15%.

הרווח הכולל הסתכם בשנת הדוח בכ-6.7 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-2.1 מיליוני ש"ח אשתקד. הרווח בתקופת הדוח כולל הקטנת התחייבות בגין השפעת תקנות ההיוון (ראו סעיף 4.7.ה. להלן) בסך של כ-1.2 מיליוני ש"ח. ברבעון הרביעי הסתכם הפסד הכולל בסך של כ-0.2 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.1.2 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (במיליוני ש"ח)

התפלגות לפי ענפים		שיעור השינוי בפרמיות		שנים			
2018	2019	2018/2017	2019/2018	2017	2018	2019	
פרמיות ברוטו							
85%	88%	12%	8%	220.1	247.5	268.2	ביטוח חיים
15%	12%	(17%)	(13%)	52.9	43.9	38.3	חסכון ארוך טווח
100%	100%	7%	5%	273.0	291.4	306.5	סך הכול פרמיות
-	-	2%	4%	74.4	75.7	78.9	רווח כולל

הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים (ללא חיסכון לטווח ארוך) צמחו בשנת הדוח בכ-8% ואילו בפרמיה בגין מוצרי חסכון חל קיטון של כ-13%. ברבעון הרביעי חלה צמיחה בפרמיות בביטוח חיים (ללא חיסכון לטווח ארוך) של כ-8% והפרמיות בגין מוצרי חסכון קטנו בכ-8%. הגידול בפרמיה בביטוח חיים נובע בעיקר מגידול במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות.

הרווח הכולל לפני מס בתחום ביטוח חיים וחסכון בשנת הדוח הסתכם בכ-78.9 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-75.7 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-4%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בסך של כ-18.6 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-11.6 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-60%. העלייה ברווח ברבעון הרביעי נובעת משיפור ביחס התביעות לעומת רבעון מקביל אשתקד ומגידול בהיקף הפעילות.

הכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד פוליסות משתתפות ברווחים, הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-32.3 מיליוני ש"ח לעומת הפסדים סך של כ-5.1 מיליוני ש"ח אשתקד. ברבעון הרביעי נרשמו הכנסות מהשקעות בסך של כ-10.0 מיליוני ש"ח, בהשוואה להפסדים בסך של כ-11.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתחום זה הרווח או ההפסד נזקפים במלואם למבוטחים. לעניין הכנסות מהשקעות שנוקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ראו גם סעיף 3.1.2.2 להלן.

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בתחום ביטוח חיים - לפי מוצרים¹:

א. פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות בפוליסות פרט הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-258.9 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-237.1 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-9% הנובע בעיקר מגידול במספר הלקוחות והיקף הפעילות.

1 לפירוט נוסף ראו באור 19 בדוחות הכספיים, המציג את פעילות החברה בביטוח חיים בחתך פוליסות הכוללות מרכיב חסכון, לפי תקופות חיתום שונות ושל פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון, תוך הפרדה בין פוליסות פרט לפוליסות קבוצתיות.

הרווח הכולל מפוליסות פרט הסתכם בשנת הדוח בכ-74.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ-71.2 מיליוני ש"ח אשתקד.

הפרמיות בפוליסות קבוצתיות הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-0.6 מיליוני ש"ח בדומה לאשתקד. הרווח הכולל מפוליסות קבוצתיות הסתכם בשנת הדוח בהפסד בסך של כ-0.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ-0.1 מיליוני ש"ח אשתקד.

ב. פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים)

הפרמיות בפוליסות אלו הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-46.9 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות של כ-53.6 מיליוני ש"ח אשתקד.

הרווח הכולל בשנת הדוח מפוליסות אלו הסתכם בכ-4.9 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-4.3 מיליוני ש"ח אשתקד. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בכ-1 מיליוני ש"ח בדומה לתקופה מקבילה אשתקד.

3.1.2.1. שיעור התשואה הנומינלית בפוליסות משתתפות ברווחי השקעה, לפי סלי השקעות (באחוזים):

שנת 2017		שנת 2018		שנת 2019		סל השקעות:
תשואה נטו	תשואה ברוטו	תשואה נטו	תשואה ברוטו	תשואה נטו	תשואה ברוטו	
1.65	2.85	(2.12)	(0.98)	6.40	7.63	אג"ח (לשעבר אג"ח 80)
0.64	1.85	(1.26)	(0.06)	1.65	2.82	אג"ח ממשלת ישראל (לשעבר אג"ח ממשלתי 75%)
3.21	4.46	(3.56)	(2.45)	10.81	12.07	כללי
3.21	4.37	(3.53)	(2.49)	10.52	11.77	מסלול לבני 50 ומטה (**)

(* פעילות המסלול החלה בחודש אוגוסט 2016.)

3.1.2.2. רווחי השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי ניהול בגינם

להלן פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול המחושבים בהתאם להנחיות הפיקוח:

1-12/2017	1-12/2018	1-12/2019	מיליוני ש"ח
14.4	(5.1)	32.3	רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים לפני דמי ניהול
6.2	5.8	5.4	דמי ניהול
8.2	(10.9)	26.9	

3.1.3. ביטוח בריאות

שיעור השינוי בפרמיות		שנים			פרמיות ברוטו
2018/2017	2019/2018	2017	2018	2019	
16%	4%	218.6	253.8	263.1	
(26%)	15%	53.8	39.8	45.8	רווח כולל

פרמיות שהורווחו ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-263.1 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ-253.8 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-4%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות בסך של כ-66.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-64.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-3%. הצמיחה בשנת הדוח וברבעון הרביעי נובעת מהגידול נטו בהיקף הפעילות ובמספר הלקוחות. ההאטה בקצב הצמיחה בענף בריאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי נובעת מהחלטה להקטין את המיקוד בתחום תאונות אישיות לאור השלכות הרגולציה בתחום, לצד צמיחה נאה במוצרי הבריאות האחרים.

הרווח הכולל לפני מס בתחום ביטוח בריאות בשנת הדוח הסתכם בכ-45.8 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של כ-39.8 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-15%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בסך של כ-9.1 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-1.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-506%. העלייה ברווח הכולל לפני מס בשנת הדוח וברבעון הרביעי נובעת בעיקר משיפור ביחס ההוצאות בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד ומגידול בהיקף הפעילות, כאמור לעיל.

3.2. תזרים מזומנים

יתרת המזומנים של החברה קטנה מסך של כ-436.4 מיליוני ש"ח בתחילת השנה לסך של כ-380.5 מיליוני ש"ח בסוף תקופת הדוח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בשנת הדוח בכ-134.0 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-177.9 מיליוני ש"ח אשתקד. תזרימי מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ-80.2 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-71.9 מיליוני ש"ח אשתקד וכללו בעיקר השקעה בנכסים בלתי מוחשיים וברכוש קבוע. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בכ-105.6 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-124.9 מיליוני ש"ח אשתקד ונבעו בעיקר מדיבידנד ששולם בסך של כ-95.0 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח לעומת סך של כ-290.0 מיליוני ש"ח אשתקד.

4. אירועים מהותיים בשנת הדוח ולאחריה

- 4.1. לפרטים אודות עמידת החברה בהוראות חוזר סולבנסי ראו סעיף 2.3.1 לעיל וכן סעיפים 4.1.1 ו-5.5 לפרק א' ובאור 15 לדוחות הכספיים המצורפים. להוראות הדין בנושא חלוקת דיבידנד עם המעבר לתחולת תקנות ההון המזערי וחוזר סולבנסי ראו סעיף 4.1.1 לפרק א' של הדוח התקופתי.
- 4.2. לפירוט בדבר חלוקת דיבידנד בסך של 25 מיליוני ש"ח ביום 17 באפריל 2019 וסך של 70 מיליוני ש"ח ביום 18 בספטמבר 2019, ראו באור 37 לדוח הכספי של החברה וכן דיווח מידי של החברה מיום 24 במרס 2019 (מספר אסמכתא 2019-01-024006) ומיום 25 באוגוסט 2019 (מספר אסמכתא 2019-01-072984), בהתאמה.
- 4.3. ביום 13 במאי 2019 פורסם דירוג BDI לשנת 2019 למעסיקים הטובים במשק, במסגרתו זכתה החברה במקום ה-6 בדירוג הכללי (עליה של 4 מקומות בדירוג לעומת שנה שעברה), והראשונה מבין כל החברות בענף הפיננסים.
- 4.4. ביום 4 ביוני 2019 פורסם מדד השירות של רשות שוק ההון לשנת 2018 המודד ומשווה את איכות השירות של חברות הביטוח השונות במגוון תחומים. במדד זה זכתה החברה להיות במקום הראשון הכללי בשירות וכך גם בכל אחד משבעת הענפים שבהם היא פועלת ונמדדת: ביטוח רכב חובה, רכב רכוש, דירות, תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל ביטוח חיים וביטוח בריאות וכך גם במדד השירות הדיגיטאלי.
- 4.5. ביום 2 ליולי 2019 פורסם דירוג מעלה לאחריות חברתית לשנת 2019 וגם בו זכתה החברה לדירוג הגבוה ביותר, "פלטינה פלוס", זו השנה החמישית ברציפות. הדירוג כלל השנה 161 חברות ישראליות.
- 4.6. במהלך חודש נובמבר 2019 השיקה החברה קמפיין לקידום מוצר חסכון פרט בחברה ("חסכון ישיר"), בעקבות פתיחת אפשרות לרכישה דיגיטאלית מלאה שלו, כנגד דמי הניהול הנמוכים ביותר בשוק.

4.7. ביום 19 באוגוסט 2019 פורסם דוח דירוג של מידרוג ביחס לחברה וביחס לאיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ, חברת הבת של החברה (להלן: "חברת הבת"), לפיו דירוג איתנותה הפיננסית של החברה נותר Aa3 עם אופק יציב ודירוג כתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב) שהנפיקה החברה באמצעות חברת הבת נותר A2 עם אופק יציב.

4.8. ב-2 לפברואר 2020 פורסם לראשונה צו בריאות העם (נגיף קורונה החדש) (בידוד בית) (הוראת שעה), התשי"פ-2020 שקבע את קיומה של מגפת קורונה עולמית, ולאורה - הנחיות להקטנת הסיכון להתפשטות המגפה בישראל. מאז פרסומו לראשונה תוקן הצו מספר רב של פעמים, בהתאם להחלטות הממשלה לאור ההתפתחויות הרפואיות ותוך ניסיון למתן את הנזק הכלכלי שהחלטות הבידוד והמניעה גורמות, וכן נוספו הוראות נלוות ותקנות חירום בקשר לכך, והנחיות ייעודיות של משרדי ממשלה ורשויות שונות, ובכלל זה רשות ניירות ערך, רשות שוק ההון, ועוד.

בשלב הראשון, נאלצה החברה לבטל את נופש עובדיה שתוכנן להתקיים בחודש מרץ 2020, כאשר לא ברור כמה מהעלות ניתן יהיה לקבל חזרה (מדובר בסכום לא מהותי לחברה). הפסיקה החברה לשווק את מוצר הביטוח לנסיעות לחו"ל (בתחילה כיסוי ביטול וקיצור נסיעה ולאחר מכן את המוצר כולו) לתקופה נסיעה שמוקדמת ליום 1 ביולי 2020, מה שהביא להפסקת פרמיה מהמוצר מחד והפסקת תשלומי תביעות מאידך. אין להחלטה זו השפעה מהותית על החברה.

החברה ערוכה לעבודה מהבית של למעלה מ-70% מעובדיה והיא עומדת בהנחיות הרגולציה בקשר לניהול העבודה תחת איום הקורונה מבלי לפגוע בשירות שלה ללקוחותיה. נכון למועד פרסום הדוח, החברה צמצמה את היקף העבודה של מרבית עובדיה לכ-80% משרה על ידי ניצול ימי חופשה, על מנת להתאים את ההוצאות להיקף הפעילות הכלכלית במועד זה, והוציאה את מיעוטם לחל"ת או לחופשה (לפי בחירתם) עד לאחר יום העצמאות. החברה אינה יכולה בשלב זה להעריך את השפעת המגפה עליה ועל התוצאות בטווח הקצר והארוך, הן בשל חלופי הזמן הקצר מאז הוכרזה המגפה, הן לאור השינויים התכופים בהנחיות הרגולציה, והן בשל אי הוודאות לגבי משך התקופה ותוכן ההנחיות הרגולטוריות שיינתנו במהלכה, וההשפעות הנגזרות של כל אלה, וכן לאור האפשרות שלמצב החדש יהיו השפעות מקזזות. עם זאת, נכון לתאריך פרסום הדוח, מעריכה החברה שההנחיות שנועדו למנוע את התפשטות הנגיף יביאו להאטה בפעילות הכלכלית של המשק ולירידה בביקושים, וככל שתקופה זו תתארך, יש להניח שתהיה לכך השפעה גם על הפעילות הכלכלית של החברה.

נכון לתאריך אישור הדוחות, פעילות החברה נמשכת כסדרה אם כי יש קיטון בהיקף הפניות למוקדי השירות, מכירות רכב (לא כולל חידושים) והתביעות. הירידה בהיקף הפניות לרכישת ביטוח רכב לראשונה מוסברת בירידה בהיקף רכישות רכב לראשונה על ידי הציבור – מיבואנים ומגרשי רכב כאחד. עם זאת, מי שמחזיקים ברכב קיים ורק נמנעים מלהחליפו באחר, עדיין יחזיקו בביטוח רכב, להערכת החברה, אך ייתכן שיצמצמו את היקפו (לביטוח צד ג' או לביטוח תחת השבתה בשל צמצום הנסועה) לתקופת מה, מה שיביא להפחתה מסויימת בהיקפי הפרמיה ממוצר זה, אך גם לירידה בהיקפי התביעות.

ככל שתקופת ההגבלות תתארך והשוק אכן ייכנס להאטה, מעריכה החברה שתהיה לכך השפעה על היקף הביקושים למוצרי ביטוח, אך כרגע עוד לא ניכרת מגמה כזו, מעבר לאמור לעיל.

החברה אינה מזהה פדיונות משמעותיים בפוליסות המשתתפות ברווחים של החברה (ובכל מקרה הכנסות דמי הניהול של הפוליסות המשתתפות ברווחים הינן בסכומים שאינם מהותיים והתיק כולו הינו בהיקף זניח בחברה).

חשיפת החברה למוצרי קצבה היא זניחה. ההפסד מהשקעות בתיק המשתתפות מסתכם בכ- 33 מליוני ש"ח. נכון לאומדן שעשתה החברה בסמוך למועד אישור הדוח, ההפסד מהשקעות בתיק הנוסטרו של החברה מסתכם בכ- 60 מליוני ש"ח. סך ההשפעה על ההון לאחר מס הינה כ- 39 מליוני ש"ח. יודגש כי נתון זה אינו כולל השפעות אחרות על ההון של החברה כגון רווחים ו/או הפסדים מהשקעות שאינן סחירות, רווחים/הפסדים מפעילות

שוטפת של החברה, השפעות תנודות בעקום הריבית של ההתחייבויות הביטוחיות ועוד. מעבר להשפעות האפשריות על הונה העצמי של החברה, אותן קשה להעריך כעת, ישנן גם השפעות נגזרות על יחס כושר הפירעון שלה, אשר לחברה אין יכולת בשלב זה להעריך.

החברה אינה יכולה להעריך את ההשפעה שתהיה למגפת הקורונה על האוכלוסיה בישראל וממילא לא על הסיכון הביטוחי שלה. למיטב הבנתה, מהפרסומים בתקשורת, הערכת משרד הבריאות היא שהסיכון העיקרי לתמותה הוא באוכלוסיה המבוגרת וזו שסובלת ממחלות רקע שונות. החברה מתאימה את פעילותה להערכות אלה. דירקטוריון החברה דן בהשלכות הצפויות של מגפת נגיף הקורונה והחליט, בשלב זה, לאור אי הוודאות לגבי משכן והיקפן, להשהות את ההחלטה על חלוקת דיבידנד סופי בגין רווחי שנת 2019.

במסגרת אישור הדוחות הכספיים של הרבעון הראשון, יקיים הדירקטוריון דיון מחודש בנושא. אין בכך כדי לפגוע בתוקפה של מדיניות חלוקת דיבידנד הקיימת.

יובהר, כי הערכות החברה בדבר השפעת החשיפה האפשרית של התפשטות נגיף הקורונה על פעילותה של החברה אינן ודאיות ואינן בשליטת החברה ומהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

4.9. לפרטים אודות הליכים משפטיים, ופרטים נוספים אודות אירועים מהותיים בתקופת הדוח ועד למועד פרסומו ראו באורים 36 ו-37 (בהתאמה) לדוחות הכספיים המצורפים.

4.10. לפירוט לגבי הסכמים מהותיים ראו סעיף 4.13 לפרק א' של הדוח התקופתי.

4.11. להשפעות של שינויי ההסדרה בתחום ביטוח החובה לרבות לגבי תקנות ההיוון ("וינוגרד") וכן טיוטת תקנות השיבוב של ביטוח לאומי ראו סעיף 2.1.1 לפרק א' וכן באור 34 לדוחות הכספיים המצורפים.

4.12. עובר לפרסום דוח זה, פרסמה החברה דוח ובו נתונים בדבר מצבת ההתחייבויות של החברה לפי מועדי פירעון, כנדרש בתקנה 38 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970.

5. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

האסטרטגיה העסקית של החברה היא להיות חברת הביטוח המובילה את השוק הישיר בישראל בתחום ביטוחי הפרט, בכל ערוצי ההפצה והשיווק הישירים. החברה פועלת להגדיל את פלח השוק שלה בביטוחי הפרט לסוגיהם, תוך הקפדה על גיוון מקורות ההכנסה והרווח; צמיחה רווחית - בזכות חיתום ותמחור דיפרנציאלי ותחרותי; הענקת שירות איכותי והוגן ללקוחותיה; יעילות ומצוינות תפעולית שיסייעו בשמירה על תמחור תחרותי; והצעה של מבחר הצעות ערך, באמצעות כלים דיגיטליים, מקוונים, אוטומטיים ועצמיים. החברה מפעילה תשתית טכנולוגית ענפה, ופועלת באופן מתמיד לשדרוג מערכות המידע והאמצעים הטכנולוגיים שבהם היא עושה שימוש לשם ניהול עסקיה, על מנת שיתמכו ביעדיה העסקיים. גם עם התרחבות השירותים הישירים בשוק, החברה מעודדת מעבר של לקוחות לערוצי ההפצה הישירים והדיגיטאליים (שירות עצמי), וכן פועלת לשיפור הזמינות והנגישות ללקוחות של אמצעי השיווק והשירות האלו.

פעילות החברה, בהיותה מבוססת על קשר ישיר עם לקוחותיה, מעניקה לה וללקוחותיה, בראייתה, את היתרונות הבאים:

- הכרות עם הלקוח – הקשר הישיר מאפשר הכרות ישירה ואיכותית עם הלקוח וצרכיו.
- בסיס נתונים מקיף וארוך טווח המאפשר להציע ללקוח הצעות ערך מותאמות ולשפר את השירות עבורו.
- מחיר - הרכישה הישירה מסייעת לחסכון בעמלות תיווך ומאפשרת התאמה של המחיר לצרכי הלקוח ולסיכוניו.
- התאמה אישית – החברה מאפשרת רכישה של כסויים ביטוחיים הן כחלק מחבילה והן כמוצר בודד, ללא מגבלות והתניות שיווקיות הנהוגות בשוק המסורתי (בדגש על מוצרי תחום חיים וחסכון ארוך טווח).

- זמינות ושירות - שירות 24/7 בטלפון, דוא"ל, באתר האינטרנט, בסמארטפון, בצ'ט, ב-WHATSAPP ובפייסבוק.
  - איכות הסביבה - הקשר בין הלקוח לחברה מתבצע, ככל האפשר, דיגיטאלית, באופן החוסך בנייר ושומר על איכות הסביבה.
  - השפעה – ללקוחות יש אפשרות להשפיע על שיפור מתמיד של השירות באמצעות מתן משוב לחברה ולעובדיה בכל אינטראקציה.
- למידע נוסף בהקשר זה ראו סעיפים 4.1, 4.7, 4.14-4.12 לפרק א' של הדוח התקופתי.

6. מדיניות תרומות

לחברה מדיניות תרומות המתמקדת בקידום החינוך ובצמצום הפער הדיגיטאלי בקרב אוכלוסיות חלשות באמצעות סיוע ללימודים והגברת הנגישות הטכנולוגית שלהן.

החברה תומכת במעורבות קהילתית חזקה ויציבה, ועל כן מבססת שותפויות ארוכות טווח עם שותפים ציבוריים וקהילתיים. בין העמותות המרכזיות להן תורמת החברה נמצאות העמותות: "פידל" – עמותה לחינוך ושילוב יוצאי אתיופיה בישראל, "עלם", "לתת", "העמותה לקידום החינוך", "כפר הנוער "ימין אורד", "קרן הידידים של בית החולים תל השומר", וקרן "אתנה" – התומכת בפרוייקט 'מחשב לכל מורה'.

בנוסף לתרומות כספיות, אשר מנוהלות על ידי ועדת התרומות של החברה ועל ידי קרן המלגות והסיוע שלה (בהיקף של כ- 2.2 מיליון ש"ח בשנת הדו"ח), מעודדת החברה תרומה אקטיבית לקהילה ומקדמת לשם כך פעילות התנדבותית של עובדי החברה במיזמים שונים וזאת על חשבון שעות העבודה, תוך יצירת מעורבות עמוקה ואישית של העובדים. מדיניות התרומות של החברה מפורטת גם במסגרת דוח האחריות התאגידית שפרסמה החברה ואשר מתאר גם את פעילות החברה במגוון היבטים נוספים של מחוייבות חברתית, סביבתית וערכית. ראו לעניין זה גם בסעיף 4.6 לפרק א' של הדוח התקופתי.

הדירקטוריון והנהלת החברה מבקשים להביע את תודתם לעובדי החברה על מאמציהם ותרומתם לחברה ולמאות אלפי מבוטחי החברה המביעים בה את אמונם.

יעקב (קובי) הבר
מנכ"ל

משה (מוקי) שנידמן
יו"ר הדירקטוריון

26 במרס 2020

א.י.ד.א.י. חברה לביטוח בע"מ

(certification) הצהרה

אני, יעקב (קובי) הבר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של א.י.ד.א.י. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח וכן-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו ; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון והדוחות הכספיים של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי ; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במרס, 2020

יעקב (קובי) הבר, מנכ"ל

תאריך

א.י.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, רונית חיוחמו, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של אי.י. די. אי.י. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח וכן-

(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו ; וכן-

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ; וכן-

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי ; וכן-

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 במרס, 2020

תאריך

רונית חיוחמו, סמנכ"ל כספים

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של איי. די. איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)) בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון, משה (מוקי) שניידמן

מנכ"ל, יעקב (קובי) הבר

סמנכ"ל כספים, רונית חיוחמו

תאריך: 26 במרס, 2020

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2019

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2019

תוכן העניינים

עמוד

3	דוח רואה החשבון המבקר
4-5	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
6	דוחות מאוחדים על הרווח או ההפסד ורווח כולל אחר
7-8	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
9-11	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
12-162	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות

של איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ וחברה מאוחדת שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי, הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019 והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 36 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב,
26 במרס, 2020

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ וחברה מאוחדת שלה (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר, 2019 ו-2018 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019. בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

כמו כן, לדעתנו הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות הביטוח.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 36 לדוחות הכספיים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2019 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2020 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2018	2019		
אלפי ש"ח			
			<u>נכסים</u>
186,399	223,169	4	נכסים בלתי מוחשיים
341,069	354,131	5	הוצאות רכישה נדחות
52,827	142,597	6	רכוש קבוע
224,890	255,160	8	נדל"ן להשקעה
526,515	913,885	15	נכסי ביטוח משנה
-	27,609		נכסי מסים שוטפים
39,176	39,249	9	חייבים ויתרות חובה
575,807	542,841	10	פרמיות לגבייה
472,155	474,115	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
833,660	939,691		נכסי חוב סחירים
1,278,671	1,222,415		נכסי חוב שאינם סחירים
7,079	7,698		מניות
256,708	266,485		אחרות
2,376,118	2,436,289		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
4,881	6,528	א13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
431,548	373,986	ב13	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>5,231,385</u>	<u>5,789,559</u>		סך כל הנכסים
<u>477,036</u>	<u>480,643</u>		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	הון והתחייבויות
2018	2019		
אלפי ש"ח			הון
		14	הון מניות
14,675	14,675		פרמיה על מניות
347,250	347,250		קרנות הון
(2,156)	7,594		יתרת עודפים
165,227	271,217		סך הכל ההון
524,996	640,736		
			<u>התחייבויות</u>
3,083,712	3,301,142	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
465,527	467,906	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
14,737	30,184	21	התחייבויות בגין מסים נדחים
34,171	42,278	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
22,107	-	21	התחייבות בגין מסים שוטפים
558,568	688,427	23	זכאים ויתרות זכות
527,567	618,886	24	התחייבויות פיננסיות
4,706,389	5,148,823		סך כל ההתחייבויות
5,231,385	5,789,559		סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

רונית חיוחמו סמנכ"ל כספים	יעקב (קובי) הבר מנהל כללי	משה (מוקי) שנידמן יו"ר הדירקטוריון	26 במרס, 2020 תאריך אישור הדוחות הכספיים
------------------------------	------------------------------	---------------------------------------	---

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2017	2018	2019		
אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח נקי למניה)				
2,293,292	2,578,450	2,627,696	25	פרמיות שהורווחו ברוטו
110,540	301,592	495,923	25	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,182,752	2,276,858	2,131,773	25	פרמיות שהורווחו בשייר
99,519	64,424	129,557	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
6,222	5,790	5,434	27	הכנסות מדמי ניהול
17,960	64,872	96,067	29	הכנסות מעמלות
191	126	127		הכנסות אחרות
2,306,644	2,412,070	2,362,958		סך כל ההכנסות
1,594,148	1,841,546	1,939,072		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
53,608	253,577	459,126		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,540,540	1,587,969	1,479,946	29	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
308,195	387,627	409,386	30	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
126,246	136,827	148,272	31	הוצאות הנהלה וכלליות
15,317	19,533	24,881	32	הוצאות מימון
791	464	716		הוצאות אחרות
1,991,089	2,132,420	2,063,201		סך כל ההוצאות
315,555	279,650	299,757		רווח לפני מסים על ההכנסה
110,185	94,916	95,231	21	מסים על ההכנסה
205,370	184,734	204,526		רווח נקי
				רווח (הפסד) כולל אחר:
				סכומים שלא יסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד:
(7,007)	(3,235)	(5,374)	22	הפסד אקטוארי בגין תוכנית להטבה מוגדרת
2,395	1,106	1,838	21	השפעת המס
(4,612)	(2,129)	(3,536)		סה"כ סכומים שלא יסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד
				סכומים שיסווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד בהתקיים תנאים ספציפיים:
-	(14,974)	14,697		שינוי נטו, בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר
-	1,641	118		שינוי נטו, בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר שהועבר לרווח והפסד
-	4,559	(5,065)	21	מיסים בגין פריטי רווח כולל אחר
-	(8,774)	9,750		סה"כ סכומים שיסווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד בהתקיים תנאים ספציפיים
(4,612)	(10,903)	6,214		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
200,758	173,831	210,740		סך הכל רווח כולל
13.99	12.59	13.94	34	רווח נקי בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

סה"כ הון	יתרת עודפים	קרן הון בגין שטרי הון	קרן הון בגין מכשירי חוב הנמדדים דרך רווח כולל אחר	פרמיה על מניות	הון מניות	
			אלפי ש"ח			
524,996	165,227	572	(2,728)	347,250	14,675	יתרה ליום 1 בינואר 2019
204,526	204,526	-	-	-	-	רווח נקי
6,214	(3,536)	-	9,750	-	-	רווח כולל אחר
210,740	200,990	-	9,750	-	-	סך הכל רווח כולל
(95,000)	(95,000)	-	-	-	-	דיבידנד (ראה באור 14)
640,736	271,217	572	7,022	347,250	14,675	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
סה"כ הון	יתרת עודפים	קרן הון בגין שטרי הון	קרן הון בגין מכשירי חוב הנמדדים דרך רווח כולל אחר	פרמיה על מניות	הון מניות	
			אלפי ש"ח			
544,161	181,664	572	-	347,250	14,675	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(2,996)	(9,042)	-	6,046	-	-	השפעת היישום לראשונה של IFRS 9 (*)
541,165	172,622	572	6,046	347,250	14,675	יתרה ליום 1 בינואר לאחר היישום לראשונה
184,734	184,734	-	-	-	-	רווח נקי
(10,903)	(2,129)	-	(8,774)	-	-	הפסד כולל אחר
173,831	182,605	-	(8,774)	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(190,000)	(190,000)	-	-	-	-	דיבידנד (ראה באור 14)
524,996	165,227	572	(2,728)	347,250	14,675	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
סה"כ הון	יתרת עודפים	קרן הון בגין שטרי הון	פרמיה על מניות	הון מניות		
			אלפי ש"ח			
533,403	170,906	572	347,250	14,675		יתרה ליום 1 בינואר 2017
205,370	205,370	-	-	-		רווח נקי
(4,612)	(4,612)	-	-	-		הפסד כולל אחר
200,758	200,758	-	-	-		סך הכל רווח כולל לתקופה
(190,000)	(190,000)	-	-	-		דיבידנד (באור 14)
544,161	181,664	572	347,250	14,675		יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
37,668	177,932	134,032	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (נספח א')</u>
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(19,048)	(16,799)	(16,837)	השקעה ברכוש קבוע
(43,342)	(57,438)	(65,602)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(6,000)	-	-	מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים (נספח ד')
4,448	2,308	2,216	תמורה ממימוש רכוש קבוע
(63,942)	(71,929)	(80,223)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
-	220,698	-	תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים (נטו מהוצאות הנפקה)
-	(54,380)	-	פירעון כתבי התחייבות נדחים
(90,000)	(290,000)	(95,000)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
-	-	(9,589)	פירעון התחייבויות בגין זכויות חכירה (ראה באור ככד(1))
(209)	(1,241)	(969)	פירעון התחייבות פיננסית
(90,209)	(124,923)	(105,558)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
(44)	1,184	(4,166)	השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(116,527)	(17,736)	(55,915)	ירידה במזומנים ושווי מזומנים
570,692	454,165	436,429	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה (נספח ב')
454,165	436,429	380,514	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה (נספח ג')

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
205,370	184,734	204,526	<u>נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
			רווח נקי
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(14,421)	5,096	(32,343)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(14,663)	(17,913)	(9,835)	נכסי חוב סחירים
(25,924)	(26,182)	2,852	נכסי חוב שאינם סחירים
(30)	389	(2,085)	מניות
(22,666)	(5,206)	(19,717)	השקעות אחרות
15,706	18,194	21,288	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
(524)	2,206	1,641	שינוי בשווי הוגן התחייבויות פיננסיות
791	463	716	הפסד הון
			פחת והפחתות:
13,404	13,648	25,571	רכוש קבוע
22,247	26,344	28,832	נכסים בלתי מוחשיים
322,319	346,216	217,430	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(8,673)	(28,880)	2,379	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(21,654)	(332,306)	(387,370)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(6,529)	2,286	(29,426)	שינוי בשווי הוגן נדל"ן להשקעה
(36,789)	(23,800)	(13,062)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
110,185	94,916	95,231	מסים על הכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
15,298	13,563	23,289	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
(359,697)	(356,136)	(74,588)	רכישות נטו של השקעות פיננסיות אחרות
(821)	(16)	(844)	רכישת נדל"ן להשקעה ושיפורים בנכס
(85,886)	(35,102)	32,966	פרמיות לגבייה
4,165	(12,106)	(73)	חייבים ויתרות חובה
23,236	270,401	134,025	זכאים ויתרות זכות
1,673	479	2,733	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
(69,253)	(43,446)	19,610	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:
(15,388)	(15,451)	(22,488)	ריבית ששולמה
34,164	47,990	53,937	ריבית שהתקבלה
(126,701)	(55,731)	(165,766)	מסים ששולמו
1,856	49,378	33,039	מסים שהתקבלו
7,620	10,458	11,174	דיבידנד שהתקבל
37,668	177,932	134,032	סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
			<u>נספח ב' - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
10,740	8,279	4,881	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
559,952	445,886	431,548	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>570,692</u>	<u>454,165</u>	<u>436,429</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
			<u>נספח ג' - מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>
8,279	4,881	6,528	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
445,886	431,548	373,986	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>454,165</u>	<u>436,429</u>	<u>380,514</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
			<u>נספח ד' - מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים</u>
(3,828)	-	-	רכישת תיק לקוחות
(8,818)	-	-	מוניטין
6,646	-	-	התחייבויות פיננסיות
<u>(6,000)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	
			<u>נספח ה' - פעילות שאינה במזומן</u>
100,000	-	-	דיבידנד שהוכרז וטרם שולם
<u>-</u>	<u>-</u>	<u>13,603</u>	נכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא אפעל 35, קרית אריה, פתח-תקוה. הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2019 כוללים את אלה של החברה ושל החברה הבת (להלן - הקבוצה). מניות החברה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ב. החברה פועלת כמבטח ישיר בענפי הביטוח הכללי, ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך וביטוח בריאות. בביטוח כללי פועלת החברה בענפי רכב רכוש, רכב חובה, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים. בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך פועלת החברה בשיווק פוליסות ריסק, אובדן כושר עבודה וחסכון ובביטוח בריאות פועלת החברה בשיווק פוליסות תאונות אישיות, מחלות ואשפוז, מחלות קשות ונסיעות לחו"ל.

ג. ליום 31 בדצמבר 2019 שיעור ההחזקות בחברה הנו כדלקמן:
ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ (להלן - ישיר אחזקות או החברה האם) מחזיקה בשיעור של 48.47% מהון מניות החברה ושיעור החזקות הציבור הנו 51.53%.

בעלת השליטה בישיר אחזקות הינה חברת ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ (להלן - ביטוח ישיר). בעלת השליטה בביטוח ישיר הינה חברת צור שמיר אחזקות בע"מ (להלן - צור שמיר). מניות צור שמיר רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

ד. ארוע מהותי לאחר תאריך המאזן - משבר נגיף הקורונה

ב-2 לפברואר 2020 פורסם לראשונה צו בריאות העם (נגיף קורונה החדש) (בידוד בית) (הוראת שעה), התש"פ-2020 שקבע את קיומה של מגפת קורונה עולמית, ולאורה - הנחיות להקטנת הסיכון להתפשטות המגפה בישראל. מאז פרסומו לראשונה תוקן הצו מספר רב של פעמים, בהתאם להחלטות הממשלה לאור ההתפתחויות הרפואיות ותוך ניסיון למתן את הנזק הכלכלי שהחלטות הבידוד והמניעה גורמות, וכן נוספו הוראות נלוות ותקנות חירום בקשר לכך, והנחיות ייעודיות של משרדי ממשלה ורשויות שונות, ובכלל זה רשות ניירות ערך, רשות שוק ההון, ועוד.

בשלב הראשון, הפסיקה החברה לשווק את מוצר הביטוח לנסיעות לחו"ל (בתחילה כיסוי ביטול וקיצור נסיעה ולאחר מכן את המוצר כולו), מה שהביא להפסקת פרמיה מהמוצר מחד והפסקת תשלומי תביעות מאידך. אין להחלטה זו השפעה מהותית על החברה.

החברה ערוכה לעבודה מהבית של למעלה מ-70% מעובדיה והיא עומדת בהנחיות הרגולציה בקשר לניהול העבודה תחת איום הקורונה מבלי לפגוע בשירות שלה ללקוחותיה. נכון למועד פרסום הדוח, החברה צמצמה את היקף העבודה של מרבית עובדיה לכ-80% משורה על מנת להתאים את ההוצאות להיקף הפעילות הכלכלית במועד זה, והוציאה את מיעוטם לחל"ת או לחופשה (לפי בחירתם) עד לאחר יום העצמאות.

החברה אינה יכולה בשלב זה להעריך את השפעת המגפה עליה ועל התוצאות בטווח הקצר והארוך, הן בשל חלוף הזמן הקצר מאז הוכרזה המגפה, הן לאור השינויים התכופים בהנחיות הרגולציה, והן בשל אי הוודאות לגבי משך התקופה ותוכן ההנחיות הרגולטוריות שיינתנו במהלכה, וההשפעות הנגזרות של כל אלה, וכן לאור האפשרות שלמצב החדש יהיו השפעות מקזזות. עם זאת, נכון לתאריך פרסום הדוח, מעריכה החברה שההנחיות שנועדו למנוע את התפשטות הנגיף יביאו להאטה בפעילות הכלכלית של המשק ולירידה בביקושים, וככל שתקופה זו תתארך, יש להניח שתהיה לכך השפעה גם על הפעילות הכלכלית של החברה.

נכון לתאריך אישור הדוחות, פעילות החברה נמשכת כסדרה אם כי יש קיטון בהיקף הפניות למוקדי השירות, מכירות רכב (לא כולל חידושים) והתביעות. הירידה בהיקף הפניות לרכישת ביטוח רכב לראשונה מוסברת בירידה בהיקף רכישות רכב לראשונה על ידי הציבור מיבואנים ומגרשי רכב כאחד. עם זאת, מי שמחזיקים ברכב קיים ורק נמנעים מלהחליפו באחר, עדיין יחזיקו בביטוח רכב, להערכת החברה, אך ייתכן שיצמצמו את היקפו (לביטוח צד ג' או לביטוח תחת השבתה בשל צמצום הנסועה) לתקופת מה, מה שיביא להפחתה מסוימת בהיקפי הפרמיה ממוצר זה, אך גם לירידה בהיקפי התביעות.

ככל שתקופת ההגבלות תתארך והשוק אכן ייכנס להאטה, מעריכה החברה שתהיה לכך השפעה על היקף הביקושים למוצרי ביטוח, אך כרגע עוד לא ניכרת מגמה כזו, מעבר לאמור לעיל.

באור 1: - כללי

ד. ארוע מהותי לאחר תאריך המאזן - משבר נגיף הקורונה (המשך)

החברה אינה מזהה פדיונות משמעותיים בפוליסות המשתתפות ברווחים של החברה (ובכל מקרה הכנסות דמי הניהול של הפוליסות המשתתפות ברווחים הינן בסכומים שאינם מהותיים והתיק כולו הינו בהיקף זניח בחברה). חשיפת החברה למוצרי קצבה היא זניחה. ההפסד מהשקעות בתיק המשתתפות מסתכם בכ- 33 מליוני ש"ח.

נכון לאומדן שעשתה החברה בסמוך למועד אישור הדוח, ההפסד מהשקעות בתיק הנוסטרו של החברה מסתכם בכ- 60 מליוני ש"ח. סך ההשפעה על ההון לאחר מס הינה כ- 39 מליוני ש"ח. יודגש כי נתון זה אינו כולל השפעות אחרות על ההון של החברה כגון רווחים ו/או הפסדים מהשקעות שאינן סחירות, ורווחים/הפסדים מפעילות שוטפת של החברה, השפעת תנודות בעקום הריבית על ההתחייבויות הביטוחיות ועוד.

מעבר להשפעות האפשריות על הונה העצמי של החברה, אותן קשה להעריך כעת, ישנן גם השפעות נגזרות על יחס כושר הפירעון שלה, אשר לחברה אין יכולת בשלב זה להעריך.

החברה אינה יכולה להעריך את ההשפעה הדמוגרפית שתהיה למגפת הקורונה על האוכלוסיה בישראל וממילא לא על הסיכון הביטוחי שלה. למיטב הבנתה, מהפרסומים בתקשורת, הערכת משרד הבריאות היא שהסיכון העיקרי לתמותה הוא באוכלוסיה המבוגרת וזו שסובלת ממחלות רקע שונות. החברה מתאימה את פעילותה להערכות אלה.

דירקטוריון החברה דן בהשלכות הצפויות של מגפת נגיף הקורונה והחליט, בשלב זה, לאור אי הוודאות לגבי משכן והיקפן, להשהות את ההחלטה על חלוקת דיבידנד סופי בגין רווחי שנת 2019. במסגרת אישור הדוחות הכספיים של הרבעון הראשון, יקיים הדירקטוריון דיון מחודש בנושא. אין בכך כדי לפגוע בתוקפה של מדיניות חלוקת דיבידנד הקיימת.

ה. הגדרות

החברה	- איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ.
החברה האם	- ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ.
החברה האם הסופית	- צור שמיר אחזקות בע"מ.
הקבוצה	- החברה והחברה המאוחדת על ידה כמצוין בבאור 7.
חברה מאוחדת	- איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ שדוחותיה מאוחדים במישרין עם דוחות החברה.
בעלי שליטה ובעלי עניין	- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
צדדים קשורים	- כהגדרתם ב- IAS 24.
המפקח או הממונה	- הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון הישנות	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
משטר סולבנסי	- משטר כושר פרעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II.

באור 1: - כללי (המשך)

- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" שפורסם ע"י המפקח.	כללי ההשקעה
- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.	חוזי ביטוח
- פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.	חוזי השקעה
- חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים בהם ההתחייבות צמודה לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה) או הנובעים מחוזים אלה.	חוזים תלויי תשואה
- סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מביטוח משתתף ברווחים.	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.	נכסי ביטוח משנה
- פרמיות לרבות דמים.	פרמיות
- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.	פרמיות שהורווחו

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, נכסים והתחייבויות פיננסיות מסויימים המוצגים בשווי הוגן, התחייבויות ביטוחיות, נכסי ביטוח משנה והתחייבויות בשל הטבות לעובדים.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה עולה, בעיקרה, על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות ועסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות, ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות למעט האמור בסעיף 2' להלן, בדבר יישום לראשונה של תקן דיווח בינלאומי מספר 16 בנושא חכירות.

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של החברה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מהצד האחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים דומים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח, או שהם חוזי השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת החברה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.
- נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת.

ראה סעיף ז' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

3. שיעור היוון של התחייבות בגין חכירה

החברה אינה יכולה לקבוע בנקל את שיעור הריבית הגלומה בחכירות ולכן לצורך חישוב ההתחייבויות בגין חכירה היא משתמשת בשיעור הריבית התוספתי של החברה. שיעור הריבית התוספתי שקובעת החברה מהווה את שיעור הריבית שהחברה הייתה צריכה לשלם על הלוואה לתקופה הדומה לתקופת החכירה ועם בטוחה דומה וזאת לשם השגת נכס בערך דומה לנכס זכות השימוש הנובע מהחכירה והכל בסביבה כלכלית דומה. במצבים בהם אין עסקאות מימון עליהן החברה יכולה להתבסס היא קובעת את שיעור הריבית התוספתי בהתאם לסיכון המימוני המיוחס לחברה, תקופת החכירה וכן משתנים כלכליים נוספים הנובעים מתנאים ומגבלות הקיימות בחוזה החכירה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים ומשפטיים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחום הביטוח, ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

אומדנים והנחות (המשך)

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי החברה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות בבאור 34ה(1), לגבי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובריאות ובבאור 34ה(2), לגבי ביטוח כללי.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי שינויים בהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, וכן לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח חיים ובריאות ראה באור 34ה(1).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

2. תביעות משפטיות

נגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות, תובענות ייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד החברה, הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בבאור 36 להלן.

בנוסף לתביעות האמורות, החברה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת החברה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בחברה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בחברה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת החברה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת החברה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים והנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט מחירים ושיערי ריבית לגופים מוסדיים.

השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על פי ערך נכסי נקי (N.A.V) בהתבסס על הדוחות הכספיים האחרונים של הקרנות ומדיווחים המתקבלים מהקרנות. השווי הוגן של מניות לא סחירות נקבע על פי הערכת שווי של מומחה.

4. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. השווי ההוגן נקבע, על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, השווי ההוגן נקבע בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי שווי והנהלת החברה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי החברה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפיסה, שיעורי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

5. ירידת ערך מוניטין

החברה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים שאליה הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור ניכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה.

6. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים, כאמור בבאור 34ה(1). אם בהתאם להנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

7. הטבות בגין פנסיה לעובדים והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוכה בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו.

8. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע את סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו בהתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה.

9. עסקאות חכירה הכוללות אופציות הארכה וביטול

לצורך הערכה האם ודאי באופן סביר שהחברה תממש אופציה להארכת תקופת חכירה או לביטול תקופת חכירה, מביאה בחשבון החברה את כל העובדות והנסיבות הרלוונטיות אשר יוצרות עבור החברה תמריץ כלכלי לממש או לא לממש את האופציה, כגון: סכומים משמעותיים שהושקעו בגין שיפורים במושכר, חשיבות נכס הבסיס והייחודיות הטמונה בו לצורך פעילותה של החברה, ניסיון העבר של החברה בעסקאות חכירה דומות ועוד. לאחר מועד התחילה החברה מעריכה מחדש האם ודאי באופן סביר שהיא תממש או לא תממש אופציה כאשר מתרחש אירוע משמעותי או שינוי משמעותי בנסיבות אשר יש בהן כדי להשפיע על החלטות החברה בדבר מימוש האופציה, כגון: שיפורים משמעותיים שבוצעו במושכר ולא היו חזויים במועד התחילה, התקשרות בחכירת משנה של נכס הבסיס לתקופה העולה על סוף תקופת החכירה שנקבעה קודם לכן ועוד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה. מטבע הפעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה של החברה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח בהתאם לתנאי ההסכם. הפרשי הצמדה הנובעים מההתאמה כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של חברה שלחברה יש שליטה בה (חברת בת). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על החברה המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בחברה המושקעת וכן היכולת, להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהחברה המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה וחברת הבת ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברה הבת יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה.

יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה וחברת הבת בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

ה. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. עלות הרכישה נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שהועברה במועד הרכישה. עלויות רכישה ישירות נזקפות בעת התהוותן לדוח רווח והפסד.

תמורה מותנית מוכרת בשוויה ההוגן במועד הרכישה. תמורה מותנית מסווגת כנכס או כהתחייבות פיננסית בהתאם ל- IFRS 9. שינויים עוקבים בשווי ההוגן של התמורה המותנית מוכרים בדוח רווח או הפסד. אם התמורה המותנית מסווגת כמכשיר הוני, היא נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד הרכישה ללא מדידה עוקבת.

מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסות - ראה סעיף יט' להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה, גב' אירנה ויירו, שהינה נושאת משרה בחברה למועד הדוח. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קיצבה:

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי. ראה באור 34(1).

(ד) הוצאות רכישה נדחות:

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות הוצאות הנהלה וכלליות והוצאות מכירה הכרוכות בהפקת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו או סולקו נמחק במועד הביטול או הסילוק.

(2) אקטוארית החברה בודקת מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והשיווק בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטוארית החברה מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

(ה) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy):

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיית אי נזילות, תמותה, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בשווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטוארית מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(1) תביעות תלויות:

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס דיווח בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח. ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה, ההוצאות ישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(2) חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף יט' להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתחייבים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי ההוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנת חישוב עתודות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח, פרמיה בחסר ותביעות תלויות, כלהלן (המשך):

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

(א) תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף ב' להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. שיבובים לקבל מחברות ביטוח מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

החברה העמידה הפרשה מתאימה בגין השיבובים והשרידים המחושבת על-פי הערכה אקטוארית המתבססת על פי נסיון העבר בגביית השיבובים. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכוללת בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטוארית הממונה, הגברת אלינור מועלם, שהינה עובדת החברה.

(ב) בענפים בתי עסק, צד ג', חבות מעבידים, אחריות מקצועית ובנקים למשכנתאות בהם קבעה האקטוארית כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ג) להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות, ככל שנדרש, ל- IBNR.

(ה) בדיקת נאותות ההתחייבות בביטוח כללי

החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי כמפורט בביאור 34(2)(3)(1).

(ו) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות חלק מהוצאות השיווק והנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה מראש ושטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ז) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף יט' להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה, גב' אירנה ויירו, שהינה נושאת משרה בחברה למועד הדוח. למעט התחשיב האקטוארי עבור התחייבויות בגין ענף נסיעות לחו"ל אשר בוצע על ידי האקטוארית הממונה, גב' אלינור מועלם, שהינה עובדת החברה.

(ג) תביעות תלויות:

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח. הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבעה האקטוארית כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ד) העתודה לסיכונים שטרם חלפו (Unexpired Risk Reserve), הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית על בסיס אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ה) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות (Liability Adequacy Test):

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תמותה ותחלואה, שיעורי ריבית ופרמיית אי נזילות, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטוארית מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. לפרטים נוספים - ראה באור 34(ה)(1).

(ו) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח בריאות (להלן - ה-DAC) כוללות הוצאות הנהלה וכלליות והוצאות מכירה הכרוכות בהפקת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ- שש שנים. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו או סולקו נמחק במועד הביטול או הסילוק.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות (המשך)

(1) הוצאות רכישה נדחות (המשך)

(2) אקטוארית החברה בודקת מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי הביטוח בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והשיווק בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטוארית החברה מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

2. מכשירים פיננסיים

המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה בגין מכשירים פיננסיים הינה בהתאם לתקן IFRS9:

1. נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים בתחולת התקן נמדדים במועד ההכרה לראשונה בשווים ההוגן ובתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה של הנכס הפיננסי, למעט במקרה של נכס פיננסי אשר נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, לגבי עלויות עסקה נזקפות לרווח או הפסד.

החברה מסווגת ומודדת את מכשירי החוב בדוחותיה הכספיים על בסיס הקריטריונים להלן:

- (א) המודל העסקי של החברה לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן
(ב) מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי.

החברה מודדת מכשירי חוב בעלות מופחתת כאשר:

המודל העסקי של החברה הינו החזקת הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.
לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים בקבוצה זו יוצגו על פי תנאיהם לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת העלות המופחתת ובניכוי הפרשה לירידת ערך.

החברה מודדת מכשירי חוב בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר כאשר:

המודל העסקי של החברה הינו הן החזקת הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן מכירת הנכסים הפיננסיים; וכן התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.
לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים בקבוצה זו נמדדים לפי השווי ההוגן. רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, למעט ריבית והפרשי שער מוכרים ברווח כולל אחר.

החברה מודדת מכשירי חוב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כאשר:

נכס פיננסי שמהווה מכשיר חוב אינו עומד בקריטריונים למדידתו בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. לאחר ההכרה הראשונית, הנכס הפיננסי נמדד בשווי הוגן כאשר רווחים או הפסדים כתוצאה מהתאמות שווי הוגן, נזקפים לרווח או הפסד.

מכשירים הוניים

נכסים פיננסיים המהווים השקעות במכשירים הוניים אינם עומדים בקריטריונים האמורים לעיל ועל כן נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. נכסים פיננסיים (המשך)

ירידת ערך נכסים פיננסיים

החברה בוחנת בכל מועד דיווח את ההפרשה להפסד בגין מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. החברה מבחינה בין שני מצבים של הכרה בהפרשה להפסד;

(א) מכשירי חוב אשר לא חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה, או מקרים בהם סיכון האשראי נמוך – ההפרשה להפסד שתוכר בגין מכשיר חוב זה תיקח בחשבון הפסדי אשראי חזויים בתקופה של 12 חודשים לאחר מועד הדיווח, או;

(ב) מכשירי חוב אשר חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה בהם ואשר סיכון האשראי בגינם אינו נמוך, ההפרשה להפסד שתוכר תביא בחשבון הפסדי האשראי החזויים - לאורך יתרת תקופת חיי המכשיר.

ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים לפי עלות מופחתת תיזקף לרווח או הפסד ואילו ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר תיזקף לרווח או הפסד כנגד קרן הון ולא תקטין את הערך בספרים של הנכס הפיננסי בדוח על המצב הכספי.

החברה מיישמת את ההקלה שנקבעה בתקן לפיה היא מניחה שסיכון האשראי של מכשיר חוב לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אם נקבע במועד הדיווח כי המכשיר הינו בעל סיכון אשראי נמוך, למשל כאשר המכשיר הינו בעל דירוג חיצוני של "דרגת השקעה".

בנוסף, החברה מעריכה כי כאשר תשלומים חזויים בגין מכשיר חוב נמצאים בפיגור של יותר מ- 30 יום, חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי, אלא אם קיים מידע סביר וניתן לביסוס שמוכיח כי סיכון האשראי לא עלה באופן משמעותי.

החברה מחשיבה אירוע כשל בנכס פיננסי כאשר תשלומים חזויים בגין הנכס הפיננסי נמצאים בפיגור של יותר מ- 90 יום אולם קיימים מצבים, בהם החברה מחשיבה אירוע כשל כאשר מתקבל מידע חיצוני או פנימי כי החברה אינה צפויה לקבל את מלוא התשלומים החזויים.

החברה מחשיבה נכס פיננסי שאינו נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, כנכס פיננסי פגום בעקבות סיכון אשראי, כאשר מתרחש אחד, או יותר, מהאירועים אשר משפיעים באופן שלילי על קבלת תזרימי המזומנים העתידיים לנבוע מהנכס הפיננסי. החברה לוקחת בחשבון את האירועים הבאים כראיות לכך שנכס פיננסי הינו פגום:

- א. קושי פיננסי משמעותי של המנפיק או הלווה.
- ב. הפרה של חוזה, כגון אירוע כשל או אירוע פיגור בתשלומים.
- ג. ויתור שקיבל הלווה בעקבות קשיים פיננסיים בהם הוא נמצא ושלא היו ניתנים לולא כן.
- ד. צפוי כי הלווה יכנס להליכי פשיטת רגל או לשינוי מבני פיננסי.
- ה. היעלמות שוק פעיל לנכס הפיננסי עקב קשיים פיננסיים.
- ו. רכישה או יצירה של הנכס הפיננסי בניכיון עמוק אשר משקף הפסדי אשראי שהתהוו

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. נכסים פיננסיים (המשך)

גרעת נכסים פיננסיים

החברה גורעת נכס פיננסי כאשר ורק כאשר:

- (א) פקעו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או
- (ב) החברה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או כאשר חלק מהסיכונים וההטבות בעת העברת הנכס הפיננסי נותרים בידי הישות אך ניתן לומר כי העבירה את השליטה על הנכס.
- (ג) החברה מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה במלואם לצד שלישי, ללא עיכוב מהותי.

עסקאות מכירת נכסים פיננסיים מטופלת כגריעה כאשר מתקיימים התנאים כאמור לעיל. כאשר החברה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס, אך לא העבירה ולא הותירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של החברה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה המקורית של הנכס בדוחות הכספיים והסכום המרבי של התמורה שהחברה עשויה להידרש לשלם בחזר (סכום הערבות). כאשר החברה ממשיכה להכיר בנכס בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה בו, החברה גם מכירה בהתחייבות הקשורה אליו. ההתחייבות הקשורה נמדדת בדרך כזו שהערך בספרים נטו של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה הוא:

- (א) העלות המופחתת של הזכויות והמחויבויות שנותרו בידי הישות, אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת; או
- (ב) שקול לשווי ההוגן של הזכויות והמחויבויות שנותרו בידי החברה, כאשר הם נמדדים על בסיס נפרד, אם הנכס המועבר נמדד בשווי הוגן.

2. התחייבויות פיננסיות

במועד ההכרה לראשונה, החברה מודדת את ההתחייבויות הפיננסיות שבתחולת התקן בשווי הוגן בניכוי עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין להנפקה של ההתחייבות הפיננסית, וזאת למעט במקרה של התחייבות פיננסית אשר נמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, לגביה עלויות עסקה נזקפות לרווח או הפסד. במועד ההכרה לראשונה החברה ייעדה, התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. שינויים בשווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית נזקפים לרווח והפסד, למעט סיכונים אשראי הנזקפים לרווח כולל אחר.

לאחר ההכרה הראשונית, החברה מודדת את כל ההתחייבויות הפיננסיות לפי שיטת העלות המופחתת, פרט ל:

- (א) התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כגון נגזרים;
- (ב) תמורה מותנית שהוכרה על ידי רוכש בצירוף עסקים שתקן דיווח כספי בינלאומי 3 חל עליה.

גרעת התחייבויות פיננסיות

חברה גורעת התחייבות פיננסית כאשר ורק כאשר, היא מסולקת – דהיינו, כאשר המחויבות שהוגדרה בחוזה נפרעת או מבוטלת או פוקעת. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או משוחרר משפטית מההתחייבות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. מכשירים פיננסיים (המשך)

2. התחייבויות פיננסיות (המשך)

גריעת התחייבויות פיננסיות (המשך)

במקרה של שינוי תנאים בגין התחייבות פיננסית קיימת, החברה בוחנת האם תנאי ההתחייבות שונים מהותית מהתנאים הקיימים.

כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות פיננסית קיימת, השינוי מטופל כגריעה של ההתחייבות המקורית והכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה של שתי ההתחייבויות הנ"ל בדוחות הכספיים נזקף לרווח או הפסד.

במקרה בו השינוי אינו מהותי, החברה נדרשת לעדכן את סכום ההתחייבות, קרי להוון את תזרימי המזומנים החדשים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית, כאשר הפרשים ייקפו לרווח או הפסד.

בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, מביאה החברה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל. הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פירעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפגיעתה.

ח. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת. העלות כוללת חלקי חילוף וציוד עזר המשמשים את הרכוש הקבוע;

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס, כדלקמן:

%	
33%-10%	שיפורים במושכר
15%	כלי רכב
33%-25%	מחשבים וציוד נלווה
15%-6%	ריהוט וציוד

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי החברה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים השימושיים של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים (מחכיר בחכירה תפעולית) או חוכר לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח או הפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת החברה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

י. חכירות

כמפורט בבאור 2כד(1) בדבר יישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 - חכירות (להלן "התקן"), החברה בחרה ליישם את הוראות התקן למפרע חלקי (ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה).

המדיניות החשבונאית שמישמת החל מיום 1 בינואר, 2019 בגין חכירות הינה כדלקמן:

החברה מטפלת בחוזה כחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

1. החברה כחוכר

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

במועד התחילה, התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית הגלומה בחכירה כאשר היא ניתנת לקביעה בנקל או בשיעור הריבית התוספתית של החברה. לאחר מועד התחילה מודדת החברה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכס זכות השימוש במועד התחילה מוכר בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו.

נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם.

להלן נתונים בדבר מספר שנות ההפחתה של נכסי זכות השימוש הרלוונטיות לפי קבוצות של נכסי זכות שימוש:

מספר שנים	בעיקר
מקרקעין	משרדים וחניות
3-10	

כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת החברה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

2. החברה כמחכיר

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכם והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים שנקבעו בתקן:

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חכירות (המשך)

2. החברה כמחכיר (המשך)

א. חכירה מימונית

עסקת חכירה בה מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס לחוכר, מסווגת כחכירה מימונית.
ב. חכירה תפעולית

עסקת חכירה בה לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגת כחכירה תפעולית. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס.

3. תשלומי חכירה הצמודים למדד

במועד התחילה משתמשת החברה בשיעור המדד הקיים במועד התחילה לצורך חישוב תשלומי החכירה העתידיים. בעסקאות בהן החברה מהווה חוכר, שינויים בגובה תשלומי החכירה העתידיים כתוצאה משינוי במדד מהוונים (ללא שינוי בשיעור ההיוון החל על ההתחייבות בגין חכירה) ליתרת נכס זכות שימוש ונזקפים כהתאמה ליתרת ההתחייבות בגין חכירה, רק כאשר חל שינוי בתזרימי המזומנים הנובע משינוי במדד (כלומר, במועד שבו התיאום לתשלומי החכירה נכנס לתוקף).

4. אופציות להארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש. במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

5. תיקוני חכירה

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר אינו מקטין את היקף החכירה ואינו מטופל כעסקת חכירה נפרדת, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר מביא לקיטון בהיקף החכירה, מכירה החברה ברווח או בהפסד הנובע מהגריעה החלקית או המלאה של יתרת נכס זכות השימוש וההתחייבות בגין החכירה. לאחר מכן, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן במועד התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חכירות (המשך)

המדיניות החשבונאית שיושמה עד ליום 31 בדצמבר, 2018 בגין חכירות הינה כדלקמן:

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב- IAS 17:

1. חכירה מימונית

נכסים אשר כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס הועברו לחוכר, מסווגים כחכירה מימונית. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים. הנכס בחכירה מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה כנמוך שבהם.

2. חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

יא. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מדי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מדי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך. החל מאותו מועד מופחת הנכס באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולחברה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

הוצאות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

2. תוכנות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

4. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 3-10 שנים.

תיק לקוחות - מופחת בקו ישר על פני 5 שנים.

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

יב. ירידת ערך

החברה בוחנת בכל תאריך דיווח האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת את הצורך בבחינת ירידת ערך נכסים לא פיננסיים, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים, זכויות חכירה ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה בת-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. סכום בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס למעט מוניטין מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך של הנכסים הספציפיים הבאים:

מוניטין

החברה בוחנת ירידת ערך של מוניטין אחת לשנה, ליום 31 בדצמבר, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

בחינת ירידת ערך של מוניטין נקבעת על ידי בחינת סכום בר-ההשבה של יחידה מניבת מזומנים שאליה הוקצה המוניטין. כאשר סכום בר-השבה של יחידה מניבת מזומנים נמוך מהשווי של היחידה מניבת המזומנים שאליה הוקצה המוניטין, מוכר הפסד מירידת ערך המיוחס למוניטין. הפסדים מירידת ערך מוניטין אינם מבוטלים בתקופות עוקבות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הפרשה לחובות מסופקים

1. ביטוח משנה

- (א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.
- מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזה ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.
- (ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.
- בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

2. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגביה מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור.

יד. מדידת שווי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי הוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשותפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשותפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

החברה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי הוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי הוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה.

שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראה באור 12ב'.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי הוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי הוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי הוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות ואופציות למניות המסווגות כהוניות מוצגות כהפחתה מההון.

טז. הטבות לעובדים

בחברה קיימים מספר סוגי הטבות לעובדים:

1. הטבות עובדים לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודשים לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לחברה קיימת מחוייבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

לחברה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, שלפיהן היא משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחוייבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף לחברה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פירעון דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

החברה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי החברה, ולא ניתן לשלם ישירות לחברה.

מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזה מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות הטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית, מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

3. הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים נזקפים כהוצאה כאשר החברה התחייבה, לפיטורי עובדים לפני הגיעם לגיל הפרישה המקובל והיא אינה יכולה לבטל את ההצעה או כאשר החברה מכירה בעלויות בגין שינוי מבני אשר כולל תשלום של הטבות בגין פיטורין, כמוקדם מביניהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז.ט. הטבות לעובדים (המשך)

4. הטבות עובד אחרות לטווח ארוך

עובדי החברה זכאים להטבות בגין מענקי הסתגלות. הטבות אלו מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהחברה צופה כי הטבות אלו ינוצלו ברובן, ומחויבות החברה בגיןן תסולק, במהלך תקופת ההעסקה ולאחר שנה מתום תקופת הדיווח השנתית בה העובדים סיפקו את השירות המתייחס.

ההתחייבות נטו של החברה בגין הטבות עובד אחרות לטווח ארוך המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית, הינה בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות, תוך התחשבות בשיעור עליית שכר צפויה. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה אשר מועד הפרעון שלהן דומה לתקופת המחויבות של החברה.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח או הפסד בתקופה בה הן התהוו.

ז.י. עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

עלות העסקאות עם עובדים המסולקות במכשירים הוניים נמדדת לפי השווי ההוגן של המכשירים ההוניים במועד ההענקה. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש במודל תמחור אופציות מקובל.

עלות העסקאות המסולקות במכשירים הוניים מוכרת ברווח או הפסד יחד עם גידול מקביל בהון על פני התקופה שבה תנאי הביצוע ו/או השירות מתקיימים ומסתיימת במועד שבו העובדים הרלוונטיים זכאים לגמול (להלן - תקופת ההבשלה). ההוצאה המצטברת המוכרת בגין עסקאות המסולקות במכשירים הוניים בתום כל מועד דיווח עד למועד ההבשלה משקפת את מידת חלוף תקופת ההבשלה ואת האומדן הטוב ביותר של החברה לגבי מספר המכשירים ההוניים שיבשילו בסופו של דבר.

הוצאה בגין הענקות שאינן מבשילות בסופו של דבר אינה מוכרת, למעט הענקות שההבשלה שלהן תלויה בתנאי שוק אשר מטופלות כהענקות שהבשילו ללא קשר לקיום תנאי השוק, וזאת בהנחה שכל שאר תנאי ההבשלה (שירות ו/או ביצוע) התקיימו.

כאשר החברה מבצעת שינויים בתנאים של הענקה המסולקת במכשירים הוניים, מוכרת הוצאה נוספת מעבר להוצאה המקורית שחושבה, בגין כל שינוי המגדיל את השווי ההוגן הכולל של התגמול המוענק או שמיטיב עם העובד לפי השווי ההוגן במועד השינוי.

ביטול הענקה המסולקת במכשיר הוני, מטופלת כאילו הבשילה לתאריך הביטול וההוצאה שטרם הוכרה בגין הענקה מוכרת מיידית. עם זאת, אם הענקה שבוטלה מוחלפת בהענקה חדשה ומיועדת כהענקה חלופית לתאריך בו הוענקה, ההענקה המבוטלת וההענקה החדשה תטופלנה שתיהן כשינוי של הענקה המקורית כמתואר לעיל.

יח. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר החברה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לחברה, כגון בחוזה ביטוח, החוזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לחברה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן הינה מהותית, נמדדת הפרשה בהתאם לערכה הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכמותן, מסתייעת הנהלת החברה ביועציה המשפטית.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יט. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נזקפות לרווח והפסד בעת פירעון הפרמיה אך לא לפני תחילת תקופת הביטוח הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמים כפרמיות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

2. דמי ניהול

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח בשיעורים קבועים מסכום צבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים וכוללים דמי ניהול קבועים בלבד.

3. עמלות

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.

כ. רווחים/הפסדים מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים/הפסדים נטו ממכירת נכסים פיננסיים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה. רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה על כתבי התחייבות נדחים שהתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה ושינויים בגין ערך הזמן של התחייבויות פיננסיות אחרות. עלויות האשראי נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של השקעות מדווחים בנטו.

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של החברה המבוססים על הוצאות ישירות שנקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כב. מסים על הכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים, הפסדים מועברים והפרשים זמניים ניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

כג. רווח למניה

רווח למניה מחושב על ידי חלוקה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל הקיים בפועל במהלך התקופה.

מניות רגילות פוטנציאליות נכללות בחישוב הרווח המדולל למניה במידה שהשפעתן מדללת את הרווח למניה מפעילויות נמשכות. מניות רגילות פוטנציאליות שהומרו במהלך התקופה נכללות ברווח המדולל למניה רק עד למועד ההמרה, ומאותו מועד נכללות ברווח הבסיסי למניה.

כד. שינוי במדיניות חשבונאית - יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים

1. יישום לראשונה של IFRS 16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פורסם על ידי ה-IASB תקן דיווח כספי בינלאומי 16 – חכירות (להלן – "התקן"). התקן מפרט את העקרונות להכרה, למדידה, להצגה ולגילוי של חכירות. התקן מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 17 (להלן – "התקן הישן"), את פרשנות מספר 4 של הוועדה לפרשנויות ואת פרשנות מספר 15 של הוועדה המתמדת לפרשנויות. בהתאם לתקן, חכירה מוגדרת כחוזה, או חלק מחוזה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את הזכות לשלוט בנכס לתקופת זמן.

התקן מיושם לראשונה בדוחות כספיים אלה. כמתאפשר על פי התקן בחרה החברה לאמץ את התקן לפי גישת יישום למפרע חלקי. החברה הכירה בהתחייבויות בגין חכירה במועד היישום לראשונה עבור חכירות שסווגו כחכירות תפעוליות בעת יישום התקן הישן. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן לראשונה, מחושבת תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החברה הקיימת במועד יישום התקן לראשונה. כאשר יתרת נכסי זכות השימוש הינם בגובה יתרת ההתחייבויות בגין חכירה.

בהתאם לגישה זו לא נדרשת הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית המיושמת החל ממועד האימוץ לראשונה של התקן, ראה באור 2' לעיל.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. שינוי במדיניות חשבונאית - יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים (המשך)

1. יישום לראשונה של IFRS 16 - חכירות (המשך)

עיקר השפעה של יישום התקן לראשונה הינה בהתייחס לחוזי חכירה קיימים בהן החברה מהווה חוכר. על פי התקן, כאמור בבאור 2' לעיל, למעט חריגים, מכירה החברה בגין כל חוזה חכירה בה היא מהווה חוכר ביתרת התחייבות כנגד יתרת נכס זכות שימוש וזאת בשונה מהמדיניות שיושמה תחת הוראות התקן הישן לפיו בחוזי חכירה בהן לא הועברו באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החכור, הוכרו תשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

להלן נתונים המתייחסים ליישום לראשונה של התקן ליום 1 בינואר 2019 בגין חוזי חכירה אשר בתוקף במועד היישום לראשונה:

א. ריכוז השפעות היישום לראשונה של התקן על הדוחות הכספיים של החברה ביום 1 בינואר 2019:

כפי שמוצג בהתאם ל- IFRS 16	בהתאם למדיניות הקודמת		ליום 1 בינואר, 2019
	השינוי אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
140,399	87,572	52,827	רכוש קבוע
615,139	87,572	527,567	התחייבויות פיננסיות

ב. החברה קבעה את שיעור הריבית הנומינלי המתאים להיוון חוזי החכירה, בהתאם לסיכון המימוני של החברה ובהתאם למח"מ חוזי החכירה. שיעור הריבית התוספתי הממוצע המשוקלל ששימש להיוון תשלומי החכירה העתידיים בחישוב יתרת ההתחייבות בגין חכירה במועד היישום לראשונה של התקן הינו כ- 1.5%.

ג. הקלות אשר יושמו בעת יישום לראשונה של התקן:

1. החברה בחרה שלא להכיר ביתרת התחייבות בגין חכירה ויתרת נכס זכות שימוש בגין חכירות אשר למועד היישום לראשונה תקופת החכירה הינה קצרה מ- 12 חודשים. חכירות אלו מטופלות כחכירות לטווח קצר.
2. החברה בחרה שלא לכלול עלויות עסקה שהתהוו במועד היישום לראשונה במדידת נכס זכות שימוש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. שינוי במדיניות חשבונאית - יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים (המשך)

2. IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למיסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה-IASB את IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למיסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למיסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למיסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למיסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות.

החברה בחרה ליישם את הפרשנות בשיטת יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של יתרת הרווח.

ליישום הפרשנות לראשונה לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

כה. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח אלמנטרי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה בהרבה מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסיים מיושם במקביל. בחודש מרס 2020 הוחלט ב-IASB להציע דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS 17 ליום 1 בינואר 2023.

בהתאם לטיוטת מכתב שנשלחה למנהלי חברות הביטוח בחודש פברואר 2020 בכוונת רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון לקבוע את מועד היישום לראשונה של התקן בישראל לתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 או לאחריו.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

החברה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

בחודש יוני 2019 פורסמה הצעה לתיקון התקן, במסגרתה מוצעת בין היתר דחייה של מועד היישום לראשונה של IFRS 17 בשנה אחת ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לטיוטת מכתב שנשלחה למנהלי חברות הביטוח בחודש פברואר 2020 בכוונת רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון לקבוע את מועד היישום לראשונה של התקן בישראל לתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 או לאחריו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כה. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישוםם (המשך)

2. IFRS 3 צירופי עסקים

באוקטובר 2018, פרסם ה- IASB תיקון להגדרת "עסק" בתקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים (להלן - התיקון). מטרת התיקון הינה לסייע לחברות בקביעה האם עסקת רכישה תטופל כצירוף עסקים או כעסקת רכישה של נכסים.

התיקון כולל:

1. הבהרה לכך שעל מנת להיחשב "עסק", מערכת של פעילויות ונכסים אשר נרכשו יכללו לכל הפחות תשומה ותהליך מהותי אשר יחדיו תורמים באופן משמעותי ביכולת לייצר תפוקות.
2. השמטת ההתייחסות להערכה האם משתתף שוק יכול להמשיך בהפעלת עסק נרכש באמצעות החלפה של תשומות ותהליכים.
3. הנחיות נוספות ודוגמאות אשר יסייעו לחברות להעריך האם תהליכים שנרכשו הינם מהותיים.
4. שינוי הגדרת "תפוקה" ו- "עסק" כך שהגדרות יהיו ממוקדות ומצומצמות יותר.
5. מבחן אופציונלי לפיו חברה יכולה לקבוע שאין מדובר ברכישת עסק, ללא צורך בבחינות נוספות.

התיקון ייושם עבור צירופי עסקים ועסקאות רכישת נכסים אשר מועד הרכישה חל החל מהתקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2020. יישום מוקדם אפשרי.

3. תיקונים ל- IFRS 9, IFRS 7 ו- IAS 39

בספטמבר 2019, פרסם ה- IASB תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 *מכשירים פיננסיים*, לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 *מכשירים פיננסיים: גילויים* ולתקן חשבונאות בינלאומי 39 *מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה* (להלן - התיקון).

לאור שינויים רגולטורים המתרחשים בעולם, לא מעט מדינות שוקלות להחליף את ריביות הבנצ'מרק (Interbank Offered Rates) IBORs (אשר אחת הדוגמאות הנפוצות לריבית זו הינה ריבית ה- LIBOR הנקבעת על ידי בנקים בלונדון) בריבית אלטרנטיבית חסרת סיכון (Risk Free - RFRs Interest Rates) אשר מתבססת במידה רבה יותר על נתוני העסקאות הספציפיות. רפורמה זו בריביות מובילה לאי-ודאות בכל הקשור למועדים ולסכומים הרלוונטיים לתזרימי מזומנים עתידיים הקשורים הן למכשירים מגדרים והן לפריטים מגודרים, המתבססים על ריבית ה- IBORs הקיימת.

תחת הוראות התקינה החשבונאית הקיימת לפי IFRS 9 ו- IAS 39, עבור ישויות שיש להן עסקאות גידור כאמור, אי-הודאות השוררת בגין רפורמת הריבית, עלולה להשפיע הן על יכולת הישות להמשיך ולעמוד בדרישות אפקטיביות הגידור עבור עסקאות קיימות והן לעמוד בדרישות הגידור עבור עסקאות עתידיות. על מנת לפתור את חוסר הודאות הקיים בגין רפורמת הריבית, פרסם ה- IASB את התיקון וזאת על מנת לספק הקלות זמניות עבור ישויות המיישמות חשבונאות גידור המתבססת על ריבית ה- IBORs. תיקון כאמור הוא שלב ראשון בפרויקט אשר יכלול בעתיד גם תיקונים נוספים בהקשר זה.

התיקון כולל הקלות לעניין יישום מבחני האפקטיביות וחשבונאות הגידור בתקופת המעבר מריבית ה- IBORs לריבית חסרת סיכון (RFRs). הקלות אלו מניחות כי ריבית הבנצ'מרק המשמשת כבסיס לגידור אינה משתנה וזאת על אף רפורמת הריבית הצפויה. הקלות אלו יהיו בתוקף ללא הגבלת זמן, אלא אם יחול אחד מהאירועים המצוינים בתיקון. התיקון מחייב ישויות גם לתת גילויים ספציפיים לשימוש שנעשה על ידן בהקלות. התיקון ייושם באופן רטרוספקטיבי החל מהתקופה השנתית המתחילה ביום 1 בינואר 2020. יישום מוקדם אפשרי.

להערכת החברה, לתיקון לא תהיה השפעה על הדוחות כספיים של החברה שכן היא אינה מבצעת בסכומים מהותיים עסקאות גידור המתבססות על ריבית ה- IBORs.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כונ. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(7.8)	0.3	0.6	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
8.1	1.2	0.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

באור 3: - מגזרי פעילות

א. החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

מגזר ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את ענפי ביטוח חיים והוא מתמקד בעיקר בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד וכן בחיסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח חיים לסוגיהן).

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח הוצאות רפואיות, תאונות אישיות, מחלות קשות ונסיעות לחו"ל.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים.

- ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

- ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

- ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות - ענף דירות, משכנתאות ועסקים קטנים.

- ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים ואחריות מקצועית.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. להלן תוצאות מגזרי הפעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
סך הכל	לא מיוחס		ביטוח חיים		
	למגזרי פעילות	ביטוח כללי	בריאות	וחיסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח					
2,627,696	-	2,058,077	263,138	306,481	פרמיות שהורווחו ברוטו
495,923	-	448,879	10,133	36,911	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,131,773	-	1,609,198	253,005	269,570	פרמיות שהורווחו בשייר
129,557	39,486	55,806	1,018	33,247	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
5,434	-	-	-	5,434	הכנסות מדמי ניהול
96,067	-	82,015	2,716	11,336	הכנסות מעמלות
127	127	-	-	-	הכנסות אחרות
2,362,958	39,613	1,747,019	256,739	319,587	סך כל ההכנסות
1,939,072	-	1,661,929	114,551	162,592	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
459,126	-	434,645	5,383	19,098	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,479,946	-	1,227,284	109,168	143,494	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
409,386	-	271,504	68,735	69,147	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
148,272	1,935	87,499	31,917	26,921	הוצאות הנהלה וכלליות
24,881	20,664	3,771	205	241	הוצאות מימון
716	716	-	-	-	הוצאות אחרות
2,063,201	23,315	1,590,058	210,025	239,803	סך כל ההוצאות
299,757	16,298	156,961	46,714	79,784	רווח לפני מסים על ההכנסה
9,441	1,802	9,447	(956)	(852)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
309,198	18,100	166,408	45,758	78,932	סה"כ רווח כולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. להלן תוצאות מגזרי הפעילות (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח					
2,578,450	-	2,033,316	253,777	291,357	פרמיות שהורווחו ברוטו
301,592	-	257,264	10,011	34,317	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,276,858	-	1,776,052	243,766	257,040	פרמיות שהורווחו בשייר
64,424	16,404	50,409	1,295	(3,684)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
5,790	-	-	-	5,790	הכנסות מדמי ניהול
64,872	-	50,130	2,369	12,373	הכנסות מעמלות
126	126	-	-	-	הכנסות אחרות
2,412,070	16,530	1,876,591	247,430	271,519	סך כל ההכנסות
1,841,546	-	1,606,741	107,220	127,585	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
253,577	-	228,212	5,750	19,615	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,587,969	-	1,378,529	101,470	107,970	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
387,627	-	250,261	73,906	63,460	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
136,827	2,161	79,246	31,644	23,776	הוצאות הנהלה וכלליות
19,533	18,193	1,272	-	68	הוצאות מימון
464	464	-	-	-	הוצאות אחרות
2,132,420	20,818	1,709,308	207,020	195,274	סך כל ההוצאות
279,650	(4,288)	167,283	40,410	76,245	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(16,568)	(6,328)	(9,100)	(599)	(541)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
263,082	(10,616)	158,183	39,811	75,704	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. להלן תוצאות מגזרי הפעילות (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סך הכל	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		ביטוח כללי	בריאות		
2,293,292	-	1,801,662	218,667	272,963	פרמיות שהורווחו ברוטו
110,540	-	69,052	9,848	31,640	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,182,752	-	1,732,610	208,819	241,323	פרמיות שהורווחו בשייר
99,519	33,647	48,992	1,196	15,684	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
6,222	-	-	-	6,222	הכנסות מדמי ניהול
17,960	-	5,326	1,776	10,858	הכנסות מעמלות
191	191	-	-	-	הכנסות אחרות
2,306,644	33,838	1,786,928	211,791	274,087	סך כל ההכנסות
1,594,148	-	1,362,614	89,063	142,471	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
53,608	-	31,758	7,578	14,272	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,540,540	-	1,330,856	81,485	128,199	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
308,195	-	210,931	51,761	45,503	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
126,246	2,101	75,856	23,494	24,795	הוצאות הנהלה וכלליות
15,317	15,703	(467)	-	81	הוצאות (הכנסות) מימון
791	791	-	-	-	הוצאות אחרות
1,991,089	18,595	1,617,176	156,740	198,578	סך כל ההוצאות
315,555	15,243	169,752	55,051	75,509	רווח לפני מסים על ההכנסה
(7,007)	-	(4,618)	(1,260)	(1,129)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
308,548	15,243	165,134	53,791	74,380	סה"כ רווח כולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. להלן הרכב נכסים והתחייבויות מגזרי הפעילות:

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	לא מיוחס		בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
	למגזרי פעילות	ביטוח כללי אלפי ש"ח			
223,169	212,820	10,349	-	-	נכסים
354,131	-	138,730	92,485	122,916	נכסים בלתי מוחשיים
255,160	142,882	112,278	-	-	הוצאות רכישה נדחות
913,885	-	887,651	6,854	19,380	נדל"ן להשקעה
542,841	-	541,111	1,208	522	נכסי ביטוח משנה
474,115	-	-	-	474,115	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
					השקעות פיננסיות אחרות:
939,691	418,394	453,400	30,640	37,257	נכסי חוב סחירים
1,222,415	29	1,195,394	12,181	14,811	נכסי חוב שאינם סחירים
7,698	3,848	3,850	-	-	מניות
266,485	133,246	133,239	-	-	אחרות
2,436,289	555,517	1,785,883	42,821	52,068	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
6,528	-	-	-	6,528	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
373,986	4,807	247,115	55,085	66,979	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
209,455	142,597	63,770	-	3,088	נכסים אחרים
<u>5,789,559</u>	<u>1,058,623</u>	<u>3,786,886</u>	<u>198,453</u>	<u>745,597</u>	סך כל הנכסים
<u>480,643</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>480,643</u>	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
					התחייבויות
3,301,142	-	3,085,724	97,213	118,205	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
467,906	-	-	-	467,906	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
618,886	613,178	5,708	-	-	התחייבויות פיננסיות
760,889	60,545	639,892	-	60,452	התחייבויות אחרות
<u>5,148,823</u>	<u>673,723</u>	<u>3,731,324</u>	<u>97,213</u>	<u>646,563</u>	סך כל ההתחייבויות

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. להלן הרכב נכסים והתחייבויות מגזרי הפעילות: (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	לא מיוחס		בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
	למגזרי פעילות	ביטוח כללי אלפי ש"ח			
186,399	175,284	11,115	-	-	נכסים
341,069	-	134,972	91,623	114,474	נכסים בלתי מוחשיים
224,890	122,276	102,614	-	-	הוצאות רכישה נדחות
526,515	-	504,764	6,843	14,908	נדל"ן להשקעה
575,807	-	573,334	1,613	860	נכסי ביטוח משנה
472,155	-	-	-	472,155	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
					השקעות פיננסיות אחרות:
833,660	391,948	391,947	21,836	27,929	נכסי חוב סחירים
1,278,671	58	1,218,472	26,389	33,752	נכסי חוב שאינם סחירים
7,079	3,540	3,539	-	-	מניות
256,708	128,356	128,352	-	-	אחרות
2,376,118	523,902	1,742,310	48,225	61,681	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
4,881	-	-	-	4,881	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
431,548	25,772	307,893	42,949	54,934	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
92,003	52,827	32,371	3,643	3,162	נכסים אחרים
<u>5,231,385</u>	<u>900,061</u>	<u>3,409,373</u>	<u>194,896</u>	<u>727,055</u>	סך כל הנכסים
<u>477,036</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>477,036</u>	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
					התחייבויות
3,083,712	-	2,893,458	83,480	106,774	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
465,527	-	-	-	465,527	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
527,567	520,689	6,878	-	-	התחייבויות פיננסיות
629,583	60,433	511,711	2,670	54,769	התחייבויות אחרות
<u>4,706,389</u>	<u>581,122</u>	<u>3,412,047</u>	<u>86,150</u>	<u>627,070</u>	סך כל ההתחייבויות

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
ביטוח כללי					
סך הכל	ענפי חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,011,623	19,855	228,409	1,215,861	547,498	פרמיות ברוטו
486,271	1,339	96,720	3,400	384,812	פרמיות ביטוח משנה
1,525,352	18,516	131,689	1,212,461	162,686	פרמיות בשייר
(83,846)	902	7,059	(47,107)	(44,700)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה בשייר
1,609,198	17,614	124,630	1,259,568	207,386	פרמיות שהורווחו בשייר
55,806	1,490	2,447	17,724	34,145	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
82,015	-	14,861	-	67,154	הכנסות מעמלות
1,747,019	19,104	141,938	1,277,292	308,685	סך כל ההכנסות
1,661,929	10,090	150,027	937,604	564,208	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
434,645	338	71,319	154	362,834	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,227,284	9,752	78,708	937,450	201,374	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
271,504	2,197	35,572	159,693	74,042	הוצאות הנהלה וכלליות
87,499	785	10,757	53,407	22,550	הוצאות מימון
3,771	-	424	1,094	2,253	סך כל ההוצאות
1,590,058	12,734	125,461	1,151,644	300,219	רווח לפני מסים על הכנסה
156,961	6,370	16,477	125,648	8,466	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
9,447	309	146	1,861	7,131	סה"כ רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
166,408	6,679	16,623	127,509	15,597	
3,085,724	57,678	171,592	803,314	2,053,140	התחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2019
2,198,073	55,308	115,104	803,805	1,223,856	התחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2019

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי ביטוח דירות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-91% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (**) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי חבות צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-94% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

ביטוח כללי					
סך הכל	ענפי חבויות אחרים(**)	ענפי רכוש ואחרים(*)	רכב רכוש	רכב חובה	
2,080,228	18,214	203,006	1,295,900	563,108	פרמיות ברוטו
394,837	1,275	82,720	3,410	307,432	פרמיות ביטוח משנה
1,685,391	16,939	120,286	1,292,490	255,676	פרמיות בשייר
(90,661)	274	(10,134)	29,856	(110,657)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה בשייר
1,776,052	16,665	130,420	1,262,634	366,333	פרמיות שהורווחו בשייר
50,409	1,183	2,223	12,344	34,659	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
50,130	-	12,880	-	37,250	הכנסות מעמלות
1,876,591	17,848	145,523	1,274,978	438,242	סך כל ההכנסות
1,606,741	13,848	110,353	906,870	575,670	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
228,212	1,269	32,880	254	193,809	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,378,529	12,579	77,473	906,616	381,861	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
250,261	2,360	29,945	148,888	69,068	הוצאות הנהלה וכלליות
79,246	595	9,821	48,356	20,474	הוצאות מימון
1,272	-	104	461	707	סך כל ההוצאות
1,709,308	15,534	117,343	1,104,321	472,110	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
167,283	2,314	28,180	170,657	(33,868)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(9,100)	(183)	(529)	(3,107)	(5,281)	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
158,183	2,131	27,651	167,550	(39,149)	
2,893,458	50,139	136,759	830,544	1,876,016	התחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2018
2,388,694	47,823	99,755	831,162	1,409,954	התחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי ביטוח דירות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-92% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (***) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי חבות צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-93% מסך פרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
ביטוח כללי					
סך הכל	ענפי חבויות אחרים (**)	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,940,452	17,147	186,667	1,197,716	538,922	פרמיות ברוטו
69,676	1,184	33,805	2,339	32,348	פרמיות ביטוח משנה
1,870,776	15,963	152,862	1,195,377	506,574	פרמיות בשייר
138,166	524	5,681	96,544	35,417	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה בשייר
1,732,610	15,439	147,181	1,098,833	471,157	פרמיות שהורווחו בשייר
48,992	946	2,209	12,692	33,145	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
5,326	-	4,795	531	-	הכנסות מעמלות
1,786,928	16,385	154,185	1,112,056	504,302	סך כל ההכנסות
1,362,614	10,050	81,491	811,969	459,104	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
31,758	651	5,959	75	25,073	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,330,856	9,399	75,532	811,894	434,031	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
210,931	2,134	23,677	125,543	59,577	הוצאות הנהלה וכלליות
75,856	663	6,826	47,387	20,980	הוצאות מימון
(467)	-	58	(525)	-	סך כל ההוצאות
1,617,176	12,196	106,093	984,299	514,588	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה
169,752	4,189	48,092	127,757	(10,286)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(4,618)	(42)	(461)	(2,957)	(1,158)	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
165,134	4,147	47,631	124,800	(11,444)	
2,572,900	41,910	115,993	742,647	1,672,350	התחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017
2,399,191	40,116	107,103	743,652	1,508,320	התחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי ביטוח דירות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-93% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (**) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי חבות צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-94% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים

א. ההרכב ותנועה:

תוכנות מחשב	מוניטין	תיק לקוחות	סה"כ	
אלפי ש"ח				שנת 2019
<u>עלות</u>				
279,824	8,818	3,828	292,470	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
65,602	-	-	65,602	תוספות במשך השנה (*)
345,426	8,818	3,828	358,072	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
<u>הפחתה שנצברה</u>				
104,539	-	1,532	106,071	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
28,066	-	766	28,832	תוספות במשך השנה
132,605	-	2,298	134,903	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
212,821	8,818	1,530	223,169	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2019
<u>שנת 2018</u>				
<u>עלות</u>				
222,386	8,818	3,828	235,032	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
57,438	-	-	57,438	תוספות במשך השנה (*)
279,824	8,818	3,828	292,470	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
<u>הפחתה שנצברה</u>				
78,961	-	766	79,727	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
25,578	-	766	26,344	תוספות במשך השנה
104,539	-	1,532	106,071	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
175,285	8,818	2,296	186,399	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2018

(*) תוספות בגין תוכנות מחשב כוללות היוון הוצאות בגין פיתוח עצמי: בשנת 2019 בסך של כ- 45,428 אלפי ש"ח ובשנת 2018 בסך של כ- 37,185 אלפי ש"ח.

ב. בחינת ברות השבה של נכסים בלתי מוחשיים בעל אורך חיים בלתי מוגדר

המוניטין מיוחס לענף רכב רכוש. לצורך בחינת ברות ההשבה של המוניטין נבחן סכום בר השבה של היחידה מניבת המזומנים לה הוקצה המוניטין ביחס לערכה בספרים. ככל שסכום בר השבה של היחידה מניבת המזומנים עולה על ערכה בספרים, היחידה והנכסים שהוקצו לה ייחשבו כבלתי פגומים בערכם.

הסכום בר השבה של היחידה מניבת המזומנים (ענף רכב רכוש) נקבע בהתבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרים המזומנים העתידי הנגזר מפעילות היחידה. ליום 31 בדצמבר, 2019 עולה הסכום בר השבה על הערך בספרים של היחידה.

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
114,474	122,916	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (ראה סעיף ב' להלן)
91,623	92,485	ביטוח בריאות
134,972	138,730	ביטוח כללי
<u>341,069</u>	<u>354,131</u>	

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח בריאות:

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח		
בריאות	אלפי ש"ח	
86,284	113,172	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
69,082	44,075	תוספות (הוצאות רכישה)
(25,747)	(11,016)	הפחתה שוטפת
(37,996)	(31,757)	הפחתה בגין ביטולים
<u>91,623</u>	<u>114,474</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
61,813	48,282	תוספות (הוצאות רכישה)
(25,806)	(11,259)	הפחתה שוטפת
(35,145)	(28,581)	הפחתה בגין ביטולים
<u>92,485</u>	<u>122,916</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

שנת 2019

סך הכל	כלי רכב	מחשבים	ריהוט וציוד	שיפורים במושכר	נכסי זכות שימוש (*)	
אלפי ש"ח						
117,943	24,587	43,368	24,630	25,358	-	עלות יתרה ליום 1 בינואר, 2019
87,572	-	-	-	-	87,572	השפעת יישום IFRS16 (ראה באור 2 כד(1))
30,440	6,799	4,449	2,281	3,308	13,603 (**)	תוספות
261	-	-	-	-	261	עדכונים לנכסי זכות שימוש בגין הצמדות למדד
(5,946)	(5,081)	(6)	(859)	-	-	מכירות
230,270	26,305	47,811	26,052	28,666	101,436	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
						פחת שנצבר
65,116	5,604	25,583	19,158	14,771	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
25,571	3,837	6,858	2,375	2,441	10,060	תוספות
(3,014)	(2,247)	(5)	(762)	-	-	מכירות
87,673	7,194	32,436	20,771	17,212	10,060	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
142,597	19,111	15,375	5,281	11,454	91,376	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2019

(*) מבנים וחניות

(**) במהלך השנה חכרה החברה בניין משרדים נוסף ביקנעם, חניון בפתח תקווה וקומה נוספת בבניין המשרדים בפתח תקווה.

שנת 2018

סך הכל	כלי רכב	מחשבים	ריהוט וציוד	שיפורים במושכר		
אלפי ש"ח						
105,910	23,009	35,809	24,139	22,953	עלות יתרה ליום 1 בינואר, 2018	
16,799	6,344	7,559	491	2,405	תוספות	
(4,766)	(4,766)	-	-	-	מכירות	
117,943	24,587	43,368	24,630	25,358	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018	
						פחת שנצבר
53,463	3,993	19,087	17,418	12,965	יתרה ליום 1 בינואר, 2018	
13,648	3,606	6,496	1,740	1,806	תוספות	
(1,995)	(1,995)	-	-	-	מכירות	
65,116	5,604	25,583	19,158	14,771	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018	
52,827	18,983	17,785	5,472	10,587	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2018	

באור 6 - רכוש קבוע (המשך)

ב. גילויים עבור עסקאות חכירה בהן החברה מהווה חוכר

לחברה הסכמי חכירה הכוללים חכירות של מבנים וחניות אשר משמשים לצורך קיום הפעילות השוטפת של החברה. הסכמי החכירות הינם לתקופה הנעה בין 3 ל-10 שנים. חלק מהסכמי החכירה שבהן התקשרה החברה כוללים אופציות הארכה ו/או ביטול.

1. פירוטים בדבר עסקאות חכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 אלפי ש"ח	
1,842	הוצאות ריבית בגין התחייבויות חכירה
935	הוצאות בגין חכירות לטווח קצר
<u>11,431</u>	סך תזרים מזומנים שלילי עבור חכירות

2. אופציות הארכה וביטול

לחברה הסכמי חכירה הכוללים הן אופציות הארכה והן אופציות ביטול. אופציות אלה מקנות לחברה גמישות בניהול עסקאות החכירה והתאמה לצרכים העסקיים של החברה. החברה מפעילה שיקול דעת משמעותי בבחינה האם ודאי באופן סביר כי אופציות הארכה וביטול ימומשו.

בהסכמי חכירה הכוללים תקופות חכירה שאינן ניתנות לביטול, כללה החברה במסגרת תקופת החכירה גם מימוש של אופציות הארכה הקיימות בהסכמים. בהסכמי חכירה אלו נוהגת החברה לממש את אופציות הארכה שכן במקרה שבו אם נכס חלופי לא יהיה זמין באופן מיידי במועד סיום תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול, תיווצר לחברה פגיעה משמעותית בפעילות השוטפת של החברה.

יתרה מזאת, תקופות החכירה שהינן תחת אופציית ביטול החכירה נכללו כחלק מתקופת החכירה כאשר ודאי באופן סביר כי אופציות אלה לא ימומשו.

להלן פירוט בדבר תשלומי החכירה העתידיים המיוחסים לתקופות תחת אופציות הארכה או ביטול שלא נלקחו בחשבון במסגרת ההתחייבויות בגין חכירה של החברה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019:

עד 5 שנים	מעל 5 שנים	
אלפי ש"ח		
6,807	2,954	תשלומי חכירה שיחולו בתקופות תחת אופציות הארכה שלמועד הדוחות הכספיים החברה לא צופה כי ודאי באופן סביר שימומשו

ג. מידע נוסף

בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של הנכסים כאמור ליום 31 בדצמבר, 2019 הינה בסך של 40,208 אלפי ש"ח (31 בדצמבר, 2018 – 29,842 אלפי ש"ח).

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות

מידע בדבר חברות המוחזקות במישרין על ידי החברה

חברה מאוחדת

היקף ההשקעה בחברה אלפי ש"ח	סכומים שהעמידה החברה לחברה מאוחדת אלפי ש"ח	זכויות החברה בהון ובזכות ההצבעה %	מדינת התאגדות	הערה	שנת 2019 ו-2018	
					שם החברה	שם החברה
1	-	100	ישראל	(1)	איי.די.איי הנפקות (2010)	בע"מ

(1) חברת איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ (להלן - איי.די.איי הנפקות) הוקמה על ידי החברה ביום 15 באוגוסט 2010 לצורך גיוס מקורות מימון בישראל עבור החברה באמצעות הנפקה (ציבורית ופרטית) של תעודות התחייבות ו/או אגרות חוב ו/או שטרי הון, אשר תמורתן תופקד בחברה לשימושה על-פי שיקוליה ועל אחריותה ואשר החברה ערבה לפרעונם. ראה באור 24 להלן בדבר הנפקת תעודות התחייבות על ידי איי.די.איי הנפקות ודירוגן.

באור 8: - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

2018	2019	
אלפי ש"ח		
227,160	224,890	יתרה ליום 1 בינואר
16	844	עלויות והוצאות שהונו
(2,286)	29,426	התאמת שווי הוגן
224,890	255,160	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

1. תהליכי הערכה המיושמים בחברה וטכניקות הערכה ששימשו לקביעת השווי ההוגן

נדל"ן להשקעה נמדד על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי אולפינר דברת ממשרד אולפינר ושות' שמאות מקרקעין. גברת אולפינר דברת הינה מעריכת שווי חיצונית בלתי תלויה שהינה בעלת כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה (המשך)

2. הנחות משמעותיות ששימשו בהערכת השווי

31 בדצמבר		
2017	2018	2019
119	116	121
<u>0.0%</u>	<u>3.7%</u>	<u>7.9%</u>

נדל"ן להשקעה

דמי שכירות ממוצעים למ"ר לחודש
שטחים פנויים להשכרה (ב-%)

3. היררכיית שווי הוגן

מדידת השווי הוגן הינה ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן.

4. נתונים משמעותיים שאינן ניתנים לצפיה

להלן פרטים בדבר שיעורי ההיוון ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן:

31 בדצמבר	
2018	2019
אחוזים	
7 - 9.75	6 - 10

סוג הנכס:

משרדים בישראל

5. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי של הנדל"ן להשקעה.
בניתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים:

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
(14,700)	(16,230)
16,900	18,990

עליה של 0.5%

ירידה של 0.5%

ג. הסכומים שהוכרו בדוח רווח והפסד (למעט השינויים בשווי הוגן)

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
15,986	15,705	15,732
(397)	(444)	(589)
15,589	15,261	15,143

הכנסות שכירות

הוצאות תפעוליות ישירות

סה"כ הכנסות שכירות

באור 9 - חייבים ויתרות חובההרכב:

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
10,179	10,139	הוצאות מראש
15,140	11,175	חברות ביטוח ותווכני ביטוח
3,834	5,748	מבוטחים
327	632	ריבית ודיבידנד לקבל
8,521	2,298	הכנסות לקבל
457	8,492	מקדמות לספקים
718	765	אחרים
<u>39,176</u>	<u>39,249</u>	

באור 10 - פרמיות לגבייהא. הרכב:

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
582,735	553,699	פרמיות לגבייה (*)
(6,928)	(10,858)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים (ב)
<u>575,807</u>	<u>542,841</u>	סך הכל פרמיות לגבייה
<u>58,651</u>	<u>51,770</u>	(*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

לעניין תנאי הצמדה של הפרמיה לגבייה, ראה באור 34 ג'.
לעניין פרמיה לגבייה מצדדים קשורים, ראה באור 35 א'.

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

אלפי ש"ח	
3,865	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
3,063	שינוי בהפרשה
6,928	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
3,930	שינוי בהפרשה
<u>10,858</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

באור 10: - פרמיות לגבייה (המשך)

ג. גיול:

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
568,977	534,498
4,257	5,232
636	-
557	-
5,450	5,232
574,427	539,730
1,380	3,111
575,807	542,841

פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם

ללא פיגור

בפיגור (*):

מתחת ל- 90 ימים

בין 90 ל- 180 ימים

מעל 180 ימים

סך הכל פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם

פרמיה לגבייה שערכה נפגם (**)

סך הכל פרמיה לגבייה

(* כולל בעיקר חובות בפיגור במגזר הביטוח הכללי.
(** לאחר הפרשה לחובות מסופקים.)

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
310,154	286,269
35,162	41,142
20,542	26,005
106,297	120,699
472,155	474,115
4,881	6,528
477,036	480,643

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות

מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

לעניין החשיפה בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה ראה באור 34 בדבר ניהול סיכונים.

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
286,269	-	-	286,269
41,142	94	41,048	-
26,005	-	-	26,005
120,699	21,527	9,931	89,241
474,115	21,621	50,979	401,515

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
310,154	-	438	309,716
35,162	122	35,040	-
20,542	-	-	20,542
106,297	16,990	8,994	80,313
472,155	17,112	44,472	410,571

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סך-הכל

לא היו מעברים בין רמה 1 לרמה 2 במהלך התקופה.

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן המסווגים לרמה 3

סך הכל	השקעות פיננסיות אחרות אלפי ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים	
17,112	16,990	122	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
5,411	5,411	-	רכישות
(902)	(874)	(28)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
21,621	21,527	94	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
(894)	(866)	(28)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	השקעות פיננסיות אחרות אלפי ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים	
8,722	8,549	173	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
6,785	6,785	-	רכישות
(102)	-	(102)	פדיונות
1,660	1,656	4	סך הרוחים שהוכרו ברווח והפסד העברות אל מחוץ לרמה 3 *
47	-	47	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
17,112	16,990	122	סך הרוחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018
1,783	1,796	(13)	

(* בגין נכס שהפך לסחיר בתקופת הדיווח)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	מוצגות בעלות מופחתת	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר	
אלפי ש"ח				
939,691	173,263	-	766,428	נכסי חוב סחירים (1)
1,222,415	1,222,415	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (2)
7,698	-	7,698	-	מניות (4)
266,485	-	266,485	-	אחרות (5)
<u>2,436,289</u>	<u>1,395,678</u>	<u>274,183</u>	<u>766,428</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	מוצגות בעלות מופחתת	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר	
אלפי ש"ח				
833,660	186,586	-	647,074	נכסי חוב סחירים (1)
1,278,671	1,278,671	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (2)
7,079	-	7,079	-	מניות (4)
256,708	-	256,708	-	אחרות (5)
<u>2,376,118</u>	<u>1,465,257</u>	<u>263,787</u>	<u>647,074</u>	סך הכל

(1) נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר

2018	2019	2018	2019	
עלות מופחתת		הערך בספרים		
אלפי ש"ח				
299,370	411,323	298,785	412,821	אגרות חוב ממשלתיות
				נכסי חוב אחרים:
542,704	520,845	(*534,875)	(*526,870)	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
842,074	932,168	833,660	939,691	סך הכל נכסי חוב סחירים
		4,241	3,073	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(* כולל נכסי חוב סחירים הנמדדים בעלות מופחתת בסך 173,263 אלפי ש"ח (186,586 אלפי ש"ח אשתקד) אשר שווים ההוגן 180,234 אלפי ש"ח (183,102 אלפי ש"ח אשתקד).

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב: (המשך)

(2) נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
שווי הוגן		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
585,910	648,254	581,629	631,206
702,640	674,346	697,042	591,209
<u>1,288,550</u>	<u>1,322,600</u>	<u>1,278,671</u>	<u>1,222,415</u>
		<u>4,429</u>	<u>6,242</u>

שאינם ניתנים להמרה
מוצגים כהשקעות במכשירי חוב בעלות מופחתת, למעט פקדונות בבנקים
פיקדונות בבנקים
סך הכל נכסי חוב שאינם ניתנים להמרה
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(3) פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2018	2019
ריבית אפקטיבית אחוזים	

1.27 (0.01)
2.12 1.26
3.63 5.20

נכסי חוב סחירים
בסיס הצמדה
צמוד למדד המחירים לצרכן שקלי
צמוד מט"ח

נכסי חוב שאינם סחירים
בסיס הצמדה
צמוד למדד המחירים לצרכן שקלי
צמוד מט"ח

3.86 3.34
2.66 3.15
3.29 3.26

(4) מניות

ליום 31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
עלות		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
6,642	6,231	7,079	7,698

מניות סחירות

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. ההרכב: (המשך)

(5) השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר				
2018	2019	2018	2019	
עלות		הערך בספרים		
אלפי ש"ח				
87,624	67,922	87,884	69,868	השקעות פיננסיות סחירות
152,945	170,058	168,824	196,617	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
240,569	237,980	256,708	266,485	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות וקרנות סל, קרנות השקעה, קרנות נאמנות ואופציות. לגבי התחייבויות החברה להשקעה בקרנות השקעה, ראה באור 36 ד להלן.

ב. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי

1. נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיעורי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן הריבית הממוצעת המשוקללת בגין כל אחת מקבוצות הדרוג:

31 בדצמבר		
2018	2019	
אחוזים		
		נכסים פיננסיים:
		עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי (*):
2.10	0.93	AA ומעלה
4.24	2.34	A
0.61	-	BBB
4.34	2.39	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדרוג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא A כולל A- ועד +A.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ב. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי (המשך)

2. מניות לא סחירות

השווי ההוגן של ההשקעה במניות לא סחירות הוערך באמצעות מודל DCF. ההערכה דורשת מההנהלה להניח הנחות מסוימות לגבי נתוני המודל לרבות תזרימי מזומנים חזויים, שיעורי היוון, סיכון אשראי ותנודתיות. ההסתברויות בגין האומדנים שבטווח ניתנות לאומדן מהימן וההנהלה משתמשת בהן לשם קביעת והערכת השווי ההוגן של אותן השקעות במניות לא סחירות.

ג. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך-הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
766,428	-	473	765,955	נכסי חוב סחירים
7,698	-	-	7,698	מניות
266,485	144,035	52,582	69,868	השקעות פיננסיות אחרות
1,040,611	144,035	53,055	843,521	סך הכל
1,502,834	51,541	1,271,059	180,234	נכסי חוב שאינם סחירים ונכסי חוב סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12א' לעיל)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך-הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
647,074	-	7,175	639,899
7,079	-	-	7,079
256,708	127,683	41,141	87,884
910,861	127,683	48,316	734,862
1,471,652	103,632	1,184,918	183,102

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סך הכל

נכסי חוב שאינם סחירים ונכסי חוב סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12א' לעיל)

ד. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

אלפי ש"ח	
127,683	יתרה ליום 1 בינואר, 2019
19,312	רכישות
(735)	מכירות
(2,225)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
144,035	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
(2,047)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2019
96,290	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
24,851	רכישות
(867)	מכירות
7,409	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
127,683	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
7,454	סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

במהלך שנת 2019 הועברו השקעות פיננסיות שערכן בספרים הינו 7,324 אלפי ש"ח מרמה 2 לרמה 1, מכיוון שמחירי שוק מצוטטים לנכסים אלו חזרו להיות זמינים באופן סדיר. וכן הועברו השקעות פיננסיות שערכן בספרים הינו 486 אלפי ש"ח מרמה 1 לרמה 2, מכיוון שמחירי שוק מצוטטים לנכסים אלו חדלו להיות זמינים באופן סדיר.

במהלך שנת 2018 הועברו השקעות פיננסיות שערכן בספרים הינו 7,175 אלפי ש"ח מרמה 1 לרמה 2, מכיוון שמחירי שוק מצוטטים לנכסים אלו אינם זמינים עוד באופן סדיר. בעת קביעת השווי ההוגן של נכסים אלו, השתמשה ההנהלה בשיטת הערכה לפיה כל הנתונים המשמעותיים מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ה. החברה לא מציגה נספח "מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות" מכיוון שהמידע הנדרש מוצג בבאור לעיל.

באור 13: - מזומנים ושווי מזומנים

א. מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
4,881	6,528

מזומנים למשיכה מיידית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים, לתום תקופת הדיווח, ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות יומיות 0.01% (ליום 31 בדצמבר, 2018 0.01%).

ב. מזומנים ושווי מזומנים אחרים

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
127,871	105,536
303,677	268,450
431,548	373,986

מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית

פקדונות לזמן קצר

פקדונות לזמן קצר בתאגידים בנקאיים הינם לתקופות של שבוע ועד 3 חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור 0.16%-0.32% (ליום 31 בדצמבר 2018 0.16%-0.21%).

באשר לתנאי הצמדה וריבית של המזומנים והפקדונות לזמן קצר ראה באור 34.

באור 14: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר	
2018 ו- 2019	מונפק ונפרע
רשום	
500,000,000	14,674,913

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. זכויות הנלוות למניות

1. זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.
2. סחירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

ג. קרן הון בגין שטרי הון

הקרן נובעת מהטבה של בעל השליטה בחברה בגין מתן שטר הון ללא הצמדה וריבית לחברה המהווה במהותו השקעת בעלים.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ד. דיבידנדים:

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על ידי החברה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
90,000	190,000	95,000	דיבידנד (באלפי ש"ח)
6.13	12.95	6.47	דיבידנד למניה (בש"ח)

הדיבידנדים הבאים הוכרזו וטרם שולמו לתאריך המאזן:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
100,000	-	-	דיבידנד (באלפי ש"ח)
6.81	-	-	דיבידנד למניה (בש"ח)

ה. מדיניות ודרישות הון

1. מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה"). דירקטוריון החברה קבע יעד יחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי II (להלן - "יעד הון") - ראה סעיף ו', להלן.

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

על החברה חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בהתאם להוראות שפורסמו בחודש יוני 2017 (להלן - "חוזר סולבנסי"). הוראות אלו מבוססות על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים:

נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי.

3. יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון רובד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני).

סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin).

ה. מדיניות ודרישות הון (המשך)

3. יחס כושר פירעון מבוסס סיכון (המשך)

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכוני שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים.

משטר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן – "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה - 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

בחודש פברואר 2020 שלח הממונה טיוטת מכתב למנהלי חברות הביטוח על פיו בכוונת רשות שוק ההון, ביטוח לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבה ועדכוניה לרבות גיבוש מסגרת ליישום הוראות לעניין פריסה הדרגתית של הגידול בעתודות הביטוח.

ביום 19 במרס 2020 פורסמה טיוטת חוזר המתקן את חוזר סולבנסי, להלן – "חוזר סולבנסי מתוקן".

מטרת התיקון הינה התאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבה ועדכוניה לרבות מתן אפשרות לבחור בפריסה הדרגתית של קבוצות מסוימות הומגניות של עתודות הביטוח במאזן הכלכלי, החל מיום 31 בדצמבר 2019 ועד ליום 31 בדצמבר 2032. פריסה כאמור מחייבת אישור מראש של הממונה והיא תבוא במקום פריסת ההון הנדרש לכושר הפירעון עד שנת 2024, כאמור לעיל.

4. הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

הוראות הגילוי והדיווח בקשר ליחס כושר פירעון כלכלי כלולות בחוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II אלו נוספו הוראות והבהרות להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי החל מנתוני 31 בדצמבר 2019 יכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב, כאשר דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה.

בהתאם למכתב שנשלח למנהלי חברות הביטוח ב-19 במרס 2020 מועד פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר 2019, יהיה ביום 31 באוגוסט 2020. חברת ביטוח תמסור לממונה עד ליום 30 באפריל 2020 הערכה מקורבת של יחס כושר הפירעון שלה ליום 31 בדצמבר 2019. כמו כן, חברת ביטוח פטורה מחישוב ומפרסום יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2020.

חוזר הגילוי כולל גם הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. מדיניות ודרישות הון (המשך)

4. הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי (המשך)

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני 2019 לחברה עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר. החישוב האמור, אינו מבוקר ואינו סקור.

יודגש כי התחזיות וההנחות, שהיוו בסיס להכנת דוח יחס כושר פירעון כלכלי, מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב,

מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

לפרוט נוסף, בלתי מבוקר ובלתי סקור, ראה סעיף 2.3.1 בדוח הדירקטוריון וכן דוח יחס כושר פירעון כלכלי שפורסם באתר האינטרנט של החברה.

1. דיבידנד

לחברה מדיניות דיבידנד לפיה, בכפוף להוראות כל דין, תחלק החברה דיבידנדים בסך שלא יפחת מ- 50% מרווחיה השנתיים, כהגדרתם בסעיף 302 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, ראה גם באור ד' לעיל.

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי משטר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. דירקטוריון החברה קבע כיעד יחס כושר פירעון שלא יפחת משיעור של 140% על פי הוראות משטר הסולבנסי, ללא התחשבות בתקופת פריסה וללא תקופת התאמת תרחיש מניות. כמו כן קבע הדירקטוריון שהיעד ייבחן בכל מועד חישוב של יחס כושר הפירעון בעתיד. מובהר כי אין ודאות כי החברה תעמוד ביחס כושר פירעון זה בכל נקודת זמן.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני, 2019, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום, ואשר איננו סקור ואיננו מבוקר, לחברה יחס כושר פירעון כלכלי הגבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר						
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
91,866	98,825	14,908	19,380	106,774	118,205	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ראה באור 19 להלן)
76,637	90,359	6,843	6,854	83,480	97,213	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות (ראה באור 20 להלן)
2,388,694	2,198,073	504,764	887,651	2,893,458	3,085,724	חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (ראה באור 18 להלן)
<u>2,557,197</u>	<u>2,387,257</u>	<u>526,515</u>	<u>913,885</u>	<u>3,083,712</u>	<u>3,301,142</u>	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

31 בדצמבר		
2018	2019	
ברוטו ושייר אלפי ש"ח		
450,165	451,796	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
27,000	28,825	חוזי ביטוח
477,165	480,621	חוזי השקעה
11,638	12,715	בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי החברה
<u>465,527</u>	<u>467,906</u>	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה, תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או הפסד מהשקעות שבצעה החברה. ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א. 1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

		31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019		
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו			
						ענפי רכב חובה וחבויות	
132,620	88,823	119,808	152,681	252,428	241,504	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
1,325,157	1,190,341	348,570	678,973	1,673,727	1,869,314	תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר	
1,457,777	1,279,164	468,378	831,654	1,926,155	2,110,818	סך הכל ענפי רכב חובה (** וחבויות	
						ענפי רכוש ואחרים	
642,664	602,616	24,290	28,809	666,954	631,425	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	
288,253	316,293	12,096	27,188	300,349	343,481	תביעות תלויות	
930,917	918,909	36,386	55,997	967,303	974,906	סך הכל ענפי רכוש ואחרים	
2,388,694	2,198,073	504,764	887,651	2,893,458	3,085,724	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	
8,031	4,886	27,857	29,362	35,888	34,248	הוצאות רכישה נדחות :	
91,510	101,526	7,574	2,956	99,084	104,482	ענפי רכב חובה וחבויות	
99,541	106,412	35,431	32,318	134,972	138,730	ענפי רכוש ואחרים	
						סך הכל הוצאות רכישה נדחות	
1,449,746	1,274,278	440,521	802,292	1,890,267	2,076,570	התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	
839,407	817,383	28,812	53,041	868,219	870,424	ענפי רכב חובה וחבויות (ראה באור 17 ב)	
2,289,153	2,091,661	469,333	855,333	2,758,486	2,946,994	ענפי רכוש ואחרים (ראה 17 ב להלן)	
1,409,954	1,223,856	466,062	829,284	1,876,016	2,053,140	סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות (** מתוך זה סך ההתחייבויות בגין ענף רכב חובה	

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

א. 2. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
1,613,410	1,506,634	360,666	706,161	1,974,076	2,212,795
775,284	691,439	144,098	181,490	919,382	872,929
<u>2,388,694</u>	<u>2,198,073</u>	<u>504,764</u>	<u>887,651</u>	<u>2,893,458</u>	<u>3,085,724</u>

הערכות אקטואריות:

גב' אלינור מועלם

הפרשות על בסיס הערכות אחרות:

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

סך כל ההתחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
1,514,120	1,449,746	165,824	440,521	1,679,944	1,890,267
253,409	165,791	291,156	421,768	544,565	587,559
18,115	4,400	1,991	1,337	20,106	5,737
38,818	279	(6,113)	(28,562)	32,705	(28,283)
310,343	170,470	287,034	394,543	597,377	565,013
(8,518)	(7,108)	(2,551)	(2,470)	(11,069)	(9,578)
(366,199)	(338,830)	(9,786)	(30,302)	(375,985)	(369,132)
(374,717)	(345,938)	(12,337)	(32,772)	(387,054)	(378,710)
1,449,746	1,274,278	440,521	802,292	1,890,267	2,076,570

יתרה לתחילת השנה (1)

עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת (2)

שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד ורווח השקעתי לפי הנחת ההיוון הגלומה בהתחייבויות

שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (3)

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת

תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה:

בגין שנת חיתום שוטפת

בגין שנות חיתום קודמות

סך תשלומים לתקופה (4)

יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות. הגידול בביטוח משנה בשנת 2019 בעלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת בהשוואה לאשתקד נובע מגידול בשיעור השתתפות מבטח המשנה בביטוח רכב חובה בהסכם מסוג "מכסה" בגין שנת חיתום 2019.
3. השינוי באומדן ברוטו בשנת 2019 נובע מהתפתחות חיובית בתביעות גדולות (שלא באה לידי ביטוי במלואה בשייר) בענף רכב חובה וכן מהשפעת פסק דין בנושא ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק גוף בנזיקין ומנגד הגדלת מרווח בשל חוסר הודאות הרגולטורית, המשפטית והמאקרו כלכלית הנלווית לסיכון, ראה ביאור 34.
4. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לישוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2018	2019	2018	2019	2018	2019
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
769,411	839,407	5,732	28,812	775,143	868,219
994,840	1,039,370	32,101	65,280	1,026,941	1,104,650
(10,749)	(23,210)	1,031	6,191	(9,718)	(17,019)
984,091	1,016,160	33,132	71,471	1,017,223	1,087,631
(748,768)	(790,047)	(19,726)	(40,835)	(768,494)	(830,882)
(174,882)	(198,073)	(2,670)	(15,544)	(177,552)	(213,617)
(923,650)	(988,120)	(22,396)	(56,379)	(946,046)	(1,044,499)
9,555	(50,064)	12,344	9,137	21,899	(40,927)
839,407	817,383	28,812	53,041	868,219	870,424

יתרה לתחילת השנה (1)

עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח (2)
שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו
לשנת הדוח

סך השינוי בעלות מצטברת

תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה (3)

בגין אירועים של שנת הדוח

בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח

סך תשלומים (4)

שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות
רכישה נדחות

יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים לשוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הוצאות הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ג(1). בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות (1):

ליום 31 בדצמבר 2019										
שנת חיתום										
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*)										
	9,578	11,103	11,833	10,321	8,633	7,260	6,678	5,411	6,687	8,874
		53,046	64,375	55,287	45,463	34,459	30,951	27,465	24,968	28,226
			172,775	156,245	136,402	94,451	79,743	69,084	65,679	60,387
				236,559	214,604	161,489	141,081	114,100	104,730	101,686
					259,936	205,765	182,921	147,957	129,276	129,487
						237,833	215,180	173,831	156,822	151,586
							241,709	197,328	186,089	187,729
								210,093	202,472	204,990
									211,413	220,221
										225,248
	587,559	545,560	486,660	442,981	365,516	345,403	315,308	296,918	285,330	288,527
		556,588	494,112	444,452	384,804	324,708	320,738	305,933	294,147	304,127
			507,719	463,349	407,171	339,626	296,002	312,911	299,950	310,483
				456,597	429,671	347,979	311,156	255,414	234,646	243,703
					402,707	358,371	321,764	265,240	232,937	234,506
						346,748	316,620	255,209	248,052	238,316
							318,116	244,157	238,265	244,479
								243,183	239,154	239,508
									240,241	237,859
										236,352
	(93,773)	(11,027)	(21,059)	(13,616)	(17,903)	(22,040)	(22,114)	12,231	(5,596)	7,350
	(2.92%)	(2.02%)	(4.33%)	(3.07%)	(4.65%)	(6.79%)	(7.47%)	4.79%	(2.38%)	3.02%
	3,895,811	587,559	556,588	507,719	456,597	402,707	346,748	318,116	243,183	240,241
	1,858,191	9,578	53,046	172,775	236,559	259,936	237,833	241,709	210,093	211,413
	2,037,621	577,981	503,542	334,944	220,038	142,771	108,916	76,406	33,091	28,828
	38,949									11,105
	2,076,570									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2019

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2019

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים. אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות. הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. נובע, בין היתר, משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי כאמור בביאור 202(ה) וכן מהגדלת סכומי התחייבויות הביטוחיות בעקבות השלכות אפשריות של התיקון לתקנות היוון, ראה ביאור 34(2)(6)(ב).

(**) לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

(2)ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות (1):

ליום 31 בדצמבר 2019										
שנת חיתום										
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*)										
	7,108	8,518	11,794	10,274	8,607	7,238	6,664	5,393	6,664	8,847
		28,548	64,129	55,022	45,307	34,345	30,858	27,375	24,876	27,706
			172,427	155,279	135,902	93,115	79,492	68,453	65,287	59,721
				234,918	213,812	159,451	134,991	109,607	103,877	95,924
					258,933	200,878	174,927	143,293	128,118	123,626
						229,982	207,023	168,946	150,727	142,952
							232,098	190,237	178,194	165,286
								202,882	192,071	180,147
									200,943	194,474
										197,667
	165,791	253,410	466,056	423,427	352,451	329,549	302,220	280,668	269,342	266,554
		235,643	457,251	409,302	353,007	294,614	297,709	279,522	269,882	267,451
			487,576	433,156	382,464	304,303	266,086	286,454	276,105	273,818
				442,475	403,478	317,862	279,942	236,116	219,350	213,340
					397,717	324,865	285,677	247,885	216,895	211,002
						321,348	290,217	238,618	233,661	213,543
							288,765	234,578	223,421	212,270
								233,215	225,849	207,986
									226,816	207,916
										206,569
	(114,718)	17,767	(21,521)	(19,048)	(44,710)	(26,734)	(22,679)	2,901	(7,466)	6,771
	(4.21%)	7.01%	(4.62%)	(4.50%)	(12.67%)	(9.07%)	(8.52%)	1.23%	(3.40%)	3.17%
	3,005,916	165,791	235,643	487,576	442,475	397,717	321,348	288,765	233,215	206,569
	1,765,505	7,108	28,548	172,427	234,918	258,933	229,982	232,098	202,882	197,667
	1,240,411	158,684	207,095	315,149	207,557	138,785	91,366	56,667	30,333	25,873
	33,867									8,902
	1,274,278									

תביעות ששלמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה)

בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2019

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה

וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר

2018

הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. נובע, בין היתר, משינויים בעתודות ביטוח כליי כאמור בביאור 20(ה) וכן מהגדלת סכומי התחייבויות הביטוחיות בעקבות השלכות אפשריות של התיקון לתקנות היוון, ראה ביאור 34(2)(6)(ב).

לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והיעתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

(*)

(**)

(***)

(1)

הביטוחיות בעקבות השלכות אפשריות של התיקון לתקנות היוון, ראה ביאור 34(2)(6)(ב).

לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והיעתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

(ג3). בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה (1):

ליום 31 בדצמבר 2019											
שנת חיתום											
סך הכל	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2019*											
	9,252	10,949	11,788	10,216	8,332	6,997	6,517	5,396	6,673	8,873	תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:
		52,596	63,699	54,475	44,377	34,114	30,668	27,390	24,822	28,142	לאחר שנה ראשונה
			171,394	153,619	133,853	93,218	79,373	68,275	65,377	60,043	לאחר שנתיים
				233,449	211,112	159,024	140,428	113,074	104,164	101,261	לאחר שלוש שנים
					255,424	202,373	181,957	146,724	128,650	128,939	לאחר ארבע שנים
						233,951	213,740	172,420	156,031	150,850	לאחר חמש שנים
							240,157	195,409	185,276	186,861	לאחר שש שנים
								208,171	201,614	204,089	לאחר שבע שנים
									210,540	218,977	לאחר שמונה שנים
										224,004	לאחר תשע שנים
											לאחר עשר שנים
											אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה:
	571,672	531,123	474,867	431,787	356,450	337,177	309,846	292,788	281,664	285,531	לאחר שנה ראשונה (**)
		542,794	483,296	434,752	374,960	317,766	315,126	301,739	290,339	301,029	לאחר שנתיים
			497,086	451,550	396,378	333,298	291,588	308,623	296,064	307,328	לאחר שלוש שנים
				446,654	419,828	340,827	308,058	252,788	232,980	241,613	לאחר ארבע שנים
					392,788	351,334	318,594	262,611	230,869	232,633	לאחר חמש שנים
						340,167	313,509	251,772	245,892	236,394	לאחר שש שנים
							315,418	241,248	236,446	242,349	לאחר שבע שנים
								240,502	237,313	237,028	לאחר שמונה שנים
									238,620	235,618	לאחר תשע שנים
										234,548	לאחר עשר שנים
	(99,105)	(11,671)	(22,219)	(14,867)	(17,829)	(22,401)	(23,830)	12,286	(5,641)	7,065	עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)
	(3.15%)	(2.20%)	(4.68%)	(3.44%)	(4.75%)	(7.05%)	(8.17%)	4.9%	(2.42%)	2.92%	שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים
	3,820,249	571,672	542,794	497,086	446,654	392,788	340,167	315,418	240,502	238,620	עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2019
	1,838,938	9,252	52,596	171,394	233,449	255,424	233,951	240,157	208,171	210,540	תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2019
	1,981,311	562,420	490,198	325,692	213,205	137,364	106,216	75,261	32,331	28,081	יתרת התביעות התלויות
	38,696										תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2009
	2,020,007										סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2018

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.
 (***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות, נובע, בין היתר, משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי כאמור בביאור 20(ה) וכן מהגדלת סכומי התחייבויות הביטוחיות בעקבות השלכות אפשריות של התיקון לתקנות היוון, ראה ביאור 34(ה)2(ב).
 (1) לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ג(5). נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום						
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
אלפי ש"ח						
345,903	380,999	414,971	469,176	536,172	561,413	553,102
20,695	39,525	(23,830)	(44,253)	(38,275)	16,893	(207)
34,509	25,828	4,129	-	-	-	-
31,034	27,000	27,277	27,377	24,249	9,437	2,326

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019:
פרמיות ברוטו
רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
(*) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו בשנת 2015, ישירות לעודפים השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג(6). נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות:

שנת חיתום						
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
אלפי ש"ח						
6,294	9,376	11,666	17,442	17,118	18,280	19,955
3,678	3,314	1,072	4,915	3,194	1,502	828
1,866	2,427	1,065	-	-	-	-
508	729	874	896	727	631	266

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019:
פרמיות ברוטו
רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
(*) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו בשנת 2015, ישירות לעודפים השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ג(7) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה (המשך)

רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
15,804	(207)	51,547	(112,099)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר : 2019
(46,310)	7,161	(30,090)	(51,788)	2018
(1,364)	(10,080)	5,788	(9,959)	2017

ג(8) הרכב רווח כולל בשייר בענפי חבויות אחרות

רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח כולל בגין שנת חיתום שוטפת	
שייר		ברוטו		
אלפי ש"ח				
5,851	828	6,623	1,058	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר : 2019
1,019	1,112	668	1,468	2018
1,700	2,447	1,768	2,913	2017

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות נתונים ליום 31 בדצמבר, 2019:

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה	
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003
	אלפי ש"ח			
5,518	-	-	5,479	39
244,759	-	-	244,638	121
201,519	-	-	159,180	42,339
118,205	5,276	100,985	10,168	1,776
570,001	5,276	100,985	419,465	44,275
28,825	-	-	25,772	3,053
598,826	5,276	100,985	445,237	47,328

(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: מחודש יוני 2001 הוני (ללא אופציה לקצבה) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית: תלוי תשואה

שאינו תלוי תשואה סך הכל

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2018:

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה	
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003
	אלפי ש"ח			
4,421	-	-	4,421	-
235,423	-	-	235,275	148
210,321	-	-	163,863	46,458
106,774	5,040	90,209	9,987	1,538
556,939	5,040	90,209	413,546	48,144
27,000	-	-	23,952	3,048
583,939	5,040	90,209	437,498	51,192

(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: מחודש יוני 2001 הוני (ללא אופציה לקצבה) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית: תלוי תשואה

שאינו תלוי תשואה סך הכל

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ג. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2019

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003	
		אלפי ש"ח			
38,267	-	-	37,221	1,046	פרמיות ברוטו:
268,214	638	258,924	7,604	1,048	מרכיב החיסכון
306,481	638	258,924	44,825	2,094	אחר
5,434	-	-	4,837	597	פרמיות ברוטו
160,608	746	88,639	67,829	3,394	דמי ניהול קבועים
1,984	-	-	1,830	154	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
79,784	(82)	74,820	4,329	717	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
(852)	(2)	(719)	(125)	(6)	רווח מעסקי ביטוח חיים
78,932	(84)	74,101	4,204	711	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
4,088	-	-	4,072	16	רווח כולל מעסקי ביטוח חיים
64,701	-	63,486	1,215	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
1,274	-	-	1,274	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
7,860	-	-	6,403	1,457	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
470	-	-	470	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003	
	אלפי ש"ח				
43,908	-	-	42,792	1,116	פרמיות ברוטו:
247,449	621	237,126	8,490	1,212	מרכיב החיסכון
291,357	621	237,126	51,282	2,328	אחר
5,790	-	-	5,116	674	פרמיות ברוטו
127,836	533	84,958	40,374	1,971	דמי ניהול קבועים
(251)	-	-	(233)	(18)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
76,245	129	71,669	3,371	1,076	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
(541)	(1)	(441)	(95)	(4)	רווח מעסקי ביטוח חיים
75,704	128	71,228	3,276	1,072	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
3,264	-	-	3,235	29	רווח כולל מעסקי ביטוח חיים
59,963	-	56,487	3,476	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
53	-	-	53	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
3,265	-	-	1,983	1,282	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
470	-	-	470	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003	
52,887	-	-	51,946	941	פרמיות ברוטו:
220,076	583	209,840	8,359	1,294	מרכיב החיסכון אחר
272,963	583	209,840	60,305	2,235	פרמיות ברוטו
6,222	-	-	5,457	765	דמי ניהול קבועים
141,727	456	72,106	67,124	2,041	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
744	-	-	655	89	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
75,509	319	71,906	1,920	1,364	רווח מעסקי ביטוח חיים
(1,129)	(2)	(869)	(249)	(9)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
74,380	317	71,037	1,671	1,355	רווח כולל מעסקי ביטוח חיים
3,460	-	-	3,403	57	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
51,283	-	46,394	4,889	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
369	-	-	369	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
4,001	-	-	3,245	756	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
400	-	-	400	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

א(1). פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

ליום 31 בדצמבר 2019		
ז"א	ז"ק	סה"כ
אלפי ש"ח		
85,948	11,265	97,213
85,948	11,265	97,213

שאינו תלוי תשואה

סה"כ

ליום 31 בדצמבר 2018		
ז"א	ז"ק	סה"כ
אלפי ש"ח		
75,066	8,414	83,480
75,066	8,414	83,480

שאינו תלוי תשואה

סה"כ

הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות לז"א הינו תאונות אישיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א(2). פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

לחברה אין קצבאות בתשלום בשלב זה וכל מרכיבי ההתחייבויות כאמור בסעיף א(1) מתייחסים למרכיבי סיכון אחרים.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
ז"א	ז"ק	סה"כ
אלפי ש"ח		
(*)251,792	11,304	263,096
105,366	9,185	114,551
46,176	538	46,714
(935)	(21)	(956)
45,241	517	45,758
77,409	-	77,409

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

רווח מעסקי ביטוח בריאות

הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות

סך הכל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות

פרמיה משוננת - עסק חדש

(* כולל בעיקר פוליסות פרט.)

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר 2018

סה"כ	ז"ק	ז"א
אלפי ש"ח		
253,840	11,647	(*242,193)
107,220	9,070	98,150
40,410	450	39,960
(599)	(13)	(586)
39,811	437	39,374
85,478	-	85,478

פרמיות ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 ברוטו
 רווח מעסקי ביטוח בריאות
 הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
 סך הכל רווח כולל מעסקי ביטוח בריאות
 פרמיה משוננת - עסק חדש

(* כולל בעיקר פוליסות פרט.)

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר 2017

סה"כ	ז"ק	ז"א
אלפי ש"ח		
218,617	11,472	(*207,145)
89,063	9,373	79,690
55,051	334	54,717
(1,260)	(28)	(1,232)
53,791	306	53,485
77,711	-	77,711

פרמיות ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 ברוטו
 רווח מעסקי ביטוח בריאות
 רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
 סך הכל רווח כולל מעסקי ביטוח בריאות
 פרמיה משוננת - עסק חדש

(* כולל בעיקר פוליסות פרט.)

באור 20: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים תלויי תשואה ושאינם תלויי תשואה וחוזי השקעה וביטוח בריאות

בריאות משנה	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
		סך הכל אלפי ש"ח	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
7,159	71,879	598,419	28,656	569,763	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
-	-	(4,049)	(251)	(3,798)	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי (הפסדי) השקעה (1)
-	-	53,856	3,264	50,592	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	-	(5,790)	(314)	(5,476)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
-	-	(64,822)	(4,355)	(60,467)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
-	-	(1,029)	-	(1,029)	שינויים בגין שינוי בהנחות
(316)	11,601	7,354	-	7,354	שינויים אחרים (3)
6,843	83,480	583,939	27,000	556,939	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
-	-	32,816	1,983	30,833	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
-	-	44,398	4,089	40,309	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	-	(5,434)	(297)	(5,137)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
-	-	(65,809)	(3,950)	(61,859)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
-	-	2,239	-	2,239	שינויים בגין שינוי בהנחות
11	13,733	6,677	-	6,677	שינויים אחרים (3)
6,854	97,213	598,826	28,825	570,001	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי (הפסדי) השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי (הפסדי) השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדו"ח.

2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.

3. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון.

באור 21: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

החברה וחברה מאוחדת הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממש חברות וממס רווח.

2. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

(א) הסכמים עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיימים הסכמים ענפיים, המסדירים את הטיפול בסוגיות מס ייחודיות לענף. ההסכם הענפי האחרון שנחתם הינו לשנת המס 2016. ההסכמים הענפיים מתייחסים, בין היתר, לנושאים הבאים:

א. הוצאות רכישה נדחות (DAC)

הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים, בגין שנות חיתום עד וכולל 2014, יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד 2020 על פני עשר שנים. הוצאות שבוטלו תותרנה בשנת הביטול.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

ב. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות

להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממש המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

ג. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות

יבוצע תאום חלקי של הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020, והסכום שתואם יוכר לצורכי מס במשך שלושת שנות המס הבאות.

ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנים 2017 עד 2019 נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל.

(ב) המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר 2006. על-פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממש. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ב. שיעורי המס החלים על החברה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם הקבוצה מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים
		%	
2017	24.0	17.00	35.04
2018 ואילך	23.0	17.00	34.19

ג. שומות מס

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2017. השומה של החברה המאוחדת לשנת המס 2014 נחשבת כסופית. לחברה הוצאו שומות ניכויים סופיות עד וכולל שנת 2016.

ד. מסים על הכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
99,018	101,548	77,025
1,901	(500)	5,986
9,691	(6,132)	12,220
(425)	-	-
<u>110,185</u>	<u>94,916</u>	<u>95,231</u>

מסים שוטפים
מיסים בגין שנים קודמות
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ו', ז' להלן
התאמת יתרות המיסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס

ה. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
(2,395)	(1,106)	(1,838)
-	(4,559)	5,065
<u>(2,395)</u>	<u>(5,665)</u>	<u>3,227</u>

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת רווח (הפסד) בגין נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (FVOCI)

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

1. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי הון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
-	(1,557)	-

השפעה מצטברת, נטו, ליום 1 בינואר 2018 של יישום IFRS 9 - 2014

2. מסים נדחים

סך הכל	אחרים	הפרשה לחובות מסופקים	הטבות לעובדים אלפי ש"ח	נדל"ן להשקעה	רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים	נכסים פיננסיים	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים	
(28,091)	1,133	1,418	9,688	(5,646)	(9,989)	(8,014)	(16,681)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר, 2018
6,132	431	3,333	234	(803)	(3,974)	3,929	2,982	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
1,557	-	-	-	-	-	1,557	-	שינויים אשר נזקפו להון
5,665	-	-	1,106	-	-	4,559	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(14,737)	1,564	4,751	11,028	(6,449)	(13,963)	2,031	(13,699)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2018
(12,220)	403	1,518	1,034	(8,101)	(4,787)	(4,008)	1,721	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(3,227)	-	-	1,838	-	-	(5,065)	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(30,184)	1,967	6,269	13,900	(14,550)	(18,750)	(7,042)	(11,978)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2019

לחברה הפסדי הון לצורכי מס המסתכמים לסך של כ-3,564 אלפי ש"ח בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין. המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי בנטו בסעיף התחייבויות בגין מסים נדחים.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
315,555	279,650	299,757	רווח לפני מסים על ההכנסה
35.04%	34.19%	34.19%	שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים
110,570	95,612	102,487	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל של מוסד כספי עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
876	1,395	951	הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
(70)	(345)	(45)	הכנסות פטורות
(1,327)	(1,061)	(1,046)	הכנסות משכר דירה שבגינם שולם מס ערך מוסף
(1,481)	(391)	(3,941)	מסים נדחים בשיעורי מס שונים משיעור המס הסטטוטורי
(425)	-	-	שינוי במסים נדחים בעקבות שינוי שיעורי מס
-	-	(9,447)	הפרשים זמניים בגינם לא נוצרו מסים נדחים
-	-	119	הפרשים בבסיס המדידה
182	107	165	הפסדי הון שבגינם לא נוצר מס נדחה
1,901	(500)	5,988	מסים בגין שנים קודמות
(41)	99	-	אחרים
110,185	94,916	95,231	מסים על ההכנסה
34.92%	33.94%	31.77%	שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

הטבות אחרות

החברה נוהגת להעניק לכלל עובדי המטה שלה מענקים שנתיים בהתאם לקריטריונים שהיא קובעת ובכללם עמידת החברה ביעדיה, ועמידת כל אחת מיחידות החברה ביעדיה הפרטניים, הנגזרים מיעדי החברה ומקדמים את השגתם. לכל דרגי הניהול בחברה יעדים אישיים שהם נדרשים לעמוד בהם כתנאי לקבלת מענק שנתי. במסגרת זו נקבעה גם תוכנית תגמול ייעודית לקבוצת המנהלים הבכירה של החברה, על בסיס תלת-שנתי החל משנת 2015 ולפיה, בכפוף לעמידה ביעדים שנתיים ותלת-שנתיים של רווח נקי, תשואה להון, צמיחה, מעבר מתמיד לשירות דיגיטאלי ויעד לגבי תיק המשתתפות ברווחים, ובכפוף לעמידה בתנאי סף לזכאות תהיה קבוצה זו זכאית לקבלת סכום מענק שמסגרתו הכוללת נקבעה מראש, בחלוקה מדורגת שעקרונותיה נקבעו מראש על פני שלוש שנות התוכנית.

הטבות העובדים לזמן קצר והטבות אחרות מוצגות במסגרת סעיף זכאים ויתרות זכות.

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית משכורת העובד ותקופת העסקתו יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת, או כתוכנית להפקדה מוגדרת, כמפורט להלן:

תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
9,804	11,487	11,161

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי החברה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה החברה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

א. שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2019

יתרה ליום 1 בינואר, 2019	עלות שירות שוטף	עלות שירות שוטף	הפסד (רווח) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד				יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019		
			הפסד אקטוארי בגין סטיות בניסיון עבר	הפסד אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	הפסד אקטוארי בגין שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	סה"כ (הכנסות) הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	סה"כ (הכנסות) הוצאות נטו			
84,511	18,053	18,053	2,178	8,524	1,608	-	(10,554)	21,621	-	3,568	18,053	84,511	התחייבויות להטבה מוגדרת
858	1,485	1,485	-	70	-	-	(470)	1,500	-	15	1,485	858	התחייבויות להסתגלות
(51,198)	-	-	-	(2,509)	(646)	(3,851)	6,035	(2,215)	-	(2,215)	-	(51,198)	שווי הוגן של נכסי תוכנית
34,171	19,538	19,538	2,178	6,085	962	(3,851)	(4,989)	20,906	-	1,368	19,538	34,171	התחייבות נטו בגין הטבות לעובדים

שנת 2018

יתרה ליום 1 בינואר, 2018	עלות שירות שוטף	עלות שירות שוטף	הפסד (רווח) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד				יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018		
			הפסד אקטוארי בגין סטיות בניסיון עבר	הפסד אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	הפסד אקטוארי בגין שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	סה"כ (הכנסות) הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	סה"כ (הכנסות) הוצאות נטו			
75,212	16,555	16,555	2,758	(646)	-	(12,205)	19,392	206	2,631	16,555	75,212	84,511	התחייבויות להטבה מוגדרת
1,481	-	-	499	(27)	-	(1,131)	36	-	36	-	1,481	858	התחייבויות להסתגלות
(46,236)	-	-	-	591	60	9,103	(1,565)	-	(1,565)	-	(46,236)	(51,198)	שווי הוגן של נכסי תוכנית
30,457	16,555	16,555	3,257	(82)	60	(4,233)	17,863	206	1,102	16,555	30,457	34,171	התחייבות נטו בגין הטבות לעובדים

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2018	2019	
%		
4.08	4.08	שיעור ההיוון של התחייבויות התוכנית
4.36	3.35	שיעור התשואה הצפויה על נכסי התוכנית
1.50 - 3.50	1.50-3.50	שיעור עליית שכר צפויה

ג. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, להנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת אלפי ש"ח
--

ליום 31 בדצמבר 2019:

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

שיעור עליית שכר צפוי של 1% 11,932

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי התכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 1% (6,778)

ירידת שיעור היוון של 1% 10,919

באור 23: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2018	2019	
אלפי ש"ח		
44,209	48,070	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
44,970	51,155	הוצאות לשלם
61,216	58,860	ספקים ונותני שירותים
20,292	16,547	מוסדות ורשויות ממשלתיות
713	798	חברות קשורות
35,431	32,318	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
191,509	345,256	פקדונות מבטחי משנה
31,593	45,395	חשבונות אחרים
223,102	390,651	סך הכל חברות ביטוח
76,274	38,367	מבוטחים
49,992	48,844	פרמיה מראש
2,369	2,817	אחרים
558,568	688,427	

באור 24 - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של ההתחייבות הפיננסיות. למידע נוסף בדבר החשיפה של החברה לסיכוני ריבית ונזילות, ראה באור 34.

א. פרוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר			
2018	2019	2018	2019
שווי הוגן		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
536,936	563,486	520,689	521,331
-	-	-	91,847
536,936	563,486	520,689	613,178
6,878	5,708	6,878	5,708
543,814	569,194	527,567	618,886

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

כתבי התחייבויות נדחים (1)

התחייבות בגין חכירה (2)

התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן:

תמורה מותנית בגין צירוף עסקים (3)

סך התחייבויות פיננסיות

1. השווי הוגן של כתבי ההתחייבות הנדחים, הניתן לצורכי גילוי בלבד, נקבע בהתאם למחירן בסגירת המסחר נכון למועד הדיווח.

2. לא נדרש גילוי על השווי הוגן, ראה באור 2כד(1).

3. תמורה מותנית בגין צירוף עסקים

ביום 5 בינואר 2017 התקשרה החברה בהסכם עם חברת צ'מפיון מוטורס בע"מ (להלן "צ'מפיון") וסוכנות ביטוח (להלן "הסוכנות") שהנה חברה קשורה לחברת צ'מפיון. במסגרת ההסכם רכשה החברה זכויות בתיק הביטוח של הסוכנות ובמקביל צ'מפיון החלה להציע ללקוחותיה את שירותי הביטוח של החברה. בהתאם להסכם התחייבה החברה לתמורה מותנית, בנוסף לתמורה ששולמה במזומן, כדלקמן:

א. תמורה מותנית בהתאם לבחינת ה-Loss Ratio הממוצע של הלקוחות המזכים עד לסכום מצטבר של 4 מיליון ש"ח בחלוף 4 שנים.

ב. עמלה בגין כל חידוש פוליסה בתיק הביטוח שנרכש.

להלן הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ששימשו במדידת השווי הוגן של ההתחייבות בגין תמורה מותנית שבוצעה על ידי מעריך השווי ליום הרכישה:

שיעור היוון תמורה מותנית בגין בחינת ה-Loss Ratio : 1.53%
שיעור היוון תמורה מותנית בגין חישוב עמלות: 20.5%

לעניין התנועה בהתחייבות בגין תמורה מותנית ואופן שערך ההתחייבות (הנמדדת ברמה 3 במידרג השווי הוגן) ראה באור 24ה.
לפרטים בדבר בחינת שווי מוניטין ראה באור 4 לעיל.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים נוספים

ליום 31 בדצמבר 2019				
סדרה ה'	הרחבה סדרה ד'	סדרה ד'	סדרה ג'	
רובד 2	משני	משני	משני	סוג הון
11.2018	8.2016	7.2014	12.2012	מועד הנפקה
223,000	46,000	126,775	120,000	סכום מקורי (באלפי ש"ח)
איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	גורם מנפיק
A2 - מידרוג -	A2 - מידרוג -	A2 - מידרוג -	A2 - מידרוג - (דירוג ביום ההנפקה A3)	דירוג החוב וחברה מדרגת
לא צמוד	לא צמוד	לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	תנאי הצמדה
סחיר	סחיר	סחיר	סחיר	סחיר/לא סחיר
3.27% קבועה	4.35% קבועה	4.35% קבועה	4.3% קבועה	ריבית נקובה
3.44%	2.99%	4.55%	4.54%	ריבית אפקטיבית
221,958	47,506	129,603	122,264	ערך בספרים (באלפי ש"ח)
244,297	51,106	140,847	127,236	שווי הוגן (באלפי ש"ח)
בתשלום אחד, בנובמבר 2028	בתשלום אחד, בינואר 2025	בתשלום אחד, בינואר 2025	בתשלום אחד, בדצמבר 2023	מועדי תשלום הקרן
בחודשים מאי ונובמבר של כל אחת מהשנים 2019 עד 2028 (כולל)	בחודשים ינואר ויולי של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)	בחודשים ינואר ויולי של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2013 עד 2023 (כולל)	מועדי תשלום הריבית
כן (ראה ג להלן)	כן (ראה ג להלן)	כן (ראה ג להלן)	כן (ראה ג להלן)	זכות לפדיון מוקדם

פרמיה והוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת רכיב ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2019 הינה בתוספת פרמיה בסך של 1,506 אלפי ש"ח ובניכוי הוצאות הנפקה בסך של 2,858 אלפי ש"ח המופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים נוספים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018				
סדרה ה' (*)	הרחבה סדרה ד'	סדרה ד'	סדרה ג'	
רובד 2	משני	משני	משני	סוג הון
11.2018	8.2016	7.2014	12.2012	מועד הנפקה
223,000	46,000	126,775	120,000	סכום מקורי (באלפי ש"ח)
איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	גורם מנפיק
A2 - מידרוג	A2 - מידרוג	A2 - מידרוג	A2 - מידרוג (דירוג ביום ההנפקה A3)	דירוג החוב וחברה מדרגת
לא צמוד	לא צמוד	לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	תנאי הצמדה
סחיר	סחיר	סחיר	סחיר	סחיר/לא סחיר
3.27% קבועה	4.35% קבועה	4.35% קבועה	4.3% קבועה	ריבית נקובה
3.44%	2.99%	4.55%	4.54%	ריבית אפקטיבית
221,599	48,078	129,374	121,638	ערך בספרים (באלפי ש"ח)
221,015	49,450	136,283	130,188	שווי הוגן (באלפי ש"ח)
בתשלום אחד, בנובמבר 2028	בתשלום אחד, בינואר 2025	בתשלום אחד, בינואר 2025	בתשלום אחד, בדצמבר 2023	מועדי תשלום הקרן
בחודשים מאי ונובמבר של כל אחת מהשנים 2019 עד 2028 (כולל)	בחודשים ינואר ויולי של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)	בחודשים ינואר ויולי של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2013 עד 2023 (כולל)	מועדי תשלום הריבית
כן (ראה ג להלן)	כן (ראה ג להלן)	כן (ראה ג להלן)	כן (ראה ג להלן)	זכות לפדיון מוקדם

(*) בחודש נובמבר, 2018 הונפקו תעודות התחייבות (סדרה ה') תמורת סך של כ- 221.6 מיליוני ש"ח. תמורת ההנפקה, על פי אישור המפקח על הביטוח, מוכרת כהון רובד 2, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של הון רובד 2 כאמור בהוראות הממונה לעניין הרכב הון עצמי של מבטח.

פרמיה והוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת רכיב ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2018 הינה בתוספת פרמיה בסך של 2,078 אלפי ש"ח ובניכוי הוצאות הנפקה בסך של 3,638 אלפי ש"ח המופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

ג. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת – זכות לפדיון מוקדם ומועדי פרעון

1. החברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע, את תעודות ההתחייבות (סדרה ג') ותעודות ההתחייבות (סדרה ד') כעבור 8 שנים ממועד הנפקתן (להלן: "המועד הראשון לפדיון מוקדם"). לאחר המועד הראשון לפדיון מוקדם, ביחס לכל סדרה, תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, את תעודות ההתחייבות מהסדרה הרלבנטית, במועד כל תשלום ריבית. ככל שלא תנצל החברה את זכותה לפדות בפדיון מוקדם איזו מתעודות ההתחייבות במועד הראשון לפדיון מוקדם ביחס לכל סדרה, תשולם תוספת ריבית למחזיקי תעודות ההתחייבות הרלוונטיות על הריבית אותה נושאות תעודות ההתחייבות הרלוונטיות באותה עת, בגין יתרת התקופה בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ביחס לתעודות ההתחייבות. על אף האמור, אם שיעור ההון המוכר של החברה לאחר הפדיון המוקדם יעלה על 120% מההון המינימאלי הנדרש מהחברה, תוכל החברה לבצע פדיון מוקדם ללא צורך באישורו המוקדם של המפקח על הביטוח, ראה גם סעיף ד(1)(ב) להלן.
2. החברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע, את תעודות ההתחייבות (סדרה ה') כעבור 7 שנים ממועד הנפקתן (להלן: "המועד הראשון לפדיון מוקדם"). לאחר המועד הראשון לפדיון מוקדם, תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, את תעודות ההתחייבות מסדרה ה', בכל עת. ככל שלא תנצל החברה את זכותה לפדות בפדיון מוקדם איזו מתעודות ההתחייבות במועד הראשון לפדיון מוקדם ביחס לכל סדרה, תשולם תוספת ריבית למחזיקי תעודות ההתחייבות הרלוונטיות על הריבית אותה נושאות תעודות ההתחייבות הרלוונטיות באותה עת, בגין יתרת התקופה בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ביחס לתעודות ההתחייבות.
3. ביום 1 בדצמבר, 2018 ביצעה החברה, בהתאם למנגנון תעודות ההתחייבות, פדיון מוקדם מלא של תעודות התחייבות (סדרה ב') של החברה כמפורט לעיל, כאשר סך תמורת הפדיון המוקדם (כולל ריבית והצמדה) הסתכם ב- 55,739 אלפי ש"ח. עם ביצוע הפדיון המוקדם, פרעה החברה את מלוא התחייבויותיה למחזיקי תעודות התחייבות (סדרה ב') של החברה. לפירעון המוקדם כאמור לא היתה השפעה על הרווח והפסד של החברה.

31 בדצמבר	
2018	2019
אלפי ש"ח	
6,438	139,458
122,060	16,092
4,332	185,297
174,007	11,440
220,730	275,074
527,567	627,361

להלן מועדי הפרעון (*):
 שנה ראשונה
 שנה שנייה
 שנה שלישית
 שנה רביעית
 שנה חמישית ואילך

(* מזה, התחייבויות בגין חכירה:

ליום 31 בדצמבר	
2019	
אלפי ש"ח	
11,417	
11,526	
11,633	
11,440	
54,048	
100,064	

שנה ראשונה
 שנה שנייה
 שנה שלישית
 שנה רביעית
 שנה חמישית ואילך
 סה"כ

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ד. תעודות ההתחייבות הינן בעלות מאפיינים כמפורט להלן:

1. נסיבות משהות

א. בהתקיימן של "נסיבות משהות להון משני מורכב" ידחו תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית בגין תעודות התחייבות (סדרה ג' וסדרה ד') אשר תמורתן הוכרה על ידי הממונה כהון משני מורכב.

"נסיבות משהות להון משני מורכב" בהתאם להוראות המפקח על הביטוח משמען: התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:
ביחס לדחיית תשלום ריבית - היעדר רווחים ראויים לחלוקה בחברה, כמשמען בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"), וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית הרלוונטי.

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית:

1. סכום ההון העצמי המוכר של החברה ירד אל מתחת להון המינימאלי הנדרש ממנה (על פי הוראות הדין החלות על החברה על פי הנחיות המפקח על הביטוח (להלן: "ההסדר התחיקתי")), וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית ו/או הקרן הרלוונטי.

2. דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון המינימאלי הנדרש ממנה (על פי ההסדר התחיקתי) ובלבד שהתקבל לכך אישור המפקח על הביטוח מראש.

3. דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית ו/או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של תעודות ההתחייבות, ובלבד שהתקבל לכך אישור המפקח על הביטוח מראש.

4. המפקח על הביטוח הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית עקב פגיעה משמעותית בהון העצמי המוכר של החברה או אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון המינימאלי הנדרש ממנה (על פי ההסדר התחיקתי).

ב. ביום 4 במרס, 2018 פורסמה עמדת הממונה בדבר "הגדרת הון מוכר והון נדרש במכשירי הון מורכב" לפיה, לאחר ביטול תקנות ההון, הפרשנות הראויה למונחים "הון נדרש" ו"הון מוכר" בתנאי מכשירי הון מורכב, לעניין נסיבות משהות, תהיה בהתאם להגדרות המונחים הרלוונטיים בחוזר סולבנסי וחוזר הון עצמי לכושר פירעון, כמפורט להלן:

1. המונח "הון נדרש" (לרבות "הון מינימאלי נדרש" ומונחים דומים) - יפורש בהתאם להגדרת המונח "סף הון מינימאלי (MCR)" בחוזר סולבנסי בגבולו העליון (45% מ-SCR), כשהוא מחושב ללא ההוראות בתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות.

2. המונח "הון עצמי" (לרבות "הון מוכר" ומונחים דומים) - יפורש בהתאם להגדרת המונח "הון עצמי" בחוזר סולבנסי.

ג. בהתקיימן של "נסיבות משהות להון רובד 2" ידחו תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית בגין תעודות התחייבות (סדרה ה') אשר תמורתן הוכרה על ידי המפקח על הביטוח כהון רובד 2.

"נסיבות משהות להון רובד 2" בהתאם להוראות המפקח על הביטוח משמען: התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:
ביחס לדחיית תשלום ריבית - היעדר רווחים ראויים לחלוקה בחברה, כמשמען בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"), וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית הרלוונטי.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ד. תעודות ההתחייבות הינן בעלות מאפיינים כמפורט להלן:

1. נסיבות משהות (המשך)

ג. (המשך)

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית:

1. סכום ההון העצמי המוכר של החברה ירד אל מתחת ל- 80% מהון נדרש לכושר פירעון (SCR) (כהגדרתו בחוזר הסולבנסי), בהתאם להוראות הפריסה אשר בחוזר הסולבנסי או בהתאם לכל הוראה מחייבת אחרת שתקבע על ידי הממונה או על פי הדין (להלן: "ההון הנדרש לנסיבות משהות"), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח, וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית ו/או הקרן הרלוונטי.
2. דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש לנסיבות משהות ובלבד שהתקבל לכך אישור המפקח על הביטוח מראש.
3. דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית ו/או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של תעודות ההתחייבות, ובלבד שהתקבל לכך אישור המפקח על הביטוח מראש.
4. הממונה הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית עקב פגיעה ביחס כושר פירעון של החברה או אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון הנדרש ממנה לכושר פירעון (SCR).

2. שיעבודים:

בהתאם לשטר הנאמנות, תעודות ההתחייבות אינן מובטחות בשעבוד כלשהו. החברה הבת תהא רשאית להנפיק כתבי התחייבות נוספים וכן סדרות נוספות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות, שתעמודנה בדרגת בטחון עדיפה, זזה או נחותה לתעודות ההתחייבות, וכן להנפיק כתבי התחייבות נדחים וסדרות של כתבי התחייבות נדחים.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ה. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד בחלוקה לרמות:

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
5,708	5,708	-	-
563,486	-	-	563,486

התחייבות מותנית בגין תיק לקוחות

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת אשר ניתן גילוי לגבי שווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
6,878	6,878	-	-
536,936	-	-	536,936

התחייבות מותנית

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת אשר ניתן גילוי לגבי שווי ההוגן

התנועה בהתחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן והמסווגות לרמה 3

התחייבות מותנית
אלפי ש"ח
6,878
(201)
(969)
5,708
(201)

יתרה ליום 1 בינואר, 2019
 סך השינויים שהוכרו ברווח והפסד פרעונות
 יתרה ליום 31 בדצמבר, 2019
 סך השינויים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין התחייבויות המוחזקות נכון ליום 31 בדצמבר, 2019

התחייבות מותנית
אלפי ש"ח
5,913
2,206
(1,241)
6,878
2,206

יתרה ליום 1 בינואר, 2018
 סך השינויים שהוכרו ברווח והפסד פרעונות
 יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
 סך השינויים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין התחייבויות המוחזקות נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ו. התחייבויות בגין חכירה

מידע בדבר התחייבויות בגין חכירה לפי פילוח מועדי תשלום:

ליום 31 בדצמבר 2019

ערך נוכחי של דמי חכירה מינימליים			מרכיב ריבית	דמי חכירה	
44,423	1,593	46,015			משנה ועד חמש שנים
47,424	6,624	54,049			יותר מחמש שנים
91,847	8,217	100,064			סה"כ התחייבויות הנובעות מפעילות מימון

בגין חכירות מסוימות, עשויה הקבוצה להידרש בתשלום דמי חכירה נוספים, התלויים בשינויים במדד המחירים לצרכן.

ז. שינויים בהתחייבויות הנובעים מפעילות מימון

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	שינויים אחרים	הכרה בהתחייבויות בגין חכירה	תזרים מזומנים	השפעת יישום לראשונה של IFRS16	יתרה ליום 1 בינואר 2019	
521,331	642	-	-	-	520,689	אגרות חוב
91,847	2,103	13,603	(11,431)	87,572	-	התחייבויות בגין חכירה
5,708	(201)	-	(969)	-	6,878	התחייבויות מותנית
618,886	2,544	13,603	(12,400)	87,572	527,567	סה"כ התחייבויות הנובעות מפעילות מימון

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שינויים אחרים	תזרים מזומנים	יתרה ליום 1 בינואר 2018	
520,689	2,743	166,318	351,628	אגרות חוב
6,878	2,206	(1,241)	5,913	התחייבויות מותנית
527,567	4,949	165,077	357,541	סה"כ התחייבויות הנובעות מפעילות מימון

ח. דירוג

ביום 19 באוגוסט 2019 פרסמה מדרוג דוח דירוג עדכני במסגרתו הותירה על כנו דירוג Aa3 לאיתנות הפיננסית של החברה (IFSR) ודירוג A2 לכתבי ההתחייבויות הנדחים סדרות ג', ד' ו-ה'.

באור 25: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2019

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
269,570	36,911	306,481
252,963	10,133	263,096
1,525,352	486,271	2,011,623
2,047,885	533,315	2,581,200
83,888	(37,392)	46,496
<u>2,131,773</u>	<u>495,923</u>	<u>2,627,696</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
סך הכל פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2018

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
257,040	34,317	291,357
243,829	10,011	253,840
1,685,391	394,837	2,080,228
2,186,260	439,165	2,625,425
90,598	(137,573)	(46,975)
<u>2,276,858</u>	<u>301,592</u>	<u>2,578,450</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
סך הכל פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2017

שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
241,323	31,640	272,963
208,769	9,848	218,617
1,870,776	69,676	1,940,452
2,320,868	111,164	2,432,032
(138,116)	(624)	(138,740)
<u>2,182,752</u>	<u>110,540</u>	<u>2,293,292</u>

פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
סך הכל פרמיות שהורווחו

(*) השינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה נובע בעיקר מביטוח כללי.

באור 26 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
3,231	436	4,893
420	(420)	3,050
1,538	(1,813)	8,869
9,351	(3,644)	15,646
(119)	345	(115)
14,421	(5,096)	32,343
6,529	(2,286)	29,426
15,589	15,261	15,143
22,118	12,975	44,569
27,799	(14,350)	16,262
-	1,558	(507)
(790)	997	(2,878)
27,009	(11,795)	12,877
29,057	47,824	38,914
1,770	8,753	(4,290)
14	3,939	(3,740)
5,130	7,824	8,884
99,519	64,424	129,557
522	214	161

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות

תלויות תשואה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות

שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים:

הכנסות מנדל"ן להשקעה:

שערוך נדל"ן להשקעה

הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (א)

נכסים המוצגים בעלות מופחתת (ב)

הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד

רווחים (הפסדים) מריבית, הפרשי הצמדה ושער מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים

הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

באור 26: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
-	1,641	118
-	(83)	(625)
-	1,558	(507)

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
עליות (ירידות) נטו שנזקפו לרווח והפסד
סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין
נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח כולל
אחר

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בעלות מופחתת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
(3,226)	2,423	(1,609)
2,436	(1,426)	(1,269)
(790)	997	(2,878)

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים
המוצגים בעלות מופחתת
עליות (ירידות) ערך, נטו שנזקפו לרווח
והפסד
סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין
נכסים המוצגים בעלות מופחתת

באור 27: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
5,886	5,476	5,137
336	314	297
6,222	5,790	5,434

דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול קבועים בגין חוזי השקעה
סך הכל הכנסות מדמי ניהול

באור 28: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
17,429	64,872	96,067
531	-	-
17,960	64,872	96,067

עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה
נדחות בגין ביטוח משנה (*)
עמלות אחרות
סך הכל הכנסות מעמלות

(*) הגידול בעמלות ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה בשנים 2019 ו-2018 נובע מהסכם מסוג "מכסה" בענפי רכב חובה ודירות בגין שנות חיתום אלו ומגידול בשיעור השתתפות מבטח המשנה בין השנים בחלק מההסכמים.

באור 29: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
			בגין חוזי ביטוח חיים:
			תביעות ששולמו ותלויות בגין מקרי מוות, נכות ואחרים
70,703	84,495	92,233	
14,416	19,792	18,500	בניכוי ביטוח משנה
56,287	64,703	73,733	
1,955	1,873	1,733	פוליסות שמועדן תם
64,643	58,594	60,126	פוליסות שנפדו
122,885	125,170	135,592	סך כל התביעות
4,570	(16,949)	5,918	גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
744	(251)	1,984	גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
128,199	107,970	143,494	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
1,362,614	1,606,741	1,661,929	ברוטו
31,758	228,212	434,645	ביטוח משנה (*)
1,330,856	1,378,529	1,227,284	בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:
89,063	107,220	114,551	ברוטו
7,578	5,750	5,383	ביטוח משנה
81,485	101,470	109,168	בשייר
1,540,540	1,587,969	1,479,946	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

(*) הגידול בתשלומים והשינוי בהתחייבויות ביטוח משנה בשנים 2019 ו-2018 נובע מהסכם מסוג "מכסה" בענפי רכב חובה ודירות בגין שנות חיתום אלו ומגידול בשיעור השתתפות מבטח המשנה בין השנים בחלק מההסכמים.

באור 30 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
321,618	377,612	381,827
(36,789)	(23,800)	(13,063)
284,829	353,812	368,764
11,865	18,195	27,206
11,501	15,620	13,416
308,195	387,627	409,386

הוצאות רכישה:
הוצאות רכישה
שינוי בהוצאות רכישה נדחות
סך הוצאות רכישה
עמלות שוטפות אחרות
הוצאות שיווק אחרות
סך הכל הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 31 - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
317,394	356,770	380,313
35,651	39,990	54,404
53,273	56,968	50,822
79,134	102,141	94,323
2,101	2,161	2,139
20,976	23,215	20,417
4,047	4,098	4,026
8,982	14,491	17,380
32,600	34,430	29,012
554,158	634,264	652,836
94,793	104,205	109,321
333,119	393,232	395,243
126,246	136,827	148,272
-	-	10,060
56,203	65,875	73,645

שכר עבודה ונלוות
פחת והפחתות (*)
אחזקת משרדים ותקשורת
שיווק ופרסום
דמי ניהול לחברה האם (ראה באור 135)
עמלות כרטיסי אשראי ובנקים
אחזקת רכב
ייעוץ משפטי ומקצועי
אחרות
סך הכל (**)
בניכוי:
סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
(*) כולל השפעת תקן IFRS16 בשנת 2019 (ראה באור 2כד(1))
(**) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

באור 32: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
15,706	18,194	20,475
-	-	1,842
135	879	2,222
(524)	460	342
<u>15,317</u>	<u>19,533</u>	<u>24,881</u>

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
כתבי התחייבות נדחים
הוצאות ריבית בגין חכירה
ריבית למבטחי משנה
שערוך התחייבות מותנית
סך הכל הוצאות מימון

באור 33: - רווח למניה

רווח בסיסי ומדולל למניה

חישוב הרווח הבסיסי והמדולל למניה התבסס על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות כדלהלן:

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר

2017	2018	2019
אלפי ש"ח		
205,370	184,734	204,526
מספר מניות באלפים		
14,675	14,675	14,675

רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות
(בנות 1 ש"ח ע.ג.)

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי ומדולל
למניה

כללי

במסגרת פעילותה השוטפת חשופה החברה למגוון רחב של סיכונים, כאשר התממשותם עלולה לפגוע בשווי ההוגן של נכסיה ו/או לעלייה בהתחייבויותיה, להפר את יציבותה ולפגוע ביכולתה לקיים את התחייבויותיה ללקוחותיה. לפיכך חשוב ליצור בחברה תשתית מתאימה להבנה, זיהוי ומדידה של הסיכונים אליהם היא חשופה ולניטור שוטף שלהם, תשתית לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות וכן להבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. מערכת בקרה וניהול זו מהווה מרכיב מרכזי וחיוני לניהול התקין של החברה ולהבטחת יכולתה לקיים את התחייבויותיה.

החברה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח כללי, ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוח בריאות.

פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים.

בנוסף, עצם היות החברה חברת ביטוח ישירה דיגיטלית חושפת אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני מוניטין;
- סיכוני אבטחת מידע וסייבר;
- סיכונים אסטרטגיים.

לסיכונים אלה נלווים סיכונים כלליים כגון: סיכונים משפטיים, סיכוני רגולציה, סיכונים עיסקיים (כדוגמת שינוי בטעמי הציבור וכו') וסיכונים גיאוגרפיים.

א. דרישות חוקיות

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים הינם:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבוטחים קיימים ועתידיים, לרבות סיכונים מהותיים הנובעים מהנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה (משתתפות ברווחים).
  - כימות החשיפה והערכת השפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי כלים ואמות מידה שיוגדרו ע"י המבטח והערכת אופן ניהולם של הסיכונים שזוהו.
  - הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.
  - דיווח תקופתי למנהל הכללי, לדירקטוריון ולוועדות ההשקעה בדבר הסיכונים.
  - מתן התייחסות לסיכונים הגלומים במוצרים חדשים, שינויי תקנון, כניסה לתחום השקעות חדש ובעת התקשרות בעסקה שעל פי קביעת הדירקטוריון יש לה פוטנציאל להשפעה מהותית על התוצאות העסקיות של הגוף המוסדי או על כספי לקוחותיו.
- לחברה מנהל סיכונים אשר פועל, בין השאר, ליישום הדרישות הרגולטוריות בתחום זה.

א. דרישות חוקיות (המשך)

- דרישות רגולטוריות שונות לעניין ניהול הסיכונים חלות על החברה והעיקריות שבהן:
  - חוזר 1-9-2014, פרק 10 לקודקס הרגולציה בנושא "ניהול סיכונים בגופים מוסדיים".
  - דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
  - הוראות לעניין ניהול סיכוני האשראי, הערכתם והבקרה עליהם.
  - הוראות לעניין ניהול החשיפה למבטחי משנה.
  - הוראות לעניין הטיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, אבטחת מידע, מיקור חוץ, ציות ובקרה על דיווח כספי (SOX).
  - חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
- לעניין משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ראה ביאור 15.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים לעיל, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ותאבון סיכון שנקבעו מראש ומתוך שמירה על יעדיה העסקיים של החברה ועל איתנותה הפיננסית.

החברה פועלת ליישום מסגרת של ניהול סיכונים כולל (Enterprise Risk Management), במטרה ליצור מודעות לסיכון בכל פעילויותיה, ליצור יכולת להערכת הסיכונים השונים, להטמיע את מדידת הסיכונים בתהליכים העסקיים ולהתאים את החשיפה הכוללת לתאבון הסיכון ולסיבולת הסיכון של החברה. במסגרת זו ננקטות פעולות לבניית תשתית תהליכית לטיפול בסיכונים העיקריים אליהם חשופה החברה. מבוצע זיהוי, מיפוי, הערכה וכימות של סיכונים פיננסיים, ביטוחיים ותפעוליים והערכת הבקרות על סיכונים אלה לרוחב הפעילויות של החברה, תוך שיפור מתמיד ביכולת הכימות של הסיכונים השונים.

ניהול הסיכונים בחברה מבוסס על שלושה "קווי הגנה":

- קו הגנה ראשון - היחידות העסקיות:

היחידות העסקיות אחראיות לזיהוי, הערכה, ניטור, הפחתה ודיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם ולבקרתם. אחריות זו כוללת, בין השאר, הגדרת תהליכים, נהלים פנימיים וקבלת החלטות. הגורמים העסקיים נעזרים ביחידות תומכות, ביניהן אקטואריה, כספים, יעוץ משפטי, ציות, יחידת הבקרה ומערכות מידע.

- קו הגנה שני - אגף ניהול סיכונים:

אגף ניהול סיכונים, משלים את פעילות ניהול הסיכונים של הגורמים העסקיים ואחראי על גיבוש מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בחברה, על פיתוח כלים ושיטות להערכת הסיכונים וכן להערכת הסיכון הכולל אליו היא חשופה. אגף ניהול סיכונים עוסק באופן בלתי תלוי בגיבוש המלצות להנהלה ולדירקטוריון בדבר רמת הסיכון הכוללת, בנייתו ודיווח על רמת החשיפה לסיכונים, באישור מוצרים והתקשרויות עסקיות משמעותיות מהיבט הסיכון וביישום הוראות הממונה בדבר ניהול סיכונים. כחלק חשוב מתפקידו, אגף ניהול סיכונים מאתגר את זיהוי והערכת הסיכונים של הגורמים העסקיים ואת הפעולות הננקטות על ידם לטיפול בסיכון ומסייעת בחיזוק יכולות הגורמים העסקיים לזיהוי והערכת סיכונים, לניהולם ובקרתם. אגף ניהול הסיכונים (אשר כולל את הבקרה, פניות הציבור, תחומי SOX, אבטחת מידע וסייבר) פועל בשיתוף פעולה עם האגפים התומכים ביניהם, אקטואריה, כספים ויעוץ משפטי.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

- קו הגנה שלישי ביקורת פנים:

אחראית על ביצוע ביקורות עצמאיות ובלתי תלויות ומאתגרת את התהליכים הפנימיים, הבקורות, הנהלים והמערכות בכל תהליכי העבודה של החברה.

במסגרת יישום משטר כושר פירעון, המבוסס על עקרונות סולבנסי II בישראל, פועלת החברה במטרה ליצור יכולת להערכה עצמית של ההון הכלכלי הנדרש לפעילותה. כחלק מניהול הסיכונים, פועלת החברה לבקרה והערכה של פעילויות עסקיות משמעותיות גם בהיבטי ההון ולשילוב שיקולי הון כלכלי בתהליכי קבלת ההחלטות.

החברה רואה במתודולוגיה זו בסיס להערכת הסיכון הכולל אליו היא חשופה, על בסיס כלכלי, ובוחנת את הלימות ההון הכלכלי המוערך שלה ביחס לסיכון כולל זה. בנוסף, החברה בונה תהליכים לבחינה של הלימות ההון שלה אל מול הסיכון הכולל. בחינה כזו מבוצעת על בסיס תרחישים לגורמי סיכון ומספקת לחברה אינדיקציה לגבי הלימות ההון ביחס לסיכונים.

דירקטוריון החברה מספק עקרונות כתובים לניהול הסיכונים הכולל, וקובע מדיניות בדבר תאבון סיכון וחשיפות לסיכונים השונים (כגון סיכונים ביטוח, ביטוח משנה, סיכון שער חליפין, סיכון שיעור ריבית, סיכון אשראי, וכן שימוש במכשירים פיננסיים שונים), דרכי המדידה שלהם, המגבלות לסיכונים השונים ודרכי הבקרה והדיווח על סיכונים אלו. הדירקטוריון עוקב אחר עמידה במגבלות שנקבעו באמצעות הדיווחים המוגשים לו.

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת ההפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית והגבלת הפסדים אלו בהתאם לתאבון הסיכון ומדיניות שנקבעה, זאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

בחברה קיימים פורומים שונים לניהול סיכונים. הפורומים מתכנסים על בסיס תקופתי לצורך זיהוי והערכה של סיכונים והערכת הבקורות והכלים לניהולם וכן הגדרת תאבון הסיכון שלהם. תהליכי העבודה בחברה מוסדרים על ידי נהלים והחברה פועלת לשיפור מתמיד של תהליכי העבודה ומערכי הבקרה והדיווח.

החברה משקיעה באמצעים רבים לשיפור מערכי הבקרה במוקדי הסיכון השונים. כמו כן, החברה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם איכותי ומקצועי, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה, והינה מחייבת יישום מטרות ומדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה החברה:

סיכונים שוק ונזילות

החברה מנהלת את השקעותיה בהתאם להוראות הדין, מדיניות ההשקעה ומדיניות ניהול הסיכונים שאושרה על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה של נכסי הפוליסות המשתתפות ברווחים וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו. הדירקטוריון קבע מגבלות חשיפה כוללת (לרבות: אג"ח, הלוואות, מניות וכו') כאשר המגבלות מתייחסות ללווה בודד, קבוצת לווי, חשיפה לענפים ודירוג.

ניהול ההשקעות בחברה מתבצע על ידי אגף השקעות, ניהול הסיכון מתבצע באמצעות שמירה על פיזור באפיקי ההשקעה השונים, אחזקה של נכסים בארץ ובח"ל, ניתוח האיתנות הפיננסית של החברות והגופים אליהם נחשפת החברה ועמידה במגבלות החשיפה לסיכונים אשראי וסיכונים שוק כפי שקבע דירקטוריון וועדות ההשקעה של החברה.

יחידת בקרת השקעות מבקרת באופן שוטף את העמידה במגבלות הדירקטוריון, ועדות ההשקעה ותקנות ההשקעה. ועדות ההשקעה מקבלות דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של החברה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור שערי הריבית, שערי אינפלציה ושערי חליפין של מטבע חוץ, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני שוק ונזילות (המשך)

כימות ובחינת סיכוני שוק נעשים באמצעות מערכת ממוכנת באגף ניהול סיכונים. החישובים מתייחסים לסיכוני שוק בראייה כלכלית וחשבונאית. הכלי המרכזי למדידת סיכוני השוק נעשה בעיקר באמצעות תרחישי קיצון שונים, המהווים אינדיקציה להפסד אפשרי. תרחישים אלה מבוססים על אירועים היסטוריים או היפותטיים וההנחות בבסיסם מתעדכנות תקופתית בהתאמה לשינויים בסביבה הכלכלית, בגורמי הסיכון ובמאפייני התיקים.

סיכוני הנזילות מנוהלים על ידי מעקב שוטף על מצב מח"מ הנכסים בתיק השקעות מול מח"מ התחייבויות בתיק ההשקעה. הנושא נדון בדירקטוריון ובוועדות ההשקעה של תיקי הנוסטרו ותיקי פוליסות המשתפות ברווחים.

סיכונים ביטוחיים

סיכוני הביטוח העיקריים נובעים בעיקר מתמחור, חיתום, הערכת רזרבות ביטוחיות וקטסטרופות. סיכוני הביטוח מנוהלים על-ידי אגף אקטואריה ומנהל הסיכונים. בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי, קובע הדירקטוריון את תאבון הסיכון ומגבלות החשיפה של החברה לסיכונים אלו. כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, החברה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות קפדנית, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, החברה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה.

החברה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה, בין היתר, הגבלת החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש, בהתאם לתאבון הסיכון של החברה כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

סיכוני אשראי של ההשקעות

סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון מנוהלים על-ידי אגף ההשקעות ומבוקרים על ידי אגף ניהול הסיכונים בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדת ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקרן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לוויים, חשיפה לדירוגי סיכון אשראי, נזילות, בטוחות וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות.

לוועדות ההשקעה של החברה מובאות לאישור גם עסקאות אשראי בהתאם ובכפוף למדרגי הסמכויות על פי מדיניות ההשקעה.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ו' להלן.

סיכוני אשראי של מבטחי משנה

סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים ברמת הדרוג של המבטח. סיכוני מבטחי משנה מנוהלים על ידי מחלקת ביטוח משנה ואגף ניהול הסיכונים המביאים בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי זנב ארוך / קצר, למבטח משנה בודד ובהתחשב גם במגבלות הקבועות בהסדר החוקתי. למידע בדבר דירוג יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ז' להלן.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכונים תפעוליים

הסיכונים התפעוליים העיקריים בחברה מנוהלים על-ידי המנהלים האחראים על הפעילויות השונות, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים.

הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות החברה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את החברה לאי עמידה בדרישות גולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים.

אגף ניהול סיכונים ביצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים סייבר וסיכונים IT. בנושא ניהול סיכונים מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות חוזר המפקח בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות למניעת מעילות והונאות, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון של החברה.

מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלות בחברה יחידת בקרה ייעודית אשר מבקרת את תהליכי העבודה השוטפים ובודקת עמידה במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי היחידות העסקיות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים. בנוסף, קיימות גם בקורות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון הביטוחי (על ידי מיכון שאלוני חיתום והפחתת שיקול הדעת מנציג המכירות) וכן הגבלת חשיפה לסיכון תפעולי.

סיכונים אבטחת מידע וסייבר

פעילות החברה נשענת על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה, ועליית המדרגה באיומי הסייבר בארץ ובעולם, עולה רמת הסיכון הן לחברה והן ללקוחותיה.

החברה נערכת להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים על מנת להגן על שרידות מערכות המידע וכן על נתוני הלקוחות שלה.

דירקטוריון החברה אישר מדיניות בנושא אבטחת מידע וסייבר החברה פועלת ליישם תהליכים ובקורות לניהול סיכון הסייבר.

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים", וחוזר 2016-9-14 "ניהול סיכונים הסייבר בגופים המוסדיים" בוצעו ניתוח איומים וכן סקר להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים IT וסיכונים סייבר על תהליכי הליבה בחברה, לרבות התייחסות לאירועים בעלי פוטנציאל לגרימת נזק.

סיכונים משפטיים

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות וניהול מוצרים, היועצת המשפטית של החברה אחראית לניהול הסיכון המשפטי, מסתייעת במידת הצורך ביעוץ משפטי חיצוני ומעניקה תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לגורמים הרלוונטיים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים, וברכיזו התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה. על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציות להוראות הרלבנטיות להן. בפברואר 2014 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוזר ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים (2013-9-20) ועמדת ממונה קריטריונים להערכת אפקטיביות של תכנית ציות ואכיפה פנימית ומדיניות הממונה ליישומה (ש.ה 2013-57738) ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

מוצרים חדשים

תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם.

בקרה על סיכונים

החברה רואה בבקרה אפקטיבית רכיב חשוב במערך ניהול הסיכונים. החברה מפעילה מערך בקרה ארגוני. מערך זה אחראי על ביצוע בקרה על מכלול היבטים בפעילות החברה, בכלל זה בקרה על הסיכונים לסוגיהם.

כמו כן, פעילותם הבלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים, אגף אקטואריה ואגף כספים מספקת רובד בקרה נוסף על הסיכונים.

בפרט, אגף ניהול הסיכונים מבקרת את החשיפה הכוללת לסיכונים בפעילות החברה ומבצע בקרות על סיכוני השוק, אשראי ונזילות, בכלל זה בקרה על עמידה במגבלות לסיכוני שוק בפעילות הנוסטרו והמשתתפות של החברה, במגבלות לחשיפות למבטחי משנה ובמגבלות לסיכוני אשראי שנקבעו במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים.

בנוסף המבקרת הפנימית של החברה עורכת ביקורות תקופתיות, בין השאר, בהתבסס על סקרי סיכונים שבוצעו ע"י יחידת ניהול סיכונים.

ג. סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד ובשערי החליפין של מטבע חוץ.

קביעת מדיניות ההשקעות נעשית על ידי ועדות השקעה בהתאם לדין במסגרת מדיניות ההשקעה השנתית. דירקטוריון החברה מגדיר את תאבון הסיכון בכל אחד מהפרמטרים שלהלן. יחידת בקרת ההשקעות מוודאת את העמידה במדיניות בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע.

1. חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם, זכאי המוטב, תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברה חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי החברה מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול על היקף הנכסים.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה. ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של נכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים המוצגים בשווי הוגן ולפיכך, בניתוח הרגישות להלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

באור 34 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר, ביחס לשינויים שמתוארים להלן, אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ליום 31 בדצמבר 2019

שיעור השינוי בשע"ח של המט"ח (4)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(15,403)	15,403	(2,028)	2,028	(14,540)	14,540	(1,998)	3,018
רווח (הפסד) נקי (2)							
(15,403)	15,403	(2,028)	2,028	(14,540)	14,540	8,662	(7,096)
רווח כולל (הפסד) נקי (2)							

ליום 31 בדצמבר 2018

שיעור השינוי בשע"ח של המט"ח (4)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(17,263)	17,263	(3,905)	3,905	(13,859)	13,859	(10,398)	10,812
רווח (הפסד) נקי (2)							
(17,263)	17,263	(3,905)	3,905	(13,859)	13,859	262	732
רווח כולל (הפסד) נקי (2)							

(1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי.

ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מופחתת ושאין נלקחים בחשבון בבדיקת נאותות העתודות, מזומנים ושווי מזומנים התחייבויות פיננסיות, פקדונות ויתרות מבטחי משנה. ניתוח הרגישות כולל השפעה אפשרית על התחייבויות בביטוח חיים אשר מהוונות בריבית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמית אי נזילות. לגבי ביטוח כללי, בעקבות המעבר לנוהג המיטבי החברה החלה להוון את התחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015.

ירדה בעתיד בריבית ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות אלה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ- 23 מליון ש"ח אחרי מס (שנה קודמת 30 מליון ש"ח לאחר מס). עליה בעתיד בריבית ב-1% תביא לקיטון בהתחייבויות אלה ולהגדלת הרווח והרווח הכולל בסך של כ- 22 מליון ש"ח אחרי מס (שנה קודמת 28 מליון ש"ח לאחר מס). ניתוחי הרגישות בגין ביטוח כללי, כאמור לעיל, אינם כוללים השפעת תקנות ההיוון כאמור בבאור 34ה'.

(2) תוצאות מבחני הרגישות מוצגים נטו לאחר ניכוי השפעת המס.

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלוטין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה.

(4) שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ כולל בגין מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסית. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" ממחישה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני רבית:

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
			נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
1,225,960	286,269	939,691	נכסי חוב סחירים
1,263,557	41,142	1,222,415	נכסי חוב שאינם סחירים
78,825	25,671	53,154	השקעות פיננסיות אחרות
380,514	6,528	373,986	מזומנים ושווי מזומנים
913,885	-	913,885	נכסי ביטוח משנה
3,862,741	359,610	3,503,131	סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר
1,926,818	121,033	1,805,785	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (1)
5,789,559	480,643	5,308,916	סך כל הנכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
618,886	-	618,886	התחייבויות פיננסיות
42,278	12,715	29,563	התחייבות בשל הטבות לעובדים
3,769,048	467,906	3,301,142	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
345,257	-	345,257	אחרים
4,775,469	480,621	4,294,848	סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
373,354	-	373,354	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (2)
640,736	-	640,736	הון
5,789,559	480,621	5,308,938	סך כל ההון וההתחייבויות
640,736	22	640,714	סך כל הנכסים בניכוי התחייבויות

(1) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: נדל"ן להשקעה, מניות, נכסים בלתי מוחשיים, הוצאות רכישה נדחות, רכוש קבוע וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים אשר סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח, חייבים ויתרות חובה).

(2) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות מיסים נדחים וזכאים ויתרות זכות.

הערות:

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים קיימת חשיפה לשערי ריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

4. סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
			נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
1,143,814	310,154	833,660	נכסי חוב סחירים
1,313,833	35,162	1,278,671	נכסי חוב שאינם סחירים
76,149	23,128	53,021	השקעות פיננסיות אחרות
436,429	4,881	431,548	מזומנים ושווי מזומנים
526,515	-	526,515	נכסי ביטוח משנה
3,496,740	373,325	3,123,415	סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר
1,734,645	103,711	1,630,934	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (1)
5,231,385	477,036	4,754,349	סך כל הנכסים
			התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
527,567	-	527,567	התחייבויות פיננסיות (2)
34,171	11,638	22,533	התחייבות בשל הטבות לעובדים
3,549,239	465,527	3,083,712	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה אחרים
191,509	-	191,509	
4,302,486	477,165	3,825,321	סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
403,903	-	403,903	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (3)
524,996	-	524,996	הון
5,231,385	477,165	4,754,220	סך כל ההון וההתחייבויות
524,996	(129)	525,125	סך כל הנכסים בניכוי התחייבויות

(1) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר – כוללים: נדל"ן להשקעה, מניות, נכסים בלתי מוחשיים, הוצאות רכישה נדחות, רכוש קבוע וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים אשר סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח, חייבים ויתרות חובה).

(2) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות מיסים נדחים וזכאים ויתרות זכות.

הערות:

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים קיימת חשיפה לשערי ריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2019						
סך הכל	נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
223,169	-	223,169	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
354,131	-	354,131	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
142,597	-	142,597	-	-	-	רכוש קבוע
255,160	-	255,160	-	-	-	נדל"ן להשקעה
913,885	-	-	-	732,395	181,490	נכסי ביטוח משנה
27,609	-	-	-	27,609	-	נכסי מיסים שוטפים
542,841	-	-	-	106,524	436,317	פרמיות לגבייה חייבים ויתרות חובה
39,249	-	10,139	28	522	28,560	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
474,115	474,115	-	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות:
939,691	-	-	57,040	365,625	517,026	נכסי חוב סחירים
1,222,415	-	-	47,502	493,344	681,569	נכסי חוב שאינם סחירים
7,698	-	-	-	-	7,698	מניות
266,485	-	-	103,490	-	162,995	אחרות
2,436,289	-	-	208,032	858,969	1,369,288	סך הכל השקעות פיננסיות
6,528	6,528	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
373,986	-	-	25,986	-	348,000	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
5,789,559	480,643	985,196	234,046	1,726,019	2,363,655	סך כל הנכסים

(* עיקר החשיפה למט"ח מתייחסת לדולר ארה"ב.)

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
סך הכל	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
640,736	-	640,736	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות פיננסיות
618,886	-	-	-	214,111	404,775	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,301,142	-	-	-	2,427,956	873,186	התחייבויות מסים נדחים
467,906	467,906	-	-	-	-	התחייבויות בטבות לעובדים, נטו
30,184	-	30,184	-	-	-	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
42,278	12,715	-	-	-	29,563	זכאים ויתרות זכות
-	-	-	-	-	-	סך הכל התחייבויות
688,427	-	32,318	-	-	656,109	סך הכל הון והתחייבויות
5,148,823	480,621	62,502	-	2,642,067	1,963,633	סך הכל חשיפה מאזנית
5,789,559	480,621	703,238	-	2,642,067	1,963,633	
-	22	281,958	234,046	(916,048)	400,022	

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018						
סך הכל	נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
186,399	-	186,399	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים הוצאות רכישה נדחות
341,069	-	341,069	-	-	-	רכוש קבוע
52,827	-	52,827	-	-	-	נדל"ן להשקעה
224,890	-	224,890	-	-	-	נכסי ביטוח משנה
526,515	-	-	-	382,417	144,098	נכסי מיסים שוטפים
-	-	-	-	-	-	פרמיות לגבייה
575,807	-	-	-	104,488	471,319	חייבים ויתרות חובה
39,176	-	10,179	52	-	28,945	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
472,155	472,155	-	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות:
833,660	-	-	58,889	245,241	529,530	נכסי חוב סחירים
1,278,671	-	-	24,571	479,830	774,270	נכסי חוב שאינם סחירים
7,079	-	-	-	-	7,079	מניות
256,708	-	-	112,770	-	143,938	אחרות
2,376,118	-	-	196,230	725,071	1,454,817	סך הכל השקעות פיננסיות
4,881	4,881	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
431,548	-	-	66,032	-	365,516	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>5,231,385</u>	<u>477,036</u>	<u>815,364</u>	<u>262,314</u>	<u>1,211,976</u>	<u>2,464,695</u>	סך כל הנכסים

(* עיקר החשיפה למט"ח מתייחסת לדולר ארה"ב.)

באור 34 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018						
סך הכל	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
524,996	-	524,996	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות פיננסיות
527,567	-	-	-	121,638	405,929	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,083,712	-	-	-	2,164,030	919,682	התחייבויות מסים נדחים
465,527	465,527	-	-	-	-	התחייבויות בטבות לעובדים, נטו
14,737	-	14,737	-	-	-	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
34,171	11,638	-	-	-	22,533	זכאים ויתרות זכות
22,107	-	-	-	22,107	-	סך הכל התחייבויות
558,568	-	35,431	-	-	523,137	סך הכל הון והתחייבויות
4,706,389	477,165	50,168	-	2,307,775	1,871,281	סך הכל חשיפה מאזנית
5,231,385	477,165	575,164	-	2,307,775	1,871,281	
-	(129)	240,200	262,314	(1,095,799)	593,414	

6. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים:

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
	נסחרות		נסחרות	
%	במדד	%	במדד	
מסה"כ	ת"א 125	מסה"כ	ת"א 125	
30.9	2,378	70.9	5,021	ענף משק:
16.2	1,246	5.8	411	בנקים
10.5	809	9.1	645	נדלן ובינוי
4.6	351	6.9	486	ביטחוניות
31.8	2,452	7.3	516	השקעה ואחזקות
6.0	462	100.0	7,079	מסחר
100.0	7,698			סך הכל

ד. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. חברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן. יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
2. חוזים תלויי תשואה בביטוח חיים – על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות ירד מכל סיבה שהיא תהיה במקביל ירידה זהה בגובה התחייבויות החברה.
3. סיכון הנזילות של החברה נובע בעיקר מיתרת הנכסים שאינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים כ-92% (כ-5,309 מליון ש"ח) מכלל נכסי החברה. מתוך יתרת הנכסים האמורה, סך של כ-1,391 מליון ש"ח הינם מזומנים ונכסים סחירים הניתנים למימוש מייד.
4. על פי כללי ההשקעה על החברה להחזיק בנכסים נזילים כהגדרתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30% מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בתקנות השקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות במאזן.

(1) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוח בריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

כספי חסכון – מועדי פירעון חוזיים, למשל גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון ימשך כהוני ולא כקצבה.

עתודה מפרמיה- לפי תאריך תום הכיסוי הביטוחי.

אובדן כושר עבודה בתשלום – על בסיס אומדן אקטוארי .

תביעות תלויות ו- I.B.N.R – מדווח תחת העמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

(2) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח כללי ברוטו מחושבים על בסיס אומדן אקטוארי המקצה לסך ההתחייבויות הבלתי מהוונות מועד משוער על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר. סך ההתחייבויות כוללות גם עתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(3) מועדי הפירעון של כתבי התחייבויות נדחים והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (*)

ללא מועד פרעון מוגדר	מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	
סך הכל		אלפי ש"ח				
215,418	157,426	12,613	3,689	10,497	15,457	15,736
						ליום 31 בדצמבר 2019
190,254	134,863	12,268	2,937	10,307	16,597	13,282
						ליום 31 בדצמבר 2018

(*) לא כולל חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

מעל 5 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים	עד שנה	
סך הכל	אלפי ש"ח			
2,913,112	416,608	480,489	874,399	1,141,616
				ליום 31 בדצמבר 2019
2,774,806	390,784	457,562	810,665	1,115,795
				ליום 31 בדצמבר 2018

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה

מעל 10 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה (*)	ערך בספרים	
סך הכל	אלפי ש"ח				
689,053	27,842	506,015	155,196	618,886	ליום 31 בדצמבר 2019:
					התחייבויות פיננסיות
28,825	-	-	28,825	28,825	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה
					ליום 31 בדצמבר 2018:
616,702	237,584	357,242	21,876	527,567	התחייבויות פיננסיות
					התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה
27,000	-	-	27,000	27,000	

(*) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה עומדים לפירעון לפי דרישה. התחייבויות אלו סוגו כעומדות לפירעון עד שנה למרות שמועדי פירעון בפועל עשויים להיות בשנים מאוחרות יותר.

ה. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים הם בסיס העסק של החברה. סיכונים אלה כוללים בין היתר:

- **סיכוני חיתום:** הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

- **סיכוני רזרבה:** הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות הביטוחיות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם בן היתר מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (1) סיכון מודל – הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
- (2) סיכון פרמטר – הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

- **סיכון קטסטרופה:** החשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד הביטוחי המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ-1.8% הינה כ-2,870 מיליון ש"ח ברוטו ו-כ-45 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח בבאור ד' – נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי, בבאור 18 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה לפי חשיפה ביטוחית.

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות

כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח. פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. תוכניות ביטוח מסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
 בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.
- 2. מוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה (בעיקר משכנתא בפרמיה קבועה ואובדן כושר עבודה) עתודה זו מחושבת לכל כיסויי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים כולל שיעור הריבית (להלן ריבית תעריפית) לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה על ידי חישוב תיאורטי, הידוע בשם "Net premium Reserve" לפיו במקום להתחשב בהוצאות ועמלות באופן ישיר, החישוב מבוסס על "פרמיה נטו" אשר כוללת את העלות הצפויה במרכיב התביעות בלבד ואינה כוללת את השיעור הכלול בתעריף עבור העמלות וההוצאות וזאת לפי הנחות החישוב.
- 3. תביעות מתמשכות בתשלום:
  - בתביעות בתשלום מסוג אובדן כושר עבודה העתודה מחושבת לפי מקדמי הרזרבה של מבטחי משנה המתבססים על גיל המבוטח ביום התביעה, ותק התביעה וצפי לתקופת תשלום עתידית של התביעה.
  - בתביעות בתשלום מסוג הכנסה למשפחה, בה החברה מתחייבת לתשלום הקצבה עד לסיום תקופת הביטוח, העתודה מחושבת כהיוון יתרת התשלומים לתאריך הדוח הכספי בריבית היוון התואמת את שיעור הריבית חסרת סיכון לטווח ארוך בתוספת 50% פרמית אי נזילות.
- 4. התחייבויות בגין גמלאות המשולמות

התחייבויות בגין גמלאות משולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלאות מחושבת בהתאם להסתברות למשיכת גמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים וכן על פי שיעורי ביטולים צפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלא עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח.

שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, שיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, הנקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי. פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. באופן דומה תחושב הפרשה הדרגתית גם עבור פרמיות שתתקבלנה בעתיד במסגרת הפוליסות וזאת ממועד קבלת הפרמיות. הסכום להשלמה שייפרס בעתיד באמצעות K אינו מהותי.
- 5. עתודות ל- IBNR (תביעות אשר ארעו וטרם דווחו) במוצרי סיכון טהור, מחלות קשות, הוצאות רפואיות ותאונות אישיות מחושבות בהתבסס על ניסיון מצטבר בתיק תוך שימוש במודלים סטטיסטיים עם מרווח שמרנות כמקובל לחישוב עתודות.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

6. ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מעתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), הפרשה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.
7. ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים ובריאות מבוססות על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות עקיפות.

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. שיעור ההיוון

בגין מוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה בשיעור 2.5%, צמודה.

שיעור ההיוון יכול להשתנות כתוצאה משינויים מהותיים בשיעור הריבית שוק לטווח ארוך.

שינויים בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל או להקטין את עתודות הביטוח כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). החברה בדקה את נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (LAT) ומצאה כי בהתחשב בגובה העתודות הקיימת, אין צורך בהשלמה הנובעת מ-LAT.

2. שיעורי תמותה ותחלואה

(א) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(ב) ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים.

יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה הפוכה של הגדלת תוחלת החיים וקיטון בשיעור התמותה. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

לחברה אין קצבאות בתשלום בשלב זה.

(ג) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה. בענף אובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה.

ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין מחלות קשות, אובדן כושר עבודה, ניתוחים ואשפוז ונכות מתאונה.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

3. שיעורי לקיחת גמלא

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חיסכון, התנהלו, בגין כספים שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלא. שיעור זה נקבע על פי הנחיות הפיקוח תוך התאמה לניסיון החברה.

4. שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות, בגין חלק מביטוחי הבריאות וכן על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן והן מביטול יזום על ידי הלקוח. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה והן מבוססות על סוג המוצר, משך החיים של המוצר ומגמות מכירה.

5. שיעורי המשכיות

ישנם ביטוחי חיים קבוצתיים בהם זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה התחייבות המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי.

ככל ששיעור ההסתברות שהחוזה הקולקטיבי לא יחודש (שיעור המשכיות גבוה יותר) כך גדלה ההתחייבות הביטוחית עקב המשך ביטוח בתנאים קודמים, ללא התאמת החיתום לשינוי במצבו הבריאותי של המבוטח.

6. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות

ליום 31 בדצמבר 2019 ו-2018

שיעור לקיחת גמלא		שיעור תחלואה		שיעור תמותה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		רווח (הפסד)
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
-	-	-	-	-	-	-	-	

נבחן הצורך בהגדלת עתודה הנובעת מחישוב נאותות העתודה בתנאי התרחישים שלעיל. בבדיקה נמצא כי אין השפעה על הרווח והפסד בתרחישים אלו.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

שינויים באומדנים ובהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. בשנת 2019 עודכנו ההנחות בגין שיעור ריבית ההיוון המשמש בקביעת העתודה לתביעות מתמשכות בתשלום בגין תביעות אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה. כתוצאה מכך חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות (בשייר) בסך של כ-1,892 אלפי ש"ח וקיטון באותו סכום ברווח לפני מיסים על הכנסה (בשנת 2018 קיטון בהתחייבות בסך של כ-888 אלפי ש"ח וגידול באותו סכום ברווח לפני מיסים על הכנסה).

2. בדיקת נאותות העתודות (LAT)

בחודש אוגוסט 2015 פורסם חוזר ביטוח שעניינו אופן חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT) בביטוח חיים ובריאות ("חוזר ה-LAT"). החוזר מתייחס לנושאים הבאים:

- הנחיות מדידה לגבי שני מאפיינים של תזרימי המזומנים העתידיים: חוסר נזילות (באמצעות פרמיית אי נזילות) וסיכונים ביטוחיים אשר אינם ניתנים לפיזור ("Cost of non-hedgeable risks", CNHR).
- בחירת הנחות דמוגרפיות לצורך חישוב האומדנים השוטפים תעשה ברמה של "Best Estimate" תוך הפעלת שיקול דעת.
- הנחת הריבית והתשואה המתאימה תהיה על פי עקום הריביות חסר סיכון לתאריך הדיווח.
- שימוש בשווי העדכני של נכסים שאינם נמדדים בספרים בשווי הוגן.

החברה בדקה את נאותות העתודה בהתאם לחוזר ומצאה כי אין צורך בהפרשה נוספת.

בחודש מרס, 2020 פורסם חוזר ביטוח שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – הנחת ריבית אשר השפעתו על התחייבויות החברה הינה זניחה.

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת

החברה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, רכב רכוש, דירות, עסק וחבויות.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות בביטוח רכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה. התעריף לביטוח רכב חובה מחייב אישור של המפקח על הביטוח ומפורסם באתר האינטרנט של המפקח. התעריף הינו דיפרנציאלי, מבוסס על פרמטרים המומלצים על ידי המפקח.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים ואחריות מקצועית. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב-"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת (המשך)

פוליסות לביטוח מקיף ולביטוח צד ג' בענף רכב רכוש מעניקות למבוטח כיסוי לנזקים לרכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק, והכיסוי בגין צד שלישי מוגבל בנוסף לסכום המצוין בפוליסה. הפוליסה בכללותה חייבת אישור על ידי המפקח. התעריף גם הוא מחייב אישור. התעריף הינו תעריף אקטוארי, בחלקו דיפרנציאלי, דהיינו מותאם לסיכון ולא אחיד לכלל המבוטחים. התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, בחלקם קשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) ובחלקם קשורים לאפיוני המבוטח והנוהג ברכב (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום משולב באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות, מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים, נועד לבדוק

את ניסיון התביעות של המבוטח וכולל בין היתר הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות והצגת אישור מיגון עדכני.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי דירות רכוש ועסק רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות דירות רכוש ועסק רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, צנרת, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות לרבות הוצאות עקיפות ליישובן

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כלשהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור מדיניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת האקטואר לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות, שכחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשיעורי הריבית, ובעיותי ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון Loss Ratio ו-Risk premium לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

(ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי (לדוגמה נזק טבע חריג בהיקפו), שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

(ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

(ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי) וניסיון התביעות בפועל.

(ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה בפול מתבססת על חישוב שבוצע על ידי אקטואר הפול.

(3) פירוט השיטות האקטוארית בענפי הביטוח העיקריים

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי:

Chain ladder/Link Ratio

שיטות אלו מתבססות על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות וכן התפתחות כמות התביעות), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות קיימות ועתידיות. תנאי הכרחי לשימוש בשיטות אלה הנו קיום מידע מספיק של תביעות שאירעו בעבר על מנת להעריך את סך כל התביעות הצפויות. ההבדל בין שתי השיטות נובע מדרך חישוב ממוצע ההתפתחות (ממוצע פשוט או ממוצע משוקלל).

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטוארית בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

Bornhuetter Ferguson

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף ואומדן נוסף המבוסס על ניסיון התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בדרך כלל בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סך כל התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, על סמך שיטות אחרות (כגון: chain ladder). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים. ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות בפועל. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע כמו בשנות חיתום צעירות ובפרט בגין חשיפה שטרם נחשפה לסיכון. שימוש בשיטה זו דורש תשומת לב האקטואר בבחירת התקופה לפיה יחושב האומדן המוקדם, על האומדן להיות מהימן מספיק וכן רלוונטי דיו לתקופה האמורה.

(א) ענף רכב רכוש

המודל בו החברה משתמשת מחושב לפי שיטת Chain Ladder, ברמת רבעון נזק. ברבעוני נזק אחרונים החברה משתמשת בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס תביעה גלומה.

המודל מבוסס נתונים ברמת ברוטו, חלקו ע"פ נתוני התפתחות תשלומים בפועל, חלקו ע"פ נתוני התפתחות העלות המצטברת (תשלומים + תלויות) בפועל. כל הנתונים כוללים גביית השתתפות עצמית, להוציא תשלומי שיבוב.

עבור תשלומי שיבוב נעשה חישוב נפרד המבוסס על התפתחות העלות המצטברת בפועל ברמת רבעוני נזק. לחברה יש את הניסיון הנדרש על מנת לבחון התפתחות עלויות שיבוב באופן סטטיסטי ולהעריך את הפרשות בכלים אקטואריים.

(ב) ענף רכב חובה

ההתחייבות של ענף רכב חובה מחולקות לשלוש:

1. הפרשות טרם ניכוי ביטוחי משנה (למעט נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ לתקופת חיתום עד 31 במרס 2001).
2. הפרשות בגין נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ, לתקופת חיתום עד 31 במרס 2001.
3. הפרשות בגין חלקו של המבטח בנזקי חברת הפול.

התחייבויות אלו בניכוי הפרשות בגין ביטוח משנה מהוות את התחייבויות החברה בשייר.

ההפרשות בגין ביטוח משנה מחולקות לשתיים:

1. הפרשות בגין ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים (excess of loss).
2. הפרשות בגין ביטוח משנה מסוג יחסי (quota share).

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ב) ענף רכב חובה (המשך)

מרכיב ההפרשות הראשון מבוסס על חישובים לפי שיטת Chain Ladder, ברמת שנת חיתום. בשנות החיתום האחרונות החברה משתמשת בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס תביעה גלומה.

המודל מבוסס חישובים על פי שני בסיסי נתונים שונים, ביניהם נעשה מיצוע משוקלל, כדלקמן:

- בסיס נתונים על התפתחות תשלומים בפועל לפני ניכוי ביטוח משנה.
- בסיס נתונים על התפתחות העלות המצטברת (תשלומים + תלויות) בפועל לפני ניכוי ביטוח משנה.

השקלול בין שני החישובים, האחד על בסיס תביעות משולמות והשני על בסיס תביעות משולמות ותלויות, מגביל את ה-IBNR לסכום גדול או שווה לאפס על מנת לוודא כי ההערכות האקטואריות לא תהיינה נמוכות מסך הערכת מחלקת תביעות.

המודל המחשב את ההפרשות מבוסס על נתוני תביעות ברוטו שאינן גדולות וכן מחשבת החברה הפרשה נוספת בעבור תביעות שיתפתחו לכדי תביעות גדולות על בסיס התפתחות העלות המצטברת (תשלומים + תלויות).

ההפרשות בגין חלקו של המבטח בנזקי הפול מבוססות על הערכתו של אקטואר חברת הפול לגבי סך התביעות התלויות של הפול, וההוצאות הישירות הנובעות מהן ליום 31 בדצמבר 2019 (כולל הפרשה לתביעות שעליהן טרם התקבל דיווח).

ההפרשות בגין ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים (excess of loss) מבוססות התפתחות העלות המצטברת (תשלומים + תלויות) כאשר בסיס הנתונים כולל את כל התביעות שהוערכו מעבר למיליון ש"ח.

ההפרשות בגין ביטוח משנה מסוג יחסי (quota share) מבוססות על סך ההפרשות, כולל ההפרשות בגין חלקו של המבטח בנזקי הפול, בניכוי ההפרשות בגין ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים (excess of loss).

ההפרשות בגין נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ מחושבות על בסיס נתוני התביעות בתיק אישי ישיר.

(ג) ענף דירות

המודל בו החברה משתמשת הוא Chain Ladder על בסיס העלות המצטברת (תשלומים + תלויות) בפועל לפני ניכוי ביטוח משנה. המודל מיושם ברמת רבעון נזק והנתונים המשמשים בו הם ברמת התביעות ברוטו.

ברבעוני הנזק האחרונים נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על תביעה גלומה.

הפרשות בגין ביטוחי משנה מסוג יחסי (surplus, quota share) מבוססות על סך ההפרשות לפני ניכוי ביטוח משנה.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטוארית בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ד) ענפים מקובצים

בין הענפים המקובצים ניתן למנות את ענף בתי עסק, חבות צד ג', חבות מעבידים, אחריות מקצועית ובנקים למשכנתאות. עבור ענפים אלו בהם קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו תביעות תלויות המסתמכות על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי אגף תביעות וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ה) חישוב הוצאות עקיפות לישוב תביעות

בהתאם לכללי ה-IFRS, מחושבת הפרשה להוצאות עקיפות לישוב תביעות לגבי כל התביעות התלויות ללא תלות בשנת החיתום. החישוב מתבסס על שיטת המח"מ שבבסיסה מייחסת הוצאות עקיפות לפי מח"מ ברמת הענף.

(ו) החל מיום 31 בדצמבר 2015 מיישמת החברה את בדיקת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי שנכללו בעמדת הממונה מחודש ינואר 2015.

בהתאם לעקרונות אלו:

(1) עתודה שחושבה על ידי אקטואר, תחשב כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" אם קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות.

בבדיקת עקרון זה כהגדרתו בחוזר בצעה החברה את החישוב של הסיכון הרנדומלי והסיכון הסיסטמי. הסיכון הסיסטמי חושב לאחר שמופו מרב ההשפעות האפשריות הפנימיות והחיצוניות על ההתחייבויות. עבור ענפי חובה וחבויות החברה העמידה עתודה על מנת להיות בטוחה כי הינה הולמת לנדרש בחוזר.

בשל ריבוי הנושאים הפתוחים כעת בתחום המשפטי והרגולטורי ללא הכרעה (ראו ה34(2)(6) להלן) לדעת החברה קיימת אי ודאות ברמה גבוהה יותר כעת למול תקופה מקבילה אשתקד. לאור האמור הגדילה החברה את המרווח הסיסטמי בגין סיכונים אלו ליום 31 בדצמבר, 2019 בסכום של כ- 42 מלש"ח. ככל שאי הודאות בנוגע לנושאים אלו תתבהר, החברה תשקול באם להתאים את רמת הסיכון המהווה בסיס לחישוב המרווח בגין ההתחייבויות הביטוחיות.

(2) שיעור היוון תזרים המזומנים - ריבית ההיוון מבוססת על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.

(3) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק).

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(4) הנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- (א) בוצע היוון להתחייבויות התלויות בענפי רכב חובה, רכב רכוש ודירות לפי שיעור ריבית שנתי המבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמית אי נזילות. שיעור ההיוון יכול להשתנות כתוצאה משינויים בשיעור הריבית חסרת הסיכון. אם שיעור ההיוון שילקח בחשבון לצורך חישוב ההתחייבויות הביטוחיות יהיה נמוך יותר, אזי ההתחייבויות תגדלנה ולהיפך.
- (ב) העתודה בענפי רכב חובה וחבויות כוללת מרווח סיכון מפורש שנקבע על פי עקרונות הנוהג המיטבי.
- (ג) הנחת היסוד בכל המודלים האקטוארים הנה שהתפתחות התביעות בעבר משקפת התנהגות דומה בעתיד.

(5) רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

- ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
- היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה.
- יצויין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמטיים.

(6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

- א. בהערכת העתודות בביטוח כללי החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. השינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח הביא להקטנת ההתחייבויות הביטוחיות בענפים האמורים בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח (2018 - גידול בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח).

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי: (המשך)

ב. ריבית היוון תביעות עתיות

ביום 1.10.17 נכנס לתוקף תיקון לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 (להלן בהתאמה: "תיקון", "תקנות" ו-"מועד התיקון") אשר הפחית את שיעור ריבית ההיוון הקבועה בתקנות משיעור של 3% שהיה מקובל עד אז. התיקון התבסס על המלצות ועדה בין משרדית ברשות השופט (בדימוס) ד"ר אליהו וינוגרד שפורסמו בחודש מרס 2016 ("וועדת וינוגרד").

עד למועד התיקון, ובהתאם לפסקי דין של בית המשפט העליון שקבעו ששיעור ריבית ההיוון בעת חישוב ניכוי קצבאות הביטוח הלאומי מהפיצוי שנפסק לניזוק יהיה של 3%, היוונו בתי המשפט גם את סכום הפיצויים שנפסקו בשל נזק גוף בנזיקין (דהיינו בגין תביעות עתיות שסולקו בסכום חד פעמי) באותו השיעור.

בעקבות וועדת וינוגרד והתיקון האמור, הגדילה החברה את ההפרשות בענפי חובה וחבויות: בשנת 2016 בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח, בשנת 2017 הוגדלה ההפרשה בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח ובשנת 2018 הוקטנה ההפרשה בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח, קיטון אשר נובע בעיקרו מעסקת ביטוח משנה בגין שנת חיתום 2018.

בחודש אוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין, בנושא ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין, בו נקבע כי שיעור ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף כאמור, ימשיך לעמוד על 3% תוך אימוץ מנגנון העדכון עליו המליצה וועדה בין משרדית לבחינת הנושא (להלן – "הוועדה"), דהיינו, שאחת לשנתיים יבדוק החשכ"ל האם במחצית השנה שקדמה לבדיקתו ירד או עלה ממוצע הריבית של אג"ח קונצרני לטווח של 25 שנה בדירוג של AA, ביותר מנקודת אחוז, ואם כך קרה, יעדכן החשכ"ל את הריבית בנקודת אחוז בכיוון הרלוונטי, אלא אם לדעתו מתקיימות סיבות חריגות שאינן מצדיקות את העדכון כאמור.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת פסק הדין האמור והקטינה את ההפרשות בענפים חובה וחבויות בסך של כ- 31 מיליון ש"ח לפני מס. יתרת ההפרשה עומדת על סך של כ- 21 מיליון ש"ח בשייר וזאת עקב תביעות שיבוב של המל"ל כנגד החברה.

ג. טיוטת תקנות השיבוב של ביטוח לאומי

בחודש ינואר 2018 התקבלה במסגרת התכנית הכלכלית לשנת 2019 החלטת הממשלה בעניין שינוי מנגנון ההתחשבנות בין המוסד לביטוח לאומי לחברות הביטוח לגבי תאונות דרכים. על פי החלטה זו תבוטל זכות השיבוב הפרטנית הקיימת למוסד לביטוח לאומי בגין תאונות דרכים. חלף זכות שיבוב זו, ייקבע הסדר התחשבנות כולל במסגרתו יועבר מידי שנה למוסד סכום קבוע מפרמיית הביטוח לצורך כיסוי חבותן של חברות הביטוח. כמו כן, תוסדר גם חבות חברות הביטוח ביחס לתאונות דרכים שאירעו בין השנים 2014 - 2018. נכון למועד פרסום הדוח, הסכום הגלובאלי המוצע בטיוטת תקנות השיבוב, כמו גם אופן חלוקתו בין החברות הוא כזה שעלול להביא את החברה לחיוב ביתר לעומת הליך השיבוב הפרטני.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פירעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו. החברה משקיעה חלק מנכסיה באגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות, סחירות ושאינן סחירות, ובפיקדונות בבנקים. משום כך יש ביציבות גופים אלה ובשווי הביטחונות שהועמדו, כדי להשפיע על שווי אגרות החוב והפיקדונות שהופקדו על-ידי החברה.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך הכל	שאינם סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח			
2,158,865	1,222,415	936,450	בארץ
3,241	-	3,241	בח"ל
<u>2,162,106</u>	<u>1,222,415</u>	<u>939,691</u>	סך הכל נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2018			
סך הכל	שאינם סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח			
2,105,456	1,278,671	826,785	בארץ
6,875	-	6,875	בח"ל
<u>2,112,331</u>	<u>1,278,671</u>	<u>833,660</u>	סך הכל נכסי חוב

ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. תנועה בהפרשה לירידת ערך בגין השקעות במכשירי חוב

סך הכל	נכסים המוצגים בשווי הוגן		נכסים המוצגים בעלות מופחתת	
	הפסדי אשראי יתרת אורך חיים	הפסדי אשראי 12 חודשים אלפי ש"ח	הפסדי אשראי יתרת אורך חיים	הפסדי אשראי 12 חודשים
8,670	388	916	4,136	3,230
(2,839)	(2,562)	(78)	(192)	(7)
1,004	-	-	21	983
-	2,210	-	(2,192)	(18)
2,480	(22)	(172)	3,995	(1,321)
9,315	14	666	5,768	2,867
2,171,421	2,290	764,818	45,103	1,359,210

יתרה ליום 1 בינואר, 2019
ביטול בגין חובות שנגבו הפסדי אשראי שהוכרו במועד הרכישה של הנכס הפיננסי
העברות בין קבוצות מדידה של הפסדי אשראי הפרשה במשך השנה יתרת הפרשה לירידת ערך בגין השקעות במכשירי חוב יתרת השקעות במכשירי חוב לפני הפרשה לירידת ערך

סך הכל	נכסים המוצגים בשווי הוגן		נכסים המוצגים בעלות מופחתת	
	הפסדי אשראי יתרת אורך חיים	הפסדי אשראי 12 חודשים אלפי ש"ח	הפסדי אשראי יתרת אורך חיים	הפסדי אשראי 12 חודשים
1,386	-	-	1,386	-
5,776	73	1,150	1,189	3,364
7,162	73	1,150	2,575	3,364
(2,181)	(20)	(345)	(79)	(1,737)
1,981	-	272	-	1,709
-	106	(106)	136	(136)
1,708	229	(55)	1,504	30
8,670	388	916	4,136	3,230
2,119,697	7,945	639,129	284,592	1,188,031

יתרה ליום 1 בינואר, 2018
תיאום בגין יישום IFRS 9 לראשונה
יתרה ליום 1 בינואר לאחר יישום לראשונה ביטול בגין חובות שנגבו הפסדי אשראי שהוכרו במועד הרכישה של הנכס הפיננסי
העברות בין קבוצות מדידה של הפסדי אשראי הפרשה במשך השנה יתרת הפרשה לירידת ערך בגין השקעות במכשירי חוב יתרת השקעות במכשירי חוב לפני הפרשה לירידת ערך

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. תנועה בהפרשה לירידת ערך בגין השקעות במכשירי חוב (המשך)

החברה מבצעת בכל תאריך דיווח חישוב בגין הפסדי האשראי החזויים. הפסדי האשראי מחושבים כערך הנוכחי של הפער בין תזרים המזומנים החוזי שהחברה זכאית לו בהתאם לחוזה, לבין תזרים המזומנים שהחברה צופה שהיא תקבל לפי אומדן משוקלל הסתברות לפשיטת רגל (PD) ושיעור ההשבה (RR). החברה מסתמכת על שיעור ההסתברות לפשיטת רגל ושיעור ההשבה מפורסמים על ידי חברות הדירוג הבינלאומיות S&P ו-Moody's.

עבור כל נכס שבגיננו ירד דרוג האשראי בתקופת הדוח, החברה בוחנת - האם חלה הרעה משמעותית באיכות האשראי ובהעדר אינדיקציות שסותרות את ההנחה כי לנכס סיכון אשראי נמוך, החברה מיישמת את ההקלה שנקבעה בהוראות התקן לענין נכסים בעלי דירוג חיצוני של "דרגת השקעה". בגין תיק ההלוואות של החברה, הלוואות בטיפול משפטי וכן הלוואות בהן הפיגור בתשלום גבוה מ-90 יום, סווגו כהלוואות עם סיכון. ההסתברות לפשיטת רגל מבוססת על נסיון החברה.

נכס בעל סיכון אשראי נמוך, מהווה לפי ההסתברות לפשיטת רגל בשנה הראשונה. כאשר הנכס מוגדר בעל סיכון אשראי גבוה, החברה מודדת את הפסדי האשראי המצטברים לאורך יתרת חיי הנכס.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

3. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים

1.א. נכסי חוב

דרוג מקומי(*)				
ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה

נכסי חוב בארץ					
נכסי חוב סחירים:					
412,821	-	-	-	412,821	אגרות חוב ממשלתיות
523,629	3,908	-	229,480	290,241	אגרות חוב קונצרניות
936,450	3,908	-	229,480	703,062	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
נכסי חוב שאינם סחירים:					
77,370	1,679	-	23,619	52,072	אגרות חוב קונצרניות
591,209	-	-	-	591,209	פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים
553,836	378,328	-	-	175,508	נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:
1,222,415	380,007	-	23,619	818,789	בטחונות אחרים
2,158,865	383,915	-	253,099	1,521,851	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
					סך הכל נכסי חוב בארץ

דירוג בינלאומי(*)				
ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה

נכסי חוב סחירים בחו"ל
אגרות חוב קונצרניות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

3. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

1.א. נכסי חוב (המשך)

דרוג מקומי(*)

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
--------	----------	---------------------	----------	----------

סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
298,785	-	-	-	298,785	נכסי חוב בארץ
528,000	3,903	-	278,916	245,181	נכסי חוב סחירים:
826,785	3,903	-	278,916	543,966	אגרות חוב ממשלתיות
					אגרות חוב קונצרניות
					סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
					נכסי חוב שאינם סחירים:
83,523	2,244	185	27,381	53,713	אגרות חוב קונצרניות
697,042	-	-	-	697,042	פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים
					נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:
498,106	324,904	-	-	173,202	בטחונות אחרים
1,278,671	327,148	185	27,381	923,957	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
2,105,456	331,051	185	306,297	1,467,923	סך הכל נכסי חוב בארץ

דירוג בינלאומי(*)

ליום 31 בדצמבר 2018

סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
--------	----------	---------------------	-----	---------

6,875	-	-	6,875	-	נכסי חוב סחירים בחו"ל
					אגרות חוב קונצרניות
6,875	-	-	6,875	-	סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 34 - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

3. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
29,411	29,411	-	-	-
373,935	-	-	674	373,261
403,346	29,411	-	674	373,261

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
29,411	29,411	-	-	-
431,548	33	-	629	430,886
460,959	29,444	-	629	430,886

חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
מזומנים ושווי מזומנים
סה"כ

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+).

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

4. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

- (א) החברה מסתמכת על דרוגים שהתקבלו מחברות דרוג.
- (ב) קיים שוני בסולמות דרוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. יצוין, כי בהתאם לחוזר שוק ההון 1-6-2008, בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, הורה המפקח כי עד ליום 1 בינואר 2009 על חברות הדירוג שקיבלו אישור מהממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לפעול כחברה מדרגת בהתאם לחוזר שוק ההון 1/2004, לפרסם סולם המרה בין הדרוג המקומי לבין סולם הדירוג הבינלאומי.
- (ג) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בבאור נפרד.
- (ד) לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 542,841 אלפי ש"ח, ראה באור 10 לעיל.

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2019

סיכון אשראי מאזני		
%	סכום	
	אלפי ש"ח	
33.4	721,549	בנקים (כולל פקדונות)
25.6	553,836	הלוואות לאנשים פרטיים
11.6	251,549	נדלן ובינוי
3.4	72,901	אנרגיה
1.5	32,842	שרותים
1.4	29,972	השקעה ואחזקות
0.6	12,506	תקשורת ומדיה
0.8	17,608	ביטוח
0.7	15,294	מסחר
0.4	8,503	קלינטק
1.3	27,709	חיפושי נפט וגז
0.2	5,016	אחר
80.9	1,749,285	
19.1	412,821	אגרות חוב ממשלתיות
100.0	2,162,106	סך הכל

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאנים סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון אשראי מאזני		
סכום	%	
אלפי ש"ח		
795,979	37.7	בנקים (כולל פקדונות)
498,106	23.7	הלוואות לאנשים פרטיים
260,711	12.3	נדלן ובינוי
81,147	3.8	אנרגיה
34,861	1.7	שרותים
45,098	2.1	השקעה ואחזקות
23,891	1.1	תקשורת ומדיה
23,971	1.1	ביטוח
19,668	0.9	מסחר
9,262	0.5	קלינטק
16,017	0.8	חיפושי נפט וגז
4,835	0.2	אחר
1,813,546	85.9	
298,785	14.1	אגרות חוב ממשלתיות
2,112,331	100.0	סך הכל

2. ביטוח משנה

1. החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל.

לחברה אין תלות במבטחי משנה כלשהם. הסדרי ביטוח המשנה בהם התקשרה החברה מעבירים סיכון ביטוחי למבטחי המשנה. עם זאת, התחייבויות מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות את החברה ממחויבויותיה כלפי מבוטחיה. בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה, ותמורתה מבטחי המשנה משלמים תגמולים בגין תביעות, וכן עמלות.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבם של מבטחי המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיהם הכספיות.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד ובהתאם לתאבון הסיכון של החברה.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

ז. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר, 2019 (*)

חובות בפיגור	סכום כתבי אשראי	פיקדונות	נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2019	קבוצת דירוג
			ביטוח כללי		פרמיה שטרם הורוחה		תביעות תלויות				
			שנתקבלו	מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	רכוש וחבויות	בביטוח בריאות	בביטוח חיים		
סה"כ חשיפה (א)	עד שנה	אלפי ש"ח									
-	59,809	-	41,004	81,091	459	19,085	441	4,883	(5,146)	58,035	AA ומעלה
	47,231	36,128	8,193	59,937	342	38,170	5,171	7,627	(19,696)	110,577	General Reinsurance AG
2,980	126,129	-	74,793	152,258	3,270	40,714	520	5,902	(1,743)	128,976	Swiss Reinsurance Co
2,980	233,169	36,128	123,990	293,286	4,071	97,970	6,132	18,412	(26,585)	297,587	אחרים
-	269,337	-	151,159	315,986	23,117	83,520	440	968	(3,535)	235,749	סה"כ
-	1,201	-	70,108	69,701	-	-	282	-	1,327	(21)	A
2,980	503,707	36,128	345,257	678,973	27,188	181,490	6,854	19,380	(28,793)	533,315	BBB
											סה"כ

(*) לחברה אין חובות מעל שנה

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2018 *

נכסי ביטוח משנה									
ביטוח כללי									
סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	תביעות תלויות		פרמיה שטרם הורווחה בביטוחי רכוש וחבויות אלפי ש"ח			יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2019	קבוצת דירוג
		בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח	בביטוח	בביטוח			
29,671	21,895	33,323	-	19,968	444	3,848	(6,017)	57,939	AA ומעלה
33,640	2,124	28,076	474	690	167	1,647	4,710	9,953	General Reinsurance AG
46,695	33,557	53,772	372	21,030	5,637	8,779	(9,338)	90,850	SCOR
110,006	57,576	115,171	846	41,688	6,248	14,274	(10,645)	158,742	אחרים
191,081	79,788	187,221	11,250	72,458	280	634	(974)	209,525	סה"כ
									A
									BBB
21,475	54,145	45,436	-	29,952	-	-	232	70,003	Maiden Re
(56)	-	-	-	-	315	-	(371)	895	אחרים
21,419	54,145	45,436	-	29,952	315	-	(139)	70,898	סה"כ
814	-	742	-	-	-	-	72	-	נמוך מ-BBB - או לא מדורג(ו)
323,320	191,509	348,570	12,096	144,098	6,843	14,908	(11,686)	439,165	סה"כ

(* לחברה אין חובות מעל שנה

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. ביטוח משנה (המשך)

הערות:

- (א) סך הכל החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך כל חלקם של מבטחי משנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות, בניכוי הפיקדונות שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.
- (ב) החברה לא הפרישה השנה ושנה קודמת בגין חובות מסופקים.
- (ג) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע על ידי הנמוך מבין דירוגי חברות דירוג AMBest, Moody's ו Fitch, והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.
- (ד) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה בביטוח כללי לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 1.8% (MPL) הינה 2,870 מיליוני ש"ח (שנת 2018 – 2,608 מיליוני ש"ח) ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו 17% (שנת 2018 - 18%).
- (ה) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2019.

ח. סיכון גיאוגרפי

הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	השקעות אחרות(*)	נדל"ן להשקעה	קרנות		מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
			קרנות נאמנות	קרנות סל				
אלפי ש"ח								
2,955,022	1,663,180	255,160	-	55,903	7,698	560,260	412,821	ישראל
114,525	71,427	-	-	8,610	-	34,488	-	ארה"ב
71,226	71,226	-	-	-	-	-	-	צרפת
269,480	269,480	-	-	-	-	-	-	גרמניה
77,953	77,953	-	-	-	-	-	-	אירלנד
								דרום
45,396	45,396	-	-	-	-	-	-	קוריאה
147,470	147,470	-	-	-	-	-	-	שוויץ
80,136	80,136	-	-	-	-	-	-	הודו
46,660	46,660	-	-	-	-	-	-	סין
70,375	70,375	-	-	-	-	-	-	ברמודה
101,077	86,230	-	5,355	-	-	9,492	-	אחר
<u>3,979,320</u>	<u>2,629,533</u>	<u>255,160</u>	<u>5,355</u>	<u>64,513</u>	<u>7,698</u>	<u>604,240</u>	<u>412,821</u>	סה"כ

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ח. סיכון גיאוגרפי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	השקעות אחרות(*)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	קרנות סל	מניות	אגרות חוב		
						קונצרניות	ממשלתיות	
אלפי ש"ח								
2,906,526	1,751,399	224,890	-	55,430	7,079	568,943	298,785	ישראל
107,667	53,348	-	-	14,138	-	40,181	-	ארה"ב
48,281	48,281	-	-	-	-	-	-	צרפת
162,392	162,392	-	-	-	-	-	-	גרמניה
33,984	24,710	-	-	-	-	9,274	-	אנגליה
51,805	51,805	-	-	-	-	-	-	שוויץ
41,980	41,980	-	-	-	-	-	-	הודו
80,469	80,469	-	-	-	-	-	-	ברמודה
125,967	107,651	-	16,866	1,450	-	-	-	אחר
<u>3,559,071</u>	<u>2,322,035</u>	<u>224,890</u>	<u>16,866</u>	<u>71,018</u>	<u>7,079</u>	<u>618,398</u>	<u>298,785</u>	סה"כ

(* השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

ט. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב השקעות לפי בסיס הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	במטבע חוץ		בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
	או בהצמדה אליו	בש"ח			
אלפי ש"ח					
6,528	852	-	-	5,676	מזומנים ושווי מזומנים
401,515	43,337	50,410	50,410	307,768	נכסים סחירים
72,600	17,142	34,121	34,121	21,337	נכסים בלתי סחירים
<u>480,643</u>	<u>61,331</u>	<u>84,531</u>	<u>84,531</u>	<u>334,781</u>	סך כל הנכסים

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ט. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

1. פירוט הרכב השקעות לפי בסיס הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח		
		צמוד למדד	לא צמוד	
אלפי ש"ח				
4,881	920	-	3,961	מזומנים ושווי מזומנים
411,009	39,227	51,936	319,846	נכסים סחירים
61,146	14,439	28,051	18,656	נכסים בלתי סחירים
<u>477,036</u>	<u>54,586</u>	<u>79,987</u>	<u>342,463</u>	סך כל הנכסים

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

ליום 31 בדצמבר 2019

דרוג מקומי *					
סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
230,604	-	-	-	230,604	נכסי חוב בארץ: אגרות חוב ממשלתיות
54,538	1,016	-	19,923	33,599	נכסי חוב אחרים - סחירים
41,142	30,260	-	7,088	3,794	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>326,284</u>	<u>31,276</u>	<u>-</u>	<u>27,011</u>	<u>267,997</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2018

דרוג מקומי *					
סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
242,017	-	-	-	242,017	נכסי חוב בארץ: אגרות חוב ממשלתיות
66,717	1,000	-	29,223	36,494	נכסי חוב אחרים - סחירים
35,162	24,038	38	7,644	3,442	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>343,896</u>	<u>25,038</u>	<u>38</u>	<u>36,867</u>	<u>281,953</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סך הכל מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ט. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דרוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
1,127	-	-	1,127	-

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

דרוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
1,420	-	-	1,288	132

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.
 (**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור הסך הכל מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2019

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים
אלפי ש"ח	
-	(1,239)
63	388

זכאים ויתרות זכות פרמיות לגביה

ליום 31 בדצמבר 2018

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים
אלפי ש"ח	
-	(1,041)
35	183

זכאים ויתרות זכות פרמיות לגביה

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה (החברה האם)	בדבר תנאים ראה סעיף	
אלפי ש"ח			
	2,139	ו (1)	דמי ניהול
589	-	ו (4)	דמי תפעול
7,522	-	ו (3)	שכר דירה
<u>7,919</u>	<u>2,139</u>		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה (החברה האם)	בדבר תנאים ראה סעיף	
אלפי ש"ח			
	2,161	ו (1)	דמי ניהול
(44)	-	ו (4)	דמי תפעול
6,155	-	ו (3)	שכר דירה
<u>6,111</u>	<u>2,161</u>		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה (החברה האם)	בדבר תנאים ראה סעיף	
אלפי ש"ח			
	2,101	ו (1)	דמי ניהול
1,139	-	ו (4)	דמי תפעול
6,228	-	ו (3)	שכר דירה
<u>7,367</u>	<u>2,101</u>		

נושאי משרה ובעלי שליטה בחברה עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שמשווקים על ידי החברה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. עסקאות אלו אינן מפורטות לעיל.

באור 35 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים המועסקים בחברה

מנכ"ל החברה זכאי, בנוסף לשכר, להטבות שלא במזומן. כמו כן החברה מפקידה עבורו כספים במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017		2018		2019	
מספר	מספר	מספר	מספר	מספר	מספר
סכום	אנשים	סכום	אנשים	סכום	אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
2,981	1	4,341	2	3,796	1

הטבות לזמן קצר (*)

(*) כולל מס שכר בשיעור 17%

ד. הטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2017		2018		2019	
מספר	מספר	מספר	מספר	מספר	מספר
סכום	אנשים	סכום	אנשים	סכום	אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
691	4	861	4	914	7

שכר דירקטורים

ה. מינוי ואישור תנאי העסקה של מנכ"ל החברה

ביום 25 ביולי 2018 אישרה האסיפה הכללית, לאחר אישורם של דירקטוריון החברה וועדת התגמול בחברה, את תנאי הכהונה והעסקה של מנכ"ל החברה - מר קובי הבר. בהתאם לכך, יהיה מנכ"ל החברה זכאי למשכורת שנתית בסך של 3.5 מיליון ש"ח (לא כולל מס שכר ועלויות מס הכנסה, בשל העובדה שחלק מהוצאות השכר לא יותרו בניכוי לצרכי מס לחברה, וכולל הזכאות לתנאים סוציאליים כמקובל בחברה, לרבות הפרשות פנסיוניות, דמי הבראה, הפרשות לקרן השתלמות וכן רכב שבגיננו יחוייב בשווי שימוש), החל מתום שנת העסקתו הראשונה, כאשר במהלך 12 החודשים הראשונים להעסקתו בחברה, שהסתיימו במהלך שנת הדוח, הועלה שכרו באופן הדרגתי משכר חודשי של כ-187 אלפי ש"ח (ברוטו) לחודש, בשתי נקודות זמן, באופן שהבטיח שהעלות השנתית לא תעלה על מכפלה של 35 פעמים הוצאת התגמול בגין השכר הנמוך בחברה.

ביום 13 במאי 2018, סיים מנכ"ל החברה דאז, מר רביב צולר, כהונתו. להלן תמצית תנאי העסקתו:

שכרו החודשי של המנכ"ל עמד על 169,000 ש"ח, כשהוא צמוד לעליה במדד המחירים, ובנוסף תנאים סוציאליים כמקובל לרבות: טלפון סלולארי והחזר הוצאות מלא בגין הוצאות סבירות שישא בהן בקשר עם מילוי תפקידו. לפי ההסכם, נקבע שהמנכ"ל יקבל תשלום חודשי של 3,000 דולר ארה"ב כנגד התחייבות לאי תחרות במהלך 18 חודשים שיחלו במועד סיום היחסים בינו לבין החברה. בנוסף, בגין תוכנית תגמול לשנים 2015-2018, נותר המנכ"ל זכאי ליתרות תגמול גם בשנת הדוח בגין השנים 2015 ו-2016 (יחסית, עד 12 באוקטובר, כאמור).

ו. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

1. הסכם ניהול

ביום 8 במאי 2016 נחתם בין החברה לבין חברת האם הסכם ניהול מתוקן המחליף את קודמו ותואם את הוראות הדין שנכנסו לתוקף בשנת 2016 בקשר עם תגמול נושאי משרה וחברי דירקטוריון. תוקפו של הסכם זה הוא מיום 1 ביוני 2016 ולמשך 3 שנים ממועד תחילתו ולפיו בגין השירותים שיוענקו ע"י מר משה (מוקי) שניידמן ישולם ע"י החברה לחברת האם סך חודשי של כ-130,000 ש"ח צמוד למדד אך בכל מקרה לא יותר מפי 9 משכר דח"צ הנוכח בכל הישבות שהדין דורש ולא יותר מפי 35 משכרו הריאלי של עובד החברה המשתכר את דרגת השכר הנמוכה ביותר בחברה. בגין השירותים שיוענקו ע"י מר דורון שניידמן ומר יוסי קוצ'יק ישולם ע"י החברה לחברה האם בהתאם להוראות הדין החלות על דח"צ. במסגרת אסיפת בעלי המניות מחודש יולי 2019, הוארך תוקף ההסכם בשלוש שנים נוספות.

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

2. שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי משרה

תקנות החברה מאפשרות שיפוי וביטוח של דירקטורים ונושאי משרה על פי דין. בהתאם לכך, קבעה החברה מדיניות שיפוי והחליטה לבטח את אחריותם של נושאי משרה, והכל בכפוף להוראות הדין ולהגבלות נוספות.

מדיניות שיפוי, כאמור לעיל, קיימת גם לנושאי משרה על פי דין בחברות מאוחדות. הסכום ששולם עבור שיפוי וביטוח נושאי המשרה בחברה ובחברות המאוחדות:

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2017	2018	2019	
אלפי ש"ח			
276	247	404	עבור ביטוח דירקטורים ונושאי משרה
220	219	207	עבור ביטוח מעילות

3. הסכם לשכירת משרדים מחברה קשורה

מאז חודש אפריל 2006 פועלת החברה ממשרדים המצויים בבית אדגר ברח' אפעל 35 פתח-תקוה. בית אדגר נמצא בבעלות משותפת בחלקים שווים של אדגר השקעות ופיתוח בע"מ (שהינה חברה בת של חברת האם, ומוחזקת על ידי צור שמיר אחזקות בע"מ - בעלת השליטה בחברה האם) מצד אחד, ושל מספר חברות בקבוצת כלל - כשבראשן כלל חברה לביטוח בע"מ, מצד שני (להלן כולן ביחד: "המשכיר"). בהסכם השכירות נקבע כי תקופת השכירות היא ל-10 שנים (עד אפריל 2016) ונקבעו מדרגות מחיר למ"ר על פני השנים אשר הוצמדו למדד. המחיר למ"ר משרדים לשנת 2012 עמד על כ-75 ש"ח למ"ר. כן נקבע כי לחברה תהיה אופציה לשכור שטחים נוספים באותם תנאים. ביום 26 בדצמבר 2012 עודכן הסכם השכירות כך שמחיר השכירות למ"ר משרדים הופחת ל-70 ש"ח למ"ר משרדים מיום 1 בינואר 2013 וכן הוארכה תקופת השכירות ב-10 שנים, עד ליום 31 במרס 2026 באותם תנאים מעודכנים. עדכון ההסכם אושר על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון בישיבותיהם מיום 19 בדצמבר 2012. נכון לתאריך אישור הדוח, שוכרת החברה שטחים בסך כולל של כ-10,786 מ"ר. לחברה גם הסכם לשימוש בחדרי ישיבות והסעדה בבניין, ובמגרש חניה הסמוך לבניין, אשר נרכש על ידי אדגר במהלך התקופה שבה החברה שכרה אותו לצרכיה. שני ההסכמים הם בתנאי שוק וההתקשרות בהם אושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.

4. הסכמים עם חברה קשורה

א. בין החברה לבין חברת מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן - מימון ישיר) אשר הינה חברה אחות של החברה ואשר למיטב ידיעת החברה עוסקת במתן פיתרונות מימון לרכישת כלי רכב ופיתרונות מימון אחרים, נחתמו בשנים 2017-2019 הסכמים במסגרתם רכשה החברה תיקי הלוואות קיימים של מימון ישיר כנגד תשואה מוסכמת ועל פי אמות פיננסיות מוסכמות. כל הרכישות בוצעו ממקורות עצמאיים ואושרו בכל הערכאות הנדרשות. בחודש אפריל 2017 רכשה החברה תיק הלוואות בסך של כ-84.5 מיליון ש"ח ובחודש אוגוסט 2017 רכשה החברה תיק הלוואות נוסף בסך של כ-127 מיליון ש"ח. בחודש בנובמבר 2018 רכשה החברה ביחד עם חברת ביטוח נוספת (חלק החברה בעסקה 40%) תיק הלוואות נוסף בסך של כ-175.6 מיליון ש"ח (מתוכם 151.2 מיליון ש"ח מול תיק הנוסטרו והיתר בגין מסלולי השקעה תלויי תשואה). בחודש יוני 2019 רכשה החברה תיק הלוואות נוסף ביחד עם חברת ביטוח נוספת (חלק החברה בעסקה 20%), שבוצע ב 3 פעימות במהלך 2019: בחודש יוני סך של כ-129.9 מיליון ש"ח, בחודש אוגוסט סך של כ-70.7 מיליון ש"ח, בחודש נובמבר סך של כ-44.5 מיליון ש"ח (מתוכם מתיק הנוסטרו בחודש יוני 65.1 מיליון ש"ח, בחודש אוגוסט 65.1 מיליון ש"ח, בחודש נובמבר 40.9 מיליון ש"ח והיתר בגין מסלולי השקעה תלויי תשואה).

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

4. הסכמים עם חברה קשורה (המשך)

ב. בגין שירותי הגביה שמעניקה מימון ישיר עבור תיק הלוואות מימון ישיר שבבעלות החברה, משלמת החברה דמי תפעול חודשיים בהתאם למספר ההלוואות התקפות בתחילת אותו חודש. בגין התיקים שנרכשו בשנת 2017 נקבע מנגנון אשר מזכה את מימון ישיר בתגמול נוסף במידה ותשואת תיק הלוואות גבוהה מ- 3.25%. בגין התיקים שנרכשו בשנים 2018 ו- 2019 נקבעה תשואה 3.5%.

ג. החברה התקשרה בהסכם עם מימון ישיר, אשר תחילתו ביום 1 בינואר 2017, לפיו מימון ישיר תהא רשאית לקבל מן החברה מידע מוגבל ומוגדר ובתנאי שהתקבל אישור מראש מנשוא המידע להעברתו. כמו כן, התקשרה החברה בהסכם אשר תחילתו בשנת 2008 לפיו מימון ישיר תשלם בעבור העברת שיחות למימון ישיר דרך המרכזיה של החברה. ההתקשרויות הינן בסכומים זניחים.

5. ישנם תשלומי פרמיות ותביעות המשולמים על ידי צדדים קשורים/לצדדים קשורים המבוטחים בחברה בסכומים לא מהותיים.

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

כמות הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד חברות שונות ובכלל זה החברה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן - "חוק תובענות ייצוגיות") יוצר לחברה פוטנציאל חשיפה להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגדה.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדינוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדינוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית (להלן - "בקשת האישור" או "שלב האישור"). אם בקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. החלטה בשלב האישור המקבלת את הבקשה מביאה לבירור התובענה הייצוגית לגופה (להלן - "שלב התובענה כייצוגית"), אך ניתן להגיש עליה בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור.

על פסק דין הדוחה את הבקשה לאישור, או כזה המכריע בתובענה לאחר שאושרה כייצוגית, ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור. במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות שאושרו כייצוגיות, המפורטות להלן, מצויות בשלבים שונים של התדיינות.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות, המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה והבקשה לאישור התובענה כייצוגית תידחה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות בהן ביחס לתביעות, כולן או חלקן, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה ידחו, בחלקן או במלואן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. במקרה בו, במי מההליכים הנ"ל, יש לחברה נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה.

1. ביום 7 בדצמבר 2011 הוגשה לביהמ"ש המחוזי מרכז תביעה כנגד החברה וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בטענה שהחברה נוהגת לחדש את ביטוחי הרכב-רכוש של לקוחותיה ללא אישורם, שלא כדין, וכאשר הם מבקשים לבטל את החידוש מוחזרת להם הפרמיה שנגבתה ללא תוספת הפרשי הצמדה וריבית. כמו כן, מי שמחודשת לו הפוליסה כאמור ללא יצירת קשר עם החברה, אינו נהנה מהנחות חידוש שהיה מקבל בקלות לו היה יוצר קשר עם החברה.

התביעה הוגשה בשם שתי קבוצות. אחת, המורכבת מכל לקוחות החברה אשר פוליסת הרכב רכוש שלהם חודשה באופן אוטומטי ללא קבלת הסכמתם הפוזיטיבית. לגביהם התבקש להשיב להם את מלוא הפרמיה או - לגבי מי שיוכח כי רצו בחידוש, להשיב להם את גובה ההנחה שהיו מקבלים לכאורה לו היה נוצר איתם קשר בחידוש, בגובה של 11.5% מסכום הפרמיה; הקבוצה השנייה מורכבת מכל לקוחות החברה אשר החברה השיבה להם כספים בערכים נומינליים בלבד, ללא הפרשי הצמדה וריבית, לרבות בגין חידוש אוטומטי של פוליסת ביטוח. לגביהם התבקשה השבת הפרשים האמורים.

התביעה האישית עמדה על סך 5,441 ש"ח והבקשה לאישורה כייצוגית העמידה את סך התביעה בהתייחס לחברה על 200,000 אלפי ש"ח.

ביום 27 באוקטובר 2016 הכריע בית המשפט בבקשה לאישור ודחה אותה הן לגבי הטענה לאי חוקיות החידוש האוטומטי, והן לגבי הטענות להנחות והטבות שהיו המחדשים מקבלים לו היו מבצעים את החידוש באופן אקטיבי.

הבקשה לאישור כייצוגית התקבלה ביחס לטענה שבמקרה של ביטול חידוש על ידי מבוטח הוא היה זכאי להחזר הפרמיה, ככל שלא הושבה לו, וביחס לטענה שלהחזר כזה היה על החברה לצרף הפרשי ריבית.

ביום 4 בפברואר 2020, במסגרת פסק דין בערעור לביהמ"ש העליון, שהוגש על ידי המבקשים, נקבע כי יש מקום לדון כייצוגית גם בטענה לפיה אסור היה לחברה לחדש פוליסות באופן אוטומטי. שאר הטענות לגבי הנחות נדחו גם בבית המשפט העליון. התיק הוחזר לדיון בכל טענות הצדדים בסוגיה זו במסגרת דיון בתביעה כייצוגית, לרבות ביחס לדיון שחל באותה העת, והקבוצה הוגדרה על ידי בית המשפט העליון כך: כל לקוח של החברה אשר פוליסת ביטוח הרכב (רכוש) שלו חודשה באופן אוטומטי עד למועד הגשת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית, ללא קבלת הסכמתו. זאת, בין אם הומצאה לו פוליסת הביטוח בסמוך לאחר החידוש, ובין אם לאו.

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

1. (המשך)

בעקבות פסק דין זה נתן בית המשפט המחוזי הנחיות להמשך ניהול הדיון בתביעה. ביום 12 במרס 2020 הגישה החברה בקשה לדיון נוסף על פסק הדין של בית המשפט העליון

2. ביום 8 בינואר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו כנגד החברה וכנגד שתי חברות ביטוח נוספות, תביעה כספית ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית בטענה שתעריף ביטוח רכב מקיף מחושב על ידי החברה לפי שווי רכב "מלא" במועד רכישת הביטוח או בסמוך לכך, ללא התחשבות במשתנים מיוחדים המביאים להפחתת שווי כבד במועד רכישת הפוליסה, אשר לטענת המבקשים היו צריכים להביא להפחתה בהתאמה של גובה הפרמיה.

חברי הקבוצה אותם ביקשו המבקשים לייצג הינם כל בעלי הפוליסות בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה, שרכשו ביטוח מקיף מהמשיבות בעבור רכב שלגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, ושבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח בהתאם.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה מסתכם לפי אומדן המבקשים בסכום של 200,000 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של כ-350 ש"ח.

ביום 27 בדצמבר 2017 ניתן פסק דין שדחה את בקשת האישור במלואה, קבע כי המשיבות פעלו כדין וכי לא עומדת למבקשים כל עילת תביעה נגדן בשל חוסר הסימטריה שבין דמי הביטוח לבין תגמולי הביטוח, וחייב את המבקשים בהוצאות המשיבות ובכללן החברה. ביום 8 בפברואר 2018 הוגש על ידי המבקשים ערעור על פסק הדין. הצדדים הגישו סיכומים בכתב. דיון בערעור נקבע ליום 17 ביוני 2020.

3. ביום 8 בספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד החברה בטענה שהחברה מפרה את חובתה לצרף ריבית צמודה כדין בגין תגמולי ביטוח המשולמים על ידה, כפי שהמבקשת מפרשת את ההוראה.

חברי הקבוצה אשר בשמם מעוניינת המבקשת לפעול הינם כל מי שקיבל במהלך שבע השנים שקדמו הגשת תובענה זו, או למצער – במהלך שלוש השנים שקדמו להגשה, ועד לקבלת פסק דין בתביעה זו, תגמולי ביטוח מהחברה מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית בהתאם לחישוב ופרשנות המבקשת את הוראות הדין בנושא.

סכום התובענה האישית של המבקשת עומד על 47.83 ש"ח - במקרה בו הריבית מחושבת החל ממועד קרות מקרה הביטוח, או 20.98 ש"ח - במקרה בו הריבית מחושבת החל מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה. סכום התובענה הייצוגית מוערך בסכום של כ-30,000 אלפי ש"ח.

בקשה זו הוגשה כנגד החברה לאחר שבקשה דומה נגד מספר חברות ביטוח כבר אושרה כייצוגית בבית המשפט המחוזי. בקשת המבקש לאיחוד הדיון בבקשה לאישור עם הדיון בתובענות הייצוגיות שכבר אושרו ככאלה – נדחתה ביום 24 בנובמבר 2016. ביום 31 באוקטובר 2016 הגישה החברה את תשובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. תגובה לתשובת החברה הוגשה ביום 21 במרס 2017 ובד בבד איתה גם בקשה מצד המבקשים לוותר על ניהול הבקשה לאישור ולאשרה מייד כייצוגית לאור אישור של בקשות קודמות נגד נתבעות אחרות על ידי מותב אחר. המשיבות ובכללן החברה הגישו את התנגדותן לבקשה זו. ביום 21 ביוני 2017 התקיים קדם משפט ובו הוחלט על מתן החלטה בבקשת האישור על בסיס סיכומים בכתב שיוגשו על ידי הצדדים. לאחר הגשת סיכומים וכתבי טענות שונים על ידי הצדדים ודיון שהתקיים בעקבות זאת ביום 5 בנובמבר 2019, התיק ממתין להחלטה בבקשת האישור.

4. ביום 29 בספטמבר 2015 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב כנגד החברה תביעה ובקשה לאשרה כייצוגית בטענה שהחברה מפרה הוראות דין שונות לגבי חישוב שכר והפרשות פנסיוניות לעובדיה.

המבקשים מבקשים לייצג קבוצות עובדים שונות בהתייחס לכל אחת מטענות ההפרה שהם מייחסים לחברה, ביחס לתקופה של שבע השנים שקדמו להגשת התובענה.

סכום התובענה הייצוגית מוערך על ידי המבקשים בסך כולל של כ-13,699 אלפי ש"ח.

באור 36: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

4. (המשך)

ביום 21 במאי 2018 דחה בית הדין את הבקשה לאישור הבקשה כייצוגית וחייב את המבקשים בהוצאות. ביום 20 ביוני 2018 הוגש ערעור על החלטה זו לבית הדין הארצי, אשר הורה למערערים להגישו מחדש כדין עד ליום 15 בנובמבר 2018. ביום 18 במרס 2019 התקיים דיון בבית הדין אשר החליט, ביום 25 ביוני 2019, לעכב את ההכרעה בו עד לאחר ההכרעה בעתירה לבג"ץ שהוגשה ביחס להכרעה בעניין קסטרו וקבע את התיק לתזכורת ליום 1 ביוני 2020 או כאשר תהיה התפתחות בדיון בעתירה בבג"ץ, לפי המוקדם.

5. ביום 7 באוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה ונגד 7 חברות ביטוח נוספות בטענה דומה לבקשה קודמת נגד החברה שהסתיימה בדחייתה ביום 3 בנובמבר 2016, לפיה אי עדכון תעריף הביטוח במהלך תקופת הביטוח כאשר התעריף בעת רכישת הפוליסה התבסס על נתון של גיל וותק נהיגה שמטבעו התעדכן במהלך תקופת הביטוח אינו לגיטימי.

עילות התביעה הנטענות הן היות חוזה הביטוח שנערך כך פסול, לא חוקי וסותר את תקנת הציבור, מבטח סיכון שהתבטל, עשיית עושר ולא במשפט, אי גילוי, הפרת חובה חקוקה, חוסר תום לב ועוד.

חברי הקבוצה אותם מבקשים המבקשים לייצג הינם כל מי שרכש ביטוח מאת מי מהנתבעות ואשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו, או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה היה זכאי להפחתה בתעריף פרמית הביטוח, אך המבטחת לא הפחיתה את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם, בשבע השנים האחרונות.

ביום 8 בדצמבר 2016 הוגשה בקשה מוסכמת לתיקון הבקשה באופן שהיא תתייחס לביטוח רכב רכוש בלבד, וזאת לאור הכרעת בית המשפט בתביעה המפורטת בסעיף 4 לעיל, ובעקבות אישור בית המשפט הוגשה בקשה מתוקנת לאישור כייצוגית ביום 17 בינואר 2017, במסגרתה הופחת סכום התביעה האישית לסכום הנקוב מטה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לכל הנתבעות ביחד מסתכם לפי אומדן המבקשים בסכום של כ-100,000 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 242.37 ש"ח. הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין, מתן צו המורה על הפסקת התנהלות זו וסעדים נלווים שונים.

במסגרת החלטת בית המשפט מיום 13 בספטמבר 2017 הוגבלה הבקשה לאישור כך שהיא דנה רק בשאלת החובה החוקית של המשיבות לאפשר עדכון תעריף באמצע תקופה ולא טוענת לזכות מכוח נוהג. ביום 6 במרס 2019 התקיימה ישיבה של השלמת טיעון בעל פה ליום לאחר שהצדדים יגישו סיכומים בכתב. בעקבות דיון זה הודיעו המבקשים כי הם מקבלים את הצעת בית המשפט להסתלק מהבקשה ומהתביעה וביום 30 באפריל 2019 ניתן פסק דין המאשר את ההסתלקות. בכך נסתיימה התובענה.

6. ביום 1 בדצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה שהחברה מחדשת את פוליסת ביטוח הדירה של מבוטחיה תוך העלאת דמי הביטוח וזאת ללא קבלת הסכמה של המבוטחים הן לחידוש הפוליסה והן להעלאת דמי הביטוח.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזרי הפיקוח בנושא חידושים, הפרת חוק חוזה ביטוח, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובות תום לב ועוד.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה לא צוין. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 1,890 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין, מתן צו המורה על הפסקת התנהלות זו וסעדים נלווים שונים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה זו ביום 5 במרס 2017 ותגובה לתגובת המבקש, באישור בית המשפט, ביום 5 ביולי 2017. ביום 8 באוגוסט 2017 החליט בית המשפט לקבל את עמדת הממונה על שוק ההון ביחס לעילת התביעה אשר הוגשה בסופו של דבר ביום 20 בפברואר 2018. דיון הוכחות בתיק התקיים ביום 10 במרס 2019 ובעקבותיו נקבע התיק להגשת סיכומי הצדדים.

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

6. (המשך)

משהוגשו סיכומי הצדדים – האחרון בהם ביום 21 ביולי 2019, ממתין התיק להכרעת בית המשפט.

7. ביום 8 בינואר 2017 או בסמוך לכך הוגשה כנגד חברה בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה דומה לטענה בסעיף 5 לעיל, לפיה אי עדכון תעריף הביטוח במהלך תקופת הביטוח כאשר התעריף בעת רכישת הפוליסה התבסס על נתון של גיל וותק נהיגה שמטבעו התעדכן במהלך תקופת הביטוח אינו לגיטימי. התביעה הוגשה במקור כנגד 4 חברות. נכון למועד פרסום הדוחות הוגשו תביעות זהות נגד מספר חברות ביטוח נוספות.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת חובות תום לב, זהירות ואמון מוגבר החלים לטענת המבקשים על חברות ביטוח, עשיית עושר ולא במשפט, אי גילוי, הפרת חובה חקוקה, ועוד.

חברי הקבוצה אותם מבקשים המבקשים לייצג הינם כל מי שרכש ביטוח חובה מקיף או צד שלישי לרכב מאת מי מהנתבעות במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התביעה, ואשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו, או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה היה זכאי להפחתה

בתעריף פרמית הביטוח, אך המבטחת נמנעה מלהפחית לו את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם, למרות הפרקטיקה הנוהגת אצלה בעניין זה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה מסתכם לפי אומדן המבקשים בסכום של 12,250 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 225.76 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושללא כדין, מתן צו המורה על שינוי התנהלות זו וגילוי ויישום המדיניות הנטענת ביחס לכל המבוטחים וסעדים נלווים שונים.

התיק קבוע לשורת דיוני הוכחות – האחרון בהם ביום 4 בנובמבר 2020.

8. ביום 17 בינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה שבעת חידוש הביטוח למי שרכבו היה מבוטח בביטוח מקיף לרכב שכלל כיסוי חדש תמורת ישן, שונה הכיסוי לחדש עד 15% אחוז למרות שבמייל החידוש הוצהר שאין שינוי בכיסויים מול שנה קודמת.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת דיני החוזים הכללים, הטעיה כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים ביטוח, חוסר תום במשא ומתן, עשיית עושר ולא במשפט ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניין המבקש לייצג הינו כל מי שהיה מבוטח בחברה בביטוח רכב מקיף עם כיסוי "חדש תמורת ישן" ואשר חידשו אצלה את הביטוח בעקבות קבלת הודעת דוא"ל בדבר החידוש במסגרתה הוצהר כי תנאי הכיסוי הביטוחי בפוליסה המתחדשת זהים לכיסוי שנרכש בשנה קודמת, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, או כל הגדרה אחרת של הקבוצה.

נזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה לא צויין. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 44,173 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השלמת סכומי הפיצוי לחברי הקבוצה שנגרם להם מקרה ביטוח רלוונטי לכיסוי לעומת הסכום ששולם להם בפועל ולחילופין, השבת דמי הביטוח שנגבו ביתר לפי הטענה ושללא כדין, וסעדים נלווים שונים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה זו ביום 18 באפריל 2017. התיק קבוע לתזכורת פנימית ליום 31 במרס 2020.

9. ביום 1 בפברואר 2017 או בסמוך לכך הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה העיקרית שהחברה, שלא כדין, משווקת את פוליסת הביטוח המקיף לרכב בחבילה אחת עם כתבי שירות מסויימים מבלי לפרט את המחיר הנפרד

באור 36: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

9. (המשך)

של הביטוח ושל כתבי השירות, מבלי להציע למבוטח אפשרות בחירה בין שני ספקים ותוך יצירת מצג של חובה לרכוש את הכל בצוותא חדא, ובכך מונעת ממבוטחיה לבחור האם לרכוש את המוצר כחבילה או לרכוש את השירותים בנפרד מספקים שונים ובעלות שונה.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, חוק חוזה ביטוח וחוזרים שונים של רשות הפיקוח, דיני החוזים הכלליים, ביצעו עוולות שונות הקבועות בפקודת הנזיקין, ועשיית עושר ולא במשפט.

חברי הקבוצה אותם מעוניינת המבקשת לייצג הינם כל מי שרכש מהחברה כתבי שירות במסגרת פוליסת ביטוח הרכב, לרבות כתבי שירות מסוג שירותי דרך גרירה ו/או כיסוי לתיקון פנסים ומראות ו/או שירות תיקון שמשות ו/או שירות רכב חלופי במקרה של תאונה או גניבה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה מוערך על ידי המבקשת בלמעלה מ-2,500 אלפי ש"ח כאשר הנזק האישי הנטען ביחס למבקשת עומד על 28 ש"ח. הסעדים המבוקשים הינם קביעת פיצוי על הנזק שנגרם לקבוצה, וסעדים נלווים שונים.

החברה שלחה תשובתה לבקשה זו לבית המשפט ביום 22 באוגוסט 2017 והמבקש הגיש תגובה ביום 22 באוקטובר 2017 או בסמוך לכך. התיק ממתין לקביעת דיון הוכחות.

10. ביום 28 במאי 2017 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כייצוגית כנגד החברה וכנגד תאגיד עזר בנקאי בטענה שהיא חידשה ביטוח מבנה שנרכש אגב הלוואה לדירור תוך ביצוע שינוי בסכומי הביטוח ובדמי הביטוח בלא שיידעה על כך את ציבור המבוטחים ומבלי שקיבלה את אישורם לכך, מראש או בדיעבד.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת דיני החוזים, דיני הביטוח, הנחיות שונות של רשות הפיקוח, עוולות נזיקיות ועשיית עושר.

חברי הקבוצה שאותם מעוניין המבקש לייצג ביחס לחברה הם כלל ציבור הלקוחות של המשיבות אשר רכשו פוליסה לביטוח מבנה, וכעבור זמן ו/או עם חידושה (האוטומטי) של הפוליסה שינו המשיבות באופן מהותי את תנאי הפוליסה ובתוך כך ייקרו את הפרמיה בשיעור משמעותי מבלי ליידע את לקוחותיהן, זאת בניגוד להוראות הדין הרלוונטיות, במשך שבע השנים שקדמו להגשת התביעה ועד למועד בירור התובענה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה מסתכם לפי אומדן המבקש בכ-11,000 אלפי ש"ח ואילו הנזק האישי הנטען עומד על 243 ש"ח.

הסעד המבוקש הוא לקבוע כי אכן הופרו הוראות דין כאמור, לפצות את חברי הקבוצה על הנזק שנגרם להם לפי הטענה, להורות על הפסקת המעשים וסעדים שונים נוספים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה ביום 25 באוקטובר 2017. הצדדים השלימו הגשת סיכומים בתיק ביולי 2018 והוא ממתין למתן החלטה.

11. ביום 26 ביוני 2017 הומצאה לחברה בקשה שהוגשה נגדה לבית המשפט המחוזי מרכז בלוד לאישור תביעה כייצוגית, אשר כמותה הוגשו, למיטב ידיעת החברה, גם כנגד 7 חברות ביטוח נוספות במקביל. בבקשה נטען כי חברות הביטוח אינן יוזמות איתור ופיצוי מעבידים על תשלום דמי פגיעה "בתקופת הזכאות הראשונה" לעובדיהם שנפגעו בתאונות דרכים המבוטחות אצל אותן החברות.

באור 36: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

11. (המשך)

עילות התביעה הנטענות הן סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי, הפרת חובת תום לב, חובות נאמנות וחובות זהירות מצד חברות הביטוח בכך שאינן מקיימות חובת גילוי אקטיבית ואינן יוזמות איתור המעבידים ותשלום להם, למרות הוראות חוזר המפקח בדבר איתור עמיתים ומוטבים בביטוחי חיים שאמנם אינו חל על המקרה אך מחייב פרשנות של הפרה מצד חברות הביטוח – לדעת המבקשת, ביצוע עוולות שונות הקבועות בפקודת הנזיקין, ועשיית עושר ולא במשפט.

חברי הקבוצה אותם מעוניינת המבקשת לייצג הוא ציבור המעבידים או המעסיקים ה"רגילים" (כפי שהגדירה אותם המבקשת) אשר שילמו לעובדיהם או החזירו לביטוח הלאומי את דמי הפגיעה ששולמו לעובדים שנפגעו בתאונות דרכים, בגין תקופת הזכאות הראשונה, ולא קיבלו החזר של עלות זו ממבטח התאונה.

הנזק הכולל הנטען כלפי החברה לכלל חברי הקבוצה מסתכם לפי אומדן המבקשת בכ-14,000 אלפי ש"ח ואילו הנזק האישי הנטען למבקשת עומד על 1,312 ש"ח. כאמור, תביעות דומות בסכומים דומים הוגשו נגד מרבית חברות הביטוח. הסעדים המבוקשים הם להכיר בתביעה כייצוגית, להגדיר את הקבוצה, לקבוע את תקופת ההשבה ולחייב את חברות הביטוח להשיב את הכספים הן בתביעה האישית והן בייצוגית, וסעדים שונים נוספים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה ביום 31 בדצמבר 2017. ביום 24 ביוני 2019 התקיים דיון שבו נשמעו סיכומים בעל פה והתיק ממתין כעת להכרעת בית המשפט.

12. ביום 14 בספטמבר 2017 הומצאה לחברה בקשה לאישור תביעה כייצוגית שהוגשה נגדה וכנגד 12 חברות ביטוח נוספות לבית המשפט המחוזי בירושלים. בבקשה נטען כי חברות הביטוח אינן משלמות חוב פסוק בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מתאריך פסק הדין ועד ליום התשלום בפועל וזאת בניגוד להוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה.

עילות התביעה הנטענות הן הפרה של הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 ועשיית עושר ולא במשפט.

חברי הקבוצה אותם מעוניינים המבקשים לייצג הוא כל מי ששולמו לו על ידי מי מהמשיבות סכומי כסף שנפסקו לזכותו על ידי רשות שיפוטית במועד המאוחר למועד הפרעון (כהגדרת המונח בחוק פסיקת ריבית והצמדה) מבלי שהוספו לסכום הפסוק הפרשי הצמדה וריבית צמודה.

הנזק הכולל הנטען כלפי החברה לכלל חברי הקבוצה אינו ניתן לדעת המבקשים להערכה אך הוא עולה לפי הערכתם על 2,500 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען למבקש עומד על 54.62 ש"ח. הסעדים המבוקשים הם להכיר בתביעה כייצוגית, להגדיר את הקבוצה, לקבוע את תקופת ההשבה ולחייב את חברות הביטוח להשיב את הכספים הן בתביעה האישית והן בייצוגית, וסעדים שונים נוספים.

החברה הגישה תשובה לבקשה זו ביום 29 במרס 2018. התיק קבוע לתזכורת פנימית ליום 17 במאי 2020.

13. ביום 17 ביולי 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תביעה כייצוגית נגד החברה וחברת ביטוח נוספת, בטענה שהן משיבות דמי ביטוח בעת ביטול פוליסה באיחור ומבלי להוסיף על החזר, ביחס לתקופת האיחור, הצמדה וריבית צמודה מיום הביטול ועד ליום ההשבה בפועל.

באור 36: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

13. (המשך)

עילות התביעה הנטענות הן הפרה של עקרון השבת הכספים בערכם הריאלי, הפרת הסכם וחובת תום הלב, הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניינים המבקשים לייצג הוא כל מי שקיבל מן המשיבות החזר יחסי של דמי ביטוח בהתאם לחוזי ביטוח רכב רכוש, חובה ודירות, באיחור של למעלה מ-14 יום מיום ביטול הביטוח במהלך שבע השנים שקדמו להגשתה.

הנזק הכולל הנטען כלפי החברה לכלל חברי הקבוצה ביחס לשתי הנתבעות גם יחד (ללא הפרדה ביניהן) עומד להערכת המבקשים על כ-3,345 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען למבקש ביחס לחברה עומד על 5.18 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הם להכיר בתביעה כייצוגית, להגדיר את הקבוצה, להעניק סעד הצהרתי לגבי זכאות חברי הקבוצה כלפי המשיבות ולחייבן להשיב את הכספים הן בתביעה האישית והן בייצוגית, וסעדים שונים נוספים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה זו ביום 16 בינואר 2020. מועד דיון בתיק נקבע ליום 19 ביולי 2020.

14. ביום 19 באוגוסט 2019 הומצאה לחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה לביהמ"ש המחוזי מרכז נגדה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות").

עילות התביעה הנטענות הן הפרה של חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, דיני החוזים הכלליים, דיני עשיית עושר ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניינים המבקשים לייצג, הוא כל מבוטחי הנתבעות בביטוח מקיף לרכב שרכשו עם הפוליסה גם כתבי שירות, אשר נגרם לרכבם אירוע ביטוח מסוג "אובדן גמור" או "אובדן גמור להלכה", והנתבעות גבו מהם דמי ביטוח מלאים בגין התקופה שלאחר ביטול הסכם הביטוח עקב מקרה הביטוח האמור - גם ביחס לכתבי השירות.

המבקשים מצהירים כי אינם יודעים לאמוד את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אך מעריכים את הנזק האישי הנטען ביחס לנתבעת בסך של 173 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הם להכיר בתביעה כייצוגית, להגדיר את הקבוצה, להשיב את הסכומים שנגבו, לפי הטענה, ביתר ושלא כדין, לקבוע חובת השבה מקבילה גם לעתיד, וכן סעדים נלווים שונים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה זו ביום 22 בינואר 2020. התיק קבוע לדיון ביום 24 בספטמבר 2020.

15. ביום 5 בפברואר 2020 הומצאה לחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה נגדה לביהמ"ש המחוזי מרכז בטענה, שלקראת חידוש פוליסות ביטוח (לרבות רכב ודירה), נשלחת ללקוחות הודעת דוא"ל שכוללת מצג שווא כאילו הצעת המחיר בחידוש זהה לזו של שנה שעברה ואילו בפועל המחיר עלה.

באור 36: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

15. (המשך)

עילות התביעה הנטענות הן הפרה של חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, דיני החוזים הכלליים, דיני עשיית עושר ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניינת המבקשת לייצג, הינם כל מי שחידש את פוליסות הביטוח הנ"ל אצל הנתבעת בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה, ועד להכרעתה, לאחר שהוצג לו שמחיר הביטוח בחידוש זהה לשנה קודמת ואילו בפועל המחיר גבוה יותר.

המבקשת מעריכה שהנזק הכולל הנטען לחברי הקבוצה עומד על כ-161,000 אלפי ש"ח והנזק האישי על סך של 283 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הם להכיר בתביעה כייצוגית, להגדיר את הקבוצה, להשיב את הסכומים שנגבו, לפי הטענה, ביתר ושלא כדין, לקבוע חובת השבה מקבילה גם לעתיד, וכן סעדים נלווים שונים.

החברה טרם הגישה תשובתה לבקשה זו. המועד הקבוע לכך הוא 7 במאי 2020.

ב. טבלה מסכמת

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר תום תקופת הדיווח. כל החישובים מבוססים על הנחות והשערות לגבי גודל הקבוצות וסכומי הביטוח הרלוונטיים לנושא החישוב.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	אלפי ש"ח
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות שאושרו כייצוגיות:
450,294	10	צוין סכום המתייחס לחברה
200,000	1	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה
-	3	לא צויין סכום התביעה
<u>650,294</u>	<u>14</u>	סך הכל

סכומי הפרשות שנכללו בדוחות הכספיים, ליום 31 בדצמבר 2019 בגין כלל התביעות המשפטיות הינן בסך של כ-7,600 אלפי ש"ח (בשנת 2018 כ-2,848 אלפי ש"ח).

באור 36: - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה למבוטחים ושינויי הרגולציה התכופים. מורכבות הסדרים אלה טומנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות והפרשנויות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלה ואחרות.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד החברה מוגשות, מעת לעת, תלונות לרשויות שונות דוגמת הפיקוח ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על-ידי האחראים על פניות הציבור בחברה. הכרעות הרשויות בתלונות אלו, אם וככל שניתנה בהן הכרעה, ניתנות לעיתים כהכרעות רוחביות. לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים משפטיים ביחס לתלונתם, לרבות במסגרת בקשה לאישורם כתיביעה ייצוגית. בשלבים ראשוניים אלה לא ניתן להעריך כיצד יתפתחו הליכים אלה וממילא לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לגביהן או לגבי עצם פתיחתם של הליכים כאמור. לפיכך לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

כמו כן קיימת חשיפה מעצם העובדה שרשות הפיקוח מבצעת באופן שוטף ביקורות בחברה, פונה בבקשות למידע בנושאים שונים וכי"ב, לכך שמסקנות הביקורות יכללו מסקנות שרשות הפיקוח תראה לנכון לנקוט בגינן כנגד החברה בהליכים של עיצומים כספיים וי"ב, במסגרת סמכותה.

ד. התחייבויות להשקעה

לחברה התחייבויות להשקעה נוספת בקרנות השקעה אשר סכומן ליום 31 בדצמבר 2019 הינו כ- 77,038 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018: סך של כ-62,133 אלפי ש"ח).

באור 37: - ארועים לאחר תום תקופת הדוח

1. לפירוט בדבר השלכות משבר הקורונה לאחר תאריך המאזן, ראה באור ד' לעיל.

2. מדיניות תגמול, הקצאת אופציות למנכ"ל ולנושאי משרה בחברה

ביום 3 בפברואר, 2020 אישר דירקטוריון החברה, בכפוף לאישור מדיניות התגמול באסיפה הכללית, הענקה למנכ"ל החברה ולנושאי משרה בכירה בחברה של כמות כוללת של 571,739 אופציות לא רשומות למסחר הניתנות למימוש ל- 571,739 מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת, של החברה, ללא תמורה (למעט ביחס למנכ"ל החברה, אשר עלות שכרו תופחת טרם ביצוע ההקצאה נשואת דוח זה), בהתאם לתוכנית האופציות של החברה לשנת 2012.

האופציות המוענקות היוו במועד ההקצאה (בהנחת מימוש מלא) כ- 3.9% מהונה המונפק והנפרע של החברה ומזכויות ההצבעה בה (גם בדילול מלא).

ביום 9 במרס 2020, טרם אישור מדיניות התגמול באסיפה הכללית, החליט דירקטוריון החברה על ביטול ההקצאה. להערכת דירקטוריון החברה, לאור הירידה בשערי המניות של חברות ציבוריות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ והירידה המשמעותית בשער מניות החברה בבורסה, אשר למיטב ידיעת החברה, נובעות, בין היתר, מהעלייה באי הוודאות ולהשפעות נגיף הקורונה (COVID-19), הרי שמחיר המימוש של האופציות הינו "מחוץ לכסף" בפער משמעותי.

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

פרק ד

פרטים נוספים על התאגיד

פרטים נוספים על התאגיד

- שם החברה: איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה")
- מספר חברה ברשם החברות: 513910703
- כתובת: רחוב אפעל 35, קרית אריה, פתח תקוה 4951132
- טלפון: 03-5654021
- פקסימיליה: 03-5627257
- כתובת דואר אלקטרוני: pniot@yashir.co.il
- תאריך המאזן: 31.12.2019
- תאריך אישור דוח כספי: 26.3.2020

תוכן עניינים

1. תקנה 11: רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות ד-3
2. תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות כלולות ד-3
3. תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וחברות כלולות והכנסות מהן ד-3
4. תקנה 14: רשימת הלוואות ד-3
5. תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר ד-3
6. תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ד-4
7. תקנה 21א: השליטה בתאגיד ד-5
8. תקנה 22: עסקאות עם בעלי שליטה ד-5
9. תקנה 24: החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה ד-6
10. תקנה 24א: הון רשום, מונפק וניירות ערך המירים ד-6
11. תקנה 24ב: מרשם בעלי המניות ד-6
12. תקנה 25א: מען רשום של החברה ד-6
13. תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד ד-6
14. תקנה 26א: נושאי משרה בכירה של התאגיד בתקופת הדוח ד-9
15. תקנה 26ב': מורשי חתימה עצמאיים ד-14
16. תקנה 27: רואה החשבון של התאגיד ד-14
17. תקנה 28: שינויים בתזכיר או בתקנון התאגדות ד-14
18. תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטוריון ד-14
19. תקנה 29א: החלטות החברה ד-14

חלק זה הינו בלתי נפרד מהדוח התקופתי לשנת 2019 (להלן: "שנת הדוח" או "תקופת הדוח") על כל חלקיו ויש לקרוא אותו ביחד עם הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תקנה 11: רשימת השקעות בחברות בת ובחברות כלולות

שם החברה	סוג מניה	מניות	ערך נקוב	יתרת הלוואות	ערך בדוח הכספי	שיעור החזקה (*)	אלפי ש"ח	
							מספר	אלפי ש"ח
איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ (1)	רגילה 1 ש"ח	1,000	1,000		1,000 ש"ח	100%		

(*) שיעור ההחזקה בהון, בזכויות הצבעה ובסמכות למנות דירקטורים.

(1) חברת בת שהוקמה בחודש אוגוסט 2010 שמטרתה העיקרית הנפקת כתבי התחייבות שתמורתם מופקדת בחברה. לפרטים אודות כתבי ההתחייבות האמורים ראו באור 25 לדוחות הכספיים המצורפים בחלק ג' לדוח התקופתי (להלן: "הדוחות הכספיים").

2. תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות כלולות

אין.

3. תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וחברות כלולות והכנסות מהן

אין.

4. תקנה 14: רשימת הלוואות מתן הלוואות אינו אחד מעיסוקיה העיקריים של החברה. יחד עם זאת בשנים קודמות וכן בשנת הדוח רכשה החברה תיקי הלוואות ממימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן: "מימון ישיר"). לפרטים נוספים ראו באור 37 לדוחות הכספיים. להלן פירוט קבוצות של יתרות הלוואות כאמור, ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "תאריך המאזן"):

מספר הלווים	סכום
5,910	מ-0 עד 50,000 ש"ח
632	מ-50,001 עד 100,000 ש"ח
27	מ-100,001 עד 200,000 ש"ח
1	מ-200,001 עד 300,000 ש"ח

5. תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

בתקופת הדוח לא חלה הפסקת מסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (לעיל ולהלן: "הבורסה"), למעט בעת פרסום דוחות תקופתיים. בתקופת הדוח, לא נרשמו ניירות ערך למסחר בבורסה.

6. תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התשלומים שהחברה שילמה ו/או התחייבה לשלם בהתאם למדיניות התגמול של החברה (ראו גם סעיף 4.6.7 לפרק א' לדוח התקופתי) (להלן: "מדיניות התגמול") לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה, שכיהנו בה בשנת 2019 (באלפי ש"ח):

תגמולים בעבור שירותים		פרטי מקבל התגמולים				
סה"כ	מענק ²	שכר ¹	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
3,244		3,244	0%	100%	מנכ"ל	יעקב (קובי) הבר ³
2,076	590	1,486	0%	100%	משנה למנכ"ל	יעקב סבן
1,661	472	1,189	0%	100%	סמנכ"ל	קליינר דפנה
1,648	452	1,196	0%	100%	סמנכ"ל	יורם נזרי
1,607	443	1,164	0%	100%	סמנכ"ל	חינומו רונית

גמול הדירקטורים וחברים חיצוניים (שאינם דירקטורים)

החברה משלמת לדירקטורים ולחברים חיצוניים בועדות הדירקטוריון (שאינם דירקטורים) גמול בהתאם לסכומים הנקובים בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 וחוזרי

¹ השכר צמוד לעליית מדד המחירים לצרכן, אינו כולל מס שכר וכולל תשלום פנסיוני ופיצויי פיטורין על פי דין. נושאי המשרה לעיל זכאים לתנאים סוציאליים כמקובל, רכב צמוד, טלפון סלולארי והחזר הוצאות, ולתקופת הודעה מוקדמת לפיטורין בת שישה חודשים. השכר המפורט מתייחס הן לתשלומים שבוצעו, הן לתשלומים שחושבו והופרשו לצרכי תשלום על ידי החברה, והן לתשלומים חלף שכר שבוצעו על ידי ביטוח לאומי מכוח דין (מילואים, חל"ד וכו').

² מענק המשנה למנכ"ל ומענק הסמנכ"לים חושבו בהתאם לתוכנית התגמול התלת שנתית לשנים 2018-2020 לפיה גובה המענק בגין שנת 2019 מחושב על בסיס 9 משכורות (8.1 משכורות לסמנכ"לים השייכים לפונקציות בקרה כהגדרתה במדיניות התגמול) כשהוא מוכפל בשיעור עמידת כל סמנכ"ל ביעדיו השנתיים, כאשר נוסחת הבונוס מבוססת על 25% שיעור עמידת החברה ביעדיה השנתיים (רווח נקי, תשואה להון, צמיחה, מעבר מתמיד לשירות דיגיטאלי ויעד לגבי תיק המשתתפות ברווחים), 55% שיעור עמידת הסמנכ"ל ביעדים השנתיים של האגף שבראשו הוא עומד, ו-20% הערכת מנהל, והיא כפופה לתנאי סף לתשלום (18% תשואה להון לקבלת 100% מהבונוס המחושב המלא ו-12% תשואה להון לקבלת 50% ממנו - למעט עובדי יחידות בקרה שמרף זה זכאים ל-100%. מתחת ל-12% תשואה להון אין זכאות לבונוס כלל). התשלום בפועל של המענק השנתי נפרס באופן שרק 50% מהמענק בגין שנת הדוח ישולם בשנת 2020 ביחד עם השליש השלישי מה-50% שנדחה מהזכאות לשנת 2016, השליש השני של 50% מהזכאות הנדחית לשנת 2017, והשליש הראשון של 50% מהזכאות הנדחית לשנת 2018 (שמחציתה הראשונה שולמה לזכאים בראשית שנת הדוח) ושנדרש לפי חוזר הפיקוח לפרוס את תשלומי בקו ישר על פני שלוש שנים - ובכפוף לעמידה ברף התשלום שנקבע על ידי החברה במדיניות התגמול שלה ושהתקיים בגין 2019. בטבלה מוצגת מלוא הזכאות בגין שנת 2019 בלבד, ולכן היא כוללת גם את רכיב המענק הנדחה מתוך סך המענק בגין שנה זו.

לפרטים נוספים בסעיף 4.1.2 ו-4.6.7 לפרק א' לדוח התקופתי.

³ שכר המנכ"ל, מר קובי הבר, אושר באסיפה הכללית של החברה ביום 25 ביולי 2018 (ראו דיווח מיידי מאותו היום - מס' אסמכתא-2018-01-070321) ובהתאם הוא זכאי למשכורת בעלות שנתית של עד 3.5 מליון ₪ (לא כולל מס שכר ועלויות מס הכנסה, בשל העובדה שחלק מהוצאות השכר לא יותרו בניכוי לצרכי מס לחברה, וכוללת זכאות לתנאים סוציאליים כמקובל בחברה, לרבות הפרשות פנסיוניות, חופשה, הבראה, הפרשות לקרן השתלמות וכן רכב בגינו יחוייב בשווי שימוש) ובלבד שלא תעלה על פי 35 מהוצאת התגמול בגין השכר הנמוך בחברה, כאשר במהלך 12 החודשים הראשונים להעסקתו, שהסתיימו במהלך שנת הדוח, הוא היה זכאי למשכורת בסך של כ-187 אלפי ש"ח (ברוטו) לחודש, משכורת שהועלתה באופן הדרגתי בשתי נקודות זמן, באופן אשר יבטיח שהעלות השנתית הכוללת של השכר תותאם למכפלה של 35 פעמים הוצאת התגמול בגין השכר הנמוך בחברה.

הפיקוח בנושא זה. יו"ר הדירקטוריון מקבל גמול שאינו עולה על פי 9 מגמול דח"צ כהגדרתו בחוזרי הפיקוח בנושא תגמול. שירותי היו"ר ושני דירקטורים נוספים ניתנים לחברה מכוח הסכם הניהול שלה עם חברת האם (ראו באור 37 לדוחות הכספיים). דירקטוריון החברה בחן ומצא שכל התשלומים כאמור לעיל הם בהתאם למדיניות התגמול והנחיות הדין בנושא זה (ראו פירוט בסעיפים 4.1.2 ו-4.6.7 לפרק א' לדוח התקופתי). בשנת הדוח עמד הסך הכולל של הגמול לדח"צים וחברים חיצוניים אחרים על כ-1,063 אלפי ש"ח.

7. תקנה 21א: השליטה בתאגיד

לפירוט בנושא זה ראו סעיף 1.3.5 וסעיף 4.1.1 לחלק א' לדוח התקופתי.

8. תקנה 22: עסקאות עם בעלי שליטה

לאור הוראות חוזר 10-9-2018 "החוזר המאוחד - דין וחשבון לציבור" ולאור אימוץ נוהל עסקאות זניחות על ידי החברה, לא יפורטו עסקאות זניחות כהגדרתן בנוהל הנ"ל וכן עסקאות בסכומים לא מהותיים של דמי ביטוח, עמלה, תביעות ששולמו, יתרות, תביעות תלויות וריבית, המשולמים לצדדים קשורים או המתקבלים מצדדים קשורים במהלך הרגיל של עסקי ביטוח, העסקת עובדים ועסקאות משותפות לחברות קבוצה שנועדו להיטיב את התמורה לחברה ולחברות הקבוצה בזכות ביצוען במשותף ובמרוכז דוגמת מכירה / רכישה של שירותים, מוצרים או ניירות ערך.

על פי נוהל עסקאות זניחות שאומץ על ידי החברה, עסקת בעל שליטה תחשב כעסקה זניחה אם מתקיימים בה התנאים הבאים:

- (1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")).
  - (2) השפעתה על הפרמטר הרלוונטי (כאמור להלן) הינה בשיעור של פחות מאחוז אחד (1%).
  - (3) בכל עסקה או התקשרות העומדת לבחינת רף הזניחות, יבחנו הפרמטרים הרלוונטיים על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה טרום האירוע כמפורט להלן:
    - (א) יחס נכסים - היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים;
    - (ב) יחס התחייבויות - ההתחייבויות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות;
    - (ג) יחס הון עצמי - הגידול או הקיטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי;
    - (ד) יחס פרמיות - הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים;
    - (ה) יחס הכנסות משירותים שונים - היקף הכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים או מבוקרים;
    - (ו) יחס הוצאות בגין שירותים שונים - היקף הוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכלליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים;
    - (ז) יחס רווחים - הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.
- (4) מבלי לפגוע בצורך להעריך עבור כל אירוע שזניחותו נבחנת איזה מהמדדים לעיל הם הרלוונטיים, ייחשבו

המדדים הבאים כרלוונטיים לעסקאות המפורטות להלן:

- (א) רכישת נכס - יחס נכסים ;
 (ב) מכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים ;
 (ג) רכישה או מכירה של ביטוח - יחס פרמיות.

בבחינת זניחותו של אירוע אשר אמור להתרחש בעתיד יש לבחון, בין היתר, את מידת הסבירות להתממשותו של האירוע.

לפרטי העסקאות הרלוונטיות ראו באור 35 לדוחות הכספיים. לגבי פטור שיפוי וביטוח ראו גם סעיף 19 להלן.

9. תקנה 24: החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

לפרטים אודות החזקות בעלי עניין בחברה בניירות ערך של החברה, ראו סעיף 1.3.4 לפרק א' לדוח התקופתי וכן דיווחים מיידיים של החברה מימים 7, 23, 28, ו-30 בינואר 2020 ומימים 2 ו-3 לפברואר 2020 (מספרי אסמכתא, כפי סדרם: 2020-01-002854; 2020-01-008107; 2020-01-009013; 2020-01-009097; 2020-01-009673 - 2020-01-010813; 10282—2020-01-009673) (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).

10. תקנה 24א: הון רשום, מונפק וניירות ערך המיירים

לפרטים ראו באור 15 לדוחות הכספיים.

11. תקנה 24ב: מרשם בעלי המניות

לפרטים אודות מרשם בעלי המניות של החברה ראו סעיף 1.3.4 לפרק א' לדוח התקופתי וכן דיווחים מיידיים של החברה מימים 7, 23, 28, ו-30 בינואר 2020 ומימים 2 ו-3 לפברואר 2020 (מספרי אסמכתא, כפי סדרם: 2020-01-002854; 2020-01-008107; 2020-01-009013; 2020-01-009097; 2020-01-009673 - 2020-01-010813; 10282) (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).

12. תקנה 25א: מען רשום של החברה

המען הרשום של החברה: רחוב אפעל 35, קרית אריה, פתח-תקוה 4951132, טלפון מספר 03-5654021, פקס מספר 03-5627257. כתובת דואר אלקטרוני: pniot@yashir.co.il.

13. תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד

להלן פרטים אודות דירקטורים של החברה שכיחנו בה בשנת הדוח:

שם הדירקטור	משה (מוקי) שנידמן, יו"ר	דורון שנידמן	יהושע (שוקי) אברמוביץ'
מס' ת.ז.	53906764	22682140	056557440
תאריך לידה	8/3/1956	24/9/1966	3/9/1960
מען להמצאת כתבי בי-דין	הרכס 9, סביון	הנוריות 24, הרצליה	הכנסת 49 גבעתיים
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת השקעות נוסטרו	ועדת השקעות נוסטרו	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, יו"ר ועדת השקעות נוסטרו, יו"ר ועדת מאזן, יו"ר ועדת ניהול סיכונים
דירקטור חיצוני/בלתי תלוי ?	לא	לא	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	כן – ראו פירוט להלן	כן – ראו פירוט להלן	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	*6/4/2008	*6/4/2008	15/5/2014
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	השכלה אקדמאית חלקית. דירקטור ומנכ"ל צור שמיר אחזקות בע"מ. מנכ"ל ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ. יו"ר דירקטוריון ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות: ישיר איי.די.איי אחזקות בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, מ.ש. אחדות אחזקות בע"מ, משה שנידמן שירותי ניהול בע"מ ונימה שפע ישראל בע"מ.	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. מנכ"ל ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ. יו"ר דירקטוריון בחברות: אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, ישיר איי.די.איי אחזקות בע"מ ונימה שפע ישראל בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות: צור שמיר אחזקות בע"מ, אדגר אחזקות בינלאומיות בע"מ, וכמנכ"ל בחברות בטא השקעות ופיתוח בע"מ, דורון שנידמן בע"מ, א.ד.ש. אחדות אחזקות בע"מ וביטוח ישיר – השקעות פיננסיות בע"מ.	תואר ראשון בכלכלה וניהול מאוניברסיטת תל אביב, מוסמך במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. יו"ר אווא פיננסי בע"מ; יו"ר דירקטוריון סומוטו לימיטד, החזית- ניהול החזרי הוצאות בקליק בע"מ, גלילאו-טק בע"מ ואיי טרייד; דירקטור: בארגמן ברקת השקעות נדל"ן, ירושלים מדיה און ליין, כלנית הגלבע בע"מ, פינק גלדיולה בע"מ, מודיעין אנרגיה-שותפות מוגבלת, קבוצת רימון התחדשות עירונית, סילבר פינ, שח"ל טלרפואה, נורית הגליל השקעות בע"מ, סמרטאג בע"מ. בעבר: דירקטור בחברת שיפטאגיפט, אנגיוסלייד בע"מ, אונרקלאב בע"מ, אתרוג סוכנות לביטוח ואגייט ר.מ. השקעות וטכנולוגיות רפואיות בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך	לא. יצויין כי הוא בן דוד של דורון שנידמן	לא. יצויין כי הוא בן דוד של משה (מוקי) שנידמן	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	לא	לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית בלבד, כאמור בסעיף 13(ב)(3) לחוזר מס' 31-9-2018 "דירקטוריון גוף מוסדי" (להלן: "חוזר הדירקטוריון").

* מועד צו הפיצול במסגרתו הועברה הפעילות הביטוחית של החברה האם לחברה. משה ודורון שנידמן מונו כדירקטורים בחברה האם ב-1.1.2001.

שם הדירקטור	בני ממנ*	פנינה שנהב	יוסי קוצ'יק
מס' ת.ז.	68591940	053650230	51008035
תאריך לידה	26/6/1960	4/1/1956	14/11/1951
מען	דקר 18, רמת-גן	רש"י 6 רמת השרון	האשל 10, נוף ים, הרצליה
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, יו"ר ועדת מאזן, ועדת השקעות משתתפות	ועדת מאזן, ועדת ניהול סיכונים, יו"ר ועדת ביקורת ויו"ר ועדת תגמול	ועדת השקעות משתתפות
דירקטור חיצוני ?	כן	כן	לא
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	לא	לא	כן – סגן יו"ר דירקטוריון ביטוח ישיר השקעות פיננסיות
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	24/03/2010	15/5/2014	30/10/2016
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. מנכ"ל מנוב ב.מ. ייזום והשקעות בע"מ. בעבר: מנכ"ל תמורה ניהול הסדרים פנסיוניים	תואר ראשון במדעי החיים מאוניברסיטת תל אביב, מוסמכת במנהל עסקים MBA (שיווק) מאוניברסיטת תל אביב. מנכ"לית החברה הכלכלית לפיתוח חולון בע"מ. בעבר: מנכ"לית המי"ל, דירקטורית בתאגיד אלה (תאגיד המחזור).	תואר ראשון במדעי המדינה ויחסים בינלאומיים ותואר שני מנהל ציבורי מהאוניברסיטה העברית בירושלים. סגן יו"ר דירקטוריון בביטוח ישיר-השקעות פיננסיות בע"מ, יו"ר דירקטוריון בצור שמיר אחזקות בע"מ, דירקטור במימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, באדגר השקעות ופיתוח בע"מ, ובנימה שפע ישראל בע"מ. בעלים של חברת קוצ'יק יזמות ניהול וייעוץ בע"מ, שותף בחברת יוסי קוצ'יק מירב פרסי צדוק אסטרטגיה תקשורתית בע"מ, יו"ר הוועד המנהל במרכז רבין ויו"ר הוועד המנהל בבית יגאל אלון.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך	לא	לא	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בסעיף 13(3)(א) לחוזר הדירקטוריון ועומד בהוראות הסעיף האמור.	כן. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית בלבד, כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון	כן.

* בני ממנ סיים את כהונתו כדירקטור חיצוני בחברה ביום 23/03/2019. ראו דיווח מיידי של החברה מיום 24/3/2019 (מס' אסמכתא 024066-01-2019)

שם הדירקטור	אהרון פוגל*	יעל אלעד**	ג'רי מנדל***
מס' ת.ז.	10176485	059173849	014750095
תאריך לידה	19/4/1947	16/1/1965	21/05/1964
מען	תרס"ט 3, תל-אביב	ויסוצקי 3/26, תל-אביב	אנפה 23, סביון
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת מאזן וועדת השקעות נוסטרו	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת מאזן וועדת השקעות נוסטרו	ועדת ביקורת, בוועדת השקעות נוסטרו, ועדת מאזן, ועדת תגמול וועדת ניהול הסיכונים
דירקטור חיצוני ?	כן	כן	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	לא	לא	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	30/10/2016	30/10/2016	13/06/2019
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר דירקטוריון תזמורת הפילהרמונית הישראלית, בחברת צים שירותי ספנות משולבים בע"מ וכן בחברת greenonyx בע"מ. כמו כן, הוא חבר בוועד המנהל של אונ' ת"א. בעבר שימש כיו"ר דירקטוריון בחברת מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וכדירקטור בפז חברת נפט בע"מ וחברת הדסית.	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת UCLA ותואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בראון. מכהנת כסמנכ"ל כספים בחברת אלף א.ש חברה לניהול בע"מ. כמו כן, משמשת כדירקטורית בחברות קסטרו מודל בע"מ, סיטיפס, קונקט, קבוצת מור נדל"ן בע"מ (עד 31.12.2018) וכן בדליה מניות בכורה בע"מ. בנוסף, מכהנת כיו"ר דירקטוריון ובעלים בחברת קימיניס בע"מ. עד לשנת 2017 כיהנה כדירקטורית באדוונטק טכנולוגיות(אי.טי) בע"מ. חברת ועד ב"עמותת הורי בית ספר אהבת ציון (עמותה המפעילה מועדונית לילדי בית ספר יסודי) חברת ועד ב"נבט", חל"צ שמטרתה לדאוג למזון לילדי תיכון במהלך שהותם בבית הספר	תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול מאוניברסיטת תל אביב, ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת קולומביה בניו יורק. מכהן יו"ר דירקטוריון בחברת Galil Capital RE Spain SOCIMI S.A (חברה ספרדית), דירקטור ומנכ"ל משותף בחברת GC Nadlan Real Estate S.L (חברה ספרדית), דירקטור ומנכ"ל בחברת גליל קפיטל מימון בע"מ, שותף מנהל בחברת GC Florida Funds.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא	לא	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בסעיף 13(3)(א) לחוזר הדירקטוריון ועומד בהוראות האמור.	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בסעיף 13(3)(א) לחוזר הדירקטוריון ועומד בהוראות האמור.	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון.

* אהרון פוגל סיים את כהונתו כדירקטור חיצוני בחברה ביום 12/06/2019. ראו דיווח מיידי של החברה מיום 13/6/2019 (מס' אסמכתא 2019-01-050244)

** יעל אלעד סיימה את כהונתה כדירקטורית חיצונית בחברה ביום 29/10/2019. ראו דוח מיידי של החברה מיום 30/10/2019 (מס' אסמכתא 2019-01-106198)

*** ג'רי מנדל החל לכהן כדירקטור חיצוני בחברה החל מיום 13/06/2019. ראו דיווח מיידי של החברה מיום 13/6/2019 (מס' אסמכתא 2019-01-050247)

שם הדירקטור	מאיר שביט*	איזי כהן**
מס' ת.ז.	050590645	012306320
תאריך לידה	24/03/1951	27/04/1951
מען	דוד נבון 28, מגשימים	ברוך קמין 10 הרצליה
נתינות	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת איתור, ועדת ניהול סיכונים, ועדת מאזן וועדת השקעות נוסטרו	ועדת הביקורת, בוועדת השקעות משותף, ועדת מאזן, ועדת תגמול וועדת ניהול הסיכונים
דירקטור חיצוני ?	כן	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	לא	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	28/10/2019	06/10/2019
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	בוגר תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. יו"ר ומנכ"ל חברת מאיר שביט ניהול והשקעות בע"מ, יו"ר הדירקטוריון בחברת אוצר התיישבות היהודים בע"מ. בעבר כיהן כמנכ"ל איגוד חברות הביטוח, ושימש כדירקטור חיצוני בחברות גילעד-גמלאות לעובדים דתיים בע"מ, גמול חברה להשקעות בע"מ, רשף חברה לניהול קופות גמל למורים על יסודיים וארם גמולים חברה לניהול קופות גמל בע"מ	בוגר תואר ראשון בסטטיסטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. מנכ"ל בחברת כלל אחזקות וכלל חברה לביטוח. בעבר כיהן כמנכ"ל קבוצת אפריקה ישראל ומנכ"ל חברת מגדל אחזקות ומגדל חברה לביטוח.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בסעיף 13(3)(א) לחוזר הדירקטוריון ועומד בהוראות הסעיף האמור.	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בסעיף 13(3)(ב) לחוזר הדירקטוריון ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בסעיף 13(3)(א) לחוזר הדירקטוריון ועומד בהוראות הסעיף האמור.

* מאיר שביט החל לכהן כדירקטור חיצוני בחברה החל מיום 28/10/2019. ראו דיווח מיידי של החברה מיום 28/10/2019 (מס' אסמכתא 105514-01-2019)
 ** איזי כהן החל לכהן כדירקטור חיצוני בחברה החל מיום 06/10/2019. ראו דיווח מיידי של החברה מיום 07/10/2019 (מס' אסמכתא 102007-01-2019)

14. תקנה 26א: נושאי משרה בכירה של התאגיד בתקופת הדוח

שם	קובי הבר	טל פריאל-מן	דפנה קליינר	רונית חיוחמו	יורם נזרי
מס' ת.ז.	023999972	029494309	022274492	022799704	022458830
תאריך לידה	24/10/1968	16/7/1972	15/1/1966	5/12/1966	29/6/1966
תפקיד	מנכ"ל	סמנכ"לית ייעוץ משפטי ומזכירות חברה	סמנכ"לית משאבי אנוש	סמנכ"לית כספים	סמנכ"ל שירות ותפעול
האם ממלא תפקיד בחברת בת, חברה קשורה או בבעל ענין בחברה	כן, יו"ר דירקטוריון באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	כן, מזכירת חברה באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא	כן, עד ליום 25 בינואר 2018 סמנכ"לית כספים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ והחל מאותו מועד - מנכ"לית ודירקטורית באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או בעל עניין בחברה	לא	לא	לא	לא	לא
השכלה	תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, מוסמך בכלכלה מאוניברסיטת בר אילן.	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב, עו"ד, LLB	תואר ראשון במדעי המדינה מאוניברסיטת תל אביב, מוסמכת לניהול משאבי אנוש מאוניברסיטת דרבי	תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות מהמכללה למנהל, רו"ח	לימודי תעודה, חתם מורשה לביטוח חיים (ISR) C.L.U
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות	משמש כיו"ר עמותת ידידי עתידים (ע"ר) וכן חבר ועד מנהל בקרן סטף לחינוך, ליצירה ויזמות לתעשייה (ע"ר). לשעבר ראש החטיבה העסקית מסחרית של בנק לאומי לישראל בע"מ, יו"ר דירקטוריון בלאומי טק בע"מ וחבר הוועדה המייעצת למועצה הלאומית לכלכלה במשרד רוה"מ.	סמנכ"לית, יועצת משפטית ומזכירת חברה.	סמנכ"לית משאבי אנוש בחברה.	חשבת החברה וסמנכ"לית הכספים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ.	סמנכ"ל תפעול ובקרה בחברה
תאריך תחילת כהונה כנושא משרה בכירה	4/7/2018	2/11/2006	1/2006	1/12/2008	27/3/2006

שם	יוסי אפרתי	איתי ינאי	עמרי גל	ענת קלמן	מרב קליפר פרץ
מס' ת.ז.	028127744	033771668	035847532	028507259	028521078
תאריך לידה	29/3/1971	20/2/1978	8/11/1980	26/1/1971	9/7/1971
תפקיד	סמנכ"ל השקעות	סמנכ"ל סיכונים	חשב ראשי	מבקרת פנים	סמנכ"ל שיווק
האם ממלא תפקיד בחברת בת, חברה קשורה או בעל ענין בחברה	לא	לא	כן, סמנכ"ל כספים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	מבקרת פנים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או בעל עניין בחברה	לא	לא	לא	לא	לא
השכלה	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, מוסמך למנהל עסקים (MBA) הקריה האקדמית אונו	תואר ראשון כלכלה ומנהל עסקים, ומוסמך במנהל עסקים – שניהם מאוניברסיטה העברית בירושלים, תואר ראשון בחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב, רו"ח	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה, רו"ח	תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטה העברית בירושלים, רו"ח, CIA (מבקרת פנים מוסמכת, ארה"ב)	תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב
ניסיון עיסקי בחמש השנים האחרונות	סמנכ"ל השקעות בהכשרה חברה לביטוח בע"מ	כלכלן ראשי של החברה	חשב השקעות בחברה	מבקרת הפנים של החברה	סמנכ"ל שיווק בחברת ישראלכרט
תאריך תחילת כהונה כנושא משרה בכירה	1/12/2016	15/5/2018	1/10/2016	16/3/2008	24/02/2019

שם	אירנה ויירו*	יעקב סבן**	ייבגני וולפין***	רז ברטוב	אביב אריזון
מס' ת.ז.	319255477	025334426	304031164	033865734	033817214
תאריך לידה	15/09/1982	16/5/1973	20/1/1964	3/5/1977	14/04/1977
תפקיד	סמנכ"לית אקטואריה	משנה למנכ"ל, סמנכ"ל מכירות	סמנכ"ל מערכות מידע	סמנכ"ל מערכות מידע	סמנכ"ל תכנון ותפעול
האם ממלא תפקיד בחברת בת, חברה קשורה או בבעל ענין בחברה	לא	לא	לא	לא	לא
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או בעל עניין בחברה	לא	לא	לא	לא	לא
השכלה	תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה ותואר שני בסטטיסטיקה עם התמחות באקטואריה מאוניברסיטת חיפה, חברה מלאה באגודה הישראלית לאקטוארים (F.I.L.A.A)	תואר שני בהנדסת מחשבים מהאוניברסיטה להנדסת רכבות (פוליטכני), סט. פטרסבורג	בוגר תואר ראשון במדעי המחשב מאוניברסיטת תל-אביב ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בן גוריון	בוגר תואר ראשון במדעי המחשב מאוניברסיטת תל-אביב ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בן גוריון	תואר BSC הנדסת תעשייה וניהול ותואר MBA במנהל עסקים מאוניברסיטת בן גוריון
ניסיון עיסוקי בחמש השנים האחרונות	סמנכ"לית אקטואריה בחברה	סמנכ"ל מכירות בחברה.	מנהל מחלקת פיתוח באגף מערכות מידע	סמנכ"ל טכנולוגיות מידע בחברת פרטנר	ראש אגף תפעול ורכש בחברת פרטנר
תאריך תחילת כהונה כנושא משרה	1/7/2017	7/2008	3/6/2015	1/10/2019	1/2/2019

* אירנה ויירו סיימה את תפקידה כסמנכ"ל אקטואריה בחברה ביום 31/12/2019 ומאז היא משמשת אקטוארית ממונה חיים ובריאות בלבד. החל מיום 1/1/2020 החליפה אותה בתפקיד סמנכ"ל אקטואריה - נעמה חשמונאי.

** יעקב סבן סיים את תפקידו כסמנכ"ל מכירות בחברה ביום 28/11/2019. החל מיום 1/1/2020 החליף אותו בתפקידו ליאור דיטמן.

*** ייבגני וולפין סיים את תפקידו כסמנכ"ל מערכות מידע בחברה ביום 30/9/2019. החל מיום 1/10/2019 החליף אותו בתפקידו רז ברטוב.

15. תקנה 26ב': מורשי חתימה עצמאיים

מורשי החתימה העצמאיים בחברה הינם:

- א. מר משה (מוקי) שנידמן, המכהן כיו"ר דירקטוריון החברה ונמנה על בעלי השליטה בחברה.
  - ב. מר דורון שנידמן, המכהן כדירקטור בחברה ונמנה על בעלי השליטה בחברה.
- נוכח הקרבה המשפחתית בין ה"ה המפורטים לעיל, ולאור החלטת החברה בדבר זכויות החתימה בשם החברה, בכוחם של האנשים המפורטים לעיל, בצירוף חותמת החברה או שמה המודפס, לחייב את החברה בחתימתם המשותפת לכל דבר ועניין.

16. תקנה 27: רואה החשבון של התאגיד

קוסט פורר גבאי את קסירר, רואי חשבון מרח' דרך מנחם בגין 144א', תל-אביב.

17. תקנה 28: שינויים בתזכיר או בתקנון התאגדות

אין.

18. תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטוריון

(א) המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר: תשלום דיבידנד: לפירוט ראו באור 15 לדוחות הכספיים.

(ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:

1) ביום 11 ביוני 2019 אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש מינויים של ה"ה מוקי שנידמן, דורון שנידמן ויוסי קוצ'יק כדירקטורים בחברה ואת תנאי כהונתם וכן אישרה את מינויו של ה"ה ג'רי מנדל כדח"צ בחברה ואת תנאי כהונתו.

2) ביום 6 באוקטובר 2019 אישרה האסיפה הכללית של החברה את מינויים כדירקטורים חיצוניים של ה"ה איזי כהן ומאיר שביט וכן את תנאי כהונתם.

לפרטים נוספים, ראו באור 37 לדוחות הכספיים וכן דיווחים מידיים מיום 6 באוקטובר 2019 ומיום 12 ביוני 2019 מס' אסמכתאות בהתאמה: 2019-01-101920 ו-2019-01-049647 (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).

19. תקנה 29א: החלטות החברה

פטור, ביטוח והתחייבות לשיפוי:

ביום 23 ביולי 2013 אישרו ועדות התגמול ודירקטוריון החברה וכן האסיפה הכללית של החברה בישיבתה מיום 29 במרס 2013, מתן פטור, שיפוי וביטוח כמפורט להלן:

א. פטור - מתן פטור לנושא משרה בחברה, בכפוף להוראות ולסייגים שנקבעו בדין בקשר למתן פטור לנושאי המשרה, החברה פוטרת את נושאי המשרה בה לרבות אלו הנמנים על בעלי השליטה בה מראש, מאחריות, כולה או מקצתה, בשל נזק שנגרם או שייגרם עקב הפרת חובת הזהירות של אותם נושאי המשרה כלפיה. פטור זה לא יחול בשל כל אחד מאלה: הפרת חובת אמונים, למעט אם נושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה; הפרת חובת הזהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות; פעולה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין; קנס או כופר שיוטל על נושאי המשרה. נכון למועד הדוח, לכלל נושאי המשרה אושר מתן כתב פטור מאחריות מלא

או מוגבל.

- ב. שיפוי - מתן שיפוי מראש לכל נושאי המשרה בחברה ולנושאי משרה בחברות המוחזקות על ידה (המכהנים ככאלו, מטעמה), אשר כיהנו, מכהנים ויכהנו בחברה או בחברות המוחזקות, לפי העניין, באופן הרחב ביותר האפשרי על פי הוראות חוק החברות ותקנון החברה, והוצאת כתבי שיפוי מראש בהתאם, מעת לעת, לנושאי המשרה כאמור. השיפוי האמור לא יחול על אירועים שאירעו עד ליום 18 במאי 2004, יום הפיכת ישיר אחזקות לחברה ציבורית, וזאת מבלי לגרוע מזכותה של החברה לשפות את נושאי המשרה כאמור בדיעבד בהתאם למותר בתקנון החברה, התחייבה החברה לשפותם בגין כל פעולה או מחדל בתוקף היותם נושאי משרה בחברה או בחברה בת או בחברה שאינה בשליטה או בבעלות מלאה של החברה. יובהר, כי סכום השיפוי סכום השיפוי שתשלם החברה לכל נושאי המשרה, במצטבר, על פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו להם על ידי החברה על פי החלטת השיפוי, ביחס לחבויות כספיות שיוטלו עליהם כאמור, בגין אחד או יותר מסוגי האירועים המזכים בשיפוי, לא יעלה על 25% מההון העצמי של החברה לפי הדוחות הכספיים האחרונים. כמו כן, סכום השיפוי שישולם בפועל יוגבל אך ורק לסכומים אשר לא כוסו על ידי הביטוח ולא שולמו בפועל. אישור זה חל גם על בעלי השליטה למשך כל תקופת אישור הסכם הניהול עימם, בהתאם לאישור האסיפה הכללית מיום 25 ביולי 2018 (ראו דיווח מיידי מיום זה מס' אסמכתא 070321-01-2018).
- ג. ביום 16 ביוני 2016 אושר תיקון לכתב השפוי והפטור האמור וכן לתקנון החברה כך שעודכן נוסח סעיף 130 לתקנון, שעניינו פטור מאחריות לנושאי משרה. לפרטים ראו דיווח מיידי מיום 9 במאי 2016 (מס' אסמכתא 062068-01-2016) ומיום 19 ביוני 2016 (מס' אסמכתא 052323-01-2016).
- ד. ביום 25 בספטמבר 2019 אישר דירקטוריון החברה, בהמשך לאישור ועדת התגמול וועדת הביקורת של החברה, את המשך כיסוי אחריותם של נושאי המשרה בה ובחברות בנות וקשורות שלה בפוליסה לביטוח אחריות נושאי המשרה החברה ובחברות בנות וקשורות שלה (להלן בס"ק זה: "הפוליסה") בשל חבות שתוטל עליהם עקב פעולה שעשו בחברה ו/או בחברות בנות ו/או בחברות קשורות מתוקף היותם נושאי משרה בהן, לרבות כיסוי להוצאות משפטיות בהתגוננות בפני תביעות כנגדם. הפוליסה מכסה באותו האופן גם את בעלי השליטה בחברה: משה (מוקי) שנידמן וזרון שנידמן. לפוליסה גבולות אחריות של 20 מיליוני דולר ארה"ב (להלן: "דולר") בגין תביעה אחת או במצטבר בגין כל שנת הביטוח. סכום ההשתתפות העצמית לתביעה עבור החברה נע בין 10,000 דולר ל-100 אלף דולר לפי סוג התביעה. לדירקטורים ולנושאי המשרה אין השתתפות עצמית. הפוליסה נרכשה לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 1 באוקטובר 2019 ועד ליום 30 בספטמבר 2020. הפרמיה השנתית הינה בסך של כ-100 אלפי דולר. יובהר, כי פוליסת הביטוח האמורה תכסה גם בשל חבויות, בגינן ניתן לבטח, בהתאם לחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. פוליסת הביטוח יכול ותחודש מעת לעת מבלי שינוי מהותי בפרטים האמורים לעיל.

יעקב (קובי) הבר

מנהל כללי

משה (מוקי) שנידמן

יו"ר הדירקטוריון

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

26 במרס, 2020

איי.די.אי. חברה לביטוח בע"מ

נספחים

הצהרת אקטואר ביטוח חיים
הצהרת אקטואר בענפי ביטוח כללי
הצהרת אקטואר ביטוח בריאות

הצהרת אקטואר לעסקי ביטוח חיים דצמבר 2019

איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ ("המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ (להלן – "ההפרשות") ליום 31 בדצמבר 2019, כפי שמפורט להלן.

נכון לתאריך הדוח אני עובדת שכירה של איי. די. איי חברה לביטוח בע"מ, התמניתי לתפקיד ביום ה – 01 בפברואר 2013. אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכך השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

- 1) הפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בסימן ג' בפרק 1 לחלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת התחייבויות". אין למבטח עסקים מסוג זה.
- 2) הפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל-אין למבטח עסקים מסוג זה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי ההפרשות ברמת הברוטו והנטו

- טפסים 12 א' ו- 12 ב' המצורפים להלן להצהרה בנספחים א' ו- ב' בהתאמה מפורטים סכומי ההפרשות באלפי ₪ ברמת הברוטו ורמת השייר כמפורט להלן,
- 1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה) מבוססת על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות ישירות ועקיפות.
  - הפרשה בגין IBNR (מדווחת ביחד עם התביעות התלויות) בגין תביעות שאירעו אבל לא דווחו, מבוססת על ניסיון החברה עם מרווח לשמרנות עקב הניסיון המוגבל.
  - 2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
    - א) עתודה לתכנית עם צבירה.
    - ב) עתודה בגין פוליסות שאינן כוללות רכיב חסכון.
  - הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון הפרשה בגין פרמיה קבועה.
  - 3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום בגין אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה.
  - 4) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה – בבדיקה שנערכה לגבי נאותות העתודה לא נמצא צורך להשלמה נוספת של העתודה.
  - 5) אחר – הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: הפרשה בגין עתודה להשלמה (DAC), השלמת העתודה לפוליסות גמלא - לא נמצא צורך להשלמות אלה.

ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות

השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר:

- 1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה – לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדוח.
- 2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים הינו 2,239 אלפי ₪ ברמת הברוטו ו-1,892 אלפי ₪ ברמת השייר.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
  - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.
  - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון.
  - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב' לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. סוגי העתודות וההנחות

פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי הריבית וכו', נכללים בביאור 36 לדוחות הכספיים.

2. אי וודאות סטטיסטית ואקטוארית

ההפרשות המפורטות בפרק ב' נגזרות מהערכות אקטואריות המבוססות על שיעורי תמותה ושיעורי תחלואה המשקפים את ניסיון החברה בפועל או המתבססים על ניסיון מבטחי המשנה. הערכות אלו מהוות הערכות הולמות לעלות התחייבויות המבטח. למרות זאת, יתכן ועלות ההתחייבויות בפועל לא תתפתח במדויק לפי ההערכות, וכמו כן קיימת אפשרות שתהיה שונה מהותית מהערכות אלו.

3. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בעתיד יתכנו שינויים והתפתחויות בכל הקשור לתנאי שוק ביטוח החיים בישראל, עקב שינויי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בתנאים חברתיים וסביבתיים. גורמים אלו לא ניתנים לחיזוי מראש ועשויים להשפיע על העלות הסופית של התביעות ולכן על ההערכה האקטוארית להפרשות.

F.I.L.A.A אירנה ויירו

שם האקטואר הממונה

אקטוארית ביטוח חיים

תפקיד

26.03.2020

תאריך

נספח א – טופס 12 א

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

ליום: 31/12/2019

(באלפי ₪)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון (בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
1,806			8,138	32	61,501					71,478	1 תביעות תלויות
0	0	0	26,559	0	20,168	480,621	0	0	0	527,348	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
										0	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב
											2א2 חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה:
0			10	0	33	45,551				45,594	פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
											פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0			332	0	1,889	435,070				437,291	פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
0	0	0	342	0	1,922	480,621	0	0	0	482,885	סה"כ (1א2 עד 3א2)
0			43	0	15,730					15,773	2ב פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0			26,174	0	2,517					28,691	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
										0	4 השתתפות ברווחים
										0	5א השלמה בהתאם להערכות הטובות ביותר (Best Estimate)
										0	5ב השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה אפשריות (Margin for Adverse Deviation)
										0	6 אחר
										0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
										0	(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'
			2,136		103					2,239	8א השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
										0	1ב8 השינויים בהנחות
										0	2ב8 השינויים בשיטות
										0	3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה
										0	4ב8 שינויים אחרים

נספח ב – טופס 12 ב

טופס 12ב/ תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - שייר

ליום: 31/12/2019

(באלפי ₪)

כסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב		חסכון טהור או מרכיב החיסכון		חסכון וסיכון מוות		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
1,622			6,035	32	49,627					57,316	1 תביעות תלויות
0	0	0	21,642	0	19,867	480,621	0	0	0	522,130	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
										0	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה:
										0	פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
			10		33	45,551				45,594	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
			332		1,889	435,070				437,291	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
0	0	0	342	0	1,922	480,621	0	0	0	482,885	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
0			43	0	15,730					15,773	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
			21,258		2,215					23,473	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
										0	4 השתתפות ברווחים
										0	א5 השלמה בהתאם להערכות הטובות ביותר (Best Estimate)
										0	א5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
										0	ב5 מרווח עבור סטיות שליליות אפשריות (Margin for Adverse Deviation)
										0	6 אחר
										0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל
										0	1) כסויים אחרים, לרבות: נכיות, כפל תאונה וכד'
										0	א8 השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים
			1,801		91					1,892	1ב8 שינויים בהנחות
										0	2ב8 השפעת התאמת ההפרשות
										0	3ב8 בגין עסקים קיימים
										0	4ב8 שינויים אחרים

פרק א' – הצהרת אקטואר ביטוח כללי

א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי אי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ ("המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן, בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של המבטח ליום 31 דצמבר 2019 ("ההפרשות"), כפי שמפורט להלן.

אני עובדת שכירה של המבטח. מונית ביום 11/4/2018 לתפקיד אקטוארית ממונה ביטוח כללי של המבטח. מעבר לתפקידי זה, אין לי קשרים עסקיים עם החברה, או עם בעל עניין בחברה, או עם בן משפחה של בעל עניין, ואינני בעלת עניין, עובדת או יועצת קבועה של חברת בת של המבטח או של חברה קשורה אליו, או של גורם אחר המספק למבטח שירותים שונים.

ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

1) **ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי "הפול" או בגין עסקים נכנסים.** חישוב ההפרשה בגין הפול מתבסס על חישוב שבוצע ע"י אקטואר הפול ובאחריותו. לעניין זה, "עסקים נכנסים" - כהגדרתם בסימן ג' בפרק 1 לחלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת התחייבויות".

2) **ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל.**

אין לחברה ביטוחים משותפים.

3) **העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.**

סך ההפחתה בגין העדר מתאם נקבע כאפס.

2. נתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית¹

ליום 31 בדצמבר 2019
אלפי ₪

שייר	ברוטו	תביעות תלויות
		ענפים שאינם מקובצים:
259,333	258,842	רכב רכוש
31,303	54,226	מקיף דירות
1,090,018	1,766,621	רכב חובה
1,380,654	2,079,689	סה"כ ענפים שאינם מקובצים
48,400	55,526	סה"כ ענפים מקובצים
1,429,054	2,135,215	סה"כ ענפים
77,580	77,580	סה"כ הוצאות עקיפות
		פער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורווחה
-	-	רכב חובה
-	-	רכב רכוש
-	-	מקיף דירות
1,506,634	2,212,795	סה"כ הערכה אקטוארית

ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפי ביטוח כללי הכוללים במבטח את כל אלה: מקיף לדירות; רכב מנועי – רכוש; רכב מנועי – חובה; ביטוחי נכס המועברים על ידי הבנקים למשכנתאות; מקיף לבתי עסק; ואחריות מעבידים ואחריות כלפי צד ג' (כחלק ממקיף דירות ומקיף לבתי עסק בלבד) ואחריות מקצועית:

1. הערכתי את הפרשות המבטח, המפורטות בפרק ב', בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
  - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981;
  - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
  - ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
  - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכת.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות לתביעות תלויות המפורטות בפרק ב', בגין הענפים שאינם מקובצים: מקיף לדירות, רכב מנועי – רכוש ורכב מנועי – חובה מהוות, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות לתביעות תלויות, המפורט בפרק ב', מהווה, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

6. ההפרשה להוצאות עקיפות, המפורטת בפרק ב', מהווה, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות לפרמיה בחסר, המפורטות בפרק ב', מהוות, לפי מיטב ידיעתי והערכתי, עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו, והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

ד' – הערות והבהרות

1. ההפרשות המפורטות בפרק ב' נגזרות מהערכה אקטוארית של עלות התביעות בענפים הכלולים בהצהרה זו. הערכה זו מהווה אומדן הולם לעלות זו, ביום ההערכה. ההערכה מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות; האומדנים הסטטיסטיים מבוססים על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו; ההנחות הנמצאות בשימוש בהערכה האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה, ולכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה מההערכה האקטוארית.
2. החל מדצמבר 2015 אמצה החברה, עפ"י הנחיית הפיקוח, את עמדת הממונה² (הוראות משלימות לתקנות ולחוזר "ביטול הצבירה"), שעניינה נוהג מיטבי לאקטוארים לחישוב עתודות בביטוח כללי לצורך דיווח כספי, כך שישקפו באופן נאות את ההתחייבויות הביטוחיות. עמדת הממונה מפרטת, בין היתר, עקרונות בבסיס הערכת העתודות: מקצועיות, עקביות וזהירות. לעניין עקרון הזהירות, נקבע כי זהירות משמעה "שהעתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח". כלומר, לגבי העתודה שחושבה ע"י האקטואר, קיים סיכוי סביר למדיי ("fairly likely") כי העתודה שנקבעה בשייר תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בהקשר זה, נקבע לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות, כי הבחינה של "סיכוי סביר למדיי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, נקבע ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. המרווח מתייחס הן לסיכון הרנדומלי והן לסיכון הסיסטמי. את הסיכון הרנדומלי ניתן לאמוד בשיטות סטטיסטיות, בעוד אומדן הסיכון הסיסטמי דורש שילוב של שיטות איכותיות עם הפעלת שיקול דעת – מה שמגביל את היכולת למדל סיכון זה.
3. ההתחייבויות על פי הנוהג המיטבי מהוונות בריבית ריאלית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמית אי נזילות. בנוסף נלקחה בחשבון ההשפעה של הערכת נכסים לא סחירים בהנחה שההפרשות מוחזקות בנכסים הולמים שזמני פירעונם /או רמת הנזילות שלהם מותאמים לזרם התשלומים הצפוי של התביעות בעתיד.
4. ביום 1 באוקטובר 2017 נכנס לתוקף תיקון לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 (להלן בהתאמה: "תיקון", "תקנות" ו-"מועד התיקון"), אשר הפחית את שיעור ריבית ההיוון הקבועה בתקנות משיעור של 3% שהיה מקובל עד אז. לפי התיקון לתקנות ההיוון, שיעור הריבית שעל בסיסה יהוונו תשלומי תגמולים שנדרש הביטוח הלאומי לשלם לנפגעי בתשלום אחד (חלף קצבאות), ולכן – גם תביעות שיבוב שיגיש הביטוח הלאומי כנגד חברות ביטוח בקשר עם תשלום קצבאות בגין פגיעה בעבודה, יעמוד על 2% (במקום השיעור הקודם שעמד על 3%) ושיעור זה יעודכן אחת לארבע שנים בלא יותר מ-1 נקודת האחוז בכל פעם על בסיס מנגנון בדיקה שנקבע גם הוא בתיקון לתקנות ההיוון. לאור החשש שבתי המשפט יפרשו את השינוי, ככזה שחל גם על תשלומי תביעות של חברות הביטוח לנפגעי גוף בביטוח חובה, הגדילה החברה את ההפרשות בענפי חובה וחבויות החל משנת 2016.
5. בעקבות פסק דין בתביעת נפגע נגד הפול, שבו נקבע ששיעור ההיוון בתביעות פלתי"ד לא יותאם לתיקון תקנות ההיוון, ויעמוד על 3% כבעבר, הוגש על ידי אותו נפגע ("המערער") ערעור לבית המשפט העליון. במסגרת הליך זה הגישה המדינה עמדה לפיה יש לבדוק מחדש את התיקון לתקנות ההיוון והלוגיקה שמאחוריו, בשל השפעת הרוחב השלילית של פרסומן. ביום 18 ביוני 2019 פורסם דוח של ועדת 'קמיניץ', שמונתה על ידי המדינה, כאמור לעיל, על מנת לבחון מהו שיעור ריבית

¹ במקומות שבהם לא נדרש להצהיר על פרמיה בחסר התביעות התלויות כוללות אם נדרש עתודה לסיכונים בטרם חלפו.
² "חוזר 3-1-2019: עמדת ממונה, נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי".

ההיוון הנכון בפיצויים בשל נזק גוף בנזיקין. על פי הדוח, עמדת הוועדה היא, שגם אם יבחר המל"ל, משיקולי המדיניות שלו, לדבוק באופן חישוב ריבית ההיוון כפי שנקבעה בתקנות ההיוון, אין להחיל חישוב זה על שערוכים אחרים ויש לאמץ מנגנון עדכון אחר, יציב יותר, שתוצאתו היא שהריבית הנכונה להיוון היתה ונותרה, נכון למועד פרסום דוח הוועדה, 3%.

6. ביום 8 באוגוסט 2019 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק דין, בנושא ריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין, בו נקבע כי שיעור ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף כאמור, ימשיך לעמוד על 3% תוך אימוץ מנגנון העדכון עליו המליצה ועדת 'קמיניץ', וזאת עד להסדרת הנושא בחקיקה. לאור זאת שחררה החברה, את העתודות שיצרה בקשר עם התיקון על תשלום פיצויים לנפגעים. במסגרת פסק דינו הנ"ל קרא בית המשפט העליון למוסד לביטוח לאומי לאמץ את קביעתו ואף להקדים ולפעול בהתאם להמלצה זו עוד טרם ביצוע תיקון נוסף לתקנון. לאור זאת, נמנעת החברה מלשחרר עתודות שהחזיקה בקשר עם תחולת התיקון לתקנות ההיוון על תשלום פיצויים לנפגעים לתשלומי תביעות שיבוב של הביטוח הלאומי - עד לקבלת עמדה ברורה של הביטוח הלאומי בנושא זה, אשר נכון למועד פרסום הדוחות, טרם התקבלה.

7. הצעת ועדת קמיניץ, שאומצה על ידי בית המשפט העליון בפסק דינו הנ"ל, כפתרון ביניים עד לחקיקה מסודרת, היא שאחת לשנתיים יבדוק החשכ"ל האם במחצית השנה שקדמה לבדיקתו ירד או עלה ממוצע הריבית של אג"ח קונצרני לטווח של 25 שנה בדירוג של AA, ביותר מ-100 נקודות, ואם כך קרה, יעדכן החשכ"ל את הריבית ב-100 נקודות בכיוון הרלוונטי, אלא אם לדעתו מתקיימות נסיבות חריגות שאינן מצדיקות את העדכון כאמור. לפי ייעוץ משפטי שקיבלה החברה, החלטה של החשכ"ל בנושא זה צפויה לראשונה ביוני 2021, שהן שנתיים ממועד פרסום דוח קמיניץ, ועד אז תעמוד ריבית ההיוון על 3% כפי שנפסק על ידי בית המשפט העליון.

לאור התחזקות מגמת ירידות הריבית ברבעון האחרון (ולאחר תקופת הדיווח) החברה ממשיכה לעקוב אחר השינויים בעקום הריבית, ובהתאם לצורך תעדכן את הריבית המשמשת לחישוב ההתחייבויות כאמור.

8. על רקע נסיונות המדינה לייעל את הליך השיבוב שמנהל המוסד לביטוח לאומי מכוח סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי, הוסמך שר האוצר, במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2019), לקבוע בתקנות מנגנון חלופי לגביית שיבוב, כך שבמקום התחשבות שיבוב פרטנית, תבוצע גבייה על בסיס גלובאלי, והחברות יידרשו להעביר לביטוח הלאומי את חלקן היחסי מתוך סכום גלובאלי שייקבע בגין השנים 2014-2018 וכך גם להבא, בדומה להתחשבות שמבוצעת בגין הוצאות רפואיות בין לבין מוסדות רפואיים. דהיינו – הרצון של האגף התקציבים במשרד האוצר הוא שהחברות יעבירו שיעור מסויים מהפרמיה שנגבית מהמבוטחים לטובת כיסוי זכויות השיבוב של הביטוח הלאומי, במקום לשלם על בסיס בירור תביעות פרטני. ברוח זו, פורסמה טיוטת תקנות ביום 12 ביוני 2019 ומאז, נמצאות החברות בהליך שימוע מול משרד האוצר בקשר אליהן. אין באפשרות החברה בשלב זה להעריך את ההשפעה על התביעות התלויות בענף רכב חובה לשנים 2014-2019, בין היתר, מכיוון שעצם החלתו של הסדר שיבוב חלופי באופן רטרואקטיבי טרם נקבע בדין סופי, וממילא לא נקבעו פרטי המנגנון (למשל, סכום התשלום הכולל ואופן חלוקתו בין החברות).

9. בשל ריבוי הנושאים הפתוחים כרגע בתחום המשפטי והרגולטורי ללא הכרעה (סעיפים 6-8 לעיל) לדעת החברה קיימת רמת אי וודאות גבוהה יותר כעת אל מול התקופה המקבילה אשתקד. לאור האמור לעיל הגדילה החברה את המרווח הסיסטמי בגין סיכונים אלה ליום 31 לדצמבר 2019 בסכום של כ- 42 מלש"ח. ככל שאי הוודאות בנוגע לנושאים אלה תתבהר, החברה תשקול באם להתאים את רמת הסיכון המהווה בסיס לחישוב המרווח בגין ההתחייבויות הביטוחיות.

10. עבור ענפים מקובצים, כהגדרתם בחוזר המפקח (חוזר 1-3-2019), חוות הדעת האקטוארית ניתנת על סך ההפרשות בגין כל הענפים (מקובצים ושאינם מקובצים) בכללותם, וזאת מפאת רמת אי ודאות גבוהה.

אלינור מועלם FIAA

שם האקטואר

26 מרס, 2020

תאריך

הצהרת אקטואר לעסקי ביטוח בריאות דצמבר 2019

איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ ("המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן "ההפרשות") ליום 31 דצמבר 2019, כפי שמפורט להלן.

נכון לתאריך הדוח אני עובדת שכירה של איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ, התמניתי לתפקיד ביום ה – 01 בפברואר 2013. אין לי קשרים עסקיים עם החברה, או עם בעל עניין בחברה או עם בן משפחה של בעל עניין.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם הנושאים הבאים :

(1) ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בסימן ג' בפרק 1 לחלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת ההתחייבויות". אין למבטח עסקים מסוג זה.

(2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם המבטח אינו מבטח מוביל. אין למבטח עסקים מסוג זה.

2. נתונים המצורפים לפסקת חוות הדעת האקטוארית

א. פירוט סכומי ההפרשות

ענף	ברוטו	שייר
הוצאות רפואיות		
תביעות תלויות	2,006	1,665
IBNR	7,359	6,037
הוצאות עקיפות	170	170
סה"כ	9,535	7,872
מחלות קשות		
תביעות תלויות	3,534	2,735
IBNR	11,856	9,866
הוצאות עקיפות	280	280
סה"כ	15,670	12,881
תאונות אישיות		
תביעות תלויות	32,433	31,480
IBNR	27,224	25,774
הוצאות עקיפות	1,086	1,086
סה"כ	60,743	58,341
נסיעות לחול		
תביעות תלויות	1,201	1,201
IBNR	9,587	9,587
הוצאות עקיפות	213	213
סה"כ	11,001	11,001

ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות

השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר:

1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה – לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדוח.

2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים – לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדוח.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בתת ענף ביטוח הבריאות – הוצאות רפואיות, מחלות קשות ותאונות אישיות

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי.

א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981.

ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון.

ג. כללים אקטוארים מקובלים.

2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב' לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.

3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.

4. ההפרשות המופרטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי, עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

5. ענף נסיעות לחו"ל מוערך ומחושב על ידי אקטוארית הממונה על ענף אלמנטרי גב' אלינור מועלם.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. סוגי העתודות וההנחות

פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי הריבית וכו' נכללים בבאור 36 לדוחות הכספיים.

2. אי וודאות סטטיסטית ואקטוארית

ההפרשות המופרטות בפרק ב' נגזרות מהערכות אקטואריות של עלות התביעות בענפים הכלולים בהצהרה זו. הערכות אלו מהוות הערכות הולמות לעלות התחייבויות המבטח. למרות זאת, יתכן ועלות ההתחייבויות בפועל לא תתפתח במדויק לפי הערכות, וכמו כן קיימת אפשרות שתהיה שונה מהותית מהערכות אלו.

3. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בעתיד יתכנו שינויים והתפתחויות בכל הקשור לתנאי שוק ביטוח הבריאות בישראל, עקב שינויי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בתנאים חברתיים וסביבתיים. גורמים אלו לא ניתנים לחיזוי מראש ועשויים להשפיע על העלות הסופית של התביעות ולכן על ההערכה האקטוארית להפרשות.

F.I.L.A.A אירנה ויירו
שם האקטואר

אקטוארית בריאות
תפקיד

26.03.2020
תאריך